

การศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระดนตรี ในระดับช่วงชั้นที่ 3
ของสถานศึกษาของรัฐ จังหวัดสงขลา

วิสาร สุทธิสว่าง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2551

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์
การศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระดนตรี ในระดับช่วงชั้นที่ 3
ของสถานศึกษาของรัฐ จังหวัดสงขลา

.....

นายวิสาร สุทธิสว่าง
ผู้วิจัย

.....

รองศาสตราจารย์อรรณพ บรรจงศิลป์
กศ.บ., ค.ม., M.M.
ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....

รองศาสตราจารย์ณรงค์ชัย ปิฎกวัชร์
กศ.ม., ศศ.ม.
กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เอื้อมพร มัชฌิมวงศ์
Ph.D.
รักษาราชการแทนคณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย

.....

อาจารย์วิเชียร สิทธิประภาพร
Ph.D.
ประธานคณะกรรมการประจำหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์

วิทยานิพนธ์

การศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระดนตรี ในระดับช่วงชั้นที่ 3

ของสถานศึกษาของรัฐ จังหวัดสงขลา

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี

วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2551

นายวิสาร สุทธิสว่าง

ผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์โกวิทย์ ชันศิริ

K.M.C., M.A., Ph.D.

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์อรรณ บรจศิลป์

กศ.บ., ค.ม., M.M.

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ณรงค์ชัย ปิฎกรัษต์

กศ.ม., ศศ.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เอื้อมพร มัชฌิมวงศ์

Ph.D.

รักษาการแทนคณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์สุกรี เจริญสุข

กศ.บ., M.M.E., D.A.

ผู้อำนวยการ

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับชั้นที่ 3 ของสถานศึกษาของรัฐ จังหวัดสงขลา สำเร็จลุล่วงไปได้ดี ด้วยคำแนะนำจากรองศาสตราจารย์ อรรพรรณ บรรจงศิลป์ ที่ได้กรุณาเป็นประธานควบคุมและดูแลในด้านการเรียบเรียงบทวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ ซึ่งให้คำแนะนำตั้งแต่เริ่มต้น และประทับประคองให้งานวิจัยอยู่ในกรอบที่เหมาะสม

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์สุกรี เจริญสุข ที่สร้างโอกาสให้ครุคนตรี และผู้วิจัยได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในวิทยาลัยดุริยางคศิลป์แห่งนี้ และยังได้ถ่ายทอดกลยุทธ์ต่าง ๆ สำหรับการปฏิบัติงานและการจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์โกวิท ชันธิศรี ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการเป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนรรฆ จรรย์ยานนท์ ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์และได้ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ณรงค์ชัย พิภูรฑ์ และคณาจารย์ทุกท่านในวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ที่ได้ถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรี ระเบียบวิธีวิจัย สถิติเพื่อการวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้จัดทำคำร่าเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรทุกท่าน

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิลปชัย กองตาล อาจารย์กำจร กาญจนถาวร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภาส ขวัญประดับ อาจารย์อัจฉรา รัตนจรณะ อาจารย์ดำรงศักดิ์ ทับทิมโต ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจและแก้ไขแบบสัมภาษณ์

ขอขอบคุณครุคนตรีในจังหวัดสงขลาที่ให้ความอนุเคราะห์และเสียสละเวลาในการให้ข้อมูล ทั้งให้การสัมภาษณ์ และให้เอกสารหลักสูตรสถานศึกษาระดับชั้น นับว่าเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยครั้งนี้อย่างยิ่ง

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ และน้อง ๆ ในรุ่นที่ 10 ทุกคนที่ร่วมศึกษาหาความรู้ และคอยช่วยเหลือกันในกรณีต่าง ๆ มากมาย

ขอขอบคุณ บิดา มารดา และพี่วิสิษฐ์ สุทธิสว่าง ที่ให้ความรักและเอาใจใส่คอยสอบถามความก้าวหน้าในการศึกษาและการจัดทำวิทยานิพนธ์

และขอขอบคุณ อาจารย์อัญชลี สุทธิสว่าง ภรรยาที่ให้ความรักเอาใจใส่ คอยเป็นกำลังใจ และช่วยเหลือทุกด้านให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี

วิสาร สุทธิสว่าง

การศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระดนตรี ในระดับช่วงชั้นที่ 3 ของสถานศึกษาของรัฐ
จังหวัดสงขลา (STUDY OF THE MUSIC CURRICULUM CONSTRUCTION IN THE THIRD
LEVEL OF THE PUBLIC SCHOOL IN SONGKHLA PROVINCE, THAILAND)

วิสาร สุทธิสว่าง 4736121 MSMS / M

ศศ.ม. (ดนตรี)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: โกวิทช์ ชันชศิริ, M.A., Ph.D., อรรณณ บรรจงศิลป์, กศ.บ.,
ค.ม., M.M., ณรงค์ชัย ปิฎกรัชต์, กศ.ม., ศศ.ม.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการและปัญหาการจัดทำหลักสูตร
สถานศึกษาสาระดนตรีระดับช่วงชั้นที่ 3 ของสถานศึกษาของรัฐจังหวัดสงขลา ในด้านการกำหนด
วิสัยทัศน์ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี สาระการเรียนรู้รายปี เวลาเรียน คำอธิบายรายวิชา และ
หน่วยการเรียนรู้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูสอนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สอนในระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น สาระดนตรี ปีการศึกษา 2549 จำนวน 14 โรงเรียน เครื่องมือในการศึกษาวิจัย
คือ แบบสัมภาษณ์ และเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีทั้ง 14 โรงเรียน

ผลการวิจัย พบว่า ครูดนตรีมีความรู้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาน้อย ขาดความ
มั่นใจ ความรู้พื้นฐานด้านดนตรีของนักเรียนมีน้อย เวลาเรียนไม่เพียงพอ ไม่สามารถกำหนด
วิสัยทัศน์ที่สูงได้ แต่ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สามารถครอบคลุมมาตรฐานช่วงชั้นได้อย่างต่อเนื่อง
สาระดนตรีไทยมีมากกว่าดนตรีสากลและดนตรีฟ็องชั่น เวลาเรียนกำหนดโดยผู้บริหารสถานศึกษา
การจัดทำคำอธิบายรายวิชา และหน่วยการเรียนรู้ ใช้ตัวอย่างจากคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ศิลปะเป็นหลัก นักเรียนและชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ผลจากการจัดทำ
หลักสูตร พบว่า ครูดนตรีให้ค่าน้ำหนักพัฒนาการของนักเรียนเรียงตามลำดับ คือ ความรู้ ความ
เข้าใจดนตรี คุณธรรมจริยธรรม และทักษะปฏิบัติดนตรี

ปัญหาที่พบในการจัดทำหลักสูตร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญในการเรียน
การสอนดนตรีพื้นฐาน ครูดนตรีมีน้อย ชุมชนขาดสื่อและแหล่งเรียนรู้ดนตรี หลักสูตรไม่ชัดเจน
และนักเรียนขาดความรู้พื้นฐานด้านดนตรี

คำสำคัญ: หลักสูตรสถานศึกษา / สาระดนตรี / ช่วงชั้นที่ 3 / จังหวัดสงขลา

**STUDY OF THE MUSIC CURRICULUM CONSTRUCTION IN THE THIRD
LEVEL OF THE PUBLIC SCHOOL IN SONGKHLA PROVINCE, THAILAND**

**WISARN SUTTHISAWANG 4736121 MSMS /M
M.A. (MUSIC)**

**THESIS ADVISORS: KOVIT KANTASIRI, M.A., Ph.D.,
ORAWAN BANCHONGSILPA, M.M., NARONGCHAI PIDOKRAJ, M.A.**

ABSTRACT

The objectives of this research were to analyze the music curriculum construction process and problems in the third level of the public school in Songkhla province, Thailand; vision, expected learning outcome, learning substance, time allocation, course description and learning unit were evaluated.

The researcher specified music teachers to interview and study their institution's curriculum and music substance. The representative sample were music teachers in 14 schools from a total of 42 third level public schools under the supervision of Songkhla Educational Service Areas 1 2 and 3.

Music teachers had little knowledge for developing a music curriculum, and lacked confidence, students had little basic music knowledge, the time allocation was too short, they could not stipulate high expectations. However, expected learning outcomes continuously covered standards. Thai musical strands were more common than western music and local music. Time was allocated by school administrators. Course description and learning units were adapted from art group learning management guidelines. The students and community did not participate in construction of the music curriculum. Music teachers emphasized that students need to be progressive in order to develop morality and music skills.

The problems of constructing in a music curriculum were that administrators did not consider music instruction, a lack of music teachers, a community lack of materials and resources for music, and students had little basic music knowledge.

**KEYWORDS: INSTITUTION CURRICULAR / MUSIC CURRICULUM /
THIRD LEVEL / SONGKHLA**

227 pp.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
1.2 จุดประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.4 ขอบเขตของปัญหา	5
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
1.7 กรอบแนวคิด	6
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	
2.1 หลักสูตร	8
2.2 หลักสูตรการศึกษาค้นพื้นฐาน และหลักสูตรการศึกษา	10
2.3 กระบวนการจัดทำหลักสูตร	12
2.4 ครูดนตรีกับการสร้างหลักสูตร	21
2.5 ประเภทของหลักสูตรดนตรีในโรงเรียน	22
2.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 ประชากร	27
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	30
3.3 การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	30
3.4 วิธีการดำเนินงาน	31
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
4.1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์	33
4.2 กระบวนการจัดทำหลักสูตร	36
4.2.1 การกำหนดวิสัยทัศน์	36
4.2.2 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	38
4.2.3 การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี	41
4.2.4 การกำหนดเวลาเรียน	51
4.2.5 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา	53
4.2.6 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้	54
4.3 การเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา	56
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	57
5.2 อภิปรายผล	67
5.3 ข้อเสนอแนะ	83
บทสรุปแบบสมบูรณ์ฉบับภาษาไทย	85
บทสรุปแบบสมบูรณ์ฉบับภาษาอังกฤษ	95
บรรณานุกรม	104
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย	112
ภาคผนวก ข. รายงานผลการสัมภาษณ์	123
ภาคผนวก ค. ตารางวิเคราะห์ข้อมูล	207
ภาคผนวก ง. ประมวลภาพครุภัณฑ์ ผู้ให้สัมภาษณ์	217
ภาคผนวก จ. หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูล เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์	225
ประวัติผู้วิจัย	227

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3-1 การจัดการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนระดับมัธยมของรัฐจังหวัดสงขลา	28
3-2 โรงเรียนที่ครูจัดทำหลักสูตรสาระดนตรีด้วยตนเอง	29
3-3 การสอนดนตรีพื้นฐานของครูมีวุฒิดนตรี	29
3-4 ครูดนตรีที่ทำหลักสูตรครบ ทั้งช่วงชั้น	30
4-1 รายนามโรงเรียนและครูที่เป็นผู้ให้การสัมภาษณ์	33
4-2 สถานภาพทางอายุครูดนตรี	34
4-3 ระยะเวลาที่ปฏิบัติการสอนดนตรี	34
4-4 ด้านวุฒิการศึกษา	35
4-5 ด้านความถนัดดนตรีของครูจำแนกตามเพศ	35
4-6 จำนวนครูดนตรีในโรงเรียนเดียวกัน	36
4-7 ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับมาตรฐาน ศ 2.1 และ ศ 2.2	38
4-8 แสดงถึงความถี่ในการจัดสาระการเรียนรู้ดนตรีไทย	42
4-9 บทเพลงไทยที่ใช้ในการขับร้อง	43
4-10 บทเพลงไทยสำหรับบรรเลงเครื่องดนตรี	44
4-11 การกำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรีสากล	44
4-12 เพลงที่ใช้ในการเรียนการสอนขับร้องสากล	46
4-13 บทเพลงที่ใช้ในการบรรเลงดนตรีสากล	47
4-14 การกำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรีท้องถิ่น	48
4-15 เปรียบเทียบความถี่ในระดับชั้นที่มีการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย ดนตรีสากล และดนตรีท้องถิ่น	49
4-16 การเปรียบเทียบการกำหนดสาระการเรียนรู้ในด้านทฤษฎีและความรู้ทั่วไป กับด้านการปฏิบัติขับร้องและบรรเลงดนตรี	49
4-17 แสดงจำนวนเวลาเรียนดนตรีที่ได้รับการจัดสรรตลอดทั้ง 3 ปี	51
4-18 แสดงรูปแบบการจัดสรรเวลาเรียนในแต่ละระดับชั้นและค่าเฉลี่ยของเวลาเรียน	51
4-19 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการเรียนทฤษฎีกับการปฏิบัติดนตรี ในระยะเวลาต่าง ๆ	52

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4-20	คุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏเด่นชัดเรียงตามลำดับความถี่	55
5-1	การเปรียบเทียบทักษะในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา สาระดนตรี ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 23 และ มาตรา 24 (4)	79

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่กระทรวงศึกษาธิการได้กระจายอำนาจและเปิดโอกาสให้โรงเรียนกับชุมชนร่วมกันจัดทำขึ้นตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เพื่อแก้ปัญหของชาติที่สะสมมานานเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียน ดังปรากฏในผลงานวิจัยของหลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้ประเมินสถานศึกษาทั่วประเทศ พบว่า นักเรียนขาดความสามารถที่สำคัญในหลาย ๆ ด้าน โดยความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์คิดอย่าง มีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง มีเพียงร้อยละ 14.1 มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรร้อยละ 18 มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องร้อยละ 32 สอดคล้องกับผลการวิจัยด้านพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย ในปี 2544 ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ปัญหาเด็กวัยเรียนอายุ 6-13 ปี มีคะแนนความอดทน วินัย สมาธิและพึ่งพาตนเองในระดับต่ำ ส่วนกลุ่มวัยรุ่นอายุ 13-18 ปี มีคะแนนต่ำสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดวิเคราะห์ การมีสติ การแก้ปัญหา และการควบคุมอารมณ์ อีกทั้งขาดความรู้ใกล้ตัวเกี่ยวกับสังคมหรือชุมชนที่อยู่รอบตัวนักเรียน ซึ่งเชื่อว่าอาจมีสาเหตุมาจากการที่นักเรียนต้องเรียนเนื้อหาสาระในวิชาต่างๆ ที่ส่วนกลางหรือหน่วยงานทางการศึกษาระดับชาติกำหนดให้นักเรียนทั่วประเทศต้องเรียนเหมือนกัน โดยเน้นการเรียนรู้แบบท่องจำเป็นส่วนใหญ่ ข้อมูลความรู้ทั้งหมดได้ถูกจัดเตรียมมาแบบสูตรสำเร็จ เพื่อให้ครูไปถ่ายทอดต่อนักเรียนในรูปแบบเดียวกันทุกภูมิภาคของประเทศ ซึ่งหากพิจารณาถึงสภาพความเป็นจริงแล้วทั้งครูและนักเรียนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีคุณสมบัติเบื้องต้นหรือต้นทุนทางการศึกษาที่ไม่เท่ากัน มีความสนใจ มีความถนัดและความต้องการในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

จุดประสงค์หลักอีกประการของหลักสูตรสถานศึกษา คือ การอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นจากปราชญ์ชาวบ้านในทุกแขนง โดยมุ่งให้นักเรียนได้ศึกษาสิ่งที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตน ด้วยการเข้ามีส่วนร่วมในสภาพจริงกับกิจกรรมนั้นตลอดทั้งกระบวนการ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจรับทราบเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นกระทั่งเกิดความรักความหวงแหน หรือต้องการเผยแพร่ในสิ่งที่ทรงคุณค่า อันสามารถบ่งบอกได้ถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ รวมทั้งสามารถนำภูมิปัญญานั้น ๆ ไปปรับใช้กับสภาพสังคมในยุคปัจจุบัน ตลอดจนสามารถ

เปรียบเทียบหรือประยุกต์ใช้ร่วมกับภูมิปัญญาสากล ได้อย่างสร้างสรรค์

ในเบื้องต้นกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องจัดทำหลักสูตรเป็น 8 กลุ่มสาระหลักคือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยีสารสนเทศ จากนั้นจึงแยกแต่ละสาระหลักออกไปเป็นหลายสาระย่อย โดยพิจารณาถึงความสัมพันธ์ในด้านเนื้อหาหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระศิลปะถูกแบ่งเป็น 3 สาระย่อยคือ ทักษะศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์

สาระดนตรีซึ่งเป็นสาระที่ 2 ในกลุ่มศิลปะ ถูกกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้อย่างกว้าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางให้โรงเรียนนำไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ปรากฏข้อความดังนี้

มาตรฐาน ศ. 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ห้วงพาทย์วิจารณ์คุณค่า ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรี ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทย และสากล

จากมาตรฐานการเรียนรู้ที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขึ้น ครูดนตรีมีหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับระดับของนักเรียนที่อยู่ในการดูแลของครู หลักสูตรที่สร้างขึ้นต้องเป็นการสร้างประสบการณ์ตรงทางดนตรีที่ดีให้นักเรียนอย่างทั่วถึง ตามหลักของการจัดการศึกษาดนตรีเพื่อนักเรียนทุกคน (Music education for all) ในกรณีของการสร้างหลักสูตรดนตรีที่ดีนั้น โทมัส เรเกสกี (Thomas A. Regelski, 1981: 282) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า หลักสูตรดนตรีมีไว้บอกให้ครูทราบว่าสิ่งใดที่จะทำให้นักเรียนค้นพบประสบการณ์ด้วยตนเอง ซึ่งผลที่เกิดขึ้นเป็นผลรวมต่อความสามารถในการตอบสนองต่อดนตรีอย่างเต็มที่ ครูจะเห็นผลลัพธ์ของหลักสูตรได้จากสิ่งทีนักเรียนสามารถปฏิบัติได้เอง เช่นเดียวกับการที่มีครูคอยสอน

ปีการศึกษา 2546 เป็นปีแรกของการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 พร้อมกันทุกโรงเรียนในทั่วประเทศ จังหวัดสงขลา ในฐานะที่เป็นจังหวัดศูนย์กลางทางการศึกษาของภาคใต้ และมีโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาทั้งช่วงชั้นที่ 3 - 4 จำนวน 42 โรงเรียน ได้จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 8 กลุ่มสาระ รวมทั้งสาระดนตรี โดยมอบหมายให้โรงเรียนที่มีความพร้อม ในด้านงบประมาณ และบุคลากร เป็นแกนนำในการเชิญวิทยากรจากส่วนกลางมาอบรม แต่ปรากฏว่าในช่วงเวลานั้นยังไม่มีวิทยากรที่มีความรู้ด้านการจัดทำหลักสูตรดนตรีโดยตรงมาให้การอบรม (เวช กุ่ยปรัง, 2548: สัมภาษณ์) ครูดนตรีต้องอาศัยความรู้ด้านการจัดทำหลักสูตรจากวิทยากรในกลุ่มสาระอื่นให้การแนะนำ ซึ่งภาพรวมของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ เป็นสิ่งสำคัญอันดับต้น ในการวางเป้าหมาย และทิศทางของหลักสูตรเพื่อมุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างชัดเจนสอดคล้องกับ โรเช และ เบคเกอร์ (Roueche and Baker, 1986) (อ้างถึงในวิลเลียม แรมเซย์ และ อี ยูจีน คลาก (William Ramsay and E. Eugene Clark, 1990: 17) ที่กล่าวว่า วิสัยทัศน์ที่มีประสิทธิภาพย่อมขึ้นอยู่กับการยอมรับและซึมซับอย่างแพร่กระจายไปทั่วทุกส่วนของโรงเรียน ผู้นำโรงเรียนที่ผลักดันให้มีการชี้แจงวิสัยทัศน์ไปสู่ชุมชนอย่างชัดเจนย่อมได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวางและสามารถประสบความสำเร็จได้

2. การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ทำได้โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มาจัดเป็นผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังรายปี ซึ่งจะระบุถึงความรู้ ความสามารถของผู้เรียนที่จะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปีหรือภาค

3. การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี โดยวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีที่กำหนดไว้ให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและของชุมชน

4. การกำหนดเวลาเรียนหรือจำนวนหน่วยกิตให้เหมาะสม และสอดคล้องกับมาตรฐาน และสาระการเรียนรู้ ทั้งเวลาเรียนรวมและเวลาเรียนย่อยในแต่ละเนื้อหาสาระ

5. การจัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยเขียนคำอธิบายรายวิชา ซึ่งประกอบด้วย ชื่อรายวิชา จำนวนเวลาหรือจำนวนหน่วยกิต มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ของรายวิชานั้น ๆ ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

6. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยการนำสาระการเรียนรู้รายปี มาจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้หน่วยย่อย ๆ หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และจำนวนเวลาสำหรับการจัดการเรียนรู้

หากครุคนตรีได้รับคำแนะนำจากวิทยากรสาขาอื่นที่มีใช้วิทยากรดนตรีโดยตรง อาจมีทิศทางที่ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ในการกำหนดวิสัยทัศน์ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในการเริ่มจัดทำหลักสูตร หรือจากข้อมูลเบื้องต้นที่ครุคนตรีบางท่านกล่าวว่า นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นจำนวนมาก ไม่มีความรู้ ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติเครื่องดนตรี อาจส่งผลกระทบต่อเนื่องในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี และการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี ในช่วงชั้นที่ 3 (วีระ รักษ์งาม, 2548: สัมภาษณ์) อีกทั้งมีข้อมูลเบื้องต้นจากครุคนตรีว่า ผู้บริหารบางโรงเรียนในจังหวัดสงขลา ยังคงยึดติดกับการจัดหลักสูตรรูปแบบเดิม และจัดเวลาให้กลุ่มสาระศิลปะน้อย จึงส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพทางด้านดนตรีได้เท่าที่ควร (ศุภชัย ทรัพย์ปรง, 2548: สัมภาษณ์) และครุคนตรีจำนวนหนึ่งยังขาดความรู้ ความเข้าใจและความมั่นใจในการจัดทำคำอธิบายรายวิชา อาจเกิดปัญหาในการเขียนคำอธิบายรายวิชาให้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ตาม

หลักสูตรใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบางโรงเรียนที่มีครูคนตรีเพียง 1 คน ซึ่งชำนาญการสอนคนตรีเพียงประเภทเดียว อาจออกแบบหน่วยการเรียนรู้ให้มีเนื้อหาที่ตนถนัดมากกว่าให้นักเรียนได้เรียนคนตรีครบตามมาตรฐานหลักสูตร (บึงอร เฟื่องรักษ์, 2548: สัมภาษณ์)

จากสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นดังกล่าวพบว่า หลังจากการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ซึ่งเป็นหลักสูตรใหม่แล้ว ยังไม่มีการศึกษาวิจัย เรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระคนตรี ในระดับช่วงชั้นที่ 3 และทุกระดับช่วงชั้นในสถานศึกษาของรัฐจังหวัดสงขลาแต่อย่างใด ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูสอนคนตรีระดับช่วงชั้นที่ 3 ในจังหวัดสงขลา จึงมีความสนใจในการทำวิจัย เรื่องดังกล่าว เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการรับทราบถึงกระบวนการจัดทำปัญหาอันนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนา นอกจากนี้ยังนำไปสู่กระบวนการจัดทำในช่วงชั้นอื่น ๆ ต่อไปด้วย

1.2 จุดประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระคนตรีระดับช่วงชั้นที่ 3 ในสถานศึกษาของรัฐจังหวัดสงขลา ในด้าน

1. การกำหนดวิสัยทัศน์
2. การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี
3. การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี
4. การกำหนดเวลาเรียน
5. การจัดทำคำอธิบายรายวิชา
6. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์ปัญหาในการจัดทำหลักสูตรในด้านต่าง ๆ ดังกล่าว

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ได้ทราบถึงกระบวนการและปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระคนตรีระดับช่วงชั้นที่ 3 ในสถานศึกษาของรัฐจังหวัดสงขลา

1.3.2 ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้เข้าใจถึงปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระคนตรี เพื่อหาแนวทางช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา

1.3.3 ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำการวิจัยกรณีศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับคนตรี

1.3.4 ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นให้แก่ครูคนตรีเพื่อการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรคนตรีให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

1.3.5 นักเรียนมีโอกาสได้เรียนดนตรีจากหลักสูตรดนตรีที่มีการปรับปรุงพัฒนาอย่างเหมาะสม ตรงตามความต้องการ

1.3.6 สังคมและชุมชนมีนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีเพิ่มขึ้น เป็นการสร้างคุณค่าให้แก่นักเรียนและสามารถช่วยลดปัญหาที่ไม่พึงประสงค์ได้ระดับหนึ่ง

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูล กระบวนการ และปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรี ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ครูที่สอนดนตรี ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสถานศึกษาของกรุงเทพมหานคร ช่วงชั้นที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 14 คน จาก 14 โรงเรียน ในด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี การกำหนดเวลาเรียน การจัดทำคำอธิบายรายวิชา และการจัดทำหน่วยการเรียนรู้

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์ศึกษาเฉพาะกระบวนการและปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีในช่วงชั้นที่ 3 เท่านั้น ไม่ครอบคลุมถึงการนำหลักสูตรไปใช้ และกระบวนการวัดและประเมินผลหลักสูตร

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 การจัดทำหลักสูตร หมายถึง การกำหนดวิสัยทัศน์ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี การกำหนดสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน จัดทำคำอธิบายรายวิชา จัดทำหน่วยการเรียนรู้

1.6.2 ครูดนตรี หมายถึง ครูที่มีหน้าที่ในการสอนดนตรีไทย และ/ หรือ ดนตรีสากล ทั้งครูที่มีคุณวุฒิทางดนตรี และไม่มีคุณวุฒิทางดนตรี รวมทั้งครูที่เป็นอัตราจ้างเพื่อทำการสอนดนตรี

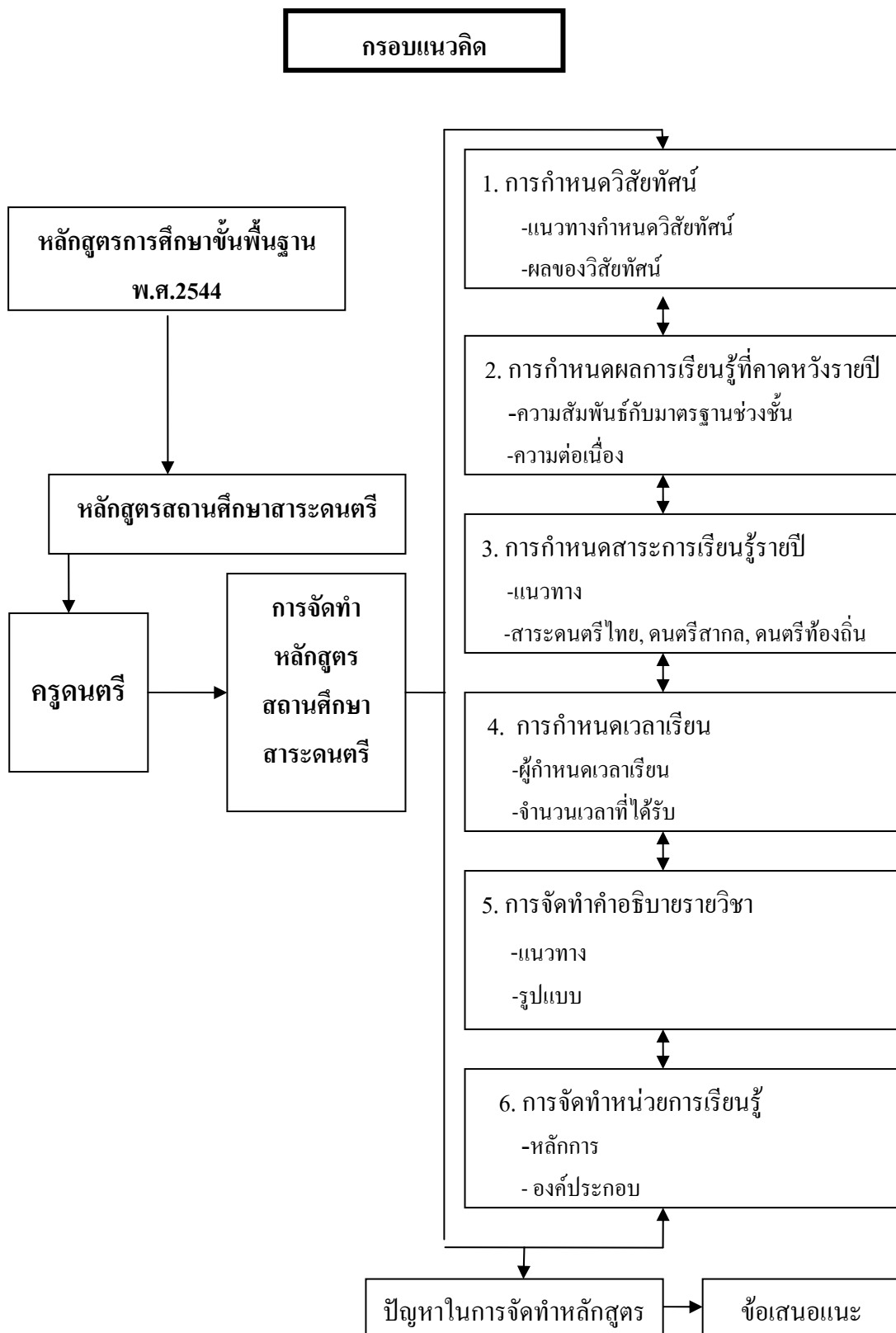
1.6.3 ช่วงชั้นที่ 3 หมายถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

1.6.4 ดนตรี หมายถึง ดนตรีไทย ดนตรีพื้นเมืองและดนตรีสากล ที่ใช้เนื้อหาสาระจากหลักสูตรแกนกลาง และหลักสูตรสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอน

1.6.5 ดนตรีพื้นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนดนตรีที่จัดให้นักเรียนทุกคน ตามมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.6.6 หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง หลักสูตรของโรงเรียนที่จัดทำขึ้น ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางในมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งเพิ่มเติมส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่นเข้าไป เพื่อจะได้แบบแผนที่เป็นข้อกำหนดแนวทางและรายละเอียดในการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

1.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรี ในระดับช่วง ชั้นที่ 3 ของสถานศึกษาของรัฐจังหวัดสงขลา

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการดำเนินการวิจัยโดย มีหัวข้อและรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 หลักสูตร

2.1.1 ความหมาย

2.1.2 องค์ประกอบของหลักสูตร

2.1.3 หลักการสร้างและพัฒนาหลักสูตร

2.1.4 ระดับของหลักสูตร

2.2 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษา

2.2.1 หลักสูตรสถานศึกษา

2.2.2 จุดมุ่งหมายหลักสูตรสถานศึกษา

2.2.3 แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2.3 กระบวนการจัดทำหลักสูตร

2.3.1 การกำหนดวิสัยทัศน์

2.3.2 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2.3.3 การกำหนดสาระการเรียนรู้

2.3.4 การกำหนดเวลาเรียน

2.3.5 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

2.3.6 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

2.4 ครูดนตรีกับการสร้างหลักสูตร

2.5 ประเภทของหลักสูตรดนตรีในโรงเรียน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 หลักสูตร

หลักสูตรมีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษคือ Curriculum ซึ่งมีรากศัพท์ มาจากคำว่า currere ในภาษาละตินแปลว่าเส้นทางที่จะต้องวิ่งไปให้ถึง หรือภารกิจที่ทุกคนจะต้องผ่านหรือกระทำให้สำเร็จ

หลักสูตรตามพจนานุกรมการศึกษาของ กู๊ด (Carter V. Good) (อ้างถึงในวิชัย วงษ์ใหญ่, 2525: 2) มีอยู่ 3 ประการ คือ

ประการแรก หลักสูตร คือ เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบ ให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพื่อให้จบชั้นหรือรับประกาศนียบัตร ในหมวดวิชาสำคัญ เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรพลานามัย และหลักสูตรศิลปศึกษา เป็นต้น ความหมายของหลักสูตรข้อนี้ หมายถึง หลักสูตรเป็นวิชา ๆ

ประการที่สอง หลักสูตร คือ แก่โครงทั่วไปของเนื้อหา หรือสิ่งเฉพาะที่จะต้องสอนซึ่งโรงเรียนจัดให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กมีความรู้จนจบชั้นหรือได้รับประกาศนียบัตรเพื่อให้สามารถเข้าเรียนต่อในทางอาชีพต่อไป ความหมายในข้อนี้ หมายถึง หลักสูตรทั้งฉบับรวมทุกวิชาเข้าด้วยกัน

ประการสุดท้าย หลักสูตร คือ กลุ่มวิชาและจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ให้ซึ่งนักเรียนได้เล่าเรียน ภายใต้การแนะนำของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ความหมายในข้อนี้หมายถึง หลักสูตรทั้งฉบับ ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหาวิชาส่วนหนึ่ง และประสบการณ์อีกส่วนหนึ่ง (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2525: 2)

แฟรงคลิน (Franklin Robbit, 1974: 9) อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535: 41) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง ประมวลเหตุการณ์ทั้งปวงที่ครูผู้สอนให้แก่ผู้เรียน เพื่อพัฒนาความสามารถในการดำรงชีวิตเพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีและมีคุณภาพในอนาคต

โทมัส เอ เรเกลสกี (Thomas A. Regelski, 2526: 381) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตรประกอบด้วยข้อความที่แสดงถึงจุดประสงค์ระยะยาวที่จัดอย่างกว้าง ๆ ให้แก่นักเรียนแต่ละคน ความต้องการเฉพาะของนักเรียนแต่ละคน แตกต่างกันตามความเก่งและอ่อนอย่างชัดเจน เจตคติและความสนใจของเขา จะหลอมรวมเข้าด้วยกันเมื่อเริ่มการเรียนรู้

อาจกล่าวได้ว่า หลักสูตร คือ แนวทางที่สถานศึกษาและครูผู้สอน วางแผนไว้เพื่อให้ นักเรียนก้าวไปเพื่อพบกับประสบการณ์อันหลากหลาย ที่ทรงคุณค่า เพื่อการนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน ทั้งเพื่อการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ

2.1.1 องค์ประกอบของหลักสูตร

ทาบา (Hilda Taba, 1962: 10) กล่าวว่า ทุกหลักสูตรไม่ว่าจะออกแบบอย่างเฉพาะเจาะจงเพียงใดก็ตาม ย่อมมีส่วนประกอบพื้นฐาน ดังนี้

1. เป้าหมาย (aims) และจุดประสงค์เฉพาะ (objectives) ของหลักสูตรนั้น ๆ

2. การกำหนดโครงสร้างเนื้อหา
3. รูปแบบการจัดการเรียนการสอน
4. การประเมินผลสัมฤทธิ์

สุมิตร คุณานุกร กล่าวถึง องค์ประกอบของหลักสูตรควรมี 4 ประการด้วยกัน คือ

1. ความมุ่งหมาย(Objective)
2. เนื้อหา(Content)
3. การนำหลักสูตรไปใช้(Curriculum Implementation)
4. การประเมินผล (Evaluation)

2.1.2 หลักการสร้างและพัฒนาหลักสูตร

ในการสร้างหลักสูตรใด ๆ ก็ตามผู้สร้างมักมีปรัชญาการศึกษา วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย วิธีดำเนินการทางการศึกษาในการวางแผนประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็ก สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นองค์ประกอบ (Factor) สำคัญในการนำไปสู่การสร้างหลักสูตรที่ดี ก่อนที่เราจะทดลองสิ่งใหม่ ๆ นั้น ควรพิจารณาอย่างระมัดระวังเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ ความเจริญและพัฒนาการของเด็ก และวิธีการสอน ตลอดจนโปรแกรมการศึกษาของโรงเรียน และพร้อมกันนี้ควรประเมินค่าของการปฏิบัติด้วย เพื่อตัดสินใจว่า ควรนำเข้ามาใช้ในการสร้างหลักสูตรหรือไม่ (อรรถพรพราน, 2525: 2) ในการพัฒนาหลักสูตรและการสอน สิ่งหนึ่งที่เรากำลังพิจารณากันมาก คือผู้เรียนเจริญเติบโตและพัฒนาอย่างไร เรามีวิธีการอย่างไรบ้างที่จะพัฒนาผู้เรียน พื้นฐานทางจิตวิทยาได้มีส่วนช่วยในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หลักสูตรและการสอนเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพราะพัฒนาการด้านความเจริญเติบโตสุขภาพอนามัยเป็นพื้นฐานที่จะทำให้ผู้เรียนไปสู่การพัฒนาตามจริยธรรมต่อไป (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2525: 40) มีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแบบในการสร้างหลักสูตรไว้ได้แก่

เซเลอร์ และ อเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander) มีแนวคิดในการสร้างหลักสูตรดังนี้

1. กำหนดตัวหลักสูตร โดยคำนึงถึงค่านิยมโครงสร้างและความต้องการของสังคม จุดมุ่งหมายของโรงเรียนกระบวนการเรียนรู้ โดยศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เกี่ยวข้องกับการวางหลักสูตร
2. ผู้วางหลักสูตร กำหนดให้นักการศึกษาระดับต่าง ๆ รับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติมจากนักเรียน ผู้ปกครอง สถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนระดับประถมและมัธยม โดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ๆ เพื่อกระจายการทำงาน

3. การตัดสินใจในหลักสูตร ให้กระทำโดยผู้วางหลักสูตร โดยคำนึงถึงลักษณะการจัดหลักสูตรที่ดี การเลือกสาระวิชา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การสอน การตัดสินใจต้องร่วมมือกันหลายระดับ เช่น ระดับรัฐ ระดับกลุ่มโรงเรียน และระดับแต่ละโรงเรียน

4. แบบแปลนของหลักสูตร จะต้องจัดทำแบบแปลนโดยแยกออกมา ในรูปของแผนการเรียนของแต่ละโรงเรียน การจัดการสอนการจัดแหล่งค้นคว้า หรือการเรียนการสอนโดยทำคู่มือหลักสูตร สำหรับครูและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

2.1.3 ระดับของหลักสูตร

การจัดระดับของหลักสูตรตามความสำคัญและการนำไปปฏิบัติให้เป็นลำดับขั้นเพื่อความชัดเจนในการจัดการศึกษา สามารถแบ่งได้ 3 ระดับดังนี้

1. หลักสูตรระดับชาติ หรือหลักสูตรแม่บท เป็นหลักสูตรแกนกลางที่เขียนไว้กว้างและบรรจุมสาระที่เป็นที่ทุกคนในประเทศจะต้องเรียนรู้เหมือนกัน เพื่อเสริมสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไว้ เช่น ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย จึงมีความจำเป็นต่อคนไทยเป็นอย่างยิ่ง ทั้งยังเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อความสำเร็จในชีวิต เป็นต้น ฉะนั้นทุกคนต้องเรียน

2. หลักสูตรระดับท้องถิ่น คือ การนำเอาหลักสูตรแม่บทมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนนั้น สาระการเรียนรู้จะสอดคล้องสัมพันธ์กับท้องถิ่นมากขึ้นและเป็นการเรียนรู้ที่นำไปใช้ได้ในชีวิตจริง

3. หลักสูตรระดับห้องเรียน เป็นหลักสูตรที่สำคัญที่สุด สังคมจะเปลี่ยนแปลงได้หรือไม่ นั้น อยู่ที่หลักสูตรระดับนี้ และบุคคลที่สำคัญที่สุดคือครู เพราะเป็นผู้นำหลักสูตรระดับชาติระดับท้องถิ่นมาปรับใช้ให้เหมาะสม เพื่อให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2525: 4-5)

2.2 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษา

โดยอาศัยอำนาจตามความในบทเฉพาะกาล มาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ กล่าวคือ เป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีโครงสร้างหลักสูตรยืดหยุ่น กำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในภาพรวม 12 ปี สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นเป็นช่วงชั้นละ 3 ปี มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ เป็น 8 กลุ่มสาระ โดยจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วยภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา

ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด เป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ กลุ่มที่สองประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544: 1-5)

จึงพิจารณาได้ว่าการจัดสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยอาศัยองค์ความรู้และปรัชญาอย่างหลากหลายและมีสมดุล

2.2.1 หลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษา เป็นชุมชนของการแสวงหาความรู้ สถานศึกษาจึงต้องมีหลักสูตรของตนเอง หลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วยการเรียนรู้ทั้งมวลและประสบการณ์อื่น ๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐานและรายวิชาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติม เป็นรายปีหรือรายภาค จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียน และกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการจัดหลักสูตรสถานศึกษา

2.2.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาจะต้องทำงานร่วมกับครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น วัดและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสองประการ ได้แก่ 1. พัฒนาให้เด็กเกิดความสุขและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้ 2. ส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคมและวัฒนธรรม และโดยเฉพาะพัฒนาหลักการในการจำแนกแหว่งถูกและผิด เข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ว่ามีอิทธิพลต่อบุคคลและสังคม

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545: 3) ได้สรุปถึงความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษาว่า มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน หลักสูตรจะชี้แนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้สามารถจัดประมวลประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านความรู้ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา...

หลักสูตรจะต้องสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจและเปลี่ยนไปตามธรรมชาติของการศึกษา ผู้สอนต้องปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้และประเมินกระบวนการ

เรียนรู้ของตน เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลง และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การศึกษาจะเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น หากมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปตามความต้องการและความจำเป็นตลอดเวลา

2.2.3 แนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

จากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้แต่ละโรงเรียนมีอำนาจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจึงมีภาระงานในกระบวนการจัดทำดังนี้

1. รับผิดชอบกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันโดยพิจารณาเนื้อหา (Strands) ในกลุ่มสาระ
2. พิจารณามาตรฐานการเรียนรู้ (Performance Strands) ว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้ในแต่ละสาระ
3. นำมาตรฐานการเรียนรู้ (Benchmark) ตามช่วงชั้นที่รับผิดชอบมาพิจารณาว่าแต่ละปีผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนรู้สาระในเรื่องใดบ้าง และทำอะไรได้บ้างในปีนั้น
4. เขียนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นกับผู้เรียนในรายปี โดยพิจารณาว่ารายปีนั้นผู้เรียนต้องรู้อะไร ทำอะไร
5. เขียนและอธิบายคุณลักษณะอันพึงประสงค์
6. จัดหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะแตกย่อยเป็นกิจกรรม ต่างๆ
7. ในกิจกรรมเหล่านี้ ต้องมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนนำความรู้ ความคิดรวบยอด การฝึกทักษะมาปฏิบัติจริง และมีเกณฑ์การประเมินที่ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนด (กรมวิชาการ, 2544: 21-22)

2.3 กระบวนการจัดทำหลักสูตร

ภารกิจที่สำคัญยิ่งของสถานศึกษาในกระบวนการจัดทำหลักสูตร มีขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

1. การกำหนดวิสัยทัศน์
2. การกำหนดผลการเรียนรู้
3. การกำหนดสาระการเรียนรู้
4. การกำหนดเวลาเรียน
5. การจัดทำคำอธิบายรายวิชา
6. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

2.3.1 การกำหนดวิสัยทัศน์

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดวิสัยทัศน์เพื่อเป็นแนวทางให้ทุกองค์กรได้พึงตระหนักถึงไว้ว่า ...กระทรวงศึกษาธิการเป็นองค์กรการเรียนรู้ที่มีเอกภาพและประสิทธิภาพในการส่งเสริมการจัดการศึกษาและการแก้ปัญหาให้สังคม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในสังคมโลก... ซึ่งสอดคล้องกับควิกเลย์ (Quigley, 2538: 25) อ้างถึงใน สรรตน์ คลีแก้ว (2544: 17) กล่าวว่า วิสัยทัศน์ หมายถึง กฎเกณฑ์หรือแนวทางที่องค์กรตราขึ้นเป็นกฎเพื่อบังคับใช้แก่พนักงานเพื่อให้ยึดถือและปฏิบัติกันอย่างสม่ำเสมอและเป็นไปอย่างมีกฎระเบียบเป็นไปด้วยความปลอดภัยและเพื่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร

ฮิคแมน และ ซิลวา (Hickman and Silva, 1984) (อ้างถึงใน วรรณพร สุขอนันต์, 2541: 27) กล่าวว่า วิสัยทัศน์เป็นการเดินทางโดยใช้สมองจากสิ่งที่รู้ไปยังสิ่งที่ไม่รู้เป็นการสร้างสรรค์อนาคตจากข้อมูลในปัจจุบัน จากความหวังความฝันและโอกาสที่จะเป็นไปได้ นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ตั้งข้อสังเกตด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ทำให้ชุมชนมีประสิทธิภาพกล่าวคือ การไม่ถูกจำกัดจากสิ่งที่เป็นจริง ทั้งทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ ทำลายคนหลายคนที่เกิดในทางลบให้หันมาสนใจทุ่มเทพลังความคิดในเรื่องที่ทำอย่างไรให้งานนี้เดินไปได้คนที่ผ่านการสร้างวิสัยทัศน์ด้วยความสำเร็จนั้นล้วนได้ผ่านปัญหาอุปสรรคนานัปการและฝ่าฟันชุมชนตามอุดมคติในการสร้างแผนปฏิบัติงานและจะมุ่งเน้นความคิดไปในสิ่งที่จะต้องบังเกิดเพื่อให้แน่ใจว่าวิสัยทัศน์มีความเป็นจริง การวางความมุ่งหมายไว้สูงจะดีกว่าความมุ่งหมายที่วางไว้ต่ำ (กมล สดประเสริฐ และสุนทร สุนันทชัย, 2541: 29)

สรุปได้ว่า วิสัยทัศน์ เป็นแนวทางเพื่อให้องค์กรหรือหน่วยงานใด ๆ ปฏิบัติอย่างมีเป้าหมายไปสู่ความสำเร็จตามคาคหมาย การสร้างหลักสูตรดนตรีในสถานศึกษาก็เช่นเดียวกันผู้บริหารและครูดนตรีควรมีวิสัยทัศน์ในการจัดทำหลักสูตรดนตรี เพื่อให้ได้ผลดีและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและชุมชน ทุกคนจึงต้องพยายามสร้างวิสัยทัศน์ให้สามารถเป็นจริงได้ และพยายามปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัดโดยยึดหลักจากวิสัยทัศน์ของโรงเรียน

2.3.2 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

ผลการเรียนรู้วิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ตามช่วงชั้นที่กำหนด ซึ่งจะระบุถึงความรู้ความสามารถของผู้เรียน อันจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปีหรือภาค

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคตามสาระการเรียนรู้ของรายวิชาที่มีความเข้ม (Honour Course) ให้สถานศึกษากำหนดได้ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับรายวิชาที่จะจัด วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545: 25) ได้ให้นิยาม ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังว่า หมายถึง ผลการ

เรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน หลังจากได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ของรายวิชาของแต่ละกลุ่มสาระ ซึ่งเป็นรายปีหรือรายภาค สอดคล้องกับ โสภณ จุโลทก(2546: 36) ที่ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง(ELO: Expected Learning Outcomes) คือสิ่งที่คาดหวังว่า เมื่อผู้เรียนได้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ครบถ้วนทุกขั้นตอนที่จำเป็นแล้ว น่าจะเกิดผลการพัฒนาหรือองค์ตามทีคาดหวังไว้ทั้ง 3 ด้าน คือ 1.ด้านความรู้ 2. ด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม 3.ด้านทักษะกระบวนการ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คือ ผลการเรียนรู้แบบองค์รวม (Holistic) ซึ่งสามารถแตกเป็นตัวย่อย ๆ ได้ (Outputs) ตามจุดประสงค์ (Objectives) แต่อาจมีผลการเรียนรู้ที่คาดหวังบางตัวไม่สามารถแตกย่อยได้ก็จะมีข้อความที่ซ้ำกับจุดประสงค์... ข้อควรระวังในขณะที่ครูทำการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นมาเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังนั้น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่สำคัญบางตัวจะตกหล่นหรือสลายไปในระหว่างทาง ไม่ถึงคำอธิบายรายวิชา ไม่ถึงหน่วยการเรียนรู้ นั่นคือไม่ถึงแผนการเรียนรู้ ครูจึงไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่สำคัญนั้น

ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีความสอดคล้องกันหลายประการดังที่ รุจิร ภูสาระ(2545: 79) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ว่า เป็นความคาดหวังของครู ที่ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นเมื่อนักเรียนรู้ว่า ความคาดหวังของผลเรียนรู้ของเขาจะเป็นเช่นไร เขาก็จะหาทางที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้

เกณฑ์ในการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ยอมรับกันโดยทั่วไปมี 3 ประการคือ

1. พฤติกรรมที่คาดหวัง (Expected Behaviors) ว่านักเรียนจะต้องเกิด ไม่ใช่พฤติกรรมของครู
2. สถานการณ์(Conditions) ที่นักเรียนจะต้องแสดงพฤติกรรมที่คาดหวังออกมาได้
3. เกณฑ์ขั้นต่ำ (Minimum Level of Performance) ที่จะยอมรับว่าพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง

Joseph A. Labuta และ Deborah A.Smith, (1977:98) ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังว่ามี 5 ประการ ได้แก่

1. ผู้เรียนสามารถอธิบายสิ่งที่เรียนได้
2. เป็นพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ชัดเจนและวัดได้
3. เรียนรู้เนื้อหาเฉพาะ หรือสาระของรายวิชานั้น ๆ
4. มีเงื่อนไขอยู่ภายใต้การเรียนรู้สิ่งใหม่หรือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้
5. ตรงตามมาตรฐานเฉพาะ หรือเกณฑ์ที่ใช้วัดพฤติกรรมนั้น

ตัวอย่างผลการประชุมทางดนตรีของครูดนตรีในประเทศอังกฤษเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ทางดนตรีที่คาดหวังสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาในประเทศอังกฤษมีดังนี้(John Yeager, 1988: 44)

1. นักเรียนสามารถแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงด้านเจตคติ เมื่อมีส่วนร่วมทางดนตรีอย่างมากในการ เป็นผู้บริโภคร อย่างมีวิจารณญาณ
2. นักเรียนสามารถใช้คำศัพท์ทางดนตรี เพื่ออธิบายว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของดนตรี และบทประพันธ์ ในรูปแบบต่าง ๆ จะมีผลต่อการตอบสนองทางจิตใจอย่างไร
3. นักเรียนสามารถหาความรู้พื้นฐาน เพื่อให้มีปฏิภาณในการวิจารณ์และการตัดสินใจ การแสดงดนตรีได้ .
4. นักเรียนสามารถสร้างสรรค์จากผลงานดนตรีต้นฉบับไปสู่แบบของตนเองได้อย่างมีความสุข โดยพัฒนา จากการใช้แหล่งกำเนิดเสียงจากเครื่องดนตรีของ ออร์ฟ, แมนฮัตตันวิล หรือแหล่งเสียงอื่น ๆ

5. นักเรียนสามารถ แสดงออกถึง ความสนใจและการมีส่วนร่วมทางดนตรีที่ศึกษาอยู่

John ได้กล่าวว่า หากโรงเรียนสามารถทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ในเรื่องดังกล่าว นักเรียนสามารถ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขผ่านทางดนตรี และนักเรียนจะประสบความสำเร็จในการเป็นผู้ที่มีดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ขณะเดียวกันครูดนตรีก็ มีความพอใจในการประสบความสำเร็จ ด้านการสอนนักเรียนที่ไม่เรียนดนตรีปฏิบัติ ด้วยเช่นกัน

ตัวอย่างผลการประชุมทางดนตรีของครูดนตรีในประเทศสหรัฐอเมริกา สารการ เรียนรู้และคุณภาพผู้เรียนสำหรับนักเรียน เกรด 7-9 ซึ่งตรงกับระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ใน ประเทศไทยว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับชั้นนี้แล้ว นักเรียนจะมีความสามารถดังนี้

ด้านการปฏิบัติดนตรี และอ่านโน้ต

ขับร้องด้วยการใช้เสียง ที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้ผ่านการร้องเพลงในระดับเสียงต่าง ๆ

ขับร้องในเสียง คู่ 8 อย่างแม่นยำด้วยเสียงที่ เป็นอิสระและถูกต้องตามอารมณ์เพลง

ขับร้องบทเพลงมาตรฐาน ทั้งเพลงพื้นเมืองและ เพลงศิลป์ และบทเพลงร่วมสมัย

ขับร้องเพลง ราวคัน พาร์ทเนอร์ ของ ทั้ง แนว เสียง สูง และร้องในแนวที่ 2 / 3

เล่นดนตรีอย่างน้อย 3 คอร์ด เช่น กีตาร์ หรือยูคูลีลี

เล่นเครื่องดนตรีประจำห้องเรียนได้หลายชนิด

แสดงเดี่ยวนำ หรือร่วมกับวง ในรูปแบบ ขับร้องวงเล็ก หรือเครื่องดนตรีร่วมกับนักเรียนร่วมชั้นเรียน

ใช้หลักการได้พอประมาณในการอ่านโน้ต

ร้อง/เล่นดนตรีได้อย่างทันทีด้วยตนเองไม่ซับซ้อน ใน กุญแจซอล และ ฟา

มีมาตรฐานในการนำโน้ตเพลงไปสู่การขับร้อง หรือปฏิบัติเครื่องดนตรีประจำห้องเรียน
สามารถเขียนโน้ต ทั้งแบบฉบับและแบบอื่น ให้มีความหมายตรงกันกับความคิดทางดนตรี
ระบุ ชื่อ และหน้าที่ มาตรฐาน ของโน้ต สัญลักษณ์ ใน ระดับเสียง จังหวะ สำเนียงดนตรี
และความดั่งเบา

รู้ความเหมือนและแตกต่าง ของความคิด เมื่อนำเสนอ ด้วยโน้ตดนตรี

ด้านการสร้างสรรค์

ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เบื้องต้นด้านจังหวัด เสี่ยงประสาน ร่วมกับดนตรีที่บันทึกเสียงไว้แล้ว
ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ และสร้างสรรค์ดนตรีแบบพื้นฐาน อย่างน้อย 1 ชิ้น โดยใช้เสียงแบบ
ต้นฉบับหรือ ไม่ใช่ รวมทั้งเสียงอิเล็กทรอนิกส์

ทดลอง หลายรูปแบบ ในด้านความเร็ว วัสดุ รูปแบบเสียง และวรรคตอน เพื่อการแสดงออกทางอารมณ์

ด้านการฟังและพรรณนา

มีวิจารณ์ญาณในการฟังดนตรีที่ตนเองบรรเลง
อธิบาย ระบุถึง ข้อบทเพลง และ คีตกวี ที่ สร้างบทประพันธ์ อันเป็นตัวแทนของความ
หลากหลายทางลักษณะดนตรี
มีความมุ่งมั่นตั้งใจ ในการฟังดนตรีในแต่ละครั้งได้เป็นเวลานาน
วิเคราะห์ดนตรีด้วยความเอาใจใส่ ใน คีตลักษณ์ ชนิดของบทเพลง ด้วยสื่อ และสัญลักษณ์
ทางดนตรี

เขียนเส้นเดียว แบบโน้ตมาตรฐาน ขณะฟังดนตรี

วิจารณ์เกี่ยวกับดนตรี ที่ได้บรรเลง และได้ฟังผ่าน ไปแล้ว ด้วยคำศัพท์ทางดนตรี
องค์ประกอบและโครงสร้าง เช่น ระดับเสียง จังหวะ การผสมเสียง คีตลักษณ์
ใช้คำศัพท์ทางดนตรีที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ดนตรี
วิเคราะห์ เปรียบเทียบ และชี้ให้เห็นความแตกต่างของดนตรี จากหลากหลายรูปแบบและ
ยุคสมัย

ใช้สื่อที่เป็นประโยชน์แทนคำพูด เช่น ภาพ เสียง การเคลื่อนไหว เพื่ออธิบาย โครงสร้าง และ ตอบสนองต่อดนตรี

คุณลักษณะของผู้เรียน

ในระหว่างที่เรียนในช่วงชั้นนี้ผู้เรียน มีความพัฒนาต่อเนื่องในด้าน

มีความละเอียดอ่อน ในคุณภาพ ทางสุนทรีย์ ของดนตรี ที่ได้บรรเลง หรือรับฟัง

มีความสุขและพึงพอใจในการสร้างสร้งงานดนตรีตามความคิดของตน

มีความสุขและพึงพอใจในการบรรเลงดนตรี ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ (Music Educators National Conference, 1990: 32)

จากแนวทางในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสาระดนตรีของกรมวิชาการในเอกสาร คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ได้นำเสนอไว้ว่าหลังจากสำเร็จช่วงชั้นที่ 3 แล้ว นักเรียนมีความสามารถในด้านดังต่อไปนี้กล่าวคือ

มาตรฐาน 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่า ของดนตรี ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทย และสากล

2.3.3 การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545: 25) ได้ให้นิยาม ของ สาระการเรียนรู้หมายถึง ความรู้หรือ สาระการเรียนรู้ส่วนที่เป็นเนื้อหา และส่วนที่เป็นกระบวนการที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมตามที่กำหนดไว้ในจุดหมายของหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เช่นเดียวกันกับ โสภณ จุโลทก (2546: 37) ได้อธิบายเพิ่มเติมถึง สาระการเรียนรู้ คือ องค์ความรู้และกระบวนการที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และทักษะ กระบวนการ ในการกำหนดสาระการเรียนรู้ โรงเรียนจะต้องจัดให้มีและ / หรือ พิจารณาถึงสิ่งที่ เกี่ยวข้องหลายอย่างจึงจะทำให้การกำหนดสาระการเรียนรู้มีความสมบูรณ์ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษา และวิสัยทัศน์ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้
2. มาตรฐานการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
4. ปัญหาและความต้องการของชุมชน
5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
6. เอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่นหลักสูตรเก่า คู่มือครู เป็นต้น

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545: 110) ได้แยกสาระการเรียนรู้เป็น 2 ส่วน คือ

สาระการเรียนรู้ส่วนที่เป็นเนื้อหาวิชา หมายถึงเนื้อหาความรู้ของเรื่องหรือศาสตร์นั้น ๆ เช่น กลุ่มศิลปะ ประกอบด้วย ทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์

สาระการเรียนรู้ส่วนที่เป็นกระบวนการหมายถึงกระบวนการที่เมื่อผู้เรียนปฏิบัติแล้ว จะเกิดความเข้าใจสาระการเรียนรู้ส่วนที่เป็นเนื้อหาวิชาอย่างถ่องแท้ เช่น กระบวนการคิดสร้างสรรค์ กระบวนการทำงานกลุ่ม กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล กระบวนการวิทยาศาสตร์ ฯลฯ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537: 97) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ที่นำมาตรวจสอบคุณภาพของเนื้อหาวิชา คือ

1. เนื้อหาเฉพาะที่จะบ่งชี้ให้ผู้เรียนรู้ในสิ่งนั้น
2. ข้อเท็จจริง แนวคิดสำหรับ กฎหลักการที่สัมพันธ์กับหัวข้อเนื้อหาวิชา
3. เนื้อหาที่เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนเป็นขั้นตอน แต่ต่อเนื่องอย่างสัมพันธ์กับหัวข้อเรื่อง
4. เนื้อหาวิชาที่บ่งชี้จะให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความคิดทักษะ และคุณลักษณะ ค่านิยม

ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ (2547ก) ได้กล่าวถึง Concept หรือ มโนคติ ที่ควรนำมาสอนนักเรียนมีลักษณะดังนี้

1. มีเหตุผล (Valid) ในการนำมาสอน คือเป็นความรู้ทางดนตรีที่ได้รับการยอมรับและเหมาะสมที่จะนำมาสอน
2. เป็นความรู้พื้นฐาน(Fundamental) ของวิชานั้น
3. เป็นตัวแทนของความรู้ (Representative) ที่ต้องการให้เด็กได้รับ
4. เป็นความรู้ร่วมสมัย (Contemporary)
5. ตรงกับความสนใจ(Relevant) ของผู้เรียน
6. สามารถเรียนรู้ได้ (Learnable) เหมาะกับบุคลิกภาวะของเด็ก

การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคทำได้โดยวิเคราะห์จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ ให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นรวมทั้งสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและของชุมชน

จากมาตรฐาน 2.1 สามารถสรุปเนื้อหาสาระได้ ดังนี้

1. เข้าใจประเภทของเครื่องดนตรี หลักการผสมวงและอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อจิตใจและความรู้สึกของบุคคล
2. ขับร้องและบรรเลงดนตรีโดยนำองค์ประกอบทางดนตรีและเทคนิคทางดนตรีมาประยุกต์ใช้ให้ได้ผลตามความต้องการ
3. มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรี

4. ชำบซึ้งความไพเราะของดนตรีจากหลักการประสบการณ์และความสนใจบนพื้นฐานทางดนตรี

5. วิเคราะห์และวิจารณ์ความแตกต่างและความไพเราะของเสียงดนตรีที่ต้นซึ้นชอบตามหลักการทางดนตรี

6. เข้าใจวิธีนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ อื่น ๆ และชีวิตประจำวัน

จากมาตรฐาน 2.2 สามารถสรุปเนื้อหาสาระได้ ดังนี้

1. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์
2. จัดการแสดงและร่วมกิจกรรมดนตรี โดยแสดงออกถึงความซาบซึ้งที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและสากล (กรมวิชาการ, 2545: 67-72)

2.3.4 กำหนดเวลาและ/หรือจำนวนหน่วยกิต

เกอลาซ และ อีลี (Gerlach and Ely) กล่าวถึง การกำหนดเวลาเรียน (Allocation of Time) ว่าขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ เนื้อหา สถานที่ การบริการ และความสามารถตลอดจนความสนใจของผู้เรียน (www.geocities.com/inno41/rbkshtml)

ชูศรี สุวรรณโชติ (2544: 83) ได้ให้ข้อเสนอในการการกำหนดเวลาเรียนตามหลักสูตรว่ามีสัดส่วนในแต่ละวิชาข้อมไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลักในการกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

1. เป็นวิชาที่สืบทอดจรรโลงความเป็นชาติและวัฒนธรรมของชาติ ได้แก่ วิชาภาษาประจำชาติ และเรื่องราวต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความสำนึกในความเป็นชาติ เหล่านี้จะต้องกำหนดเวลาเรียนให้มากกว่าวิชาอื่น
 2. วิชาที่สนองความต้องการของสังคมเป็นวิชาที่สร้างสรรค์สังคมให้มีความสุข และเป็นวิชาที่สังคมปัจจุบันต้องการ
 3. ทุกวิชาจะต้องยึดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม และที่สำคัญคือเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนและผู้สอน
 4. เกิดจากผลของการวิจัยที่ได้มาจากการค้นคว้าเพื่อให้ได้มาซึ่งการกำหนดเวลาในวิชาต่าง ๆ อย่างเหมาะสม
 5. การปฏิบัติให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตรที่ได้กำหนดความแน่นอนของแต่ละวิชาเอาไว้แล้วเป็นพื้นฐาน
- ไพฑูรย์ อธิโพธิ์ (2548: 32) กล่าวถึงการจกเวลาเรียนว่า ควรคำนึงถึง หลักการเรียนรู้ ความยากง่ายและความน่าสนใจของสาระต่าง ๆ รวมทั้งเทคนิควิธีสอนที่แตกต่างกันยอมทำให้ใช้เวลาเรียนที่ไม่เท่ากัน

ในการกำหนดจำนวนหน่วยกิต ในช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายปี และกำหนดจำนวนเวลาเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้

2.3.5 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

เอกนรินทร์ สีมหาศาล (2545: 340) ได้อธิบายถึงการจัดทำคำอธิบายรายวิชาว่า เป็นการแสดงเนื้อหาวิชาโดยสังเขป จะเขียนอธิบายความกว้าง ความลึกซึ้งของเนื้อหาหลักสูตร รวมถึงผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จึงต้องเขียนบ่งบอกกริยา หรือพฤติกรรมการเรียนรู้ให้ชัดเจน เช่น ศึกษา สังเกต รวบรวม และทดลองปฏิบัติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตของพืชและสัตว์ กระบวนการขยายและดำรงเผ่าพันธุ์ รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีในการสืบพันธุ์ เป็นต้น

ในการจัดทำคำอธิบายรายวิชาโดยการนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี หรือรายภาค สาระการเรียนรู้รายปี หรือรายภาค รวมทั้งเวลาและจำนวนหน่วยกิตที่กำหนด มาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา โดยให้ประกอบด้วย ชื่อรายวิชาจำนวนเวลาหรือจำนวนหน่วยกิตมาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ของรายวิชานั้น ๆ

2.3.6 จัดทำหน่วยการเรียนรู้

เอกนรินทร์ สีมหาศาล (2545: 340) ได้อธิบายถึงการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดหน่วยการเรียนรู้ และการออกแบบกระบวนการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมที่เลือกนำมาใช้ในระบบการเรียนการสอนของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งพัฒนามาจาก บทเรียนแบบโมดูล (Instructional Module) เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาจบในตัวเอง เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าการใช้ครูสอน นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามความสามารถของตนเอง จึงเหมาะกับการศึกษาเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่มตามระดับความสามารถของผู้เรียน และมีการสอนซ่อมเสริมสำเร็จเสร็จสิ้นไปในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

การสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐาน ดักลาส อี. แฮร์ริส และจูดี้ เอฟ. คาร์ (อ้างถึงใน รุ่งนภา นุตราชวงศ์, 2545: 30-37) ได้แสดงลำดับขั้นให้เห็นเป็น 4 ขั้นตอนคือ

1. กำหนดหัวข้อหรือประเด็นคำถามหลักของหน่วยการเรียนรู้ นอกจากจะตั้งเป็นชื่อที่น่าสนใจดังที่เห็นทั่ว ๆ ไป อาจอยู่ในรูปประเด็นคำถามหรือปัญหาที่สำคัญก็ได้
2. เลือกมาตรฐานสำหรับการสอนและการประเมินผล โดยผู้สอนควรพิจารณา มาตรฐานที่สำคัญพอเหมาะที่จะใช้ประเมินในหน่วยการเรียนรู้เท่านั้น และควรกำหนดให้มีมาตรฐานจากหลากหลายประเภท ทั้งมาตรฐานจากเนื้อหา กระบวนการหรือรูปแบบ เป็นต้น

3. ระดมความคิดและทรัพยากร โดยครูผู้สอนอาจใช้ประสบการณ์ของตนเอง กลุ่มมือครู แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ในท้องถิ่น ความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน นักเรียน และผู้เชี่ยวชาญในชุมชน ต้องพิจารณาว่า กิจกรรมใดบ้างที่จะช่วยพัฒนานักเรียน และต้องใช้ทรัพยากรอะไรบ้าง อะไรมีอยู่แล้วหรืออะไรที่ต้องหาเพิ่มเติม

4. เลือกกิจกรรมการเรียนรู้และการสอน ที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีทักษะ และมีการพัฒนาด้านจิตใจ โดยทั่วไปมีกิจกรรม 3 ประเภทได้แก่

1. กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้
2. กิจกรรมพัฒนานักเรียน
3. กิจกรรมรวบยอด

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้โดยการนำเอาสาระการเรียนรู้รายปี หรือรายภาคที่กำหนดไว้ไป บูรณาการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้หน่วยย่อย ๆ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ และผู้เรียน ได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม หน่วยการเรียนรู้ แต่ละหน่วยประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระ การเรียนรู้ และจำนวนเวลาสำหรับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อเรียนครบทุกหน่วยย่อยแล้ว ผู้เรียน สามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี หรือรายภาคของทุกรายวิชาในการจัดทำหน่วย การเรียนรู้ อาจบูรณาการทั้งภายในและระหว่างการเรียนรู้ หรือเป็นการบูรณาการเฉพาะเรื่องตาม ลักษณะสาระการเรียนรู้ หรือเป็นการบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยพิจารณาจาก มาตรฐานการเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน การจัดการเรียนรู้สำหรับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละ ช่วงชั้น สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยการปฏิบัติโครงงานอย่างน้อย 1 โครงงาน

2.4 ครูดนตรีกับการสร้างหลักสูตร

การที่ครูดนตรีจะสามารถสร้างหลักสูตรได้นั้นต้องเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ดนตรีอย่างลึกซึ้ง รวมทั้งมีทักษะในการขับร้องและปฏิบัติเครื่องดนตรี อย่างใดอย่างหนึ่งได้เป็น อย่างดี ในด้านประวัติดนตรีทั้งดนตรีประจำชาติ ดนตรีตะวันตกและดนตรีโลกครูก็ควรมีความรู้ ความเข้าใจควบคู่กันไป เพื่อให้สามารถสร้างหลักสูตรได้อย่างครอบคลุมเนื้อหาสาระ

สุเทพ บันลือสินธุ์ (2537: 188) ได้กล่าวถึงในกรณีดังกล่าวว่า

1. ครูผู้สอนควรจบจากสถาบันฝึกหัดครูทางดนตรี เพราะจะเข้าใจในกระบวนการเรียน การสอนอย่างถ่องแท้ สามารถนำความรู้ซึ่งเป็นนามธรรม มาสอนเป็นรูปธรรมได้อย่างถูกต้อง โดยการ เน้นการฟังเสียงดนตรีเสมอ ๆ พร้อมกับร้องตามตัวโน้ต ซอล ฟา บ้อย ๆ ผู้เรียนก็จะจำเสียงดนตรี ได้เวลาร้องเพลงก็จะได้เสียงที่ถูกต้องไม่เพี้ยนจากตัวโน้ตที่เขียนไว้

2. ผู้สอนที่ไม่เคยผ่านสถาบันสอนดนตรีมาเลย ถ้ามีความสามารถชำนาญการดนตรี โดยการฝึกฝนด้วยตนเองมา ทางโรงเรียนก็ควรจะรับพิจารณาแต่งตั้งเป็นผู้รับหน้าที่สอนแทนได้ ทั้งนี้ต้องมีข้อแม้ว่าครูผู้สอนคนนั้นต้องมีวุฒิทางดนตรีมาแสดงภายหลัง

การที่ครูดนตรีต้องผ่านการเรียนดนตรีในสถาบันทางดนตรีมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการสอนดนตรีที่แท้จริงไม่ได้มีเพียงการสอนร้องเพลงหรือเล่นเครื่องดนตรีเท่านั้นแต่สิ่งที่ครูดนตรีควรรู้และนำมาบรรจุเป็นหลักสูตรได้แก่ ประวัติศาสตร์ดนตรีและบริบทต่าง ๆ ทางวัฒนธรรม รวมถึงความรู้ในด้านจิตวิทยาการสอน และกระบวนการจัดทำหลักสูตรดนตรี เป็นต้น

จากภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากสถานศึกษา ครูดนตรีจึงต้องปฏิบัติภารกิจที่สำคัญอันจะทำให้การจัดทำหลักสูตรได้มีคุณภาพและสามารถ สร้างคุณภาพของผู้เรียนได้ตรงตามเป้าหมายของสถานศึกษา หากมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรหรือการพัฒนาหลักสูตรเป็นประจำครูดนตรี ควรได้รับการอบรมในการสร้างหลักสูตรเป็นครั้งคราวเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้มากยิ่งขึ้น

2.5 ประเภทของหลักสูตรดนตรีในโรงเรียน

ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ (2547ข) ได้กล่าวถึง หลักสูตรดนตรีในโรงเรียนสามารถแบ่งได้ 2 ประเภทคือ 1 วิชาดนตรีพื้นฐานทั่วไป (General Music Education) และ 2. วิชาเลือกทางดนตรี โดยทั้ง 2 ประเภทมีจุดประสงค์ที่แตกต่างกัน คือ

1. วิชาดนตรีพื้นฐานทั่วไป (General Music Education) หรือในบางครั้งมักถูกเรียกว่าวิชาไม่เน้นการปฏิบัติ (Non Performing) โดยมีจุดประสงค์วิชา ดังนี้ นักเรียนทุกคนได้เรียนเป็นความรู้พื้นฐานทางดนตรีสำหรับนักเรียนทุกคน เนื้อหาของรายวิชานี้เน้นความกว้าง(Board)ให้นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งด้านสติปัญญา ทักษะปฏิบัติมุ่งเน้นการเกิดเจตคติที่ดี การจัดเนื้อหาหมักบักบับให้นักเรียนได้เรียนในช่วงประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่เน้นในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. วิชาเลือกทางดนตรี มีจุดประสงค์ ดังนี้

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่พบว่าตนเองมีความสนใจมีความสามารถทางดนตรี โดยปกติแล้ว กลุ่มวิชาเลือกนิยมให้นักเรียนเลือกในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งในการเปิดวิชาเลือกในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้นช่วยให้นักเรียนได้สำรวจตนเองว่าความชอบความถนัดทางดนตรีของตนเอง แท้จริงแล้วเป็นความถนัดทางด้านใด อาจแบ่งย่อยออกเป็น

ก. กลุ่มวิชาเลือกดนตรีปฏิบัติ สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มด้านการขับร้องประสานเสียง (Choral Music) และกลุ่มด้านดนตรีบรรเลง (Instrumental Music) ซึ่งวงดนตรีแบ่งเป็น 1.วงแบนด์ (Band) และ 2. วงออร์เคสตรา (Orchestra)

ข. กลุ่มวิชาภูมิการดนตรี (Musicianship course) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มทฤษฎี (Theory) และการประพันธ์ (Composition) กลุ่มวิชานี้เปิดให้กับนักเรียนที่ค้นพบว่าตนเองมีความถนัดในด้านการประพันธ์เพลง และต้องการที่จะเรียนทฤษฎีดนตรี

ค. กลุ่มวิชาความรู้ความเข้าใจ ประวัติดนตรี ความชื่นชมทางดนตรี กลุ่มนี้เป็นวิชาที่ไม่เน้นการปฏิบัติดนตรี แต่จัดให้กับนักเรียนที่มีความชื่นชอบดนตรี และต้องการที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับดนตรี

2.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเทศ

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับผลการวิจัยในด้านการจัดทำหลักสูตรดนตรีปรากฏว่าส่วนใหญ่ของข้อมูลที่ได้รับคือ ครูดนตรีขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร รวมทั้ง ครูที่ไม่มีคุณวุฒิทางดนตรีเป็นผู้จัดทำหลักสูตร หรือครูดนตรีขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมกับการเรียนในการจัดเวลาเรียน อีกทั้งการไม่มีส่วนร่วมของผู้ปกครองหรือชุมชน ดังตัวอย่างที่ปรากฏได้แก่

นิตยา พุ่มแสงทอง (2543: 76) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นและความคาดหวังของครูสอนดนตรี ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้สรุปผลการวิจัยด้านหลักสูตร ว่า ครูดนตรีควรมีส่วนร่วมกับการเรียนในการดำเนินการปรับแผนการสอนวิชาดนตรีให้สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนเท่ากับศาสตร์ในสายวิชาอื่น ๆ ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (ร้อยละ 67.4) ครูดนตรีควรมีส่วนร่วมกับการจัดทำแผนการสอนวิชาดนตรีส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (ร้อยละ 61.1) ครูดนตรีควรมีส่วนร่วมกับการจัดทำตารางสอนวิชาดนตรีและตารางสอนรวมของโรงเรียน ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

อำนวย เข้มสะอาด (2539 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน เขตการศึกษา 7 ผลการวิจัยพบปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรว่า ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในการวิเคราะห์หลักสูตรของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ครูบางคนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ให้สอดคล้องกันทั้งด้านหลักสูตร ครูไม่ได้ดัดแปลงวัสดุท้องถิ่นมาใช้ เป็นสื่อการเรียนการสอน ขาดเครื่องมือที่มีคุณภาพในการประเมินผลการเรียนการสอน สภาพห้องสมุดไม่เหมาะสมและไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาค้นคว้า และไม่ได้จัดทำแผนการประชุมอบรมทางวิชาการประจำปี

วิระชัย จารยรัตน์ (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการใช้หลักสูตรการสอนวิชาดนตรีศึกษา ในรายวิชา ดนตรีและนาฏศิลป์ กลุ่มเสริมสร้างลักษณะนิสัย โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าสถานศึกษาและครูผู้สอนส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อสภาพการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง ด้านบุคลากร และด้านสื่อการสอนที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ส่วนค่านิยมและเจตคติมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ประเด็นการใช้หลักสูตร พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงด้านบุคลากรและด้านสื่อการสอนที่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก น่าจะเป็นเพราะโรงเรียนขาดบุคลากรและสื่อการสอนด้านดนตรี จากการเปรียบเทียบพบว่า หัวหน้าสถานศึกษาและครูผู้สอนส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการใช้หลักสูตรแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามประสบการณ์และตามขนาดโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ มีทัศนคติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยทางสถิติ

จิรศักดิ์ ย่านกลาง (2541: ง) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบสถานภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนระดับประถมศึกษา เขตเทศบาลตำบลนางรอง กับโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้การสัมภาษณ์ และการสังเกต ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร ใช้หลักสูตรวิชาดนตรีซึ่งสร้างเอง ส่วนโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเทศบาลตำบลนางรอง ใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ทำหน้าที่ครูสอนวิชาดนตรีไม่มีวุฒิทางดนตรี ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถเขียนแผนการสอนและเตรียมการสอนได้ จึงได้ใช้บทเรียนสำเร็จรูป และหัวข้อเลือกหัวข้อที่ตนสามารถสอนได้เท่านั้นรวมทั้ง มีชั่วโมงการสอนประมาณ 22-25 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จในการสอนดนตรีในโรงเรียน

รัชชัย นาควงษ์ (2538: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องหลักสูตรการสอนดนตรีสากลโดยใช้วิธีการสอนตามแบบของโคโค และ ออร์ฟ ในระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนที่จบชั้น ป. 4 ได้รับการฝึกฝนมาดี อ่านโน้ตคล่อง ยกเว้นตัว ฟา กับตัว ที ที่ยังมีเสียงเพี้ยน นักเรียนแม่นยำในเรื่องจังหวะและทฤษฎี และเป่าขลุ่ยตามตัวโน้ตที่เพิ่งเรียนได้ทันที และมีประสิทธิภาพ เมื่อนักเรียนจบชั้น ป. 6 ในปีการศึกษา 2538 สามารถอ่านโน้ต เป่าขลุ่ย และร้องเพลงประสานเสียงได้ ในคีย์ C, F, G, D, และ Bb จากการประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครอง ของนักเรียนชั้น ป. 4 ในปีการศึกษา 2536 ด้วยการเปรียบเทียบตัวเลขแสดงจำนวนร้อยละแสดงให้เห็นว่า จำนวนของผู้ปกครองที่พึงพอใจต่อหลักสูตรวิชาดนตรีมีมากกว่าจำนวนของผู้ปกครองที่รู้สึกพอใจพอสมควร หรือไม่พอใจ อย่างเห็นได้ชัด อาจกล่าวได้ว่า หลักสูตรการสอนวิชาดนตรีสากลตามแบบของโคโคและ ออร์ฟ นี้ เป็นที่พอใจของผู้ปกครองของนักเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ชั้น ป. 4

จารึก ศุภพงศ์ (2546: 4) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรดนตรีสำหรับนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษทางด้านดนตรี: กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร โดยใช้การสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง แบบสังเกตการสอนในชั้นเรียน และแบบศึกษาเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า การจัดทำหลักสูตร โรงเรียนได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ และศึกษานิเทศก์มาให้คำแนะนำ และช่วยเหลือครูผู้สอนในการทำหลักสูตร มีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานก่อนจัดทำหลักสูตร กำหนดจุดประสงค์หลักสูตร โดยมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพทางด้านดนตรี กำหนดเนื้อหา

สาระและกิจกรรม ออกเป็น 2 สาขาวิชา คือ สาขาคดนตรีไทยและดนตรีสากล กำหนดเกณฑ์วิธีวัดผลและประเมินผลการเรียนทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ โดยกำหนดให้ครูผู้สอนวัดผลตามสภาพจริง

เอกสารและงานวิจัยในต่างประเทศ

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยในต่างประเทศพบว่า มีการส่งเสริมการจัดทำและการทดลองใช้หลักสูตรดนตรีอย่างหลากหลายรูปแบบเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากขึ้น อีกทั้ง ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการศึกษา มีการปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอน อาจกล่าวได้ว่า นักวิชาการด้านดนตรีศึกษา ที่แสดงผลงานวิจัยมีความรู้ความเข้าใจด้านดนตรีศึกษาอย่างลึกซึ้งและมีมุมมองต่อดนตรีศึกษาอย่างกว้างขวาง กล่าวคือ

จอร์เจีย นิโกลาโด Georgia Nikolaidou (กรกฎาคม 2544) แห่ง Graduate School Education, University of Bristol, ประเทศอังกฤษ ได้ทำการศึกษา เรื่องหลักสูตรดนตรีในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ส่งผลต่อครูและนักเรียน(The Music Curriculum in Primary Schools and its Effects on Teachers and Pupils) เป็นการทดสอบเบื้องต้น ในรูปแบบของหลักสูตรดนตรีในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อปรับปรุงดนตรีศึกษาในระดับประถมศึกษา เป้าหมายของหลักสูตรดนตรีเพิ่มเติมความรู้ พัฒนาความรู้ความเข้าใจ และทักษะทางด้านศิลปะของนักเรียน สนับสนุนให้เรียนและวัดผลประเมินผลในด้านความเข้าใจหลายระดับที่แตกต่างกัน หลักสูตรดนตรีต้องทำให้ปรากฏถึงรูปการมีปฏิสัมพันธ์ ทั้งด้านพฤติกรรม และเจตคติของครูกับนักเรียน ในรูปแบบที่มีปฏิสัมพันธ์กันแบบปกติ โดยใช้ฐานความคิดที่เปลี่ยนบทบาทของครู จากผู้บอกความรู้ไปเป็นผู้ช่วยที่มุ่งมั่นในการอำนวยความสะดวกให้คำแนะนำ กระตุ้น และชี้แนวทางให้นักเรียนตามหลักสูตรดนตรีอันมีลักษณะที่สร้างสรรค์ นอกจากนั้น นักเรียนเปลี่ยนจากการเป็นผู้รับข้อมูลความรู้กลายเป็น ผู้มีส่วนร่วมที่มีความกระตือรือร้นภายในสังคมห้องเรียน การรับความรู้ และการกำหนดระดับการกระตุ้นให้เกิดวิสัยทัศน์ ทำได้ด้วยการ คิดสร้างสรรค์ และการสืบสวน

การจัดกิจกรรมด้านดนตรีที่เปิดกว้างและหลากหลาย เช่น การประพันธ์เพลง การแสดงดนตรี การฟัง และการประเมินคุณค่าดนตรีเป็นผลมาจากหลักสูตรดนตรี ภายใต้วามสัมพันธ์ที่อยู่เคียงข้างกันระหว่างครูดนตรีและนักเรียนให้ไปในทิศทางเดียวกัน การท้าทายใหม่ ๆ ด้านความคิด คือ การเพิ่ม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในทางดนตรีศึกษาให้ขยายตัวขึ้น สนับสนุนการเรียนรู้แบบ สหวิทยาการเชื่อมผ่านนักเรียนโดยใช้หลักสูตรดนตรีที่ สามารถให้ผลย้อนกลับได้ การโต้ตอบกันระหว่างครูดนตรีกับนักเรียน จะช่วยเสริมแรง ในกิจกรรมดนตรีภายในห้องเรียน การเอาใจใส่ ในการออกแบบหลักสูตรดนตรีให้เป็นไปตามลำดับขั้น โดยปรับให้เหมาะสมทั้งกับครู

ดนตรี และนักเรียน การสามารถจัดทำ และ กำหนดขอบเขตการสอนอย่างสร้างสรรค์ได้นั้น ส่งผลอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในด้านดนตรีศึกษา

Chi Cheung Leung (ชันวาคม, 2547) แห่ง The Hong Kong Institute of Education ได้ทำการศึกษา เกี่ยวกับ การสร้างหลักสูตรดนตรีรูปแบบใหม่ ที่มีการร่วมกันในหลากหลายวิธีการ โดยให้ชื่อว่า หลักสูตรดนตรีแบบเจียรนัยหลายมิติ (A multifaceted music curriculum model) (MMC Model) จุดมุ่งหมายของ MMC แบบคือเพื่อนำหัวหน้าวงการมีหน้าที่ในด้านดนตรีศึกษาเพื่อพิจารณาถึงความเชื่อมโยงในหลายมิติ และความจำเป็นสำหรับการวางแผน หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ

หลักสูตรแบบ MMC แสดงให้เห็นถึง ความรู้ ความเข้าใจในการวางแผนหลักสูตรดนตรี ซึ่งได้ปรับมาจากแบบหลักสูตรดนตรีของจีน ซึ่งได้รับข้อมูลกลับมาจากงานวิจัยที่ใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ การศึกษาถึง หัวข้อหลัก ในด้านการสอนดนตรีและการพิจารณาจากวิสัยทัศน์ที่แตกต่างกันหัวข้อสำคัญอยู่ของการออกแบบ หลักสูตรดนตรีศึกษาจากภาระงานในด้าน

1. การสอน ดนตรีสมัยนิยม ดนตรีประจำชาติ และและดนตรีร่วมสมัย
2. พิจารณาส่งที่เชื่อมโยงกันใน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และ ระดับโลก
3. กิจกรรมหลัก 3 ด้านที่สำคัญ คือ ด้านความซาบซึ้งในดนตรี การประพันธ์ และการแสดงดนตรี
4. การบรรจุความรู้ในด้านในทฤษฎีดนตรี ประวัติดนตรี ปรัชญา และทฤษฎีทางศิลปะ
5. ขณะเดียวกันก็เพิ่มความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับการบูรณาการด้านดนตรีอย่าง

หลากหลายวัฒนธรรม

ข้อเท็จจริงเหล่านี้ทั้งหมดแสดงให้เห็นถึงความท้าทายที่สำคัญแก่นักดนตรีศึกษา หัวข้อที่น่าสนใจนี้กำลังมีการคิดหาความจำเป็นสำหรับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรดนตรี ได้แก่ การนำหลักสูตรนี้ไปใช้ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเปลี่ยนของหลักสูตรดนตรี แต่ขึ้นอยู่กับเปลี่ยนแปลงในด้านการรับรู้ของครูดนตรีและนักการศึกษาส่วนใหญ่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเกี่ยวกับการสอนดนตรี และ มีประโยชน์สำหรับอาจารย์ที่สอนจริงใน ด้านครุศาสตร์ ระดับอุดมศึกษา การชี้แนะแนวทางให้ครูรุ่นต่อไป พบกับความท้าทายในการจัดวางดนตรีในตำแหน่งที่เหมาะสม การนำหลักสูตรแบบ MMC ไปใช้นั้น สามารถประสบผลสำเร็จได้ ด้วยผู้นำที่ดีและการร่วมมือกันอย่างสูง ระหว่างครูกับผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี หลักสูตรแบบ MMC สามารถปรับให้เหมาะกับดนตรีศึกษาตั้งแต่ วัยเด็กเล็ก ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา การทดลองใช้หลักสูตรนั้นมีความจำเป็นทั้งระดับมหาวิทยาลัย และระดับโรงเรียนเพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ที่ครอบคลุมทั้งสี่ระดับชั้นที่แตกต่างกัน ความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงนั้นเชื่อว่าสามารถพัฒนาใน ส่วนของดนตรีศึกษาได้อย่างแน่นอน

หลักสูตรนี้มีความสอดคล้องกันในการนำไปพัฒนาดนตรี และศิลปศึกษา ในหลายประเทศทั่วโลก แต่ครูและการวางแผนหลักสูตร ต้องดำเนินการด้วยรอบคอบและพิจารณาถึงความต้องการและการยอมรับของท้องถิ่นเช่นกัน

Roberta Konrad (2000: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาดนตรีตามหลักสูตร การศึกษาอย่างมีส่วนร่วมในสังคมส่งผลต่อความฉลาดและการทำประโยชน์ให้สังคม (Social studies curriculum involving music yields intellectual and social benefit) การศึกษาพบว่า หลักสูตรดนตรีในหลายโรงเรียน มุ่งเน้นแต่การพัฒนาทักษะ และมีความหลากหลาย ต่อมุมมองที่สำคัญอื่น ๆ ในการพัฒนาด้านสังคมของบุคคล Konrad กล่าวว่าทั้งสองวิธีสามารถจัดได้ในชั้นเรียนเดียวกัน ทั้งกลุ่มที่ใช้การศึกษามีส่วนร่วมในสังคม ในวิชาดนตรีและศิลปะแขนงอื่น ๆ ระดับเกรด 7 และ 8 ในลออสแอนเจลิส เปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมที่ใช้หลักสูตรปกติ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการด้านประวัติศาสตร์ มีระดับสูงกว่า และเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเชิงบวกในด้านพฤติกรรมทางสังคม การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและแบ่งปันความเข้าใจต่อผู้อื่นเพิ่มขึ้น มีเจตคติที่ดีมีประโยชน์ รวมถึงการลดความมีอคติต่อชนชาติที่ต่างกัน นักเรียนมีความก้าวร้าวลดลง ดังนั้นการบูรณาการดนตรี ในเกรด 7 และ 8 ที่ใช้การศึกษามีส่วนร่วมในสังคมสามารถใช้เชื่อมโยงในการปฏิบัติดนตรีที่ดีกว่า และมีเจตคติต่อพฤติกรรมทางสังคมที่ดีขึ้น

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบงานวิจัยในประเทศไทยและต่างประเทศแล้วพบว่า การศึกษาดนตรีในประเทศไทยเป็นผลมาจากการสร้างหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเรียนดนตรีแบบพื้นฐาน เพื่อให้มีการเรียนการสอนครบตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น แต่โอกาสที่จะสามารถพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีให้ก้าวผ่านขั้นพื้นฐานไปสู่ขั้นชำนาญการ ให้เทียบเท่าในต่างประเทศอาจต้องใช้เวลาในการเตรียมครูให้มีความพร้อมทั้งด้านความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีให้เข้มข้นยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสถานศึกษาของรัฐในจังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการสัมภาษณ์ครูดนตรี เป็นรายบุคคล มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 ประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ครูดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สาระดนตรี ปีการศึกษา 2549 จำนวน โรงเรียน 14 โรงเรียนจาก 3 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลาเขต 1 จำนวน 4 โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2 จำนวน 4 โรงเรียน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 จำนวน 6 โรงเรียน มีรายละเอียดดังนี้

โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1

1.โรงเรียนนวมินทราชูทิศทักษิณ สงขลา	อักษรย่อ น.ม.ท.
2.โรงเรียนสงขลาวิทยาคม	อักษรย่อ ส.ว.
3.โรงเรียนสามบ่อวิทยา(อุดมคณาภักษ์)	อักษรย่อ ส.ย.
4.โรงเรียนระโนดวิทยา	อักษรย่อ ร.ว.

โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2

5.โรงเรียนหาดใหญ่พิทยาคม	อักษรย่อ ญ.พ.
6.โรงเรียนหาดใหญ่เจริญราษฎร์พิทยา	อักษรย่อ ญ.จ.พ.
7.โรงเรียนรัตภูมิวิทยา	อักษรย่อ ร.ย.
8.โรงเรียนคูเต่าวิทยา	อักษรย่อ ค.ว.

โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3

9.โรงเรียนจะนะวิทยา	อักษรย่อ น.ว.
10.โรงเรียนนาทวีวิทยาคม	อักษรย่อ น.ท.
11.โรงเรียนกอบกุลวิทยาคม	อักษรย่อ ก.ค.
12.โรงเรียนสะเดาบรรณกิจชัยกัมพลานนท์อนุสรณ์	อักษรย่อ ข.ช.

13. โรงเรียนเทพา

อักษรย่อ ท.พ.

14. โรงเรียนเทพพิทยากานูมาศ

อักษรย่อ ท.ม.

การคัดเลือกประชากร ผู้วิจัยใช้วิธี Expert choice โดยเลือกจากครุคนตรีที่เป็นตัวแทนจริง และสามารถเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ (Key informant) (รวิวรรณ ชินะตระกูล, 2538: 4) เริ่มจากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนคนตรีทั้งจังหวัด เพื่อคัดเลือกครุคนตรีที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดขึ้น ได้แก่

3.1.1 เป็นครูที่สอนคนตรีอยู่ในโรงเรียนปัจจุบันตั้งแต่ ปีการศึกษา 2546

3.1.2 เป็นครูที่สอนคนตรีพื้นฐาน ในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3

3.1.3 เป็นครุคนตรีที่จัดทำหลักสูตรคนตรีด้วยตนเองตั้งแต่เริ่มต้นทุกขั้นตอน

3.1.4 มีเอกสารหลักสูตรที่ครบถ้วนชัดเจน และใช้สอนอยู่จริง

เพื่อความชัดเจนและให้เห็นภาพรวมของข้อมูลทั้งจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้รวมโรงเรียนทั้ง 3 เขตพื้นที่การศึกษาเข้าด้วยกัน และเริ่มคัดกรองตั้งแต่การจัดการเรียนการสอนและการจัดทำหลักสูตรคนตรีพบว่าโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของรัฐในจังหวัดสงขลา มีจำนวน 42 โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนคนตรีได้ เนื่องจากไม่มีครุคนตรี มีจำนวน 5 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 11.9 โรงเรียนที่สามารถเปิดสอนคนตรีได้บ้าง แต่ใช้ครูผู้สอนวิชาอื่นๆ สอนอย่างไม่มั่นใจจำนวน 13 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 31.0 ซึ่งครูเหล่านี้แก้ปัญหาด้วยการขอเอกสารหลักสูตรจากโรงเรียนนำร่องหรือโรงเรียนที่มีครุคนตรี เพื่อมาปรับใช้ในการสอนนักเรียน และไม่สามารถสอนได้ในหลายหน่วยการเรียนรู้ที่ต้องปฏิบัติคนตรีหรือการอ่านเขียนโน้ตสากล ดังนั้นโรงเรียนที่มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนคนตรีจึงมีเพียง 24 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 57.1 ซึ่ง สอนโดยครุคนตรีที่มีคุณวุฒิดนตรีหรือที่ไม่มีคุณวุฒิด้านคนตรี แต่มีความรู้ ความ สามารถด้านคนตรีจากประสบการณ์ที่สั่งสมมานาน ดังตารางที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 การจัดการเรียนการสอนคนตรีในโรงเรียนระดับมัธยมของรัฐจังหวัดสงขลา

การจัดการเรียนการสอนคนตรี ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐจังหวัดสงขลา	จำนวน	ร้อยละ
โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งหมด	42	100
- ไม่มีการเรียนการสอนคนตรี	5	11.90
-สอนคนตรีโดยครูที่ไม่มีวุฒิและขาดความรู้	13	30.90
-สอนคนตรีโดยครูที่มีวุฒิหรือไม่มีวุฒิแต่มีความรู้	24	57.10
รวม	42	100

จากจำนวน 37 โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนดนตรี ผู้วิจัยได้ทำการแยกแยะให้เห็น ถึงจำนวนครูในโรงเรียนที่จัดทำและไม่ทำหลักสูตรดนตรีด้วยตนเอง ดังปรากฏในตารางที่ 3-2

ตารางที่ 3-2 โรงเรียนที่ครูจัดทำหลักสูตรสาระดนตรีด้วยตนเอง

โรงเรียนที่ครูจัดทำหลักสูตรสาระดนตรีด้วยตนเอง	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
โรงเรียนที่จัดสอนดนตรี	37	100
- ทำหลักสูตรด้วยตนเอง	30	81.08
- ไม่ทำหลักสูตรด้วยตนเอง	7	18.92
รวม	37	100

จากข้อมูลที่ได้รับทราบจากครูดนตรีบางท่านว่า ครูดนตรีส่วนหนึ่งที่มีวุฒิการศึกษาและมีความชำนาญในการสอนดนตรีปฏิบัติ ทั้งไทยและสากล ถูกจัดให้สอนในสาระเพิ่มเติม หรือ มีหน้าที่ในการจัดตั้งวงดนตรีของโรงเรียน จึงมอบภาระการสอนสาระดนตรีพื้นฐานให้ครูที่ขาดความถนัดในการสอนหรือขาดคุณวุฒิทางดนตรี (เวช กุ่ยปรัง, 2548: สัมภาษณ์) จึงมีครูดนตรีที่จบการศึกษาด้านดนตรี จำนวน 18 โรงเรียนเท่านั้นที่สอนสาระดนตรีพื้นฐาน ดังปรากฏในตารางที่ 3-3

ตารางที่ 3-3 การสอนดนตรีพื้นฐานของครูมีวุฒิดนตรี

การสอนดนตรีพื้นฐานของครูมีวุฒิดนตรี	จำนวน(โรงเรียน)	ร้อยละ
สอนดนตรีพื้นฐาน	18	75
ไม่สอนดนตรีพื้นฐาน	6	25
รวม	24	100

จากการสำรวจข้อมูลต่อเนื่อง พบว่าในจำนวน 18 โรงเรียน ที่มีครูมีคุณวุฒิด้านดนตรีและสอนดนตรีพื้นฐานนั้น มีครูดนตรีที่ไม่ได้จัดทำหลักสูตรดนตรีด้วยตนเอง ตั้งแต่เริ่มต้น หรือในบางโรงเรียนมีครูดนตรีมากกว่า 1 คน ไม่ได้จัดทำหลักสูตรให้ครบทุกระดับชั้น เนื่องจากได้แบ่งระดับชั้นกันอย่างชัดเจนในการทำหลักสูตร บางช่วงชั้นเป็นครูอัตราจ้างที่เพิ่งเข้ามาทำงานยังไม่มีความพร้อมในการทำหลักสูตร ในระดับชั้นที่ตนสอนอยู่ จึงสรุปได้ว่าโรงเรียนที่มีครูดนตรีตรงตามคุณวุฒิ และจัดทำหลักสูตรดนตรีตั้งแต่เริ่มต้นครบทุกระดับชั้น มีจำนวน 14 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสงขลาทั้งหมด ในกรณีนี้แม้ว่าบางโรงเรียนมีความจำเป็นต้องรวมสาระดนตรีไปไว้ในชั้นใดชั้นหนึ่งเพียงชั้นเดียวอันมีเหตุผลจาก ข้อจำกัดในเรื่องของจำนวนครูและปัญหาในการกำหนดเวลาเรียน ผู้วิจัยถือว่าได้จัดทำหลักสูตรครบทั้งช่วงชั้นเช่นเดียวกัน ดังปรากฏในตารางที่ 3-4

ตารางที่ 3-4 ครุคนตรีที่ทำหลักสูตรครบ ทั้งช่วงชั้น

ครุคนตรีที่ทำหลักสูตรครบ ทั้งช่วงชั้น	จำนวน	ร้อยละ
ทำหลักสูตรไม่ ครบทั้งช่วงชั้น	4	22.22
ทำหลักสูตรครบทั้งช่วงชั้น	14	77.78
รวม	18	100

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่

3.2.1 แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้า ศึกษาจาก หนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการจัดหลักสูตรครุคนตรีศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นข้อมูล ในการสร้างแบบสัมภาษณ์ครุคนตรี แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสร้างแบบสัมภาษณ์ เสนอ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความครอบคลุมของเนื้อหา ตลอดจนขอคำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข จากนั้นได้นำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความคิดเห็นและคำแนะนำ ในการปรับปรุงแก้ไขเป็นลำดับสุดท้าย

3.2.2. เอกสารหลักสูตรสถานศึกษาสาระคนตรีจากทั้ง 14 โรงเรียน

การศึกษาเอกสารหลักสูตรที่ครุคนตรีจัดทำเรียบร้อยแล้วเพื่อเป็นการตรวจสอบและยืนยันถึงความเชื่อมั่น ว่ามีข้อมูลตรงกับการให้สัมภาษณ์และ หาข้อมูลที่เป็นจุดเด่นของแต่ละโรงเรียน

3.2.3 เครื่องบันทึกเสียง

ผู้วิจัยใช้บันทึกเสียงขณะทำการสัมภาษณ์ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลเสียง กลับไปทบทวนได้หลายครั้ง อันเป็นการป้องกันความผิดพลาด

3.3 การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์ ดังมีรายชื่อดังต่อไปนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศิลปชัย กงตาล มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
2. อาจารย์ กำจร กาญจนถาวร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภาส ขวัญประดับ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
4. อาจารย์ดำรงศักดิ์ ทับทิมโต โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม
5. อาจารย์อัจฉรา รัตนจรณะ โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา

จากนั้นผู้วิจัยจึงขอรับแบบสัมภาษณ์กลับคืนพร้อมทั้งนำคำแนะนำ ที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญ ไปปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ก่อนนำไปใช้ในสถานการณ์จริง

3.4 วิธีการดำเนินการวิจัย

3.4.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีการจัดทำและการพัฒนาหลักสูตร การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ในด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี การกำหนดเวลาเรียน การจัดทำคำอธิบายรายวิชา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำหลักสูตรดนตรีในรูปแบบต่าง ๆ วิธีการจัดทำแบบสัมภาษณ์ วิธีการสัมภาษณ์ การบันทึกข้อมูล การสรุปผลการสัมภาษณ์ จากทางอินเทอร์เน็ตในเว็บไซต์ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รวมทั้ง เอกสาร ตำรา ในหอสมุด และแหล่งข้อมูลอื่น ได้แก่

- หอสมุดวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยมหิดล
- หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยทักษิณ
- หอสมุดแห่งชาติ
- ศูนย์หนังสือและห้องร้านที่จำหน่ายหนังสือเกี่ยวกับดนตรีและการจัดทำหลักสูตร

3.4.2 ทำการศึกษาสำรวจข้อมูล โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสงขลา และสภาพการจัดการเรียนการสอน การจัดทำหลักสูตรดนตรีรวมทั้งข้อมูลของครูดนตรีที่ปฏิบัติงานที่อยู่

3.4.3 ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอสัมภาษณ์ โดยบัณฑิตวิทยาลัย

3.4.4 ส่งเอกสารถึงครูดนตรี ในจังหวัดสงขลาด้วยตนเอง

3.3.5 ติดต่อครูดนตรีทางโทรศัพท์เพื่อนัดหมายและยืนยันถึงวันเวลาในการให้สัมภาษณ์ และแสดงเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรี

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการเก็บข้อมูล ดังนี้

3.5.1 ทำการสัมภาษณ์ตามวันเวลาที่นัดหมายโดยจดบันทึก และบันทึกข้อมูลภาพและเสียง เพื่อนำกลับมาทบทวนอีกหลายครั้ง

3.5.2 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีของกลุ่มประชากร

3.5.3 วิเคราะห์การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษาของสถานศึกษาของรัฐจังหวัดสงขลา ในด้านต่าง ๆ ที่กำหนด และปัญหาที่ค้นพบ

3.5.4 ตรวจสอบเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีเพื่อยืนยันกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์

3.5.5 สรุป อภิปรายผล และ เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรี

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครุดนตรี ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา จำนวน 14 โรงเรียน โดยใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์ร่วมกับการศึกษาเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีของแต่ละโรงเรียน ดำเนินการจัดหมวดหมู่ข้อมูล และวิเคราะห์ในประเด็นที่สำคัญ ได้แก่

ตอนที่ 4.1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ให้การสัมภาษณ์

ตารางที่ 4-1 รายนามโรงเรียนและครูที่เป็นผู้ให้การสัมภาษณ์

ที่	โรงเรียน	อักษรย่อ	รายชื่อครุดนตรี
1	นวมินทราชูทิศทักษิณ	น.ม.ท.	นายไพบูลย์ ตันตสุทธกุล
2	สงขลาวิทยาคม	ส.ว.	นายเวช กุ่ยปริง
3	สามบ่อวิทยา (อุดมคณารักษ์)	ส.ย.	นายจรูญ แก้วเจริญ
4	ระโนดวิทยา	ร.ว.	นายกุศล ฮวดเส็ง
5	หาดใหญ่พิทยาคม	ญ.พ.	นางจงดี ไทยตรง
6	คูเต่าวิทยา	ค.ว.	นางพิสมัย สุวรรณจรรย์
7	หาดใหญ่เจริญราษฎร์พิทยา	ญ.จ.พ.	นายสุทธิพงษ์ นน့်ตุลา
8	รัตภูมิวิทยา	ร.ย.	นายบุญณพงศ์ บุญมณทิรา
9	จะนะวิทยา	น.ว.	นายไพฑูรย์ พิทักษ์ปัทมกร
10	นาทวีวิทยาคม	น.ท.	นางสุภัทรา พรหมทอง
11	กอบกุลวิทยาคม	ก.ก.	นายวิจิตร เพชรบูรณ์
12	สะเดา “ขรรค์ชัยกัมพลานนท์อนุสรณ์”	ข.ช.	นายโชคดี ภูแดง
13	เทพา	ท.พ.	นายสำราญ หมั่นสระชุม
14	เทพพิทยากานูมาศ	ท.ม.	นายอนุสรณ์ คุริยาฤทัย

ตารางที่ 4-2 สถานภาพทางอายุครูดนตรี

ที่	อายุ	จำนวน (คน)
1.	41 ปีขึ้นไป	9
2.	36-40 ปี	3
3.	30-35 ปี	1
4.	26-30 ปี	-
5.	21-25 ปี	1
รวม		14

จากตารางที่ 4-2 แสดงถึงอายุของครูดนตรีซึ่งส่วนใหญ่อายุ 41 ปีขึ้นไป มีจำนวน 9 คน อายุ 36-40 ปี มีจำนวน 3 คน อายุ 30-35 ปี มีจำนวน 1 คน และอายุ 21 -25 ปี มีจำนวน 1 คน

ตารางที่ 4-3 ระยะเวลาที่ปฏิบัติการสอนดนตรี

ที่	ระยะเวลาที่ปฏิบัติการสอนดนตรี	จำนวน (คน)
1.	21 ปีขึ้นไป	5
2.	16-20 ปี	3
3.	11-15 ปี	4
4.	6-10 ปี	1
5.	3-5 ปี	1
รวม		14

จากตารางที่ 4-3 ด้านระยะเวลาในการปฏิบัติการสอนดนตรี พบว่า ครูดนตรีส่วนใหญ่จำนวน 5 คน ปฏิบัติการสอนดนตรี เกิน 21 ปี ครูดนตรี 3 คนที่ปฏิบัติการสอนดนตรี 16-20 ปี มีครูดนตรีจำนวน 4 คนที่ปฏิบัติการสอนดนตรี 11-15 ปี มีครูดนตรีจำนวน 1 คนที่ปฏิบัติการสอนดนตรี 6-10 ปี และมีครูดนตรีจำนวน 1 คนที่ปฏิบัติการสอนดนตรี 3 ปี

ตารางที่ 4-4 ด้านวุฒิการศึกษา

ที่	วุฒิการศึกษาสูงสุด	จำนวน	คุณวุฒิตนตรี	หมายเหตุ
1.	ปริญญาตรี ดนตรี	7	มี	ปริญญาโท (การบริหารการศึกษา) 1 คน
2.	ปริญญาตรี สาขาอื่น	5	มี	ป.กศ. สูง วิชาเอกดนตรีศึกษา
3.	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ป. กศ.สูง) วิชาเอกดนตรีศึกษา	2	มี	
รวม		14		

จากตารางที่ 4-4 ด้านวุฒิการศึกษา พบว่า ครูดนตรีทุกคนมีคุณวุฒิตนตรีในหลายระดับ กล่าวคือ ครูดนตรีจำนวน 7 คน สำเร็จการศึกษาด้านดนตรีในระดับปริญญาตรี หนึ่งในจำนวนนั้น สำเร็จการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา ครูดนตรีจำนวน 5 คน สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง วิชาเอกดนตรีศึกษา แต่ได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีสาขาอื่น ๆ และมีครูดนตรีจำนวน 2 คนที่สำเร็จการศึกษาสูงสุดในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง วิชาเอกดนตรีศึกษา

ตำแหน่งและวิทยฐานะของครูดนตรี

ครูดนตรีส่วนใหญ่ จำนวน 11 คน เป็นข้าราชการ ครู มีวิทยฐานะชำนาญการ ครูดนตรีจำนวน 2 คน เป็นข้าราชการครู ไม่มีวิทยฐานะ และครูดนตรีจำนวน 1 คน เป็นครูอัตราจ้างรายปี

ตารางที่ 4-5 ด้านความถนัดดนตรีของครูจำแนกตามเพศ

ที่	ความถนัด	เพศชาย	เพศหญิง	รวม	หมายเหตุ
1.	ดนตรีสากล	8	-	8	ถนัดดนตรีไทยเพิ่มเติม 1 คน ถนัดดนตรีหนังตะลุงเพิ่มเติม 1 คน ถนัดดนตรีท้องถิ่นอีสานเพิ่มเติม 1 คน
2.	ดนตรีไทย	3	3	6	ถนัดดนตรีท้องถิ่นทั้ง 4 ภาค 1 คน
รวม		11	3	14	

ตารางที่ 4-5 ด้านความถนัด ครูคนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีความถนัดดนตรีสากลจำนวน 8 คน ซึ่ง 3 คนในจำนวนนั้น มีความถนัดดนตรีไทยเพิ่มเติม 1 คน ถนัดดนตรีท้องถิ่น 1 คน และถนัดดนตรีอีสานเพิ่มเติมจำนวน 1 คน ครูคนหนึ่งที่ถนัดดนตรีไทยมีจำนวน 6 คน จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 3 คน เพศหญิงจำนวน 2 คน และเพศหญิงจำนวน 1 คน ที่ถนัดดนตรีไทย และ ดนตรีท้องถิ่นทั้ง 4 ภาค สรุปได้ว่า ครูคนส่วนใหญ่มีความถนัดดนตรีสากลมากกว่าดนตรีไทย และดนตรีท้องถิ่น

ด้านการเข้ารับการอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ครูคนส่วนใหญ่จำนวน 7 คน มีโอกาสเข้ารับการอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจำนวน 1 ครั้ง ครูคนจำนวน 4 คน มีโอกาสเข้ารับการอบรมจำนวน 2 ครั้ง ครูคนจำนวน 1 คนเคยเข้ารับการอบรมจำนวน 3 ครั้ง และมีครูคนจำนวน 1 คนได้มีโอกาสเข้ารับการอบรม 5 ครั้งขึ้นไป และมีครูคนจำนวน 1 คน ที่ไม่ได้เข้ารับการอบรม การรับการอบรมกับวิทยากรที่มีความรู้ด้านดนตรีโดยตรง ปรากฏว่า มีครูคนเพียง 1 คนที่ได้รับความรู้จากวิทยากรดนตรีโดยตรง ซึ่งเป็นการเข้ารับการอบรมที่ส่วนกลาง แต่ครูคนส่วนใหญ่จำนวน 13 คน ไม่มีโอกาสดังกล่าวข้างต้น

ตารางที่ 4-6 จำนวนครูคนในโรงเรียนเดียวกัน

ที่	จำนวนครูคนในโรงเรียนเดียวกัน	จำนวน โรงเรียน
1.	1 คน	10
2.	2 คน	3
3.	3 คน	1
รวม		14

จากตารางที่ 4-6 แสดงถึง จำนวนครูคนในแต่ละโรงเรียนปรากฏว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จำนวน 10 โรงเรียน มีครูคนเพียง 1 คน รองลงมาจำนวน 3 โรงเรียนที่มีครูคนจำนวน 2 คน และมี 1 โรงเรียนที่มีครูคนจำนวน 3 คน

ตอนที่ 4.2 กระบวนการจัดทำหลักสูตร

4.2.1 การกำหนดวิสัยทัศน์

ครูคนส่วนใหญ่จำนวน 10 คน ไม่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ด้านดนตรีโดยเฉพาะ เนื่องจากใช้วิสัยทัศน์รวม ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีครูคนจำนวน 4 คนที่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของดนตรีโดยเฉพาะซึ่งมีข้อความ ดังนี้

โรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ กำหนดวิสัยทัศน์ดนตรีไว้ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทุกคน ต้องเป่าขลุ่ยริคอร์ดอร์เป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถเป่าขลุ่ยและขับร้องเพลงพระราชนิพนธ์ได้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รู้จักเครื่องดนตรีและวงดนตรีไทย-สากล

โรงเรียนสะเดาบรรณรักษ์ชัยกัมพลานนท์อนุสรณ์ กำหนดวิสัยทัศน์ดนตรีไว้ว่า ให้เด็กมีสุนทรียภาพ มีทักษะเชิงสร้างสรรค์ด้านดนตรีและขับร้อง

โรงเรียนรัตภูมิวิทยา กำหนดวิสัยทัศน์ดนตรีไว้ว่า ให้รู้จักการรักดนตรี ใช้ดนตรีในชีวิตประจำวัน

โรงเรียนจะนะวิทยา กำหนดวิสัยทัศน์ดนตรีไว้ว่า นักเรียนทุกคนสามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีตามความต้องการได้อย่างน้อย 1 เครื่อง

ในการกำหนดวิสัยทัศน์นั้น ครูดนตรีทุกโรงเรียนได้นำวิสัยทัศน์ของโรงเรียนหรือนโยบายของผู้บริหารสถานศึกษามาเป็นแนวคิดหลักที่สำคัญ ในขณะที่ชุมชนและนักเรียน มิได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์โดยตรง แต่ครูดนตรีมีความตั้งใจที่จะให้บุคคลดังกล่าวมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ในปีต่อไป

กล่าวโดยสรุปถึงวิสัยทัศน์ที่ครูดนตรีทั้ง 14 โรงเรียนให้ความสำคัญเป็นหลัก เรียงตามลำดับ ได้แก่ การมีทักษะปฏิบัติด้านดนตรี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรี มีสุนทรียภาพ ใช้ดนตรีเพื่อชุมชนและสังคม ใช้ดนตรีเพื่อพัฒนาคุณภาพในชีวิตประจำวัน

ปัญหาในการกำหนดวิสัยทัศน์

ครูดนตรีจำนวน 7 โรงเรียนได้เปิดเผยถึงปัญหาในการกำหนดวิสัยทัศน์ ได้แก่

1. ครูดนตรีโรงเรียนสงขลาวิทยาคม กล่าวถึงปัญหาในการกำหนดวิสัยทัศน์ว่า ถ้าครูมุ่งผลสัมฤทธิ์สูงเกินไป แต่ความพร้อมและพื้นฐานของนักเรียน รวมทั้งสิ่งแวดล้อมของชุมชน ไม่เอื้ออำนวย หรือการมีเวลาเรียนน้อยเกินไป นักเรียนย่อมทำไม่ได้

2. ครูดนตรีโรงเรียนสามบ่อวิทยา ชี้แจงปัญหาการกำหนดวิสัยทัศน์ว่า หากมีความคาดหวังมากเกินไปในขณะที่เวลาเรียนมีจำกัด อาจสอนได้ไม่ครอบคลุม

3. ครูดนตรีโรงเรียนรัตภูมิวิทยากล่าวถึงปัญหาว่าแม้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้เพียงระดับกลาง แต่นักเรียนก็ยังไม่ถึงเป้าหมาย ดังนั้นควรปรับวิสัยทัศน์ทุก 3 ปี

4. ครูดนตรีโรงเรียนคูเต่าวิทยา กล่าวถึงปัญหาการกำหนดวิสัยทัศน์ว่า ไม่แน่ใจว่าทำได้ถูกต้องตามแนวทาง และตรงประเด็นหรือไม่ เนื่องจากยังมีความเข้าใจที่ไม่ชัดเจน

5. ครูดนตรีโรงเรียนจะนะวิทยา กล่าวถึงปัญหาการกำหนดวิสัยทัศน์ว่า นักเรียนมีพื้นฐานเดิมมาน้อย เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาในบริเวณใกล้เคียงยังไม่มีครูดนตรี นักเรียนไม่รู้จักตัวโน้ต จึงทำตามไม่ทันและตอบสนองไม่ได้

6. ครูคนตรีโรงเรียนเทพา กล่าวถึงปัญหาการกำหนดควิสัยทัศน์ว่า นักเรียนมีพื้นฐานน้อย ต้องลดระดับลงมา ควรให้นักเรียนมีพื้นฐานการฟัง การเล่นอย่างหลากหลาย

7. ครูคนตรีโรงเรียนเทพพิทยากานูมาศกล่าวถึงปัญหาการกำหนดควิสัยทัศน์ว่า หลักสูตรส่วนกลางยังไม่สมบูรณ์ ทำให้ครูกำหนดควิสัยทัศน์กันอย่างหลากหลายไม่เป็นเอกภาพ ไม่เหมือนกันทั่วประเทศ

4.2.2 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

ครูจำนวน 7 คน กล่าวว่านักเรียนไม่มีความรู้ดนตรีมาก่อน เนื่องจากโรงเรียนในระดับประถมศึกษาไม่มีครูคนตรี จึงไม่มีการเรียนการสอนดนตรีที่ถูกต้อง ครูคนตรีจำนวน 7 คน กล่าวว่านักเรียนมีความรู้ดนตรีน้อย และนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเอกชนมีความรู้ด้านดนตรีมากกว่านักเรียนจากโรงเรียนของรัฐบาล และมีความรู้ดนตรีไทยมากกว่าดนตรีสากล ครูคนตรีทุกคนมีความคิดเห็นตรงกันว่าต้องจัดทำหลักสูตรย้อนหลังเพื่อสอนปรับพื้นฐานดนตรีให้แก่ นักเรียน

ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับมาตรฐาน ศ 2.1 และ ศ 2.2

ตารางที่ 4-7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับมาตรฐาน ศ 2.1 และ ศ 2.2

ข้อ	ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับมาตรฐาน	จำนวน	
		สัมพันธ์	ไม่สัมพันธ์
	มาตรฐาน ศ 2.1		
1.	เข้าใจประเภทของเครื่องดนตรีหลักการผสมวงและอิทธิพลของดนตรีที่มีผลต่อจิตใจและความรู้สึกของบุคคล	14	-
2.	ขับร้องและบรรเลงดนตรีโดยนำองค์ประกอบและเทคนิคทางดนตรีมาประยุกต์ใช้ให้ได้ผลตามความต้องการ	14	-
3.	มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรี	14	
4.	ซาบซึ้งความไพเราะของดนตรี จากหลักการ ประสบการณ์และความสนใจบนพื้นฐานทางดนตรี	12	2
5.	วิเคราะห์และวิจารณ์ความแตกต่างและความไพเราะของเสียงดนตรีที่ตนชื่นชอบตามหลักการทางดนตรี	14	
6.	เข้าใจวิธีนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และชีวิตประจำวัน	14	

ตารางที่ 4-7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับมาตรฐาน ศ 2.1 และ ศ 2.2 (ต่อ)

ข้อ	ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับมาตรฐาน	จำนวน	
		สัมพันธ์	ไม่สัมพันธ์
	มาตรฐาน ศ 2.2		
7.	เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์	13	1
8.	จัดการแสดงและร่วมกิจกรรมดนตรีโดยแสดงออก ถึงความซาบซึ้งที่ เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและ สากล	12	2

จากตารางที่ 4-7 ปรากฏว่า ครูดนตรีทั้ง 14 คน กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้ครอบคลุมมาตรฐาน ศ 2.1 จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1. เข้าใจประเภทของเครื่องดนตรีหลักการผสมวงและอิทธิพลของดนตรีที่มีผลต่อจิตใจและความรู้สึกของบุคคล ข้อ 2. ขับร้องและบรรเลงดนตรี โดยนำองค์ประกอบ และเทคนิคทางดนตรีมาประยุกต์ใช้ให้ได้ผลตามความต้องการ ข้อ 3. มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรี ข้อ 5. วิเคราะห์และวิจารณ์ความแตกต่างและความไพเราะของเสียงดนตรีที่ตนชื่นชอบตามหลักการทางดนตรี และ ข้อ 6. เข้าใจวิธีนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และชีวิตประจำวัน ส่วนข้อ 4. ซาบซึ้งความไพเราะของดนตรี จากหลักการประสบการณ์และความสนใจบนพื้นฐานทางดนตรี มีความสอดคล้องจำนวน 12 คน ไม่สอดคล้องจำนวน 2 คน

ส่วนความสัมพันธ์กับมาตรฐาน ศ 2.2 พบว่า ข้อ 7. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์ มีความสอดคล้องจำนวน 13 คน ไม่สอดคล้องจำนวน 1 คน และข้อ 8. จัดการแสดงและร่วมกิจกรรมดนตรี โดยแสดงออกถึงความซาบซึ้งที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล มีความสอดคล้องจำนวน 12 คน ไม่สอดคล้องจำนวน 2 คน

กล่าวได้ว่า ครูดนตรีส่วนใหญ่สามารถกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้สอดคล้องและครอบคลุมกับมาตรฐาน ศ 2.1 มากกว่า มาตรฐาน ศ 2.2

ความต่อเนื่องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

ครูดนตรีส่วนใหญ่จำนวน 10 คน กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ต่อเนื่องกันทั้ง 3 ระดับชั้น ครูดนตรีจำนวน 3 คน ที่สอนและกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายขอบภายใน 1 ปี

การศึกษา เนื่องจากได้จัดการเรียนการสอนดนตรีไว้ในระดับชั้นเดียวกัน และมีครูดนตรีจำนวน 1 คนที่ไม่กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ต่อเนื่อง

บุคคลที่มีส่วนร่วมในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 14 โรงเรียน มีส่วนร่วมในการกำหนด ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จากการกำหนดนโยบาย หรือคำแนะนำ นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นจำนวน 7 โรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทั่วไป ได้แก่ เสนอความคิดเห็น หรือสนับสนุนเครื่องดนตรี จำนวน 5 โรงเรียน

ปัญหาในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ครูดนตรีหลายคนได้ระบุปัญหา เช่นเดียวกันกับการกำหนดวิสัยทัศน์ กล่าวคือ

ปัญหาด้านนักเรียน พบว่า พื้นฐานที่สำเร็จการศึกษาระดับช่วงชั้นที่ 2 มีความรู้ดนตรีไม่ครบตามหลักสูตร

ปัญหาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่า ความรู้บางอย่างเป็นเรื่องไกลตัวนักเรียน การจัดให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ไม่สามารถทำได้จริง เนื่องจากหนังสือมีไม่เพียงพอ เครื่องดนตรีมีน้อย อินเทอร์เน็ตมีไม่ถึงถึง บางบ้านยังไม่มีไฟฟ้า

ปัญหาด้านครู ในระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนส่วนใหญ่ มีครูดนตรีเพียง 1 คนซึ่งมีความถนัดดนตรีเพียงอย่างเดียว จึงไม่สามารถกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ลึกซึ้งได้ทุกมาตรฐาน

ปัญหาด้านการจัดการของโรงเรียน จัดชั่วโมงเรียนให้น้อย และจัดครูดนตรีให้น้อยบางโรงเรียนไม่มีสื่อ อุปกรณ์ และเครื่องดนตรี

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

ครูดนตรีหลายคนได้แสดงความคิดเห็นเพื่อให้การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงไว้ ได้แก่

ครูดนตรีโรงเรียนสงขลาวิทยาคม ให้ข้อคิดเห็น ว่า ควรกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตามสภาพจริงของนักเรียนในห้องเรียน และสอนปรับพื้นฐานความรู้แก่นักเรียน

ครูดนตรีโรงเรียนระโนดวิทยา เสนอแนะว่า ควรจัดการสอนแบบบรรยายร่วมกับการฝึกปฏิบัติและให้นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเอง

ครูดนตรีโรงเรียนหาดใหญ่เจริญราษฎร์พิทยา มีความคิดเห็นว่า ควรให้นักเรียนมีโอกาสนับปฏิบัติเครื่องดนตรีที่หลากหลาย แต่ปัญหาคือ ไม่มีเครื่องดนตรี เด็กได้รู้จัก แต่ไม่ได้เล่น

ครูดนตรีโรงเรียนรัตภูมิวิทยา เสนอความคิดเห็นไว้ว่า ควรกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้สอดคล้องกับสภาพของนักเรียน เพราะนักเรียนมีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน

ครูดนตรีโรงเรียนคูเต่าวิทยา เสนอแนะว่า ควรจัดอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเฉพาะสาระดนตรีโดยตรง

ครูดนตรีโรงเรียนจะนะวิทยา ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปรับหลักสูตรให้เหมาะกับท้องถิ่น เช่น การเรียนดนตรีท้องถิ่น ดิเกฮูลู ร่องเงืง แทนดนตรีสากล และควรมีครูดนตรี 3 คน ที่มีความถนัดต่างกัน จัดทำหลักสูตรและสอนจึงจะได้ผลตามที่คาดหวังไว้

ครูดนตรีโรงเรียนนาทวีวิทยาคม แนะนำว่า ควรให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นหลังจากเรียนไปแล้ว 2-3 ครั้ง เพื่อให้ครูปรับเปลี่ยนเพิ่มเติม และให้มีการบูรณาการในกลุ่มสาระ โดยอาจลดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้น้อยลง

ครูดนตรีโรงเรียนสะเดาขรรค์ชัยกัมพลานนท์อนุสรณ์ เสนอแนะว่า ต้องคำนึงถึงความสามารถของครู และความต้องการของนักเรียน ศิษย์เก่า รวมทั้งผู้ปกครอง

ครูดนตรีโรงเรียนกอบกุลวิทยาคม ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดเวลาเรียนให้เพียงพอ ไม่ควรเรียนทั้งดนตรีไทยและสากล ในเวลาเดียวกัน ทำให้นักเรียนเกิดความสับสน

ครูดนตรีโรงเรียนเทพา แสดงความคิดเห็นว่า ควรให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นหลังจากจบการเรียนของปีนั้น และบอกถึงความต้องการในปีต่อไป ชุมชนควรสนับสนุนเครื่องดนตรี

4.2.3 การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

ในการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี ครูดนตรีทุกคน ใช้ความรู้เดิมเป็นหลักในการเริ่มต้น ครูดนตรีจำนวน 13 คน ได้ปรึกษากับครูดนตรีท่านอื่น ๆ ศิษยานิเทศก์ หรืออาจารย์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ครูดนตรีจำนวน 11 คน ขอรับคำแนะนำจากวิทยากรท้องถิ่น ได้แก่ หนึ่งตะลุง มโนราห์ ดนตรีไทย กาหลอ ดนตรีพื้นบ้าน และ ปีนจักสีลัด ครูดนตรีจำนวน 13 คน ใช้ข้อมูลจากแบบเรียนสำนักพิมพ์ต่าง ๆ หรือคู่มือการจัดทำหลักสูตรจากกรมวิชาการ ครูดนตรีทั้ง 14 คน มีการศึกษาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายกล่าวคือ ครูดนตรีส่วนใหญ่จำนวน 7 คน ศึกษาหาข้อมูลจากแผ่นวีซีดีต่าง ๆ ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่องโหมโรง หรือการแสดงดนตรีต่าง ๆ รองลงมาจำนวน 6 คน สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เช่น ประวัติดนตรีสากล ครูดนตรีจำนวน 5 คน ได้ข้อมูลจากการแสดงดนตรีสด ครูดนตรีจำนวน 3 คน ใช้ข้อมูลแถบจากบันทึกเสียง ได้แก่ ดนตรีพื้นบ้าน เพลงบอก หนึ่งตะลุง และมีครูดนตรี จำนวน 1 คน ศึกษาข้อมูลจากหนังสือในห้องสมุด

การกำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรีไทย

การกำหนดความถี่ของสาระการเรียนรู้ดนตรีไทย ใช้หลักการแจกแจงความถี่จากการจัดการเรียนการสอน โดยนับจำนวนครั้งที่ปรากฏในเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของทั้ง 14 โรงเรียนในทุกระดับชั้น

ตารางที่ 4-8 แสดงถึงความถี่ในการจัดสาระการเรียนรู้ดนตรีไทย

ที่	สาระการเรียนรู้ดนตรีไทย	ความถี่ในระดับชั้นที่กำหนดให้เรียน					รวม
		ม.1	ม.2	ม.3	หมายเหตุ		
		จำนวน	จำนวน	จำนวน	ปฏิบัติ	ทฤษฎี	
	มาตรฐาน ศ 2.1						
1	เครื่องดนตรีไทย	9	3	3	-	/	15
2	การผสมวงดนตรีไทย	3	12	6	-	/	21
3	อิทธิพลของดนตรีไทยต่อ มนุษย์ และสังคมไทย	5	6	11	-	/	22
4	การขับร้อง	6	8	9	/	-	23
5	การบรรเลงดนตรี ขลุ่ย	4	11	5	/	-	20
6	การดูแลรักษาเครื่องดนตรี	7	10	4	-	/	21
7	หลักการพื้นฐาน ทฤษฎีดนตรี ไทย	2	11	6	-	/	19
8	องค์ประกอบของดนตรีไทย	5	8	3	-	/	16
9	หลักการฟัง วิเคราะห์ วิวิจารณ์เพลงไทย	4	9	7	-	/	20
10	การสร้างสรรค์ทางดนตรี และนำดนตรีไปใช้กับสาระอื่นและชีวิตประจำวัน	5	4	5	/	-	14
	มาตรฐาน ศ 2.2						
11	ประวัติและวิวัฒนาการดนตรีไทย	7	3	-	-	/	10
12	ประวัตินักดนตรีไทยที่สำคัญ	1	2	-	-	/	3
13	หลักการจัดแสดงดนตรี	3	-	-	-	/	3
14	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย	4	6	6	/	-	16
รวม		73	85	65	73	150	223
ร้อยละ					32.74	67.26	100

จากตารางที่ 4-8 แสดงถึง ความถี่ของการจัดสาระการเรียนรู้ดนตรีไทย ไว้ในแต่ละระดับชั้น ตามมาตรฐาน ศ 2.1 ได้แก่ เรื่องเครื่องดนตรีไทยมีความถี่ จำนวน 15 ครั้ง เรื่องการผสมวงดนตรีไทย มีความถี่จำนวน 20 ครั้ง เรื่องอิทธิพลของดนตรีไทยต่อมนุษย์ และสังคมไทยมีความถี่จำนวน 20 ครั้ง เรื่องการขับร้อง มีความถี่จำนวน 23 ครั้ง เรื่องการบรรเลงดนตรีไทยมีความถี่จำนวน 20 ครั้ง เรื่องการดูแลรักษาเครื่องดนตรีไทยมีความถี่จำนวน 20 ครั้ง เรื่องหลักการพื้นฐานทฤษฎี การอ่านโน้ตดนตรีไทย มีความถี่จำนวน 19 ครั้ง เรื่ององค์ประกอบของดนตรีไทย มีความถี่จำนวน 17 ครั้ง เรื่องหลักการฟัง การวิเคราะห์ วิเคราะห์เพลงไทย มีความถี่จำนวน 21 ครั้ง เรื่องสร้างสรรค์ทางดนตรีและการนำดนตรีไปใช้กับสาระอื่นและชีวิตประจำวัน มีความถี่ 15 ครั้ง

มาตรฐาน ศ 2.2 เรื่องประวัติและวิวัฒนาการดนตรีไทย มีความถี่จำนวน 11 ครั้ง เรื่องประวัตินักดนตรีไทยที่สำคัญ มีความถี่จำนวน 3 ครั้ง เรื่องการจัดแสดงดนตรีมีความถี่จำนวน 3 ครั้ง เรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีกับภูมิปัญญาไทย มีความถี่จำนวน 15 ครั้ง

ตารางที่ 4-9 บทเพลงไทยที่ใช้ในการขับร้อง

ที่	เพลงสำหรับการขับร้อง	จำนวน(ครั้ง)
1	ลาวดวงเดือน	4
2	เพลงลาวจ้อย	3
3	เพลงเขมรไทรโยค	2
4	ด้นวรเชษฐ์ (ด้นประเทศ)	1
5	เพลงแขกประเทศ 2 ชั้น	1
6	สร้อยลำปาง	1
7	ลอยกระทง	1
8	ล่องโขง	1
รวม		14

จากตารางที่ 4-9 แสดงถึง การคัดเลือกเพลงไทยสำหรับการขับร้องมี ดังนี้ เพลงลาวดวงเดือน จัดให้มีการสอนจำนวน 4 ครั้ง รองลงมาคือเพลงลาวจ้อย ใช้สอนจำนวน 3 ครั้ง เพลงเขมรไทรโยค ใช้สอนจำนวน 2 ครั้ง เพลงด้นวรเชษฐ์ (ด้นประเทศ) แขกประเทศ 2 ชั้น สร้อยลำปาง ใช้สอน 1 ครั้ง เพลงลอยกระทง ใช้สอน 1 ครั้ง กล่าวได้ว่า มีการใช้เพลงไทยในการสอนรวมทั้งสิ้น จำนวน 8 เพลง ใช้สอนจำนวน 14 ครั้ง

ตารางที่ 4-10 บทเพลงไทยสำหรับบรรเลงเครื่องดนตรี

ที่	บทเพลงไทยสำหรับบรรเลงเครื่องดนตรี	จำนวน (ครั้ง)
1	นางนาค	2
2	ลอยกระทง	2
3	แขกขาว	2
4	แขกต๋อยหม้อ	2
5	ลาวครวญ	2
6	เขมรไพรโยค	1
7	สร้อยลำปาง	1
8	ล่องโขง	1
9	บังใบ	1
10	คลื่นกระทบฝั่ง	1
รวม		15

ตารางที่ 4-10 บทเพลงไทยที่กำหนดให้บรรเลงเครื่องดนตรีมีจำนวน 10 เพลง ได้แก่ เพลงที่ใช้สอนเพลงละ 2 ครั้ง คือ เพลงนางนาค ลอยกระทง แขกขาว แขกต๋อยหม้อ และ ลาวครวญ ส่วนเพลงที่กำหนดให้เรียน เพลงละ 1 ครั้ง ได้แก่ เพลงเขมรไพรโยค สร้อยลำปาง บังใบ และ เพลงคลื่นกระทบฝั่ง

การกำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรีสากล

ในการกำหนดความถี่ของสาระการเรียนรู้ดนตรีสากลใช้หลักการเดียวกับดนตรีไทย ที่ได้กล่าวไว้แล้ว

ตารางที่ 4-11 การกำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรีสากล

ที่	สาระการเรียนรู้ดนตรีสากล	ความถี่ในระดับชั้นที่กำหนดให้เรียน					รวม (ครั้ง)
		ม.1	ม.2	ม.3	หมายเหตุ		
					ปฏิบัติ	ทฤษฎี	
	มาตรฐาน ศ 2.1						
1.	เครื่องดนตรีสากล	7	2	2	-	/	11
2.	วงดนตรีสากล	3	8	7	-	/	18
3.	อิทธิพลของคนตรี/มนุษย์กับดนตรี/ความเชื่อ	2	7	6	-	/	15

ตารางที่ 4-11 การกำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรีสากล (ต่อ)

ที่	สาระการเรียนรู้ดนตรีสากล	ความถี่ในระดับชั้นที่กำหนดให้เรียน					รวม
		ม.1	ม.2	ม.3	หมายเหตุ		
					ปฏิบัติ	ทฤษฎี	
4.	การขับร้อง	5	4	7	/	-	16
5.	การปฏิบัติเครื่องดนตรี(ขลุ่ย, เมโลเดียน,กีตาร์)	6	7	7	/	-	20
6.	หลักการ ทฤษฎีโน้ต ดนตรีสากล	7	8	3	-	/	18
7.	การอ่านและปฏิบัติเคาะจังหวะตามอัตราโน้ต	4	2	-	/	-	6
8.	เครื่องหมายกำหนดจังหวะ	1	1	2	-	/	4
9.	เครื่องหมายแปลงเสียง	1	3	1	-	/	5
10.	การดูแลรักษาเครื่องดนตรี	5	7	5	-	/	17
11.	องค์ประกอบของดนตรีสากลหลักการประยุกต์ใช้	4	8	2	-	/	14
12.	บันไดเสียง (C, G, Am)	1	1	1	-	/	3
13.	หลักการประสานเสียง, ทฤษฎีคอร์ด	-	-	1	-	/	1
14.	ความไพเราะของดนตรี หลักการฟัง วิเคราะห์วิจารณ์ และสุนทรียภาพทางดนตรีสากล	3	5	6	-	/	14
15.	ศัพท์ดนตรี	-	1	-	-	/	1
16.	การสร้างสรรค์ทางดนตรีและการนำดนตรีไปใช้กับสาระอื่นและในชีวิตประจำวัน	2	4	5	/	-	11
	มาตรฐานศ.2.2						
17.	ประวัติและวิวัฒนาการดนตรีตะวันตก	5	3	-	-	/	8
18.	หลักการจัดแสดงดนตรี	2	-	-	-	/	2
19.	คุณค่าของดนตรี	-	1	1	-	/	2
20.	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาสากล	2	6	6	/	-	14
รวม		60	78	62	67	133	200
ร้อยละ		30	39	31	33.5	66.5	100

จากตารางที่ 4-11 แสดงถึง ความถี่ของการจัดสาระการเรียนรู้ดนตรีสากล ตามมาตรฐาน ศ 2.1 ได้แก่ เรื่อง เครื่องดนตรีสากล มีความถี่จำนวน 11 ครั้ง เรื่องวงดนตรีสากล มีความถี่จำนวน 17 ครั้ง เรื่องอิทธิพลของดนตรีสากลต่อมนุษย์ และสังคม มีความถี่จำนวน 16 ครั้ง เรื่องการขับร้องสากล มีความถี่จำนวน 14 ครั้ง เรื่องการบรรเลงดนตรีสากล มีความถี่จำนวน 19 ครั้ง เครื่องดนตรีที่จัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ คือ ขลุ่ยรีคอร์เดอร์ มีบางโรงเรียนจัดสอน เมโลเดียน หรือกีตาร์ แต่มีจำนวนน้อย เรื่องการเคาะจังหวะตามอัตราส่วนของโน้ต มีความถี่จำนวน 5 ครั้ง เรื่องเครื่องหมายกำหนดจังหวะ มีความถี่จำนวน 4 ครั้ง เครื่องหมายแปลงเสียง มีความถี่จำนวน 5 ครั้ง เรื่องการดูแลรักษาเครื่องดนตรีสากลมีความถี่จำนวน 15 ครั้ง เรื่องหลักการพื้นฐาน ทฤษฎี การอ่านโน้ตดนตรีสากล มีความถี่จำนวน 18 ครั้ง เรื่ององค์ประกอบของดนตรีสากล ความถี่จำนวน 13 ครั้ง เรื่องบันไดเสียง มีความถี่จำนวน 3 ครั้ง เรื่องการประสานเสียง คอร์ด มีความถี่จำนวน 1 ครั้ง เรื่องหลักการฟัง การวิเคราะห์ วิเคราะห์เพลงสากล มีความถี่จำนวน 13 ครั้ง เรื่องศัพท์ดนตรีสากล ความถี่จำนวน 1 ครั้ง เรื่องสร้างสรรค์ทางดนตรีและการนำดนตรีไปใช้กับสาระอื่นและชีวิตประจำวัน ความถี่จำนวน 10 ครั้ง

มาตรฐาน ศ 2.2 เรื่องประวัติและวิวัฒนาการดนตรีไทย มีความถี่จำนวน 8 ครั้ง เรื่องการจัดแสดงดนตรี มีความถี่จำนวน 2 ครั้ง เรื่องคุณค่าของดนตรี มีความถี่จำนวน 2 ครั้ง เรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาสากล มีความถี่จำนวน 13 ครั้ง

ตารางที่ 4-12 เพลงที่ใช้ในการเรียนการสอนขับร้องสากล

ที่	รายชื่อเพลง	จำนวน(ครั้ง)
	ประเภทที่ 1 บทเพลงตามกำหนด	
1.	พรปีใหม่	4
2.	ชะตาชีวิต	3
3.	ใกล้รุ่ง	2
4.	เพลงชาติไทย	2
5.	สรรเสริญพระบารมี	1
6.	มาร์ชหาดใหญ่พิทยาคม	1
7.	มาร์ชสงขลาพิทยาคม	1
	ประเภทที่ 2 บทเพลงอิสระ	
8.	เพลงไทยสากล	2

จากตารางที่ 4-12 แสดงถึง บทเพลงที่มีการจัดการเรียนการสอนขั้วร้องสากล มี 2 ประเภท ดังนี้ ประเภทที่ 1 คือ บทเพลงตามกำหนด จำนวน 7 บทเพลง ได้แก่ เพลงพรปีใหม่ มีการเรียน จำนวน 4 ครั้ง เพลงชะตาชีวิต มีการเรียนจำนวน 3 ครั้ง เพลงไกล่รุ่ง มีการเรียนจำนวน 2 ครั้ง เพลงชาติไทยมีการเรียน จำนวน 2 ครั้ง เพลงสรรเสริญพระบารมี มีการเรียนจำนวน 1 ครั้ง เพลงมาร์ชโรงเรียน มีการเรียนจำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนหาดใหญ่พิทยาคม และโรงเรียน สงขลาวิทยาคม และประเภทที่ 2 คือ บทเพลงอิสระ ได้แก่บทเพลงไทยสากล มีการสอน 2 ครั้ง

ตารางที่ 4-13 บทเพลงที่ใช้ในการบรรเลงดนตรีสากล

ที่	บทเพลงที่ใช้ในการบรรเลงดนตรีสากล	จำนวน (โรงเรียน)
1.	สามัคคีชุมนุม	3
2.	สรรเสริญพระบารมี	2
3.	เพลงชาติไทย	2
4.	พรปีใหม่	2
5.	อินเดอะวูด	2
6.	แสงเทียน	1
7.	สายฝน	1
8.	ชะตาชีวิต	1
9.	แฮปปี้ เบิร์ทเดย์	1
10.	ลองเกสต์เดย์	1
11.	กราวกีฬา	1
12.	มารีนมาร์ช	1
13.	มาร์ชระโนดวิทยา	1
14.	มาร์ชหาดใหญ่พิทยาคม	1
16.	แมงมุม	1
17.	ไก่อ่	1
18.	ปู่ไข่ไก่หลง	1

จากตารางที่ 4-13 แสดงถึง บทเพลงที่จัดให้มีการบรรเลงเครื่องดนตรีรวมทั้งสิ้นจำนวน 18 บทเพลง บทเพลงที่มีการสอนจำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ บทเพลงสามัคคีชุมนุม รองลงมาคือ บทเพลงสรรเสริญพระบารมี บทเพลงชาติไทย บทเพลงพรปีใหม่ และ บทเพลงอินเดอะวูด มีการสอนบทเพลงละ 2 โรงเรียน บทเพลงที่มีการสอน 1 โรงเรียน มีจำนวน 12 บทเพลง ได้แก่ แสงเทียน สายฝน ชะตาชีวิต แฮปปี้เบิร์ทเดย์ ลองเกสต์เดย์ กราวกีฬา มารีนมาร์ช มาร์ชระโนดวิทยา มาร์ชหาดใหญ่พิทยาคม แมงมุม ไก่อ่ และปู่ไข่ไก่หลง

ตารางที่ 4-14 ตารางการเรียนรู้ดนตรีท้องถิ่น

ในการกำหนดความถี่ของตารางการเรียนรู้ดนตรีท้องถิ่นใช้หลักการเดียวกับดนตรีไทยและดนตรีสากล ที่ได้กล่าวไว้แล้ว

ที่	รายการ	จำนวนโรงเรียน			รวม
		ชั้น ม.1	ชั้น ม.2	ชั้น ม.3	
1.	มโนราห์	4	2	2	8
2.	หนังตะลุง	1	2	3	6
3.	ลิเกฮูลู, ลิเกลาฮู	-	2	-	2
4.	ดนตรีไทยพื้นบ้าน	-	1	1	2
5.	เพลงบอก	-	1	-	1
6.	ปี่จกสี่ลัด	1	-	-	1
7.	กาหลอ	1	-	-	1
8.	รองเง็ง	1	-	-	1
9.	ดนตรีพื้นเมือง 4 ภาค	1	-	-	1
10.	ลิเกพื้นเมือง	1	-	-	1
รวม		9	8	7	24

จากตารางที่ 4-14 แสดงถึง ดนตรีท้องถิ่นภาคใต้ที่มีการจัดการเรียนการสอน ส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนใกล้โรงเรียน และสามารถเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียนได้ หรือให้นักเรียนไปศึกษาด้วยตนเอง ได้แก่ มโนราห์ มีการสอนจำนวน 8 โรงเรียน หนังตะลุงมีการสอน 6 โรงเรียน ลิเกฮูลู และ ลิเกลาฮู มีการสอน 2 โรงเรียน ดนตรีไทยพื้นบ้าน มีการสอน 2 โรงเรียน ส่วนเพลงบอก, ปี่จกสี่ลัด, กาหลอ, รองเง็ง มีการสอน ประเภทละ 1 โรงเรียน นอกจากนี้ยังมีดนตรีพื้นเมือง 4 ภาค และลิเกพื้นบ้าน มีการสอน โรงเรียนละ 1 ประเภท รวมความถี่ในการสอนดนตรีพื้นเมืองทั้งสิ้น 24 ครั้ง กล่าวได้ว่า ดนตรีท้องถิ่นที่ครูดนตรีส่วนใหญ่ใช้ในการสอน คือ มโนราห์ และหนังตะลุง

สรุปได้ว่า ระดับชั้นที่มีการเรียนดนตรีมากที่สุดคือ ระดับชั้น ม. 2 มีความถี่ 171 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 38.25 รองลงมาคือระดับชั้น ม. 1 มีความถี่ 142 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.77 และระดับชั้น ม.3 มีความถี่ 134 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 29.98 ส่วนการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย

มีสัดส่วนมากกว่าดนตรีสากลและดนตรีท้องถิ่นในสัดส่วน 223:200:24 คิดเป็นร้อยละ 49.89:44.72:5.37 ดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4-15 เปรียบเทียบความถี่ในระดับชั้นที่มีการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย
ดนตรีสากล และดนตรีท้องถิ่น

ที่	รายการ	ความถี่ (ครั้ง)			
		ม.1	ม.2	ม.3	รวม
1.	สาระดนตรีไทย	73	85	65	223 (49.89)
2.	สาระดนตรีสากล	60	78	62	200 (44.72)
3.	ดนตรีท้องถิ่น	9	8	7	24 (5.37)
รวม		142(31.44)	171(38.53)	134(30.02)	447 (100)

ครูดนตรีจัดให้มีการสอนทฤษฎีและความรู้ทั่วไปด้านดนตรีมากกว่าการขับร้องและบรรเลงดนตรี จำนวน 307 ต่อ 140 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 68.68 ต่อ 33.32 ดังตารางที่ 4-24

ตารางที่ 4-16 การเปรียบเทียบการกำหนดสาระการเรียนรู้ ในด้าน ทฤษฎีและความรู้ทั่วไป
กับการปฏิบัติขับร้องและบรรเลงดนตรี

ที่	รายการ	รวม	ร้อยละ
1	ทฤษฎีและความรู้ทั่วไป	307	68.68
2	ปฏิบัติขับร้องและบรรเลงดนตรี	140	31.32
รวม		447	100.00

ความพึงพอใจของบุคคลต่าง ๆ ที่มีต่อการจัดสาระการเรียนรู้ดนตรี

ครูดนตรีได้กล่าวถึง การกำหนดสาระการเรียนรู้ส่วนใหญ่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์
ธรรมนูญโรงเรียน และตรงกับความต้องการของบุคคลต่าง ๆ ได้แก่

ผู้บริหารสถานศึกษา มีความพอใจที่นักเรียนได้เรียนดนตรีอย่างมีความสุข และสามารถ
ปฏิบัติขลุ่ยได้ การนำวงดนตรีของโรงเรียนไปแสดงในชุมชนและร่วมแข่งขันในโอกาสต่าง ๆ
ผู้บริหารสถานศึกษา บางโรงเรียนมีความต้องการให้มีกิจกรรมในชุมชนมากกว่านี้

นักเรียนส่วนใหญ่เรียนอย่างมีความสุข และพึงพอใจที่มีทักษะดนตรีเพิ่มขึ้น มีการเข้าเรียนก่อนเวลาและเสนอให้เพิ่มเวลาเรียน นักเรียนจำนวนหนึ่งมีความสนใจอย่างจริงจังและเลือกเรียนดนตรีเป็นวิชาเพิ่มเติม

ชุมชนส่วนใหญ่พึงพอใจที่นักเรียนสามารถเล่นดนตรีได้ และโรงเรียนมีวงดนตรีไปร่วมกิจกรรมในชุมชน หลายชุมชนได้สนับสนุนเครื่องดนตรี และจัดรถรับส่งแก่นักเรียนที่เรียนดนตรีนอกเวลา บางชุมชนพึงพอใจที่ครูดนตรีดูแลนักเรียนทั่วถึง และป้องกันปัญหาด้านความปลอดภัยที่ไม่เหมาะสม

ปัญหาในการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

ปัญหาในการกำหนดสาระการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ด้านได้แก่

ปัญหาด้านครู พบว่า ในโรงเรียนส่วนใหญ่มีครูดนตรี 1 คน มีความชำนาญดนตรีเพียง 1 ประเภท ส่งผลให้ครูหลายคนกำหนดสาระการเรียนรู้ที่ตนเองถนัดมากเกินไป แต่ขาดความมั่นใจในการสอนดนตรีที่ตนไม่ถนัด จึงกำหนดสาระการเรียนรู้เพียงพื้นฐานไม่สามารถสอนให้ลึกซึ้งได้ เกิดการไม่สมดุล และครูบางคนต้องมีการะในการสอนทั้งดนตรี นาฏศิลป์ ทักษะศิลป์ทั้ง 6 ระดับชั้น การเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตร จึงทำได้น้อย

ปัญหาด้านนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความรู้ความสามารถด้านดนตรีน้อย ไม่สามารถกำหนดสาระการเรียนรู้ได้ตามระดับวัยวุฒิของนักเรียน ด้านความชอบของนักเรียนที่มีต่อการเรียนดนตรีมีอย่างหลากหลาย เช่น นักเรียนบางคนในระดับชั้น ม.3 ไม่ชอบขับร้องเพลงลูกทุ่ง แต่สนใจบทเพลงสมัยนิยมมากกว่า นักเรียนหลายคนไม่ชอบเครื่องดนตรี หรือบทเพลงที่ครูจัดให้ แต่ไม่สามารถเลือกได้เนื่องจาก ครู โรงเรียน และ นักเรียนขาดความพร้อม เป็นต้น

ปัญหาด้านโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนสื่อ อุปกรณ์ การเรียน และขาดเครื่องดนตรี ทำให้ครูไม่สามารถกำหนดเนื้อหาด้านการปฏิบัติเครื่องดนตรีได้หลากหลาย หรือมีความรู้เรื่องเครื่องดนตรี เช่น วงดนตรีออร์เคสตรา วงโยชวาทิต โรงเรียนส่วนใหญ่มีครูดนตรี เพียง 1 คน จึงต้องรับภาระการสอนที่มากและไม่สมบูรณ์ อีกทั้งโรงเรียนส่วนใหญ่ จัดเวลาเรียนดนตรีให้น้อยซึ่งไม่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่มีจำนวนมาก

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ครูดนตรีได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาในการกำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรี ได้แก่ ควรให้ครูดนตรีเข้ารับการอบรมด้านการสอน และการจัดทำหลักสูตร หรือให้ครูกำหนดรูปแบบการสอนตามศักยภาพของครู ตั้งแต่การอ่านโน้ต การปฏิบัติเครื่องดนตรี ขับร้อง และควรเน้นการปฏิบัติ

มากกว่าทฤษฎี หรือเพิ่มความเข้มในหลักสูตร และจัดหลักสูตรดนตรีที่แยกเป็นเอกเทศ ควรเพิ่มครูดนตรีให้ครบทั้งดนตรีไทย ดนตรีสากล และดนตรีท้องถิ่น ครูควรมีและใช้สื่อการสอนที่ชัดเจน เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น และรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนในการเลือกเรียนเครื่องดนตรีหรือบทเพลงต่าง ๆ

4.2.4 การกำหนดเวลาเรียน

ตารางที่ 4-17 แสดงจำนวนเวลาเรียนดนตรีที่ได้รับจัดสรรตลอดทั้ง 3 ปี

ที่	จำนวนเวลาเรียนดนตรี	จำนวนโรงเรียน	หมายเหตุ
1	31 ชั่วโมง	1	น. ท.
2	40 ชั่วโมง	12	
3	60 ชั่วโมง	1	ท. พ.
รวม		14	

จากตารางที่ 4-17 แสดงถึง โรงเรียนส่วนใหญ่จำนวน 12 โรงเรียน ได้รับจัดสรรเวลาเรียนดนตรี จำนวน 40 ชั่วโมง มี 1 โรงเรียนที่ได้รับจัดสรรเวลาเรียนจำนวน 31 ชั่วโมง คือ โรงเรียนนาทวีวิทยาคม และมี 1 โรงเรียนได้รับจัดสรรเวลาเรียนจำนวน 60 ชั่วโมง คือ โรงเรียนเทพา รายละเอียดและรูปแบบการจัดสรรเวลาเรียนดนตรีแต่ละระดับชั้น ปรากฏอยู่ในตารางที่ 4-18

ตารางที่ 4-18 แสดงรูปแบบการจัดสรรเวลาในแต่ละระดับชั้นและค่าเฉลี่ยของเวลาเรียน

รูปแบบ ที่	เวลาเรียนในแต่ละระดับชั้น			รวม (ชั่วโมง)	จำนวน โรงเรียน	รวมเวลาเรียน (ชั่วโมง)
	ม.1	ม.2	ม.3			
1.	13	14	13	40	8	320
2.	-	40	-	40	3	120
3.	15	15	10	40	1	40
4.	20	20	20	60	1	60
5.	7	12	12	31	1	31
รวม					14	571
เวลาเรียนเฉลี่ย 3 ปี						40.80
เวลาเรียนเฉลี่ย 1 ปี						13.60
เวลาเรียนเฉลี่ย 1 ภาคเรียน						6.80

ตารางที่ 4-18 แสดงรายละเอียด รูปแบบและการจัดสรรเวลาเรียนในแต่ละระดับชั้น มี 5 รูปแบบ กล่าวคือ รูปแบบที่ 1 โรงเรียนส่วนใหญ่ จำนวน 8 โรงเรียนใช้รูปแบบนี้ โดยกำหนดให้ระดับชั้น ม.1 มีเวลาเรียน 13 ชั่วโมง ชั้น ม.2 มีเวลาเรียน 14 ชั่วโมง และชั้น ม.3 มีเวลาเรียน 13 ชั่วโมง รวม 40 ชั่วโมง รูปแบบที่ 2 มีจำนวน 3 โรงเรียน ใช้วิธีการจัดชั่วโมงเรียนทั้ง 40 ชั่วโมงไว้ในระดับชั้น ม.2 รูปแบบที่ 3 มีจำนวน 1 โรงเรียน จัดให้ชั้น ม.1 และ ม.2 มีเวลาเรียนเท่ากันจำนวน 15 ชั่วโมง ส่วนในระดับชั้น ม.3 มีเวลา 10 ชั่วโมง รวมเป็น 40 ชั่วโมง รูปแบบที่ 4 มีจำนวน 1 โรงเรียน แบ่งเวลาเรียนให้เท่ากันจำนวน 20 ชั่วโมง ทั้ง 3 ระดับชั้น รวม 60 ชั่วโมง และรูปแบบที่ 5 จัดให้ระดับชั้น ม.1 เรียน 7 ชั่วโมง ส่วนระดับชั้น ม.2 และ ม.3 มีชั่วโมงเรียนเท่ากันคือ 12 ชั่วโมง รวม 31 ชั่วโมง

กล่าวได้ว่า ผลรวมของเวลาเรียนคนตรีทั้ง 14 โรงเรียน มีจำนวนทั้งสิ้น 571 ชั่วโมง คิดเป็นค่าเฉลี่ยของเวลาเรียนคนตรีในระยะเวลา 3 ปี เท่ากับ 40.80 ชั่วโมง หรือมีค่าเฉลี่ยปีละ 13.60 ชั่วโมง และ มีค่าเฉลี่ย ภาคเรียนละ 6.80 ชั่วโมง

ตารางที่ 4-19 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการเรียนทฤษฎี กับ การปฏิบัติคนตรี ในระยะเวลาต่าง ๆ

ที่	ระยะเวลาเรียน คนตรี	ทฤษฎี		ปฏิบัติ		รวม	
		ชั่วโมง	ร้อยละ	ชั่วโมง	ร้อยละ	ชั่วโมง	ร้อยละ
1.	3 ปี	28.00	68.68	12.80	31.32	40.80	100
2.	1 ปี	9.34		4.26		13.60	
3.	1 ภาคเรียน	4.67		2.13		6.80	

จากตารางที่ 4-19 สามารถเปรียบเทียบสัดส่วนของการเรียนทฤษฎี กับ การปฏิบัติคนตรี ในระยะเวลาต่าง ๆ ได้ดังนี้ ในระยะเวลาเรียน 3 ปี มีเวลาเรียนทฤษฎีคนตรีเฉลี่ย 28 ชั่วโมง เวลาเรียนปฏิบัติคนตรี เฉลี่ย 12.78 ชั่วโมง เมื่อคิดในระยะเวลา 1 ปี มีเวลาเรียนทฤษฎีคนตรี เฉลี่ย 9.34 ชั่วโมง เวลาเรียนปฏิบัติคนตรีเฉลี่ย 4.26 ชั่วโมง ดังนั้นภายใน 1 ภาคเรียนมีเวลาเรียนทฤษฎีคนตรี เฉลี่ย 4.67 ชั่วโมง และมีเวลาเรียนปฏิบัติคนตรี เฉลี่ย 2.13 ชั่วโมง

ผู้มีความสำคัญสูงสุดในการกำหนดเวลาเรียน

ในการกำหนดเวลาเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 14 โรงเรียนเป็นผู้กำหนดเวลาเรียนคนตรี ซึ่งนักเรียนและชุมชน ไม่มีโอกาส ดังกล่าว ครูคนตรีแม้จะมีโอกาสในการเสนอความคิดเห็น แต่ไม่ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของผู้บริหารได้ เนื่องจากมีปัจจัยและตัวแปร

อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ จำนวนครูดนตรี การจัดตารางสอน จุดเน้นของโรงเรียนส่วนใหญ่ที่เน้นการเรียน 5 สาระวิชาหลักมากกว่า

ความคิดเห็นในการกำหนดเวลาเรียน พบว่า ครูดนตรี จำนวน 8 คนกล่าวว่า เวลาเรียนมีไม่เพียงพอ ปัญหาเกิดขึ้นได้แก่ สอนไม่ทัน นักเรียนเรียนได้ไม่ลึกซึ้ง และไม่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ส่วนครูดนตรีจำนวน 6 คนกล่าวว่าเพียงพอต่อการเรียนการสอน เนื่องจากมีครูดนตรีเพียงคนเดียวและมีภาระงานมากอยู่แล้ว

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ครูดนตรี ได้มีการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการกำหนดเวลาเรียนได้แก่ การเพิ่มเวลาเรียน เพิ่มครูดนตรีให้เพียงพอ และจัดการเรียนดนตรีไว้ในระดับชั้นเดียวกันทั้ง 40 ชั่วโมง แต่อาจมีปัญหาสำหรับนักเรียนที่ต้องย้ายโรงเรียน เนื่องจาก ระบบการเรียนไม่ตรงกัน

4.2.5 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

ครูดนตรีส่วนใหญ่จำนวน 10 คน มีหน้าที่สอนดนตรีเพียงวิชาเดียว มีครูดนตรีจำนวน 2 คน ในโรงเรียนสามบ่อวิทยา และโรงเรียนนาทวีวิทยาคม มีภาระในการสอนนาฏศิลป์เพิ่มเติม และมีครูดนตรีจำนวน 2 คนในโรงเรียนจะนะวิทยา และโรงเรียน คูเต่าวิทยา ที่มีภาระการสอนทั้ง ดนตรี ทัศนศิลป์และ นาฏศิลป์ แต่ครูดนตรีส่วนใหญ่จำนวน 13 คน ได้จัดทำคำอธิบายรายวิชาพร้อมกับสาระทัศนศิลป์และนาฏศิลป์ ซึ่งมีครูดนตรีเพียง 1 คนที่จัดทำคำอธิบายรายวิชาเฉพาะสาระดนตรี

รูปแบบการจัดทำคำอธิบายรายวิชา

ครูดนตรีทั้ง 14 คนได้ จัดทำคำอธิบายรายวิชาเป็นความเรียง เสนอภาพรวมของการเรียนดนตรี มีการแสดงผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง นำเสนอสาระการเรียนรู้ในการเรียนการสอน โดยกำหนดทักษะกระบวนการ และบอกกิจกรรมการเรียนรู้ ในด้านการบ่งบอกถึงคุณธรรม จริยธรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้น มีครูดนตรีจำนวน 12 คนที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่ในด้านการวัดผลและประเมินผล มีครูดนตรี จำนวน 2 คน ที่ได้ระบุไว้ในคำอธิบายรายวิชา

ปัญหาในการกำหนดคำอธิบายรายวิชา

ครูคนส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหาในการกำหนดคำอธิบายรายวิชา แต่ มีครูคนส่วนน้อย ที่ยังขาดความชำนาญ เก่งว่าเขียนไม่ครอบคลุมทุกประเด็น จึงแก้ปัญหาด้วยการให้หัวหน้าฝ่ายวิชาการช่วยปรับปรุง และครูคนบางคนปรับปรุงมาจากคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตรเก่า

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

ครูคนบางคนต้องการให้มีคำอธิบายรายวิชาที่มีความยืดหยุ่น เนื่องจากความรู้พื้นฐานนักเรียนไม่เท่ากัน หากเขียนละเอียดเกินไปจะเกิดข้อบังคับแก่ครู และนักเรียน หรือนำวิสัยทัศน์ของโรงเรียนมาใช้เป็นแนวทางหลัก แล้วจึงเขียนให้กะทัดรัด แต่ครบถ้วน และครูคนควรร่วมมือกำหนดคำอธิบายรายวิชาให้ครอบคลุมขึ้น

4.2.6 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

ครูคนส่วนใหญ่จำนวน 13 โรงเรียน ยืนยันว่า ได้กำหนดหน่วยการเรียนรู้ครอบคลุมตามมาตรฐาน ศ 2.1 และ ศ 2.2 แต่ มี 1 โรงเรียนที่ยังไม่ครอบคลุมทุกมาตรฐาน

หลักการจัดทำหน่วยเรียนรู้

ครูคนทั้ง 14 คน มีหลักการในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้คือ เน้นการให้คำนำหนักกับหน่วยที่มีการปฏิบัติคนตรามากกว่า รองลงมาครูคนจำนวน 13 คน ได้วิเคราะห์ตามจำนวนเนื้อหา ครูคนจำนวน 5 คน ให้คำนำหนักกับหน่วยที่ครูมีความชำนาญมากกว่า ครูคนจำนวน 6 คน ให้คำนำหนักตามความต้องการของนักเรียน และมีครูคนจำนวน 3 คน พิจารณาถึงความยากง่ายของเนื้อหาและกิจกรรม

กล่าวได้ว่าครูคนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับกำหนดหน่วยการเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติ และตามจำนวนเนื้อหามากกว่าความถนัดของครู ความต้องการของนักเรียน และความยากง่ายของเนื้อหาและกิจกรรม

ความมั่นใจของครูคนในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ พบว่า ครูคนทั้ง 14 คน มั่นใจว่านักเรียนสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้ และมีความรู้เพียงพอที่จะไปศึกษาต่อในระดับช่วงชั้นที่ 4 ในด้านการเรียนอย่างมีความสุข และสนุกครูคนส่วนใหญ่ จำนวน 10 โรงเรียน มีความมั่นใจ ในด้านนักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมครูทั้ง 14 คนมีความมั่นใจและ สังเกตถึงพฤติกรรมที่เด่นชัด หลายประการ ดังในตารางที่ 4-20

ตารางที่ 4-20 คุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏเด่นชัด

ลำดับ	คุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏเด่นชัด
1	ความมีน้ำใจ
2	ตรงต่อเวลาและ มีความรับผิดชอบ
3	มีความซื่อสัตย์ในการเรียน
4	เชื่อฟังครูผู้สอน, เคารพครูอาจารย์ด้านดนตรี
5	สุขภาพเรียบร้อย ,อ่อนโยน, มีมารยาท
6	มีระเบียบวินัยในการเรียน, จัดเก็บอุปกรณ์
7	รักใคร่สามัคคี ในหมู่เพื่อน

ตารางที่ 4-20 แสดงถึง คุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏเด่นชัดจากการเรียนดนตรีมี 7 ประการ ได้แก่ นักเรียนมีน้ำใจช่วยเหลือครูจัดเตรียมอุปกรณ์และนักเรียนเก่งช่วยนักเรียนอ่อนในการเรียน รองลงมาคือ ด้านการตรงต่อเวลาและรับผิดชอบในการเรียน มีความซื่อสัตย์ในการเรียน มีการเชื่อฟังครูผู้สอนและแสดงความเคารพครูอาจารย์ด้านดนตรี มีความสุขภาพเรียบร้อย ความอ่อนโยนและมีมารยาท มีระเบียบวินัยในการเรียนและการจัดเก็บอุปกรณ์ มีจำนวน และมีความรักใคร่ มีความสามัคคีในหมู่เพื่อน

องค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้

ครูดนตรีจำนวน 14 โรงเรียน ได้จัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบ ได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ ชื่อหน่วยที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ ยกเว้นการกำหนดเวลาเรียนของหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งมีจำนวน 9 โรงเรียน

ปัญหาในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้

หลายโรงเรียนคำนวณเวลาเรียนในบางหน่วยยังไม่เหมาะสม นักเรียนชั้น ม.3 โรงเรียน นวมินทราชูทิศ ทักษิณ ยังไม่มีความสุขในการเรียน เนื่องจากไม่ชอบขับร้องเพลงลูกทุ่ง นักเรียนจำนวน 4 โรงเรียนไม่มีความสุข สนุกในการเรียน เนื่องจากไม่ได้ปฏิบัติเครื่องดนตรีตามความสนใจ โรงเรียนรัศมิ์วิทยา มีปัญหาในการขาดแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต โรงเรียนจะนะวิทยา มีปัญหาในบางหน่วยการเรียนรู้ ที่ไม่สามารถปฏิบัติได้

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

ครูคนตรีเสนอให้ลดหน่วยการเรียนรู้ให้น้อยลง ลดกิจกรรมที่ให้นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเอง และประยุกต์ให้เข้ากับท้องถิ่น แต่มีครูคนตรีบางคนเสนอให้แยกหน่วยการเรียนรู้ออกเป็นหน่วยย่อย ๆ ให้ละเอียดยิ่งขึ้น เพื่อความสะดวกในการอ่าน

4.3 การเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

ครูคนตรีได้แสดงความคิดเห็นไว้หลากหลายเพื่อให้กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระคนตรีมีประสิทธิภาพ ได้แก่ ควรจัดครูคนตรีเพิ่มเติมให้ครบทั้งคนตรีไทย คนตรีสากล และคนตรีท้องถิ่น จัดวิทยากรที่มีความรู้ด้านการจัดทำหลักสูตรคนตรีมาแนะนำโดยให้นักเรียน ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม ครูคนตรีควรมีการรวมกลุ่มกันในระดับจังหวัด เพื่อจัดทำเกณฑ์ในแต่ละช่วงชั้น จะทำให้มีความมั่นใจมากขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมองของนักเรียนทั้ง 2 ซีกให้สมดุลกันโดยการจัดเวลาเรียนคนตรี สื่ออุปกรณ์ เครื่องคนตรี ให้เพียงพอ และกระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดหลักสูตรให้แล้วเสร็จและชัดเจนเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เนื่องจากครูคนตรีมีจำนวนน้อยและมีความรู้ความชำนาญแตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระดนตรี ในระดับช่วงชั้นที่ 3 ของสถานศึกษาของรัฐ จังหวัดสงขลา มีจุดประสงค์เพื่อ

1. วิเคราะห์กระบวนการจัดทำหลักสูตรในด้าน การกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี การกำหนดเวลาเรียน การจัดทำคำอธิบายรายวิชา และ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาในการจัดทำหลักสูตรในด้านต่าง ๆ ดังกล่าว

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูดนตรีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดสงขลา ทั้ง 3 เขตพื้นที่การศึกษา ในปีการศึกษา 2549 คัดเลือกโดยวิธีเฉพาะเจาะจง (Expert choice) จำนวน 14 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นมี 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพของครูดนตรี ตอนที่ 2 กระบวนการจัดทำหลักสูตรในด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี การกำหนดเวลาเรียน การจัดทำคำอธิบายรายวิชา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ตอนที่ 3 การเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

การเก็บข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์และการจดบันทึกข้อมูล บันทึกข้อมูลภาพและเสียง ในขณะที่สัมภาษณ์ เพื่อนำกลับมาทบทวนในภายหลัง และศึกษาจากเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา สาระดนตรีที่โรงเรียนจัดทำขึ้น นำข้อมูลที่ได้ จัดหมวดหมู่ วิเคราะห์ในประเด็นสำคัญ และสภาพปัญหาที่ปรากฏ จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สถานภาพส่วนบุคคลของครูดนตรี

ครูดนตรีส่วนใหญ่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป มีจำนวน 9 คน อายุ 36-40 ปี มีจำนวน 3 คน อายุ 30-35 ปี มีจำนวน 1 คน และอายุ 21-25 ปี มีจำนวน 1 คน

ด้านระยะเวลาในการปฏิบัติการสอนดนตรีพบว่า ครูดนตรีส่วนใหญ่ จำนวน 12 คน ปฏิบัติการสอนดนตรีตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป มีครูดนตรีจำนวน 1 คนที่ปฏิบัติการสอนดนตรี 6-10 ปี และมีครูดนตรีจำนวน 1 คนที่ปฏิบัติการสอนดนตรี 3 ปี

ด้านวุฒิการศึกษา พบว่า ครูคนตรีทุกโรงเรียน สำเร็จการศึกษาด้านดนตรีโดยตรง ได้แก่ สำเร็จปริญญาตรีด้านดนตรีจำนวน 7 คน หนึ่งในจำนวนนั้นได้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มีครูคนตรีจำนวน 5 คนที่สำเร็จการศึกษาในระดับอนุปริญญาตรีด้านดนตรี แต่ศึกษาต่อระดับปริญญาตรีสาขาอื่น ๆ และมีครูคนตรีจำนวน 2 คนที่สำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับอนุปริญญาตรีด้านดนตรี

ด้านตำแหน่งและวิทยฐานะ ครูคนตรีจำนวน 11 คน เป็นข้าราชการครู มีวิทยฐานะชำนาญการ ครูคนตรีจำนวน 2 คน เป็นข้าราชการครู ไม่มีวิทยฐานะ และมีครูคนตรีจำนวน 1 คนที่เป็นครูอัตราจ้างรายปี

ด้านความถนัด ครูคนตรีส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีความถนัดดนตรีสากลจำนวน 8 คน ซึ่ง 3 คนในจำนวนนั้นยังมีความถนัดดนตรีไทย คนตรีท้องถิ่นหนังตะลุง และคนตรีท้องถิ่นอีสานประเภทละ 1 คน ครูคนตรีที่ถนัดดนตรีไทยมีจำนวน 6 คน จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 3 คน เพศหญิงจำนวน 3 คน ซึ่ง 1 คนในจำนวนนี้ มีความถนัดดนตรีท้องถิ่นทั้ง 4 ภาคอีกด้วย

ด้านเข้ารับการอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ครูคนตรีส่วนใหญ่จำนวน 7 คน มีโอกาสเข้ารับการอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 1 ครั้ง ครูคนตรีจำนวน 4 คน มีโอกาสเข้ารับการอบรม 2 ครั้ง ครูคนตรีจำนวน 1 คน เคยเข้ารับการอบรม 3 ครั้ง ครูคนตรีจำนวน 1 คน ได้มีโอกาสเข้ารับการอบรม 5 ครั้งขึ้นไป และมีครูคนตรี 1 คน ที่ไม่ได้เข้ารับการอบรม ในการอบรมมีครูคนตรีเพียง 1 คนที่ได้รับความรู้จากวิทยากรคนตรีโดยตรง ซึ่งเป็นการเข้ารับการอบรมที่ส่วนกลาง แต่ครูคนตรีส่วนใหญ่จำนวน 13 คน ไม่มีโอกาสดังกล่าว

จำนวนครูคนตรีในแต่ละโรงเรียน ปรากฏว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จำนวน 10 โรงเรียน มีครูคนตรีเพียง 1 คน รองลงมาจำนวน 3 โรงเรียนที่มีครูคนตรีจำนวน 2 คน และมี 1 โรงเรียนที่มีครูคนตรีจำนวน 3 คน

5.1.2 กระบวนการจัดทำหลักสูตร

5.1.2.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์

ครูคนตรีจำนวน 10 คน ไม่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ด้านดนตรีโดยเฉพาะ เนื่องจากใช้วิสัยทัศน์รวมของกลุ่มสาระศิลปะ มีครูคนตรีจำนวน 4 คน ที่กำหนดวิสัยทัศน์ของดนตรีโดยตรง

ในการกำหนดวิสัยทัศน์ ครูคนตรีทุกโรงเรียนได้นำวิสัยทัศน์ของโรงเรียนและนโยบายของผู้บริหารสถานศึกษามาเป็นแนวคิดหลัก แต่ชุมชนและนักเรียนยังไม่มีส่วนร่วมวิสัยทัศน์ที่ครูคนตรีให้ความสำคัญ เรียงตามลำดับ ได้แก่ การมีทักษะปฏิบัติด้านดนตรี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรี มีสุนทรียภาพ ใช้ดนตรีเพื่อชุมชนและสังคม ใช้ดนตรีเพื่อพัฒนาคุณภาพในชีวิตประจำวัน

ปัญหาในการกำหนดวิสัยทัศน์

ครูดนตรีกล่าวถึงปัญหาในการกำหนดวิสัยทัศน์ ได้แก่ ความรู้พื้นฐานด้านดนตรีของนักเรียนมีน้อย เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษา还没有มีครูดนตรี ความพร้อมของสิ่งแวดล้อมและชุมชน ยังไม่เอื้ออำนวย การมีเวลาเรียนน้อย และหลักสูตรส่วนกลางยังไม่สมบูรณ์ ครูจึงไม่แน่ใจว่าทำได้อย่างถูกต้องตามแนวทาง ตรงประเด็นหรือไม่ จึงกำหนดวิสัยทัศน์กันอย่างหลากหลายไม่เป็นเอกภาพ

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

ครูดนตรีมีความต้องการให้นักเรียนมีพื้นฐานการฟังและการเล่นดนตรีอย่างหลากหลาย และควรปรับวิสัยทัศน์ทุก 3 ปี

5.1.2.2 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

ครูจำนวน 7 คน มีความคิดเห็นว่า นักเรียนไม่มีความรู้ดนตรีมาก่อน เนื่องจากโรงเรียนในระดับประถมศึกษาไม่มีครูดนตรี จึงไม่มีการเรียนการสอนดนตรีที่ถูกต้อง ครูดนตรีจำนวน 7 คน กล่าวว่า นักเรียนมีความรู้ดนตรีน้อย และนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเอกชนมีความรู้ด้านดนตรีมากกว่านักเรียนจากโรงเรียนของรัฐบาล และมีความรู้ดนตรีไทยมากกว่าดนตรีสากล ซึ่งครูดนตรีทุกคนมีความคิดเห็นตรงกันว่า ต้องจัดทำหลักสูตรย้อนหลังเพื่อสอนปรับพื้นฐานนักเรียน

ครูดนตรีส่วนใหญ่กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้สอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐาน ศ 2.1 มากกว่า มาตรฐาน ศ 2.2 กล่าวคือ กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้ครอบคลุมมาตรฐาน ศ 2.1 จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1. เข้าใจประเภทของเครื่องดนตรีหลักการผสมวงและอิทธิพลของดนตรีที่มีผลต่อจิตใจและความรู้สึกของบุคคล ข้อ 2. ขับร้องและบรรเลงดนตรี โดยนำองค์ประกอบ และเทคนิคทางดนตรีมาประยุกต์ใช้ให้ได้ผลตามความต้องการ ข้อ 3. มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรี ข้อ 5. วิเคราะห์และวิจารณ์ความแตกต่างและความไพเราะของเสียงดนตรีที่ตนชื่นชอบตามหลักการทางดนตรี และ ข้อ 6. เข้าใจวิธีนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และชีวิตประจำวัน ส่วนข้อ 4. ชำนาญซึ่งความไพเราะของดนตรี จากหลักการประสบการณ์และความสนใจบนพื้นฐานทางดนตรีมีความสอดคล้องจำนวน 12 คน ไม่สอดคล้องจำนวน 2 คน

ในด้านความสัมพันธ์กับมาตรฐาน ศ 2.2 พบว่า ข้อ 7. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์ มีความสอดคล้องจำนวน 13 คน ไม่สอดคล้องจำนวน 1 คน และข้อ 8. การจัดแสดงและ

ร่วมกิจกรรมดนตรีโดยแสดงออกถึงความซาบซึ้งที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาของถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล มีความสอดคล้องจำนวน 12 คน ไม่สอดคล้องจำนวน 2 คน

ครูดนตรีส่วนใหญ่จำนวน 10 คน กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ต่อเนื่องกันทั้ง 3 ระดับชั้น มีครูดนตรีจำนวน 3 คน ที่สอนและกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายชอภายใน 1 ปี การศึกษา เนื่องจากจัดการเรียนการสอนดนตรีในระดับชั้นเดียว และมีครูดนตรีจำนวน 1 คนที่ไม่กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ต่อเนื่อง

ผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 14 โรงเรียน มีส่วนร่วมในการกำหนด ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจากการกำหนดนโยบาย หรือให้คำแนะนำ นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นจำนวน 7 โรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นหรือสนับสนุนเครื่องดนตรี จำนวน 5 โรงเรียน

ปัญหาในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ครูดนตรีหลายคนได้ระบุปัญหา เช่นเดียวกันกับการกำหนดวิสัยทัศน์ กล่าวคือ นักเรียนมีความรู้พื้นฐานดนตรีน้อย หนังสือมีไม่เพียงพอ เครื่องดนตรีมีน้อย อินเทอร์เน็ตมีไม่ถึงถึง บางบ้านยังไม่มีไฟฟ้า โรงเรียนส่วนใหญ่มีครูดนตรีเพียง 1 คนซึ่งมีความถนัดดนตรีเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ลึกซึ้งได้ทุกมาตรฐาน โรงเรียนจัดชั่วโมงเรียนและจัดครูดนตรีให้น้อย

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

ครูดนตรีได้แสดงความคิดเห็นในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ได้แก่ ควรกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามสภาพจริงของนักเรียน เช่น ควรเรียนดนตรีท้องถิ่น ลิเกฮูลู ร้องเงืงแทนดนตรีสากล ไม่ควรจัดให้เรียนทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากลในเวลาเดียวกัน จะทำให้นักเรียนเกิดความสับสน และควรสอนปรับพื้นฐานความรู้แก่นักเรียน ควรจัดการสอนแบบบรรยายร่วมกับการฝึกปฏิบัติ ควรรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ศิษย์เก่า ผู้ปกครอง ให้นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเองและมีโอกาสปฏิบัติเครื่องดนตรีที่หลากหลาย ควรจัดอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีโดยตรง และควรมีครูดนตรี 3 คน ที่มีความถนัดต่างกัน เพื่อจัดทำหลักสูตรและทำการสอน และให้มีการบูรณาการในกลุ่มสาระ โดยอาจลดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้น้อยลง ควรจัดเวลาเรียนให้เพียงพอ ชุมชนควรสนับสนุนเครื่องดนตรี

5.1.2.3 การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

ครูดนตรีส่วนใหญ่มี แนวทางการกำหนดสาระการเรียนรู้ กล่าวคือ ใช้ความรู้เดิมเป็นหลักในการเริ่มต้น ครูดนตรีจำนวน 13 คน ได้ปรึกษากับครูดนตรีท่านอื่น ๆ ศึกษาเน็ตก์ หรือ

อาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ครูดนตรีจำนวน 13 คน ใช้ข้อมูลจากแบบเรียนของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ครูดนตรีจำนวน 11 คน ขอรับคำแนะนำจากวิทยากรท้องถิ่น หรือคู่มือการจัดทำหลักสูตรจากกรมวิชาการ นอกจากนั้นครูดนตรีมีการศึกษาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เรียงตามลำดับ ได้แก่ ศึกษาข้อมูลจากแผ่นวีดิทัศน์ต่าง ๆ จำนวน 7 คน สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตจำนวน 6 คน ใช้ข้อมูลจากการแสดงดนตรีสด จำนวน 5 คน ใช้ข้อมูลแถบจากบันทึกเสียง จำนวน 3 คน และมีการศึกษาข้อมูลจากหนังสือในห้องสมุดเพียง 1 คน

ครูดนตรีได้กำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรีไทย ให้มีความถี่จำนวน 223 ครั้ง ดังตารางที่... เรียงตามลำดับความถี่ได้ดังนี้ มาตรฐาน ศ 2.1 เรื่องการขับร้องเพลงไทย มีความถี่จำนวน 23 ครั้ง เรื่อง หลักการฟัง การวิเคราะห์ วิเคราะห์เพลงไทย มีความถี่จำนวน 21 ครั้ง เรื่อง การผสมวงดนตรีไทยมีความถี่จำนวน 20 ครั้ง เรื่องอิทธิพลของดนตรีไทยต่อมนุษย์ และสังคมไทยมีความถี่จำนวน 20 ครั้ง เรื่องการบรรเลงดนตรีไทยมีความถี่จำนวน 20 ครั้ง เรื่องการดูแลรักษาเครื่องดนตรีไทยมีความถี่จำนวน 20 ครั้ง เรื่องหลักการพื้นฐานทฤษฎี การอ่านโน้ตดนตรีไทย มีความถี่จำนวน 19 ครั้ง เรื่ององค์ประกอบของดนตรีไทย มีความถี่จำนวน 17 ครั้ง เรื่องการสร้างสรรค์ทางดนตรีและการนำดนตรีไปใช้กับสาระอื่นและชีวิตประจำวัน มีความถี่ 15 ครั้ง เรื่องเครื่องดนตรีไทยมีความถี่จำนวน 15 ครั้ง

มาตรฐาน ศ 2.2 เรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีกับภูมิปัญญาไทย มีความถี่จำนวน 15 ครั้ง เรื่องประวัติและวิวัฒนาการดนตรีไทย มีความถี่จำนวน 11 ครั้ง เรื่องประวัตินักดนตรีไทยที่สำคัญ มีความถี่จำนวน 3 ครั้ง เรื่องการจัดแสดงดนตรีมีความถี่จำนวน 3 ครั้ง

การคัดเลือกเพลงไทยสำหรับการขับร้องมี จำนวน 8 เพลง ใช้สอนจำนวน 14 ครั้ง ได้แก่ เพลงลาวดวงเดือน จัดให้มีการสอนจำนวน 4 ครั้ง รองลงมาคือเพลงลาวจ้อย ใช้สอนจำนวน 3 ครั้ง เพลงเขมรไพรโยค ใช้สอนจำนวน 2 ครั้ง เพลงต้นวรเชษฐ์ (ต้นบรเทศ) แยกบรเทศ 2 ชั้น สร้อยลำปาง ใช้สอนเพลงละ 1 ครั้ง เพลงลอยกระทง ใช้สอน 1 ครั้ง

บทเพลงไทยที่กำหนดให้บรรเลงเครื่องดนตรีมีจำนวน 8 เพลง ใช้สอนจำนวน 13 ครั้ง ได้แก่ เพลงที่ใช้สอนเพลงละ 2 ครั้ง คือ เพลงนางนาค ลอยกระทง แยกขาว แยกด้อยหม้อ และลาวครวญ ส่วนเพลงที่กำหนดให้เรียน เพลงละ 1 ครั้ง ได้แก่ เพลงเขมรไพรโยค สร้อยลำปาง และเพลงล่องโขง

การกำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรีสากล มีความถี่จำนวน 200 ครั้งดังตารางที่... เรียงตามลำดับความถี่ได้ดังนี้ มาตรฐาน ศ 2.1 เรื่องการบรรเลงดนตรีสากล มีความถี่จำนวน 19 ครั้ง เครื่องดนตรีที่จัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ คือ ขลุ่ยรีคอร์เดอร์ มีบางโรงเรียนจัดสอน เมโลเดียน

หรือกิตาร์ แต่มีจำนวนน้อย เรื่องหลักการพื้นฐาน ทฤษฎี การอ่านโน้ตสากล มีความถี่จำนวน 18 ครั้ง เรื่องวงดนตรีสากล มีความถี่จำนวน 17 ครั้ง เรื่องอิทธิพลของดนตรีสากลต่อมนุษย์และสังคม มีความถี่จำนวน 16 ครั้ง เรื่องการดูแลรักษาเครื่องดนตรีสากลมีความถี่จำนวน 15 ครั้ง เรื่องการขับร้องสากล มีความถี่จำนวน 14 ครั้ง เรื่องหลักการฟัง การวิเคราะห์ วิเคราะห์เพลงสากล มีความถี่จำนวน 13 ครั้ง เรื่ององค์ประกอบของดนตรีสากล มีความถี่จำนวน 13 ครั้ง เรื่องเครื่องดนตรีสากล มีความถี่จำนวน 11 ครั้ง เรื่องสร้างสรรค์ทางดนตรีและการนำดนตรีไปใช้กับสาระอื่น และชีวิตประจำวัน มีความถี่จำนวน 10 ครั้ง เรื่องการเจาะจงเฉพาะตามอัตราส่วนของโน้ต มีความถี่จำนวน 5 ครั้ง เรื่องเครื่องหมายแปลงเสียง มีความถี่จำนวน 5 ครั้ง เรื่องเครื่องหมายกำหนดจังหวะ มีความถี่จำนวน 4 ครั้ง เรื่องบันไดเสียง มีความถี่จำนวน 3 ครั้ง เรื่องการประสานเสียง คอร์ด มีความถี่จำนวน 1 ครั้ง เรื่องศัพท์ดนตรีสากล มีความถี่จำนวน 1 ครั้ง

มาตรฐาน ศ 2.2 เรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาสากล มีความถี่จำนวน 13 ครั้ง เรื่องประวัติและวิวัฒนาการดนตรีไทย มีความถี่จำนวน 8 ครั้ง เรื่องการจัดแสดงดนตรี มีความถี่จำนวน 2 ครั้ง และเรื่องคุณค่าของดนตรี มีความถี่จำนวน 2 ครั้ง

บทเพลงที่มีการจัดการเรียนการสอนขับร้องสากล มี 2 ประเภท ดังนี้ ประเภทที่ 1 คือ บทเพลงตามกำหนด จำนวน 7 บทเพลง ได้แก่ เพลงพรปีใหม่ มีการเรียน จำนวน 4 ครั้ง เพลงชะตาชีวิต มีการเรียนจำนวน 3 ครั้ง เพลงใกล้รุ่ง มีการเรียนจำนวน 2 ครั้ง เพลงชาติไทยมีการเรียนจำนวน 2 ครั้ง เพลงสรรเสริญพระบารมี มีการเรียนจำนวน 1 ครั้ง เพลงมาร์ชโรงเรียน มีการเรียนจำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนหาดใหญ่พิทยาคม และโรงเรียนสงขลาวิทยาคม และบทเพลงอิสระ คือ เพลงไทยสากล มีการเรียนการสอน จำนวน 2 ครั้ง

บทเพลงที่จัดให้มีการบรรเลงเครื่องดนตรีสากลรวมทั้งสิ้น 18 บทเพลง ดังต่อไปนี้ เพลงที่มีการสอนจำนวน 3 ครั้ง ได้แก่ เพลงสามัคคีชุมนุม รองลงมา คือ เพลงสรรเสริญพระบารมี เพลงชาติไทย เพลงพรปีใหม่ และ เพลงอินเดอะวูด มีการสอนเพลงละ 2 ครั้ง เพลงที่มีการสอน 1 ครั้ง มีจำนวน 12 เพลง ได้แก่ เพลง แสงเทียน สายฝน ชะตาชีวิต กราวีฟ้า แสบปีเบิร์ทเคย์ ลอง เกสต์เคย์ มารินมาร์ช มาร์ชระโนควิทยา มาร์ชหาดใหญ่พิทยาคม แมงมุม ไก่ และปูไข่ไก่หลง

ดนตรีท้องถิ่น ที่มีการจัดการเรียนการสอน เรียงตามลำดับ ได้แก่ มโนราห์ มีการสอนจำนวน 8 ครั้ง หนังตะลุงมีการสอน 6 ครั้ง ลิเกฮูลู และ ลิเกลาฮูลู มีการสอน 2 ครั้ง ดนตรีไทยพื้นบ้าน มีการสอน 2 ครั้ง ส่วนเพลงบอก, ปันจักสีลัด, กาหลอ, รองเง็ง, มีการสอนประเภทละ 1 ครั้ง นอกจากนี้ยังมีดนตรีพื้นเมือง 4 ภาค และลิเกพื้นบ้าน มีการสอนประเภทละ 1 ครั้ง รวม

ความถี่ในการสอนดนตรีพื้นเมืองทั้งสิ้น 24 ครั้ง กล่าวได้ว่า ดนตรีท้องถิ่นที่ครูดนตรีส่วนใหญ่ใช้ในการสอน คือ มโนราห์ และ หนังตะลุง

ระดับชั้นที่มีการเรียนดนตรีมากที่สุดคือ ระดับชั้น ม. 2 มีความถี่ 171 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 38.25 รองลงมาคือระดับชั้น ม. 1 มีความถี่ 142 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.77 และระดับชั้น ม.3 มีความถี่ 134 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 29.98 การจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยมีส่วนมากกว่าดนตรีสากลและดนตรีท้องถิ่น ในสัดส่วน 223: 200: 24 คิดเป็นร้อยละ 49.89:44.72:5.37 และมีการสอนทฤษฎีและความรู้ทั่วไปด้านดนตรีมากกว่าการขับร้องและบรรเลงดนตรี จำนวน 307 ต่อ 140 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 68.68 ต่อ 33.32

ความพึงพอใจของบุคคลต่าง ๆ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้นักดนตรี

ผู้บริหารสถานศึกษา มีความพอใจที่นักเรียนมีความสุข สามารถปฏิบัติขลุ่ยได้ สามารถนำวงดนตรีไปแสดงในชุมชนและร่วมแข่งขันในโอกาสต่าง ๆ นักเรียนส่วนใหญ่เรียนอย่างมีความสุข และพึงพอใจที่มีทักษะดนตรีเพิ่มขึ้น มีการเข้าเรียนก่อนเวลาและเสนอให้เพิ่มเวลาเรียน นักเรียนจำนวนหนึ่งเลือกเรียนดนตรีเป็นวิชาเพิ่มเติม ชุมชนพึงพอใจที่นักเรียนสามารถเล่นดนตรีได้ ครูดนตรีดูแลนักเรียนทั่วถึง เป็นการป้องกันปัญหาด้านความปลอดภัยที่ไม่เหมาะสม และมีวงดนตรีไปร่วมกิจกรรมในชุมชน จึงได้สนับสนุนเครื่องดนตรี และจัดรถรับส่งแก่นักเรียนที่เรียนดนตรีนอกเวลา

ปัญหาในการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

ปัญหาในการกำหนดสาระการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

ปัญหาด้านครู พบว่า ครูดนตรี ความชำนาญดนตรีเพียง 1 ประเภท จึงกำหนดสาระการเรียนรู้ที่ตนเองถนัดมากเกินไป และไม่สามารถสอนดนตรีที่ไม่ถนัดให้ลึกซึ้งได้ เกิดการไม่สมดุลครูบางคนมีภาระในการสอนทั้ง 6 ระดับชั้น การเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตร จึงทำได้น้อย

ปัญหาด้านนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความรู้ความสามารถด้านดนตรีน้อย ไม่สามารถกำหนดสาระการเรียนรู้ได้ตามระดับวัยวุฒิ นักเรียนหลายคนไม่ชอบเครื่องดนตรี หรือบทเพลงที่ครูจัดให้ เนื่องจาก ครู โรงเรียน และ นักเรียนขาดความพร้อม

ปัญหาด้านโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนสื่อ อุปกรณ์ การเรียน และขาดเครื่องดนตรี ครูจึงไม่สามารถกำหนดเนื้อหาสำหรับการปฏิบัติเครื่องดนตรีได้หลากหลาย และโรงเรียนส่วนใหญ่ จัดเวลาเรียนดนตรีให้น้อย ไม่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่มีจำนวนมาก

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ครูดนตรีได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาในการกำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรี ได้แก่ ควรให้ ครูดนตรีเข้ารับการอบรมด้านการสอน และการจัดทำหลักสูตร หรือให้ครูกำหนดรูปแบบ การสอนตามศักยภาพของครู ตั้งแต่การอ่านโน้ต การปฏิบัติเครื่องดนตรี ขับร้อง และควรเน้น การปฏิบัติ มากกว่าทฤษฎี หรือเพิ่มความเข้มในหลักสูตร และจัดหลักสูตรดนตรีที่แยกเป็นเอกเทศ ควรเพิ่มครูดนตรีให้ครบทั้งดนตรีไทย ดนตรีสากล และดนตรีท้องถิ่น ครูควรมีและใช้สื่อการสอน ที่ชัดเจนเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น และรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนในการเลือก เรียนเครื่องดนตรีหรือบทเพลงต่าง ๆ

5.1.2.4 การกำหนดเวลาเรียน

โรงเรียนส่วนใหญ่จำนวน 12 โรงเรียน ได้รับจัดสรรเวลาเรียนดนตรี จำนวน 40 ชั่วโมง มี 1 โรงเรียนที่ได้รับจัดสรรเวลาเรียนจำนวน 31 ชั่วโมง คือโรงเรียนนาทวีวิทยาคม และมี 1 โรงเรียนได้รับจัดสรรเวลาเรียนจำนวน 60 ชั่วโมง คือ โรงเรียนเทพา

รูปแบบและการจัดสรรเวลาเรียนในแต่ละระดับชั้น มี 5 รูปแบบ ใน 3 แบบแรกมีเวลา เรียนรวม 40 ชั่วโมง กล่าวคือ รูปแบบที่ 1 โรงเรียนส่วนใหญ่ จำนวน 8 โรงเรียนกำหนดให้ ระดับชั้น ม.1 มีเวลาเรียน 13 ชั่วโมง ชั้น ม.2 มีเวลาเรียน 14 ชั่วโมง และชั้น ม.3 มีเวลาเรียน 13 ชั่วโมง รูปแบบที่ 2 ใช้วิธีการจัดชั่วโมงเรียนทั้ง 40 ชั่วโมงไว้ในระดับชั้น ม.2 มีจำนวน 3 โรงเรียน รูปแบบที่ 3 มีจำนวน 1 โรงเรียน จัดให้ชั้น ม.1 และ ม.2 มีเวลาเรียนเท่ากันจำนวน 15 ชั่วโมง ส่วนในระดับชั้น ม.3 มีเวลา 10 ชั่วโมง รูปแบบที่ 4 มีเวลาเรียนรวม 60 ชั่วโมง จำนวน 1 โรงเรียน แบ่งเวลาเรียนให้เท่ากันจำนวน 20 ชั่วโมง ทั้ง 3 ระดับชั้น และรูปแบบที่ 5 มีเวลาเรียนรวม 31 ชั่วโมงจัดให้ระดับชั้น ม.1 เรียน 7 ชั่วโมง ส่วนระดับชั้น ม.2 และ ม.3 มี ชั่วโมงเรียนเท่ากันคือ 12 ชั่วโมง

ผลรวมของเวลาเรียนดนตรีทั้ง 14 โรงเรียน มีจำนวนทั้งสิ้น 571 ชั่วโมง คิดเป็น ค่าเฉลี่ยของเวลาเรียนดนตรีในระยะเวลา 3 ปี เท่ากับ 40.80 ชั่วโมง หรือมีค่าเฉลี่ยปีละ 13.60 ชั่วโมง และมีค่าเฉลี่ย ภาคเรียนละ 6.80 ชั่วโมง

สามารถเปรียบเทียบสัดส่วนของการเรียนทฤษฎี กับ การปฏิบัติดนตรี ในระยะเวลา ต่าง ๆ ได้ดังนี้ ในระยะเวลาเรียน 3 ปี มีเวลาเรียนทฤษฎีดนตรีเฉลี่ย 28 ชั่วโมง เวลาเรียนปฏิบัติ ดนตรี เฉลี่ย 12.80 ชั่วโมง เมื่อคิดในระยะเวลา 1 ปี มีเวลาเรียนทฤษฎีดนตรี เฉลี่ย 9.34 ชั่วโมง เวลา เรียนปฏิบัติดนตรีเฉลี่ย 4.26 ชั่วโมง ดังนั้นภายใน 1 ภาคเรียนมีเวลาเรียนทฤษฎีดนตรีเฉลี่ย 4.67 ชั่วโมง และมีเวลาเรียนปฏิบัติดนตรี เฉลี่ย 2.13 ชั่วโมง

ผู้มีความสำคัญสูงสุดในการกำหนดเวลาเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 14 โรงเรียน นักเรียนและชุมชน ไม่มีโอกาส ดังกล่าว

ปัญหาในการกำหนดเวลาเรียน

ครูดนตรี จำนวน 8 คนมีความคิดเห็นว่า เวลาเรียนมีไม่เพียงพอ จึงสอนไม่ทัน นักเรียนเรียนได้ไม่ลึกซึ้ง และไม่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ส่วนครูดนตรีจำนวน 6 คนกล่าวว่าเพียงพอต่อการเรียนการสอน เนื่องจากมีครูดนตรีเพียงคนเดียวและมีภาระงานมากอยู่แล้ว

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ครูดนตรี ได้มีการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการกำหนดเวลาเรียนได้แก่ การเพิ่มเวลาเรียน จัดการเรียนดนตรีไว้ในระดับชั้นเดียวกันทั้ง 40 ชั่วโมง และ โรงเรียนควรเพิ่มครูดนตรีให้เพียงพอ

5.1.2.5 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

ครูดนตรีส่วนใหญ่จำนวน 10 คน มีหน้าที่สอนดนตรีเพียงวิชาเดียว มีครูดนตรีจำนวน 2 คน มีภาระในการสอนนาฏศิลป์เพิ่มเติม และมีครูดนตรีจำนวน 2 คน ที่มีภาระการสอนทั้ง ดนตรี ทักษะศิลป์และ นาฏศิลป์ ครูดนตรีจึงจัดทำคำอธิบายรายวิชาพร้อมกับสาระทัศนศิลป์และนาฏศิลป์ แต่มีครูดนตรีเพียง 1 คนที่จัดทำคำอธิบายรายวิชาเฉพาะสาระดนตรี

ครูดนตรีทุกคนจัดทำรูปแบบคำอธิบายรายวิชาเป็นความเรียง เสนอภาพรวมของการเรียนดนตรี มีการแสดงผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง นำเสนอสาระการเรียนรู้ โดยกำหนดทักษะกระบวนการ และบอกกิจกรรมการเรียนรู้ มีครูดนตรีจำนวน 12 คนกำหนดคุณธรรม จริยธรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นอย่างชัดเจน แต่ในด้านการวัดผลและประเมินผลมีครูดนตรีเพียง 2 คน เท่านั้น ที่ได้ระบุไว้

ปัญหาในการกำหนดคำอธิบายรายวิชา

ครูดนตรีส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหาในการกำหนดคำอธิบายรายวิชา แต่ครูดนตรีที่ยังขาดความชำนาญได้ปรึกษาหัวหน้าฝ่ายวิชาการ หรือปรับปรุงมาจากคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตรเก่า

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

ครูดนตรีบางคนต้องการให้มีคำอธิบายรายวิชาที่มีความยืดหยุ่น หรือนำวิสัยทัศน์ของโรงเรียนมาใช้เป็นแนวทางหลัก แล้วเขียนให้กะทัดรัดแต่ครบถ้วน และครูดนตรีควรร่วมมือกำหนดคำอธิบายรายวิชาให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระ

5.1.2.6 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

ครูคนส่วนใหญ่ จัดทำหน่วยการเรียนรู้ได้ครอบคลุมตามมาตรฐาน ศ.2.1และ ศ.2.2 แต่มีครูคนจำนวน 1 คนที่ยังจัดทำไม่ครบทุกมาตรฐาน ซึ่งมีหลักการจัดทำดังต่อไปนี้ ครูคนทั้ง 14 คน เน้นการให้น้ำหนักหน่วยที่มีการปฏิบัติมากกว่า รองลงมาจำนวน 13 คน ได้วิเคราะห์ตามจำนวนเนื้อหา ครูคนจำนวน 5 คนให้น้ำหนักหน่วยที่ครูมีความชำนาญมากกว่า ครูคนจำนวน 6 คน ให้น้ำหนักตามความต้องการของนักเรียน และมีครูคนจำนวน 3 คน พิจารณาถึงความยากง่ายของเนื้อหาและกิจกรรม

ครูคนทุกคนมีความมั่นใจว่า นักเรียนสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้ และมีความรู้เพียงพอที่จะไปศึกษาต่อในระดับช่วงชั้นที่ 4 ในด้านการเรียนอย่างมีความสุข และสนุกครูคนส่วนใหญ่ จำนวน 10 โรงเรียนมีความมั่นใจ ในด้านนักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมครูทั้ง 14 คนมีความมั่นใจ ซึ่งคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏเด่นชัดจากการเรียนคนตรีมี 7 ประการ เรียนตามลำดับได้แก่ การมีน้ำใจ ตรงต่อเวลาและรับผิดชอบในการเรียน มีความซื่อสัตย์ในการเรียน เชื่อฟังครูผู้สอนและเคารพครูอาจารย์ด้านคนตรี มีความสุภาพเรียบร้อย มีระเบียบวินัยในการเรียน และมีความรักใคร่และสามัคคีในหมู่เพื่อน

องค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้ที่ครูคนทุกคนได้จัดทำปรากฏให้เห็นถึง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สารการเรียนรู้ ชื่อหน่วยที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ ยกเว้นการกำหนดเวลาเรียนของหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งมีจำนวน 9 โรงเรียน

ปัญหาในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้

หลายโรงเรียนจัดเวลาเรียนยังไม่เหมาะสม นักเรียนหลายโรงเรียน ยังไม่มีความสุขในการเรียน เนื่องจากไม่ได้ปฏิบัติเครื่องดนตรีและขับร้องเพลงตามที่หวังไว้ บางหน่วยการเรียนรู้ นักเรียนไม่สามารถปฏิบัติได้ บางโรงเรียนขาดแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต

ความคิดเห็นอื่น ๆ

ครูคนได้แสดงความคิดเห็นได้แก่ ควรรวมกลุ่มกันจัดทำหลักสูตรในระดับจังหวัด โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ นักเรียนและชุมชนเข้าร่วมด้วย เพื่อทำหลักสูตรให้ตรงกัน อาจลดกิจกรรมลดหน่วยการเรียนรู้ให้น้อยลงและประยุกต์ให้เข้ากับท้องถิ่น ครูคนส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ควรกำหนดหน่วยการเรียนรู้ให้เป็นหน่วยย่อย ๆ และส่วนกลางควรกำหนดหลักสูตรมาให้แล้วเสร็จ เนื่องจากครูมีจำนวนน้อย

5.1.3 การเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

ครูดนตรีได้แสดงความคิดเห็นไว้อย่างหลากหลาย เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรดนตรีมีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของทุกฝ่าย ได้แก่

1. ควรให้นักเรียน ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรมากกว่านี้
2. ควรจัดวิทยากรที่มีความรู้ด้านการจัดทำหลักสูตรดนตรีโดยตรงมาให้คำแนะนำ
3. ควรจัดครูดนตรีเพิ่มเติมให้ครบทั้งดนตรีไทย ดนตรีสากล และดนตรีท้องถิ่น
4. โรงเรียนควรจัดเวลาเรียนดนตรีให้เพียงพอกับสาระและกระบวนการทางดนตรี
5. โรงเรียนและชุมชนควรจัดสื่ออุปกรณ์ เครื่องดนตรี เพื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ
6. ครูดนตรีควรรวมกลุ่มกันจัดทำหลักสูตรดนตรีในระดับจังหวัด
7. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมองของนักเรียนทั้ง 2 ซีกให้สมดุลกัน
8. กระทรวงศึกษาธิการควรจัดทำหลักสูตรที่มีความชัดเจนหรือกำหนดมาให้แล้วเสร็จ

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 ด้านสถานภาพส่วนบุคคลของครูดนตรี

ครูดนตรีเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิด้านดนตรี ส่วนใหญ่มีความถนัดด้านดนตรีสากลมากกว่าดนตรีไทย ปฏิบัติการสอนดนตรีมาเป็นระยะเวลากว่า 11 ปีขึ้นไป กระทั่งมีวิทยฐานะชำนาญการ มีโอกาสเข้ารับการอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แต่เนื่องจากโรงเรียนขาดงบประมาณ จึงจัดการอบรมโดยมีศึกษานิเทศก์ หรืออาจารย์จากมหาวิทยาลัยซึ่งไม่มีความรู้ด้านหลักสูตรดนตรีมาเป็นวิทยากร ส่วนอาจารย์ดนตรี ของมหาวิทยาลัยในจังหวัดสงขลา ที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขาดโอกาสทำงานร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา

โรงเรียนส่วนใหญ่มีครูดนตรีจำนวน 1 คนเนื่องจากในจังหวัดสงขลาไม่มีการบรรจุครูดนตรีทั้งในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาเป็นระยะเวลานาน พิจารณาได้จาก อายุของครูดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นข้าราชการที่เริ่มตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไปมีจำนวน 13 คน ส่วนครูดนตรีที่มีอายุ 21-25 ปี มีเพียง 1 คนซึ่งเป็นครูอัตราจ้างรายปี ครูดนตรีจึงต้องทำหลักสูตรทั้งดนตรีไทย ดนตรีสากล และดนตรีท้องถิ่น ดังที่กองวิจัยทางการศึกษา (2546: 40) ได้กล่าวในประเด็นนี้ไว้ว่า ครูขาดความมั่นใจ ครูมีจำนวนน้อย ครูคนเดียวต้องทำหลักสูตรหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ การ

อบรมแต่ละครั้งวิทยากรให้ความรู้ไม่ตรงกัน งบประมาณได้รับมีน้อยไม่เพียงพอในการอบรมครู และการทำเอกสารหลักสูตร

5.2.2 ด้านกระบวนการจัดทำหลักสูตร

5.2.2.1 การกำหนดวิสัยทัศน์

จากการที่ครูคำนึงถึงวิสัยทัศน์ของโรงเรียน นโยบายของผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนศักยภาพของนักเรียนและชุมชน จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์หลักสูตรดนตรี โดยมุ่งให้นักเรียนการมีทักษะปฏิบัติด้านดนตรี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรี มีสุนทรียภาพ ใช้ดนตรีเพื่อชุมชนและสังคม ใช้ดนตรีเพื่อพัฒนาคุณภาพในชีวิตประจำวัน นับว่ามีความเหมาะสมและน่าจะปฏิบัติได้จริง แต่เมื่อได้วิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ และระดับของความมุ่งมั่น ยังไม่สอดคล้องกับหลักการจัดวิสัยทัศน์ที่ดี ตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้ให้แนวทางไว้ คือ การแสดงความประสงค์อันสูงส่ง หรือวิสัยทัศน์ที่สถานศึกษาปรารถนาให้สถานศึกษาพัฒนาผู้เรียน และ ยังไม่มีความ คม ชัด ลึก กว้างไกล ใฝ่สูง (สมนึก ธาตุทอง, 2548: 49) อีกทั้งยังไม่เหมาะสมกับระดับของนักเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งมีความว่า ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีหลักการทฤษฎียาก ซับซ้อน ในกรณีเช่นนี้เชื่อว่าเป็นผลมาจากการที่ครูดนตรีไม่ได้ศึกษาความคาดหวังของนักเรียนที่มีต่อการเรียนดนตรี และไม่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ดนตรี แยกออกมาจากกลุ่มสาระให้เป็นเอกเทศ สอดคล้องกับที่ ไพฑูรย์ รัตนคม (2542: 55) กล่าวว่า การจัดหลักสูตรควรแยกออกจากศิลปะกับชีวิต จะทำให้นักเรียนได้พัฒนาด้านดนตรีมากขึ้น หลักสูตรควรเขียนให้ชัดเจน สอดคล้องกับที่ ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ (2548:31) กล่าวถึง หลักสูตรมาตรฐานชาติทางศิลปะ (National Standards for Arts Education) ของประเทศสหรัฐอเมริกา ว่า วิชาศิลปะจะแยกออกเป็น 4 แขนงวิชา คือ ดนตรี นาฏศิลป์ การละคร และทัศนศิลป์ ในแต่ละแขนงจะมีการแยกเนื้อหาสาระออกจากกัน ตามความคิดที่ว่า โดยธรรมชาติแล้ววิชาศิลปะไม่ว่าจะเป็นแขนงใดสาขาใด ต่างก็มีรูปแบบการแสวงหาความรู้ที่แตกต่างกันไป

จากวิสัยทัศน์ด้านดนตรีที่ปรากฏ แสดงให้เห็นถึง ปัญหาจากความรู้พื้นฐานด้านดนตรีของนักเรียน ชุมชนที่ยังขาดความพร้อม และครูดนตรียังขาดความมั่นใจในพันธกิจที่จะนำไปสู่ผลของวิสัยทัศน์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

5.2.2.2 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

ครูดนตรีส่วนใหญ่ กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้ครอบคลุม มาตรฐาน ศ 2.1 และ มาตรฐาน ศ 2.2 แต่ไม่ตรงกับการจัดการเรียนการสอนที่เป็นจริง เนื่องจากประสบกับปัญหาหลายประการ ได้แก่ ขาดแบบเรียน สื่อการสอนและเครื่องดนตรี โรงเรียนจัดชั่วโมงเรียนดนตรีให้น้อย ครูดนตรีที่มีความถนัดเฉพาะด้านในแต่ละโรงเรียนมีไม่เพียงพอ สภาพดังกล่าวสอดคล้องกับที่ สุกฤษี เจริญสุข (2548: 16) กล่าวว่า iva รัฐบาลความจำเป็นพื้นฐานของการศึกษาดนตรี ขาด ห้องเรียนดนตรี ขาดเครื่องมืออุปกรณ์ดนตรี ขาดครูดนตรี และขาดกิจกรรมดนตรีที่ดี ๆ

ปัญหาหลักที่สำคัญอีกประการคือ นักเรียนมีความรู้เดิมด้านดนตรีจากระดับช่วงชั้นที่ 2 น้อย เนื่องจากโรงเรียนในระดับประถมศึกษาไม่มีครูดนตรี โดยเฉพาะดนตรีสากล ทำให้ไม่สามารถสอนการปฏิบัติเครื่องดนตรี และการอ่านโน้ตสากลได้ ในเรื่องเดียวกันนี้ คมสันต์ วงศ์วรรณ (2545: 7) ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาพปัญหาการเรียนการสอน กรณีศึกษา โรงเรียนดนตรีเอกชนในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบปัญหาคือ ผู้เรียนจำนวนมากไม่สามารถอ่านโน้ตได้อย่างคล่องแคล่ว ยิ่งไปกว่านั้นผู้เรียนดนตรีบางรายที่เรียนมาแล้วกว่าหนึ่งปียังไม่สามารถอ่านโน้ตได้เลย

อย่างไรก็ตาม ครูดนตรีส่วนใหญ่กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ต่อเนื่องกัน 3 ระดับชั้น แบบเดียวกับตัวอย่างจากคู่มือจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ซึ่งเป็นผลดีต่อการจัดการเรียนการสอนดนตรีเป็นอย่างยิ่ง เป็นไปในรูปแบบเดียวกับหลักสูตรดนตรีที่ชื่อหลักสูตรเกลียวสว่าน (Spiral curriculum) สอดคล้องกับ Charles Plummeridge (1991: 79-80) ที่กล่าวถึงรูปแบบของการจัดหลักสูตรเกลียวสว่านของ Manhattanville Music Curriculum Project (MMCP) iva ความสำเร็จและความประทับใจที่ได้รับจากดนตรีจะทำให้เกิดพัฒนาการในด้านดนตรีเพิ่มขึ้น เป็นไปในลักษณะเดียวกันกับการพูด และการเข้าใจในหลักการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งขึ้นอยู่กับการพัฒนาทั้งในด้านมโนทัศน์ และการสร้างความสัมพันธ์ให้เชื่อมโยงกับเรื่องต่าง ๆ

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังดนตรีในระดับช่วงชั้นที่ 3 ให้ต่อเนื่องตามระดับพัฒนาการของนักเรียนจึงมีความเหมาะสมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เนื่องจากการเรียนดนตรีเป็นการเรียนที่เน้นทักษะปฏิบัติควบคู่ไปกับการเรียนความรู้และทฤษฎีด้านดนตรีที่มีความยาก และซับซ้อนขึ้นตามลำดับ จึงควรให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนดนตรีตลอดทั้ง 3 ปี เพื่อให้การพัฒนาด้านดนตรีเป็นไปอย่างมีขั้นตอนและถูกต้องตามหลักการ อย่างไรก็ตามครูดนตรีควรจัดสาระการเรียนรู้และทักษะด้านดนตรีให้เหมาะสมกับระดับของพัฒนาการ และให้เต็มศักยภาพของนักเรียน

5.2.2.3 การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

การกำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรี ครูดนตรีส่วนใหญ่ ให้คำนำหนักกับสาระที่จัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับ ประเภทของเครื่องดนตรี วงดนตรี อิทธิพลของดนตรีต่อมนุษย์ วิธีการใช้และการดูแลรักษาเครื่องดนตรี หลักการฟังและวิเคราะห์เพลง องค์ประกอบของดนตรี ประวัติความเป็นมาและความเชื่อทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อดนตรี สำหรับวิธีการสอนเป็นแบบบรรยาย สาธิต อภิปรายกลุ่ม หรือทำรายงาน สื่อการสอนส่วนใหญ่เป็นใบงาน เอกสารประกอบการเรียน หรือเครื่องดนตรี มีการใช้แถบบันทึกเสียง หรือการชมวิดีโอทัศน์ในปริมาณน้อย มีการสอนขับร้องและบรรเลงดนตรี โดยนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้และนำไปประยุกต์กับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และใช้ในชีวิตประจำวัน มีการแสดงออกถึงความซาบซึ้งที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย ซึ่งส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการบรรยายหลักการควบคู่ไปกับการฝึกปฏิบัติ แต่เวลาเรียนมีน้อย นักเรียนมีโอกาสรู้จักบทเพลงไทยสำหรับการขับร้อง และบรรเลงเพียงอย่างละ 1 เพลง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพลงในอัตราจังหวะ 2 ชั้น เครื่องดนตรีที่ใช้ คือ ขลุ่ยเพียงออ

การกำหนดสาระดนตรีท้องถิ่น จัดให้เรียนเกี่ยวกับดนตรีในชุมชนโดยวิทยากรท้องถิ่น มาให้คำบรรยาย สาธิต แนะนำให้รู้จักเครื่องดนตรีและโอกาสในการแสดง ไม่เน้นการปฏิบัติจริง การกำหนดสาระดนตรีสากลในส่วนของความรู้และทฤษฎีดนตรีใช้หลักการเดียวกันกับดนตรีไทย แต่การเรียนทฤษฎีดนตรีสากลเน้นการรู้จักชื่อและตำแหน่งตัวโน้ต อัตราจังหวะต่าง ๆ การขับร้องไม่เน้นร้องเพลงตามโน้ต ไม่มีการขับร้องประสานเสียง ส่วนใหญ่ขับร้องเพลงพระราชนิพนธ์ การสอนเกี่ยวกับเครื่องหมายแปลงเสียง และบันไดเสียงมีน้อย

การกำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรีในลักษณะนี้ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับดนตรีและมีพัฒนาการ 3 ด้านครบถ้วน ดังที่ ปัญญา รุ่งเรือง (2548: 71) กล่าวไว้ได้แก่

1. ด้านภูมิปัญญา (Cognitive) ได้แก่ การสอนเพื่อพัฒนาการในด้านของความรู้หรือความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า
2. ด้านจิตใจ (Affective) ได้แก่ การฝึกฝนให้เป็นผู้มีรสนิยมที่ดี มีจิตใจอันเปี่ยมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม
3. ด้านการปฏิบัติ (Psychomotor) ได้แก่ การฝึกฝนให้ปฏิบัติกิจกรรมทาง ดนตรี เช่น การขับร้อง การบรรเลง การประพันธ์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เต็มศักยภาพของเอกลักษณ์บุคคล และตามระดับชั้น

แต่พัฒนาการดนตรีของนักเรียนในด้านที่ 1 และ 2 มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าด้านที่ 3 คือ การปฏิบัติและการเล่นดนตรีที่เป็นเป้าหมายหลักเป็นจุดเน้นของหลักสูตร ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ ไพฑูรย์ รัตนคม (2542: 55) ที่กล่าวถึงปัญหาด้านการเรียนการสอนดนตรีศึกษาว่า การสอนดนตรีครูที่เน้นทางทฤษฎีจะทำให้นักเรียนเบื่อหน่าย และครูส่วนใหญ่ไม่ใช้สื่อการสอน การจัดการเรียนการสอนมักจัดเป็นกลุ่มใหญ่ ซึ่งขัดแย้งกับความคิดเห็นของ เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี (2545: 68) ที่กล่าวไว้ว่า ในความเป็นจริง กลับพบว่า การเรียนการสอนดนตรีกลับเน้นเฉพาะการพัฒนาทักษะด้านการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ ละเลยกระบวนการที่เน้นการคิด

ด้านการคัดเลือกบทเพลงเพื่อใช้ในการสอน ครูดนตรีส่วนใหญ่ขาดข้อมูลด้านบทเพลงที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของนักเรียน บทเพลงส่วนใหญ่จึงเป็นเพลงที่ปรากฏอยู่ในแบบเรียนดนตรีของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ เครื่องดนตรีที่ใช้เป็นหลัก คือ ขลุ่ยรีคอร์เดอร์ เพลงที่กำหนดให้ฝึกปฏิบัติขับร้องและบรรเลงดนตรีสากลอยู่ในระดับเบื้องต้น และ เป็นเพลงสั้น ๆ โรงเรียนละ 3-4 เพลง การปฏิบัติไม่เน้นการอ่านโน้ตสากล ไม่เน้นเครื่องหมายแปลงเสียง ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการคัดเลือกเพลงและการสอนดนตรี ดังที่ ณรุทธิ์ สุทธจิตต์ (2535: 3) ได้กล่าวไว้ว่าพัฒนาการของเด็กวัยนี้เริ่มมีความลึกซึ้งทั้งแนวคิด และทักษะดนตรี เด็กสามารถแสดงความรู้สึกลึกตามบทเพลงได้มากขึ้นไม่ว่าในการร้องหรือเล่นเครื่องดนตรี การร้องเพลงมักไม่เพี้ยน และสามารถเล่นเครื่องดนตรีอื่น ๆ ได้ดีขึ้น การรับรู้เกี่ยวกับการประสานเสียงพัฒนาไปได้ดีในเด็กวัยนี้ ทักษะการฟังมีมากขึ้น และสามารถฟังเพลงยาก ๆ ทั้งร้องและบรรเลงได้

เรื่องสำคัญอีกประการที่หลักสูตรฯ นี้ยังมีอยู่น้อย คือ การจัดประสบการณ์ด้านการฟังดนตรีให้แก่เด็กนักเรียน ซึ่งการฟังดนตรีนี้ สามารถช่วยนักเรียนให้เข้าถึงและมีความสุขกับการเรียนดนตรี และสร้างสุนทรียภาพได้อย่างตรงทิศทาง การฟังดนตรีที่ควรจัดให้มีมากขึ้นได้แก่ การฟังระดับเสียงจากต้นแบบแล้วให้วิเคราะห์ หรือระบุชื่อโน้ตได้ ต่อไปให้นักเรียนร้องตามให้ตรงระดับเสียง จังหวะ หรือ แยกแยะความแตกต่างระหว่างเสียงต่าง ๆ กระทั่งนักเรียนเกิดการสร้างเสียงจากภายใน สามารถจินตนาการเสียงดนตรีจากการอ่านโน้ตได้ และขั้นที่สำคัญคือ สามารถแปลงเสียงร้อง หรือปฏิบัติเครื่องดนตรีตามที่ได้คิดได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับ เอิริ นาคากาวา (2546: 22-23) ที่ให้ความคิดเห็นไว้ว่า การเพิ่มพูนทักษะการอ่านโน้ต โสตทักษะ ความแม่นยำในการบรรเลง และเหนือสิ่งอื่นใดทั้งหมด คือ การเพิ่มความสามารถในการเรียนด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ต้องพึ่งพิงครู

ดนตรีอีกลักษณะที่ครูดนตรีควรจัดให้นักเรียนได้ฟัง คือ บทเพลงหลากหลายรูปแบบตามที่กล่าวถึงในบทเรียนได้แก่ เครื่องดนตรี วงดนตรี หรือดนตรีในยุคสมัยต่าง ๆ สิ่งที่สำคัญมากกว่าข้อมูลภาพหรือคำอธิบายของครูนั่นก็คือ ตัวอย่างของเสียงหรือทั้งภาพและเสียง ที่สามารถทำ

ให้นักเรียนได้เรียนรู้ดนตรีได้อย่างลึกซึ้ง และเข้าใจได้ชัดเจน เนื่องจากความรู้บางลักษณะไม่สามารถอธิบายได้ด้วยถ้อยคำหรืออักษร ได้แก่ ความไพเราะของดนตรี ความกลมกลืน ความขัดแย้งของเสียง รวมทั้งดนตรีที่สื่อถึงอารมณ์ต่าง ๆ สอดคล้องกับ ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ (2547: 2) ที่กล่าวในเรื่องนี้ว่า การสอนการฟังที่ดีผู้เรียนต้องได้ฟังเสียงดนตรีควรเป็นการฟังโดยตรง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์โดยตรง และโดยธรรมชาติของดนตรี การรับรู้ถึงความงาม ความไพเราะทำได้ด้วยการฟังเท่านั้น ไม่สามารถอ่านหรือให้ผู้อื่นบอกเล่าได้ ครูดนตรีควรมีกิจกรรมนี้ให้มากขึ้น และเหมาะสมกับสาระที่ได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับ อรวรรณ บรรจงศิลป์ (2538: 14) ที่ได้ให้แนวคิดในเรื่องนี้ไว้ว่า ครูควรแนะนำให้เด็กรู้จักทั้งเพลงร้อง และเพลงที่บรรเลงด้วยเครื่องดนตรี

1. ประเภทเพลงร้อง ครูไม่ควรสอนแต่เพลงร้องง่าย ๆ ที่เด็กสามารถร้องได้เพียงอย่างเดียว แต่ควรแนะนำให้เด็กได้ร้องเพลงที่ยาก ๆ และไพเราะบ้าง เช่น

ก. เพลงร้องเดี่ยว เพลงพวกนี้ควรรวมทั้งเพลงไทย เพลงพื้นเมือง เพลงจากละคร และเพลงของทางตะวันตก ซึ่งมีเสียงโซปราโน อัลโต เทเนอร์ เบส

ข. เพลงร้องหมู่ ควรนำมาจากดนตรีประเภทต่าง ๆ และอยู่ในยุคต่าง ๆ ด้วย เช่น เพลงตับ เพลงเกร็ด เพลงระบำ เพลงประกอบละครร้อง-ระบำ รวมทั้งเพลงทางศาสนา เพลงละคร (Opera) ของทางตะวันตกและอื่น ๆ

2. ประเภทเพลงบรรเลงด้วยเครื่องดนตรี ครูควรจัดให้เด็กได้ฟังในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่

ก. การบรรเลงเดี่ยว ควรให้เด็กได้ฟังเพลงซึ่งผู้แต่งแต่งให้เครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ บรรเลงแต่ละชิ้น

ข. การบรรเลงหมู่ เด็ก ๆ ควรได้ฟังการบรรเลงในแบบต่าง ๆ เช่น เครื่องสาย เครื่องลม นอกจากนี้ควรจัดให้ฟังวงดนตรีวงใหญ่ ๆ บ้าง เช่น วงดนตรีที่ใช้เครื่องคู่บรรเลง เช่น มโหรีเครื่องคู่ หรือวงจุลศรียักษ์ใหญ่ ๆ

การที่ครูดนตรีกำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรีไทยมากกว่าดนตรีสากลมีแนวโน้มว่าเป็นผลมาจาก

1. ครูดนตรีทุกคนปฏิบัติตนได้สอดคล้องกับ มาตราที่ 7 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กล่าวถึง การมีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ อนุรักษ์วัฒนธรรมชาติ

2. ความรู้เดิมด้านดนตรีของนักเรียนในระดับประถมศึกษา มีความรู้ดนตรีไทยมากกว่าดนตรีสากล การที่ครูดนตรีต้องมาเริ่มการสอนทฤษฎีดนตรีสากลใหม่ในระดับช่วงชั้นที่ 3 เป็นเรื่องที่ทำได้ยาก ครูดนตรีไทยมีโอกาสนำความรู้ด้านดนตรีสากลในชีวิตประจำวันน้อย และการสอนดนตรีไทยเน้นหนักไปในทางการต่อเพลง ดังที่ เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี (2545: 69) กล่าวไว้ว่า การ

ต่อเพลงเป็นกระบวนการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนทำหน้าที่ถ่ายทอดหรือบอก ส่วนผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้จำ โดยนักเรียนจะบรรเลงตามที่ได้ต่อมาจากครู ครูดนตรีไทยจึงขาดความชำนาญในการสอนและจัดทำหลักสูตรดนตรีสากล แม้แต่ครูดนตรีสากลในหลายโรงเรียนยังเกิดความย่อท้อในการสอนปฏิบัติเครื่องดนตรี และอ่านโน้ตสากล จึงอนุญาตให้นักเรียนอ่านโน้ตไทยได้ บางครั้งครูดนตรีสากลก็ใช้วิธีการต่อเพลงเช่นเดียวกัน รวมทั้งการสอนทฤษฎีดนตรีที่เกินจากการอ่านชื่อและตำแหน่งตัวโน้ต หรือ ค่าของตัวโน้ต

ในประเด็นที่ครูดนตรีระบุว่านักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนประถมศึกษา ของเอกชนมีความรู้ด้านดนตรีมากกว่าโรงเรียนของรัฐ เป็นไปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชน มีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนดนตรี ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลว่าเป็นกิจกรรมที่พัฒนานักเรียนได้อย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา (โรงเรียนพลวิทยา: เมษายน 2551) และมีการประชาสัมพันธ์อย่างชัดเจนว่าโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนและให้นักเรียนทำกิจกรรมเสริมทักษะด้านดนตรีอย่างต่อเนื่อง (โรงเรียนศรีนครินทร์ : เมษายน 2551) และจัดครูดนตรีมาสอนอย่างเหมาะสม ในขณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนของรัฐยังขาดความเข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของการเรียนการสอนดนตรี จึงไม่มีการบรรจุครูดนตรีไว้ในโรงเรียนตั้งแต่ต้น ส่งผลให้นักเรียนไม่ได้เรียนดนตรีอย่างถูกต้องและมีคุณภาพ

จากกรณีดังกล่าว เป็นที่น่าเชื่อได้การที่ครูกำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรีดังที่ปรากฏ เนื่องจากต้องการให้เหมาะสมกับสภาพจริงของนักเรียน และตรงกับความต้องการของนักเรียนในระดับหนึ่ง ที่จะได้เริ่มต้นเรียนดนตรี แม้ว่าโรงเรียนจะขาดความพร้อมก็ตาม ในส่วนของครูดนตรียังต้องการความรู้เพิ่มเติมจากวิทยากรด้านดนตรีโดยตรง และหากในชุมชนมีสื่อ แหล่งเรียนรู้ดนตรีที่เหมาะสม คาดว่าการจัดสาระการเรียนรู้จะมีแนวทางที่ดีขึ้น

ด้านความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและชุมชนที่พบว่าครูดนตรีสามารถนำวงดนตรีของโรงเรียนไปแสดงในชุมชนและร่วมแข่งขันในโอกาสต่าง ๆ ในประเด็นดังกล่าวคาดว่าเกิดจากความเข้าใจคลาดเคลื่อนของผู้บริหารสถานศึกษา และชุมชน รวมทั้งครูดนตรี เนื่องจากนักเรียนที่ได้มีโอกาสไปแสดงดนตรีในชุมชนเป็นนักเรียนกลุ่มพิเศษซึ่งมีจำนวนน้อย ที่เลือกเรียนดนตรีในสาระเพิ่มเติมและมีฝีมือดีกว่านักเรียนคนอื่น ๆ หรือเป็นนักเรียนที่ครูดนตรีได้คัดเลือกไว้เป็นพิเศษสำหรับจัดตั้งวงดนตรีชนิดต่าง ๆ ทำการฝึกซ้อมในเวลาหลังเลิกเรียน มีการขับร้องและบรรเลงดนตรีในบทเพลงที่ตรงกับความสนใจของชุมชน และ สำหรับแข่งขันในโอกาสต่าง ๆ

แต่ในความเป็นจริงนักเรียนที่เรียนดนตรีพื้นฐานส่วนใหญ่ยังไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะทำอย่างนั้นได้ เนื่องจากมีเวลาเรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีตามหลักสูตรน้อย และเครื่องดนตรีที่จัดให้เรียน เป็นขลุ่ยเพียงออ หรือขลุ่ยริคอร์เดอร์ บทเพลงที่ฝึกหัดเป็นเพียงบทเรียนสั้น ๆ ง่าย ๆ

จำนวน 3-4 เพลง จึงไม่พร้อมที่จะออกแสดงในรูปแบบที่ตรงกับความต้องการของชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษา และการแข่งขันได้ ครูดนตรีจึงควรจัดสอนนักเรียนกลุ่มดนตรีพื้นฐานที่มีจำนวนมาก ให้สามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการบรรเลงดนตรีรวมวงเช่นเดียวกัน และควรเรียบเรียงเสียงประสานให้เครื่องดนตรีแต่ละประเภทมีบทบาทในการบรรเลงที่เหมาะสมตามศักยภาพของนักเรียน ด้วยบทเพลงที่หลากหลาย เพื่อสร้างนักเรียนให้มีความสามารถด้านดนตรีถึงขั้นจัดแสดงในโอกาสต่าง ๆ ในชุมชน หรือเพื่อการแข่งขันให้มากขึ้น จะทำให้สังคมและชุมชนมีบรรยากาศด้านดนตรีที่ดี สอดคล้องกับที่ จันทรา พรหมานนท์(2546:67) กล่าวไว้ว่า นักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาจะเป็นนักเรียนที่มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นไปตามความต้องการของชุมชนและสังคม และในขณะเดียวกันนักเรียนยังสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้แก่เพื่อนในระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งเป็นการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนขาดความรู้พื้นฐานด้านดนตรี และหากนักเรียนมีการเรียนดนตรีอย่างมีคุณภาพมากขึ้น จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของนักเรียนได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งแม้แต่กรุงเทพมหานคร(2550: มปท). ยังได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ในเรื่องนี้ จึงได้จัดประกวดวงดนตรี และการขับร้องสำหรับเยาวชน ในชื่อโครงการ Bangkok Music Award 2007 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กและเยาวชน ได้รับประสบการณ์และพยายามฝึกฝน พัฒนาสู่ความเป็นเลิศทางดนตรีและร้องเพลง เด็ก เยาวชน และครอบครัว มีเวทีในการแสดงออกถึงความสามารถทางดนตรี และใช้ดนตรีเป็นสื่อในการแก้ปัญหาสังคม ยาเสพติด ตลอดจนเป็นกิจกรรมหนึ่งในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์... เชื่อว่าหากครูดนตรีพัฒนาการเรียนการสอนนักเรียนให้มีศักยภาพด้านดนตรีมากขึ้นจะสามารถทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการเรียนดนตรีพื้นฐาน และจะได้รับการสนับสนุนทั้งจากโรงเรียนและชุมชนเพิ่มขึ้น

5.2.2.4 การกำหนดเวลาเรียน

การกำหนดเวลาเรียน เป็นกระบวนการที่สำคัญมากที่จะดำเนินการตามหลักสูตรให้ประสบผลสำเร็จ มีประเด็นหลักที่ควรพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่

1. การกำหนดเวลาเรียนรวมของหลักสูตรดนตรีทั้งช่วงชั้น

การที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ กำหนดให้มีชั่วโมงเรียนดนตรี 40 ชั่วโมงใน 3 ปี การศึกษา มีความเป็นไปได้สูงกว่าความเข้าใจของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนดนตรี คือ การฝึกสอนนักเรียนจำนวนหนึ่งให้มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี เพื่อร่วมกิจกรรมในชุมชน และสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน ไม่ใช่การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ตรงกับที่ สุกรี เจริญสุข

(2548: 16) กล่าวไว้ว่าเนื่องจากวิชาดนตรีเป็นวิชาที่ไม่ได้เป็นวิชาหลักของการพัฒนาประเทศดนตรีเป็นเพียงวิชาที่ใช้สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นวิชาที่ถูกมองว่าเพื่อความบันเทิงเท่านั้นผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีนำเอาหลักสูตรเดิมมาใช้ทั้งระบบ ซึ่งในเวลา 3 ปี วิชาดนตรีมีเวลาเรียนจำนวน 40 ชั่วโมงซึ่งเป็นเวลาที่น้อย ตรงกันกับ กองวิจัยทางการศึกษา (2546: 40) ที่พบปัญหาเดียวกันว่า ผู้บริหารบางโรงเรียนไม่เข้าใจและไม่ให้ความสำคัญในเรื่องหลักสูตรใหม่ การกำหนดเวลาเรียนดนตรีจึงไม่ได้จัดสรรตามความเหมาะสม พิจารณาได้จาก หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดเวลาเรียนของทุกกลุ่มสาระให้มีสัดส่วน โดยประมาณ คือ ช่วงชั้นที่ 3 คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี มีเวลาเรียนประมาณวันละ 5-6 ชั่วโมง การกำหนดเวลาเรียนสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรให้สัดส่วนใกล้เคียงกัน หลังจากนั้นกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดสัดส่วนเวลาเรียนให้ชัดเจนขึ้น คือกลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ในระดับชั้น ป.1- ม.3 ให้มีเวลาเรียนขั้นต่ำปีละ 80 ชั่วโมง (สพฐ. เตรียมประชาพิจารณ์ หลักสูตร 4 ภาค, 17 ธันวาคม 2550) ดังนั้นในระยะเวลา 3 ปี จึงมีเวลาเรียนรวม 240 ชั่วโมง หากได้รับการจัดสรรที่เท่ากันทั้ง 3 สาระย่อย สาระดนตรีควรมีเวลาเรียนจำนวน 80 ชั่วโมง แต่ในความเป็นจริงกลับได้รับการจัดสรรเวลาเรียนเพียง 40 ชั่วโมง กรณีดังกล่าวพบได้ทั้งในโรงเรียนที่มีครูดนตรีเพียงคนเดียวและโรงเรียนที่มีครูดนตรีจำนวน 3-4 คน

2. การกำหนดเวลาเรียนให้กับแต่ละสาระการเรียนรู้

การได้รับจัดสรรเวลาเรียนดนตรี จำนวน 40 ชั่วโมง ครูดนตรีต้องจัดสรรเวลาเรียนให้ครอบคลุม ทุกสาระการเรียนรู้ซึ่งมี จำนวน 8 ข้อหลัก และหลายข้อย่อย และยังต้องให้ความสำคัญกับ ดนตรีไทย ดนตรีสากล และดนตรีท้องถิ่น จึงเป็นเรื่องที่ย่างยากพอสมควร และผลที่ปรากฏ คือ สาระการเรียนรู้ดนตรีไทยมีเวลาเรียนมากกว่าดนตรีสากล นับได้ว่ามีความเหมาะสม แต่ในประเด็นที่จัดสรรเวลาเรียน สำหรับการปฏิบัติขับร้องและบรรเลงดนตรี ให้น้อยกว่าการเรียนรู้ทฤษฎีและความรู้ด้านดนตรี ควรมีการทบทวนว่าสอดคล้องกับวิสัยทัศน์หรือไม่ แม้ว่าหลายสาระการเรียนรู้ที่มีการใช้การสอนแบบการบรรยาย การใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อจัดทำรายงาน ทำให้นักเรียนทำงานร่วมกัน และคุณธรรมด้านอื่น นับได้ว่าเป็นเรื่องที่ดี แต่การที่จัดสรรเวลาเรียนในการปฏิบัติดนตรีเพียงภาคเรียนละ 2 ชั่วโมง นับว่าไม่เพียงพอที่จะทำให้เด็กเกิดทักษะด้านดนตรีที่สำคัญ ได้แก่ การขับร้อง บรรเลงดนตรี การใช้คีตปฏิภาณได้ เนื่องจากการพัฒนาทักษะด้านดนตรีต่าง ๆ ต้องใช้ระยะเวลาในการปฏิบัติอย่างซ้ำ ๆ และต่อเนื่อง เป็นเวลานาน สอดคล้องกับ ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์, (2539: 3) ที่กล่าวไว้ว่า ดนตรีเป็นเรื่องของทักษะ การกำหนดกิจกรรมโดยใช้แนวทักษะดนตรีเป็นกรอบทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะดนตรีโดยตรง และยังช่วยให้การเรียนดนตรีไม่น่าเบื่อ

การจัดเวลาเรียน ครูดนตรีควรพิจารณาถึงความสำคัญและการกำหนดค่าน้ำหนักสาระการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากจุดเน้นของหลักสูตร ธรรมชาติของวิชา หลักการจัดการเรียนการสอนดนตรีที่ได้รับการยอมรับในระดับประเทศและระดับนานาชาติ ได้แก่ การศึกษาดนตรีระบบซูซูกิ (Suzuki), คาร์ล ออร์ฟ (Carl Orff), โคดาไล (Kodaly), ดาลโครซ์ (Dalcroze) หรือ จากโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และอื่น ๆ หากครูดนตรีมีการจัดหลักสูตรบูรณาการภายในสาระเกิดขึ้น เชื่อว่าสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ระดับหนึ่ง และที่สำคัญ หากได้รับการจัดสรรเวลาเรียนดนตรีได้อย่างพอเพียง ครูดนตรีจะสามารถพัฒนาทักษะด้านดนตรีของนักเรียนให้เป็นความสามารถพิเศษได้อีกทางหนึ่ง

5.2.2.5 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

ครูดนตรีส่วนใหญ่จัดทำคำอธิบายรายวิชาในรูปแบบเดียวกัน หลังจากได้วิเคราะห์และกำหนดภาพรวมของหลักสูตรทุกชั้นตอนได้อย่างชัดเจน โดยใช้ตัวอย่างจากคู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นแนวทางหลัก ส่วนใหญ่มีการรวมทั้งสาระทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์ไว้ด้วยกัน และมีส่วนประกอบที่ตรงกัน ได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการ กิจกรรมการเรียนรู้ คุณธรรมจริยธรรม

การที่ครูดนตรีส่วนน้อยชี้แจงเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล หรือกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมจัดการเรียนรู้ไม่ครอบคลุมพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย และในกรณีที่ครูดนตรีไม่จัดทำคำอธิบายรายวิชาในรูปแบบที่นอกเหนือจากนี้ เป็นไปได้ว่าส่วนหนึ่งได้นำไปกำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ หรือตัวอย่างที่ปรากฏในคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มิไม่ครบถ้วน ครูดนตรีจึงขาดความมั่นใจในการปฏิบัติ สอดคล้องกับกองวิจัยทางการศึกษา (2546: 36) ที่กล่าวในเรื่องนี้ว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรยังไม่ชัดเจน ไม่ตรงกัน และบางคนต้องรับผิดชอบจัดทำหลักสูตรในสาระที่ไม่มีความรู้ความชำนาญ ทำให้ขาดความมั่นใจในหลักสูตรที่จัดทำขึ้น ในกรณีดังกล่าวสามารถสะท้อนให้เห็นว่า คู่มือการจัดทำหลักสูตรดนตรีมีอิทธิพลต่อแนวคิด และกระบวนการปฏิบัติงานของครูดนตรีเป็นอย่างยิ่ง หากมีคู่มือการจัดทำหลักสูตรดนตรีที่ชัดเจนหรือมีวิทยากรที่มีความรู้ทางดนตรีโดยตรงมาให้การอบรม จะสามารถลดปัญหาลงได้

5.2.2.6 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ครูดนตรีจัดทำขึ้นส่วนใหญ่ เป็นผลต่อเนื่องจากการกำหนดเวลาเรียนในแต่ละสาระการเรียนรู้ไว้ก่อนหน้า การทำขึ้นขั้นตอนนี้จึงเป็นเพียงการรวบรวมสาระการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กัน แล้วจึงตั้งชื่อหน่วยที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ นั้น ครูดนตรีหลายโรงเรียน

ได้ตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ที่น่าสนใจและคล้องจองกัน และมีครูดนตรีส่วนหนึ่งได้นำชื่อหน่วยการเรียนรู้มาจากตัวอย่างในคู่มือจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ด้วยเหตุผลเดียวกันกับการจัดทำคำอธิบายรายวิชา ถึงแม้ครูดนตรีมีความตั้งใจที่จะให้หน่วยการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะในการปฏิบัติ ขับร้องและบรรเลงดนตรีมีเวลาเรียนมากกว่าหน่วยการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะด้านความรู้ความเข้าใจ แต่ผลที่ปรากฏกลับมีทิศทางตรงกันข้าม เนื่องจากมีสาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นจำนวนมาก กลับได้รับการจัดสรรเวลาเรียนให้น้อย ปัญหาจึงเกิดขึ้นในลักษณะเดียวกับการกำหนดเวลาเรียน

ในกรณีที่ครูดนตรีแสดงถึงความมั่นใจถึงการบรรลุตามผลการเรียนรู้ตามคาดหวังนั้น เชื่อได้ว่า ในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรี ทั้งประวัติดนตรี หลักการพื้นฐานทางดนตรี สามารถเกิดขึ้นได้ในระดับที่เหมาะสมตามมาตรฐานช่วงชั้นที่ 3 ส่วนในด้านทักษะดนตรี เกี่ยวกับการฟัง การขับร้อง บรรเลงดนตรี อ่าน-เขียนโน้ต คีตปฏิภาณ การประพันธ์ เชื่อว่าสามารถเกิดขึ้นได้น้อย และอาจมีปัญหาในเชิงคุณภาพ เนื่องจากมีเวลาในการฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอ

ในด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียน แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าการเรียนดนตรีครูดนตรีได้พยายามปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น ทั้งการมีน้ำใจ ตรงต่อเวลาและมีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ในการเรียน การเชื่อฟังครูผู้สอนและเคารพครูอาจารย์ ด้านดนตรี มีมารยาทเรียบร้อยและสุภาพอ่อนโยน มีระเบียบวินัยในการเรียน มีความรักใคร่ในหมู่เพื่อน ในกรณีดังกล่าวหากผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล หรือมีความเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ย่อมสามารถนำประโยชน์การเรียนการสอนดนตรีไปเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาอันไม่พึงประสงค์ของเยาวชนได้เป็นอย่างดี และสามารถสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียนได้อีกช่องทาง สอดคล้องกับ พิกุล สีหาพงษ์ (2546: 26) ที่ได้กล่าวในเรื่องนี้ว่า กิจกรรมเด่นของสถานศึกษาได้แก่ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมด้านวิชาการ การอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น การส่งเสริมสุขภาพอนามัยและนันทนาการ กิจกรรมดังกล่าวทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง พัฒนาการเรียนรู้ นำประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และมีคุณธรรมจริยธรรม

ในขณะเดียวกันครูดนตรีควรปลูกฝัง หรือจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถมีการคิดวิเคราะห์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความคิดสร้างสรรค์ด้านดนตรี และมีความสนใจในชุมชนที่อยู่รอบตัวให้มากขึ้น ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผ่านทางการเรียนทฤษฎีดนตรีที่ยากและซับซ้อนขึ้น รวมทั้งการปฏิบัติดนตรีในระดับที่สูงขึ้นทั้งดนตรีท้องถิ่น ดนตรีไทย และดนตรีสากล

ในด้านความมั่นใจของครูดนตรีว่านักเรียนมีความรู้เพียงพอที่จะเรียนต่อในช่วงชั้นที่ 4 เป็นไปได้สูงว่านักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากระดับช่วงชั้นที่ 3 ส่วนใหญ่ยังคงศึกษาต่อในโรงเรียน

เดิมและมีครูดนตรีคนเดิมเป็นผู้สอนจึงรู้ถึงศักยภาพของนักเรียนอยู่แล้วจึงจัดการเรียนการสอนดนตรีในระดับง่าย และถึงแม้ว่านักเรียนจะย้ายไปศึกษาต่อในโรงเรียนอื่น ในจังหวัดสงขลา เชื่อว่าการจัดการเรียนการสอนดนตรียังไม่มีความแตกต่างกันมาก คือเป็นการสอนดนตรีในรูปแบบที่ไม่เน้นการปฏิบัติ อีกทั้งสอนทฤษฎีดนตรีที่ไม่ยากไปกว่าเดิม พิจารณาได้จากผลการจัดทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (โอเน็ต) ประจำปีการศึกษา 2550 (อุทุมพร จามรมาน, 2551 อ้างถึงสรุปผลการจัดทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (โอเน็ต) ประจำปีการศึกษา 2550, 10 มีนาคม 2551) พบว่า ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ นักเรียน มีคะแนนต่ำสุด 0 คะแนน ส่วนคะแนนสูงสุด 84 คะแนน มีเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 41.61 ซึ่งถือว่ายังไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ คาดว่าน่าจะเกิดจากการที่นักเรียนมีความรู้พื้นฐานทางด้านศิลปะ ทั้งสาระดนตรี ทักษะศิลป์ และนาฏศิลป์ ไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นผลที่ต่อเนื่องมาจากการขาดความรู้พื้นฐานดนตรีตั้งแต่ระดับช่วงชั้นที่ 3

ด้านการมีความสุข สนุกของนักเรียน ซึ่งครูส่วนใหญ่ให้ความมั่นใจในประเด็นนี้ น่าจะเป็นผลมาจากการจัดการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ยากเกินระดับของนักเรียน การวัดผลและประเมินผลที่ครูได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการด้านความรู้ความเข้าใจในความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับดนตรี และด้านทักษะการปฏิบัติทักษะขับร้องและบรรเลงดนตรี ซึ่งสอดคล้องกับสภาพจริงและความคาดหวังของนักเรียน ได้แก่ สามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีสากลโดยใช้โน้ตไทย ในกรณีดังกล่าวครูดนตรียังไม่ควรภาคภูมิใจกับความพึงพอใจของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนยังไม่รู้ดนตรีเพียงพอที่จะสามารถนำไปศึกษาหาความรู้อย่างต่อเนื่องได้ ซึ่งพบได้อยู่เสมอว่านักเรียนไม่สามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีหรือขับร้องในบทเพลงที่บันทึกด้วยโน้ตสากลได้ แม้ว่าจะเป็นบทเพลงที่นักเรียนสนใจและชื่นชอบ จึงเป็นการขาดโอกาสในการเรียนรู้ดนตรีด้วยตนเองอย่างน่าเสียดาย ตรงกันกับที่ ชูลิพร วิริยวงศ์ชัย (2545: 73-74) ได้กล่าวในเรื่องนี้ว่า ...การหัดเล่นดนตรีเปรียบเหมือนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศอีกภาษาหนึ่ง เนื่องจากดนตรีเป็นการแสดงออกอีกรูปแบบหนึ่งที่ช่วยสื่ออารมณ์ความรู้สึกได้ทุกแบบ ... ผู้ที่ต้องการเล่นดนตรีควรมีความรู้เรื่องทฤษฎีดนตรี และตัวโน้ตมาบ้างเนื่องจากดนตรีเป็นภาษาประเภทหนึ่งที่มีตัวอักษรเฉพาะ ก่อนจะเริ่มเล่นเปียโนหรือสีไวโอลินนักเรียนควรจะรู้จักว่าดนตรีคืออะไร... จึงจะทำให้มีความสุขในการบรรเลงดนตรีอย่างแท้จริง

ในกรณีที่ยังมีนักเรียนจำนวนหนึ่งไม่มีความสุขและความพึงพอใจในการเรียน มีแนวโน้มว่าเกิดจากการมีความคาดหวังนอกเหนือจากสิ่งที่ครูดนตรีจัดให้ หรือมีพัฒนาการที่เกินจากระดับที่ครูกำหนดไว้ เมื่อเปรียบเทียบกับการเรียนดนตรีที่เน้นการปฏิบัติจะเห็นถึงความคาดหวัง และความพึงพอใจของนักเรียนในด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจนได้ ดังที่ พูนสุข กุหลาบวงษ์ และคณะ (2545: 243-249) ได้ทำการศึกษา เรื่องการทดลองใช้ระบบการเรียนการสอนไวโอลินหลักสูตรชูชุกิในประเทศไทย พบว่า สิ่งที่นักเรียนพอใจ ได้แก่ มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน

สามารถอ่านโน้ตได้ มีสมาธิเพิ่มขึ้น สามารถเล่นเพลงได้รวดเร็ว ผลการเรียนรู้ดีขึ้น รู้เทคนิคเพิ่มขึ้น และ จิระพร พนมวัน ณ อยุธยา (2001: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่องความคาดหวังด้านการเรียนวิชาดนตรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม ในโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร พบว่า ความคาดหวังด้านการเรียนวิชาดนตรีอยู่ในระดับสูงทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะปฏิบัติ ด้านเนื้อหาทฤษฎี ด้านปัจจัยที่สนับสนุนการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ตัวแปรที่มีผลสูงสุดต่อความคาดหวัง คือ สติปัญญา ความสนใจและความมั่นใจ ส่วนความคาดหวังของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่เรียนวิชานี้ไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นการที่ครูดนตรีส่วนใหญ่ได้สำรวจความรู้พื้นฐานด้านดนตรีของนักเรียน ก่อนการจัดการเรียนการสอนแล้วจัดหลักสูตรที่ไม่ยากเกินระดับของนักเรียนดังที่ปรากฏ จึงมีทั้งนักเรียนที่พึงพอใจและไม่พึงพอใจแตกต่างกัน หากครูดนตรีมีการสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ ย่อมจะสามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหได้ในระดับหนึ่ง

5.2.3 ผลของการเกิดพัฒนาการจากการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรี

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 23 การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา และ มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้ (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระด้านความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

จึงกล่าวได้ว่า หลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีในสถานศึกษาของจังหวัดสงขลา ครูดนตรี ได้กำหนดให้นักเรียนมีพัฒนาการ ด้านความรู้ความเข้าใจมากที่สุด รองลงมาคือ การมีคุณธรรมจริยธรรม และมีทักษะการปฏิบัติดนตรีน้อยที่สุด ดังตารางที่ 5-1

ตารางที่ 5-1 การเปรียบเทียบทักษะ ในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรี ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 23 และมาตรา 24 (4)

ลำดับ	พัฒนาการ	ร้อยละ
1	ความรู้ ความเข้าใจดนตรี	46
2	คุณธรรมจริยธรรม	33
3	ทักษะปฏิบัติดนตรี	21
รวม		100

5.2.4 ปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระดนตรี

สรุปปัญหาที่เกิดจากการจัดทำหลักสูตร มี 5 ประการได้แก่

1. ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการเรียนการสอนดนตรีพื้นฐาน
2. ครูดนตรีมีไม่เพียงพอ
3. ชุมชนขาดสื่อและแหล่งเรียนรู้ดนตรี
4. ความไม่ชัดเจนของหลักสูตรดนตรี
5. นักเรียนขาดความรู้พื้นฐานด้านดนตรี

ดังมีรายละเอียดคือ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการเรียนการสอนดนตรีพื้นฐาน

การเรียนการสอนดนตรีพื้นฐาน เป็นการฝึกนักเรียนให้เรียนรู้ดนตรีเป็นระบบ มีขั้นตอน ทั้งทฤษฎี ปฏิบัติ และความรู้ทั่วไปด้านดนตรี ไม่สามารถเห็นผลได้อย่างรวดเร็วเหมือนกับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทำได้ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถพานักเรียนไปแสดงดนตรีในชุมชนได้ อย่างที่คาดหวัง สอดคล้องกับ ปัญญา รุ่งเรือง (2547:70) ที่กล่าวในเรื่องนี้ว่า หากผู้บริหารที่เห็นคุณค่าของดนตรีได้ยากเต็มที ที่มีก็อาศัยเป็นกิจกรรมเพื่อสร้างภาพลักษณ์โรงเรียนด้วยการประกวด มากกว่า หรือไม่ก็มีแบบเสียไม่ได้ จึงส่งผลให้ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนดนตรีในชั้นเรียน กล่าวคือ การจัดเวลาเรียนให้ไม่เพียงพอ ไม่จัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนดนตรีให้ ครบถ้วน หรือหากมีการจัดซื้อเครื่องดนตรีส่วนใหญ่เพื่อใช้ในการแสดงต่อชุมชนทั้งสิ้น ไม่รับครูดนตรีเพิ่มเติมให้ครบตามสาระ หากจะมีการรับครูดนตรีเพิ่ม ก็เพื่อเป็นการจัดตั้งวงดนตรีมากกว่า การสอนดนตรีพื้นฐาน บางโอกาสการสอนดนตรีในชั้นเรียนได้จัดให้ครูวิชาอื่นมาสอนแทน และให้ครูที่มีความชำนาญดนตรีไปปฏิบัติหน้าที่ฝึกซ้อมวงดนตรีหรือวงโยชวาทิต เพื่อแสดงต่อชุมชน หรือไว้สำหรับสอนวิชาเพิ่มเติมทางด้านปฏิบัติดนตรี รวมทั้งการไม่จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ด้านดนตรีมาให้การอบรมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงส่งผลให้ครูดนตรีขาดความมั่นใจในการจัดทำหลักสูตร ขาดสื่อและอุปกรณ์ในการเรียนการสอน ขาดเวลาเรียนดนตรีที่เหมาะสม ผลเสียจึงตกแก่นักเรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2. ครูดนตรีมีไม่เพียงพอ

การจัดทำหลักสูตรดนตรีที่ดี ควรมาจากครูดนตรีที่มีความรู้ความชำนาญจริง จึงจะเห็นขั้นตอนได้ครบทั้งกระบวนการ และสามารถจัดการเรียนการสอนให้แก่แก่นักเรียนได้อย่างถูกต้อง

สมบูรณ์ แต่กรณีที่โรงเรียนมีครูดนตรีเพียง 1 คน หรือจำนวน 2 คน ที่มีความถนัดดนตรีประเภทเดียวกัน ส่งผลให้การจัดทำหลักสูตรและสอนเนื้อหาสาระดนตรีแก่นักเรียนในประเภทที่ครูไม่ถนัดมีไม่ครบถ้วน หรือไม่ได้คุณภาพที่ดี และการที่มีครูดนตรีน้อยยังเป็นปัญหาสำคัญในการจัดเวลาเรียน เนื่องจากครูจะมีภาระการสอนมากทั้งการสอนในวิชาพื้นฐาน วิชาเพิ่มเติม และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ส่งผลให้ครูดนตรีหลายโรงเรียนไม่มีเวลาในการเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดทำหลักสูตร และไม่สามารถสอนนักเรียนได้เต็มเวลา จึงเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ในการจัดสรรเวลาเรียนดนตรีให้น้อย

3. ขุมชนขาดสื่อและแหล่งเรียนรู้ดนตรี

จังหวัดสงขลามีความเจริญด้านการศึกษาดนตรีเพียง 2 อำเภอ คือ อำเภอเมือง และอำเภอหาดใหญ่ แต่อำเภออื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วยังขาดความพร้อม การที่ครูดนตรีจะจัดหาสื่อการสอนดนตรี หรือซื้อเครื่องดนตรี ต้องเดินทางไปยัง 2 อำเภอนั้น ซึ่งมีระยะทางไกลในบางครั้งสิ่งที่ต้องการอาจไม่มีขายในจังหวัดสงขลา ส่งผลให้ครูดนตรีมีสื่อการสอนที่ไม่สมบูรณ์ ปัญหาที่สำคัญอีกประการคือ ขาดแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียน นักเรียนที่อยู่ในอำเภอที่ห่างไกลและอยู่นอกเขตเมืองไม่สามารถจัดหาความรู้ด้านดนตรีได้อย่างสะดวก กล่าวคือ ไม่มีการจัดแสดงดนตรีอย่างหลากหลาย คงมีเฉพาะดนตรีที่มีบทเพลงในรูปแบบจำกัดได้แก่วงดนตรีท้องถิ่น วงดนตรีลูกทุ่งที่มีเครื่องดนตรีไม่ครบวง หรือดนตรีคอมพิวเตอร์ที่ไม่มีการบรรเลงสดแต่อย่างใด หนังสือเรียนดนตรีมีขายน้อย หนังสือเสริมความรู้ดนตรีส่วนใหญ่เป็นหนังสือเพลงสมัยนิยม ซึ่งไม่มีการแนะนำความรู้ดนตรีอย่างเหมาะสม ในเขตชนบทบางแห่งมีสภาพเป็นทุ่งนาหรือสวนยางที่ไม่มีไฟฟ้าหรืออินเทอร์เน็ตเพื่อการสืบค้นข้อมูลด้านดนตรี จึงทำให้นักเรียนมีโอกาสที่จะได้เรียนรู้ดนตรีน้อยนอกจากจะได้เรียนจากวิทยากรท้องถิ่นหรือครูดนตรีที่โรงเรียน

4. ความไม่ชัดเจนของหลักสูตรดนตรี

การให้คำแนะนำแก่ครูดนตรีในการจัดทำหลักสูตรดนตรี ทั้งจากเอกสารคู่มือที่ไม่ชัดเจน และจากการไม่มีวิทยากรด้านดนตรีมาให้การอบรม ส่งผลให้ครูดนตรีขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ที่ไม่ชัดเจน ไม่มีเป้าหมายที่เป็นรูปธรรมเพียงพอที่จะให้ครูแปลความได้สะดวก กำหนดวิสัยทัศน์ที่ไม่ได้แสดงตัวอย่างที่เหมาะสม การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ใช้ข้อความไม่ชัดเจน การกำหนดสาระการเรียนรู้ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรี กลับพบว่า หลักสูตรแกนกลางไม่ให้ความสำคัญกับส่วนนี้เท่าที่ควร ไม่มีตัวชี้วัด ไม่บ่งบอกระดับคุณภาพ และไม่กำหนดสัดส่วนของแต่ละสาระให้เหมาะสม การกำหนดเวลาเรียนเป็นยังไม่ได้รับการดูแลให้ปฏิบัติได้จริง โรงเรียน

จึงไม่จัดเวลาเรียนให้เหมาะสม การจัดทำคำอธิบายรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้ จากหลักการที่แนะนำกับตัวอย่างที่นำเสนอไม่สอดคล้องกัน และปัญหาที่เกิดจากขั้นตอนการจัดทำ และเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงหลายครั้งและแตกต่างจากโรงเรียนอื่น ทำให้ครูคนตรี สับสนขาดความมั่นใจ ส่วนใหญ่จึงแก้ปัญหาด้วยการจัดทำหลักสูตรตามตัวอย่างในกลุ่มผู้จัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ส่วนด้านเนื้อหาครูคนตรีส่วนใหญ่ใช้แบบเรียนคนตรีจากสำนักพิมพ์เอกชนเพื่อประกอบการสอน

5. นักเรียนขาดความรู้พื้นฐานด้านดนตรี

ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาของจังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่โดยเฉพาะ โรงเรียนของรัฐ ไม่มีครูที่มีคุณวุฒิด้านดนตรี ในการสอนดนตรีจึงมอบหมายให้ครูวิชาอื่น ๆ เป็นผู้สอน ซึ่งขาดความรู้ความเข้าใจในด้านเนื้อหาสาระและการอ่านโน้ตสากล ส่งผลให้เกิดปัญหาหลายด้าน ได้แก่ นักเรียนขาดความรู้พื้นฐานด้านดนตรีเกี่ยวกับเนื้อหาสาระดนตรี ทฤษฎีดนตรีสากล การปฏิบัติขับร้องและบรรเลงดนตรี โดยเฉพาะการอ่านโน้ตสากลไม่ได้ ซึ่งส่งผลต่อการจัดหลักสูตรดนตรีในระดับช่วงชั้นที่ 3 เป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากครูคนตรีต้องกำหนดควิสัยทัศน์ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ ให้ลดระดับลงมาเท่ากับระดับชั้นประถมศึกษา จึงจะสามารถจัดการเรียนการสอนดนตรีได้อย่างมีความสุข และนักเรียนเกิดความพึงพอใจได้ แต่ในทางกลับกัน นักเรียนได้รับความรู้ไม่เพียงพอ และเพิ่มพูนทักษะดนตรีที่ไม่เหมาะสมกับวัยวุฒิและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ที่มีความพร้อมอยู่แล้ว จึงเป็นเรื่องที่ครูคนตรีควรพิจารณาให้รอบคอบ

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรนำผลวิจัยเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางสาระดนตรี ในปีการศึกษา 2552 และในระยะเวลาต่อไป

2. ควรนำผลการวิจัยไปศึกษาและปรับใช้กับระดับช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐจังหวัดสงขลา ในด้านต่าง ๆ ได้แก่

2.1 การจัดเตรียมบุคลากรทั้ง ปริมาณ และความถนัดของครูคนตรี จัดเตรียมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระดนตรี และการจัดทำหลักสูตรดนตรี

2.2 การจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์เครื่องดนตรี แหล่งเรียนรู้ดนตรี บทเพลง เวลาเรียนเพื่อกำหนดไว้ในหลักสูตรให้ชัดเจน

2.3 การป้องกันและแก้ไขปัญหาในการจัดทำหลักสูตร ที่จะส่งผลถึงการจัดการเรียนการสอนดนตรีต่อไป

3. การนำผลวิจัย เพื่อศึกษาและปรับใช้ในหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาระดับอื่น ๆ
4. การนำผลวิจัยเพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้น ในการทำการวิจัยกรณีศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับดนตรี
5. ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนของรัฐทุกระดับควรเห็นความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนดนตรีพื้นฐาน ว่าสามารถเป็นเครื่องมือพัฒนานักเรียนได้ทั้ง อารมณ์ สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพได้ และควรจัดครูดนตรี จัดเวลาเรียนให้เพียงพอ
6. ครูดนตรีควรศึกษาข้อมูลเพื่อการจัดทำหลักสูตรในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการกำหนดสาระการเรียนรู้ และวิธีการสอนดนตรี เพื่อจัดทำหลักสูตรดนตรีให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานช่วงชั้น และตามหลักการจัดการเรียนการสอนดนตรี ที่เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชาติ และระดับสากล
7. ครูดนตรีควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีที่หลากหลาย ควบคู่ไปกับการเรียนทฤษฎีทั้งดนตรีไทย และดนตรีสากลอย่างถูกต้องและเพียงพอที่จะให้นักเรียนสามารถนำไปศึกษาต่อด้วยตนเองได้ รวมทั้งให้นักเรียนมีความรู้ทั่วไปด้านดนตรีที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของนักเรียน และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม สุนทรียภาพด้านดนตรี อย่างมีสมดุล
8. ควรให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรี นักเรียน และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร

5.3.2 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรทำการศึกษาด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีในจังหวัดและระดับชั้นอื่น ๆ หรือสถานศึกษาเอกชนเพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัย
2. ควรทำการศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการนำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีไปใช้ เพื่อนำผลไปสู่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีให้ตรงตามความคาดหวังของทุกฝ่ายได้
3. ควรทำการศึกษาหลักสูตรแกนกลางสาระดนตรีในด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การกำหนดองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสม
4. กระทรวงศึกษาธิการควรจัดทดสอบความรู้ด้านดนตรีของนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ ทั่วประเทศอย่างเป็นทางการ เพื่อให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนการสอนดนตรีอย่างแท้จริง และจะได้มีข้อมูลที่ถูกต้องไปใช้ในการแก้ไขปัญหาอย่างตรงทิศทาง

5. ในการทำการศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดในด้านการศึกษาข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเป็นส่วนประกอบ

การศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระดนตรี ในระดับช่วงชั้นที่ 3 ของสถานศึกษาของรัฐ
จังหวัดสงขลา

วิสาร สุทธิสว่าง 4736121 MSMS /M

ศศ.ม. (ดนตรี)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: โกวิทย์ ชันชศิริ, M.A., Ph.d., อรวรรณ บรรจงศิลป์, กศ.บ.,
ค.ม., M.M., ณรงค์ชัย ปิฎกรัษฎ์, กศ.ม., ศศ.ม.

บทสรุปแบบสมบูรณ์

ความสำคัญของที่มาและปัญหา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นภารกิจที่กระทรวงศึกษาธิการมอบหมายให้
สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดทำขึ้น โดยใช้แนวทางจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2544 มีจุดประสงค์หลัก คือ อนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นจากปราชญ์ชาวบ้าน และ
สามารถนำภูมิปัญญาไปปรับใช้กับสภาพสังคมในปัจจุบัน สามารถเปรียบเทียบ หรือประยุกต์ใช้
ร่วมกับภูมิปัญญาสากลได้อย่างสร้างสรรค์

สถานศึกษาต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ 8 สาระหลัก สำหรับสาระดนตรีเป็นสาระที่ 2 ของ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีมาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้

มาตรฐาน ศ. 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์
วิจารณ์คุณค่า ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดเห็นต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ใน
ชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็น
คุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ปีการศึกษา 2546 เป็นปีแรกของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ทุกโรงเรียนต้องจัด
อบรมให้ครูทุกกลุ่มสาระ แต่ปรากฏว่า ครูดนตรียังไม่ได้รับการอบรมจากวิทยากรด้านดนตรี
โดยตรง จึงต้องอาศัยวิทยากรจากกลุ่มสาระอื่น ๆ มาแนะนำในประเด็นต่าง ๆ ที่ครูดนตรียังขาด
ความเข้าใจ และมั่นใจในการจัดทำหลักสูตร และบางโรงเรียนมีครูดนตรีเพียง 1 คน อาจมีปัญหา
ออกแบบหลักสูตรด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงความสนใจในกรณีดังกล่าว เพื่อรับทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นใน
กระบวนการ และปัญหาในการจัดทำหลักสูตรดังกล่าว

จุดประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีระดับช่วงชั้นที่ 3 ในสถานศึกษาของรัฐจังหวัดสงขลา ในด้าน
 - 1.1. การกำหนดวิสัยทัศน์
 - 1.2. การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี
 - 1.3. การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี
 - 1.4. การกำหนดเวลาเรียน
 - 1.5. การจัดทำคำอธิบายรายวิชา
 - 1.6. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาในการจัดทำหลักสูตรในด้านต่าง ๆ ดังกล่าว

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยใช้การสัมภาษณ์ครูดนตรีร่วมกับการศึกษาเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรี ประชากร คือ ครูดนตรีจำนวน 14 โรงเรียน ใช้วิธีคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Expert Choice) ตามคุณสมบัติที่เหมาะสม ได้แก่

1. เป็นครูที่สอนดนตรีอยู่ในโรงเรียนปัจจุบันตั้งแต่ปีการศึกษา 2546
2. เป็นครูที่สอนดนตรีพื้นฐาน ในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3
3. เป็นครูดนตรีที่จัดทำหลักสูตรดนตรีด้วยตนเองตั้งแต่เริ่มต้นทุกขั้นตอน
4. มีเอกสารหลักสูตรที่ครบถ้วนชัดเจน และใช้สอนอยู่จริง
5. เป็นบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีได้

สรุปผลการวิจัย

ด้านสถานภาพส่วนบุคคลของครูดนตรี

สถานภาพส่วนบุคคลของครูดนตรี เป็นผู้ที่มีความรู้ด้านดนตรี ส่วนใหญ่มีความถนัดด้านดนตรีสากลมากกว่าดนตรีไทย ปฏิบัติการสอนดนตรีมาเป็นระยะเวลากว่า 11 ปีขึ้นไป กระทั่งมีวิทยฐานะชำนาญการ ครูส่วนใหญ่เข้ารับการอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแต่ไม่มีวิทยากรที่มีความรู้ด้านดนตรีมาให้ความรู้โดยเฉพาะ เนื่องจากโรงเรียนขาดงบประมาณ จึงจัดการอบรมโดยให้ศึกษานิเทศก์ หรืออาจารย์จากมหาวิทยาลัยซึ่งไม่มีความรู้ด้านหลักสูตรดนตรีเป็นวิทยากร และโรงเรียนส่วนใหญ่มีครูดนตรีจำนวน 1 คนจึงต้องทำหลักสูตรทั้งดนตรีไทย ดนตรีสากล และดนตรีท้องถิ่น กองวิจัยทางการศึกษา (2546: 40) ที่ได้กล่าวในประเด็นนี้ไว้ว่า ครูขาดความมั่นใจ

ครูมีจำนวนน้อย ครูคนเดียวต้องทำหลักสูตรหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ การอบรมแต่ละครั้งวิทยากรให้ความรู้ไม่ตรงกัน งบประมาณได้รับมีน้อยไม่เพียงพอในการอบรมครูและการทำเอกสารหลักสูตร ส่วนอาจารย์ดนตรี ในมหาวิทยาลัยในจังหวัดสงขลา ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาหาโอกาสในการทำงานร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา

การกำหนดวิสัยทัศน์

ครูยึดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน นโยบายของผู้บริหารสถานศึกษา ศักยภาพของนักเรียน และชุมชน เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ดนตรี ที่มุ่งให้นักเรียนการมีทักษะปฏิบัติด้านดนตรี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรี มีสุนทรียภาพ ใช้ดนตรีเพื่อชุมชนและสังคม ใช้ดนตรีเพื่อพัฒนาคุณภาพในชีวิตประจำวัน นับว่าสามารถปฏิบัติได้จริง แต่ยังไม่สอดคล้องกับหลักการจัดวิสัยทัศน์ที่ดีตามที่หลักสูตรการขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้ให้แนวทางไว้ คือ แสดงความประสงค์อันสูงส่ง หรือวิสัยทัศน์ที่สถานศึกษาปรารถนาให้สถานศึกษาพัฒนาผู้เรียน และ ยังไม่มีความ คม ชัด ลึก กว้างไกล ใฝ่สูง (สมนึก ชาติทอง, 2548: 49) และไม่เหมาะสมกับระดับนักเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีความว่า ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 -3 จัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีหลักการทฤษฎียาก ซับซ้อน ในกรณีเช่นนี้เชื่อว่า เป็นผลมาจากการที่ครูดนตรีไม่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ดนตรี แยกออกมาจากกลุ่มสาระให้เป็นเอกเทศ

จากวิสัยทัศน์ดนตรีที่ปรากฏแสดงให้เห็นถึงปัญหาจากความรู้พื้นฐานด้านดนตรี ของนักเรียน ชุมชนที่ยังขาดความพร้อม และครูดนตรียังขาดความมั่นใจในพันธกิจที่จะนำไปสู่ผลของวิสัยทัศน์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ครูดนตรีส่วนใหญ่ กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้ครอบคลุม มาตรฐาน ศ 2.1 และ มาตรฐาน ศ 2.2 แต่ไม่ตรงกับความต้องการของครูเท่าที่ควร เนื่องจากประสบกับปัญหาหลายประการ ได้แก่ ขาดแบบเรียน สื่อการสอนและเครื่องดนตรี โรงเรียนจัดชั่วโมงเรียนดนตรีให้น้อย ครูดนตรีที่มีความถนัดเฉพาะด้านในแต่ละโรงเรียนมีไม่เพียงพอ

ปัญหาหลักที่สำคัญคือ นักเรียนมีความรู้เดิมด้านดนตรีจากระดับช่วงชั้นที่ 2 น้อย เนื่องจากโรงเรียนในระดับประถมศึกษาไม่มีครูดนตรี โดยเฉพาะดนตรีสากล จึงไม่สามารถสอนการปฏิบัติเครื่องดนตรี และการอ่านโน้ตสากลได้

อย่างไรก็ตาม ครูดนตรีส่วนใหญ่กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ต่อเนื่องกัน 3 ระดับชั้น แบบเดียวกับตัวอย่างจากคู่มือจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในรูปแบบเดียวกับหลักสูตรดนตรีที่ชื่อหลักสูตรเกลียวสว่าน (Spiral curriculum) ของ Manhattanville Music

Curriculum Project (MMCP) กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังดนตรีในระดับช่วงชั้นที่ 3 ให้ต่อเนื่องตามระดับพัฒนาการของนักเรียนจึงมีความเหมาะสมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การเรียนดนตรีเป็นการเรียนที่เน้นทักษะปฏิบัติควบคู่ไปกับการเรียนความรู้และทฤษฎีด้านดนตรีที่มีความยาก และซับซ้อนขึ้นตามลำดับ จึงควรให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนดนตรีตลอดทั้ง 3 ปี เพื่อให้การพัฒนาในด้านดนตรีเป็นไปอย่างมีขั้นตอนและถูกต้องตามหลักการ

การกำหนดสาระการเรียนรู้ ครูดนตรีส่วนใหญ่ ให้ค่าน้ำหนักกับสาระที่จัดการเรียนการสอนแบบบรรยาย สาธิต อภิปรายกลุ่ม หรือทำรายงาน ได้แก่ ประเภทของเครื่องดนตรี วงดนตรี อิทธิพลของดนตรีต่อมนุษย์ วิธีการใช้และการดูแลรักษาเครื่องดนตรี หลักการฟังและวิเคราะห์เพลง องค์ประกอบของดนตรี ประวัติความเป็นมาและความเชื่อทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อดนตรี สื่อการสอนส่วนใหญ่เป็นใบงาน เอกสารประกอบการเรียน หรือเครื่องดนตรี มีการใช้แถบบันทึกเสียง หรือการชมวีดิทัศน์ในปริมาณน้อย การขับร้องและบรรเลงดนตรี การประยุกต์ใช้และเทคนิคการขับร้องและบรรเลงดนตรี การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และชีวิตประจำวัน การแสดงออกถึงความซาบซึ้งที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ส่วนใหญ่ใช้รูปแบบ การบรรยายหลักการ ควบคู่ไปกับการฝึกปฏิบัติ และจัดเวลาเรียนไว้น้อย นักเรียนมีโอกาสรู้จักบทเพลงไทยสำหรับการขับร้อง และบรรเลงอย่างละ 1 เพลง เพลงส่วนใหญ่เป็นเพลงในอัตราจังหวะ 2 ชั้น เครื่องดนตรีที่ใช้คือขลุ่ยเพียงออ

การกำหนดสาระดนตรีท้องถิ่น จัดให้เรียนเกี่ยวกับดนตรีในชุมชนโดยวิทยากรท้องถิ่น ให้คำบรรยาย สาธิต และแนะนำให้รู้จักเครื่องดนตรี โอกาสที่แสดง ไม่เน้นการปฏิบัติจริง การกำหนดสาระดนตรีสากลในส่วนของความรู้และทฤษฎีดนตรีใช้หลักการเดียวกันกับดนตรีไทย แต่การเรียนทฤษฎีดนตรีสากลเน้นการรู้จักชื่อและตำแหน่งตัวโน้ต อัตราจังหวะต่าง ๆ การขับร้องไม่เน้นร้องเพลงตามโน้ต ไม่มีการขับร้องประสานเสียง ส่วนใหญ่ขับร้องเพลงพระราชนิพนธ์ มีการสอนเกี่ยวกับเครื่องหมายแปลเสียง และบันไดเสียงน้อย

การกำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรีในลักษณะนี้ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และนักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับดนตรีและมีพัฒนาการ 3 ด้านครบถ้วน ดังที่ ปัญญา รุ่งเรือง (2548: 71) กล่าวไว้ได้แก่

1. ด้านภูมิปัญญา (Cognitive) 2. ด้านจิตใจ (Affective) 3. ด้านการปฏิบัติ (Psychomotor) แต่แนวโน้มของพัฒนาการดนตรีของนักเรียนในด้านที่ 1 และ 2 มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าด้านที่ 3 คือ ด้านการคัดเลือกบทเพลงเพื่อใช้ในการสอน ครูดนตรีส่วนใหญ่ขาดข้อมูลด้านบทเพลงที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของนักเรียน บทเพลงส่วนใหญ่จึงเป็นเพลงที่ปรากฏอยู่ในแบบเรียนดนตรีของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ได้แก่ เพลงไทยสากล หรือบทเพลงพระราชนิพนธ์ เครื่องดนตรีที่ใช้เป็นหลัก

คือ ขลุ่ยรีคอร์เดอร์ เพลงที่กำหนดให้ฝึกปฏิบัติขับร้องและบรรเลงดนตรีสากลอยู่ในระดับเบื้องต้น และเป็นเพลงสั้น ๆ โรงเรียนละ 3-4 เพลง การปฏิบัติไม่เน้นการอ่านโน้ตสากล ไม่เน้นเครื่องหมายแปลงเสียง ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการคัดเลือกเพลงและการสอนดนตรี เรื่องสำคัญอีกประการที่หลักสูตรฯ นี้ยังมีอยู่น้อย คือ การจัดประสบการณ์ด้านการฟังดนตรีให้แก่นักเรียน ซึ่งการฟังดนตรีนี้สามารถช่วยให้นักเรียนให้เข้าถึงและมีความสุขกับการเรียนดนตรี และสร้างสุนทรียภาพได้อย่างตรงทิศทาง การฟังดนตรีที่ควรจัดให้มีมากขึ้นได้แก่ การฟังระดับเสียงจากต้นแบบแล้วให้วิเคราะห์หรือระบุชื่อโน้ตได้ ต่อไปให้นักเรียนร้องตามให้ตรงระดับเสียง จังหวะ หรือ แยกแยะความแตกต่างระหว่างเสียงต่าง ๆ กระทั่งนักเรียนเกิดการสร้างเสียงจากภายใน สามารถจินตนาการเสียงดนตรีจากการอ่านโน้ตได้ และขั้นที่สำคัญคือ สามารถแปลงเสียงร้อง หรือปฏิบัติเครื่องดนตรีตามที่ได้คิดได้อย่างถูกต้อง ดนตรีอีกลักษณะที่ครูดนตรีควรจัดให้นักเรียนได้ฟัง คือ บทเพลงหลากหลายรูปแบบ ตามที่กล่าวถึงในบทเรียนได้แก่ เครื่องดนตรี วงดนตรี หรือดนตรีในยุคสมัยต่าง ๆ สิ่งที่สำคัญมาก กว่าข้อมูลภาพหรือคำอธิบายของครูนั้นก็คือ ตัวอย่างของเสียงหรือทั้งภาพและเสียงที่สามารถทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ดนตรีได้อย่างลึกซึ้ง และเข้าใจได้ชัดเจน เนื่องจากความรู้บางลักษณะไม่สามารถอธิบายได้ด้วยถ้อยคำหรืออักษร ได้แก่ ความไพเราะของดนตรี ความกลมกลืน ความขัดแย้งของเสียง รวมทั้งดนตรีที่สื่อถึงอารมณ์ต่าง ๆ ครูดนตรีควรมีกิจกรรมนี้ให้มากขึ้น และเหมาะสมกับสาระที่กำหนด

การที่ครูดนตรีกำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรีไทยมากกว่าดนตรีสากลมีแนวโน้มว่าเป็นผลมาจาก

1. ครูดนตรีทุกคนปฏิบัติตนได้สอดคล้องกับ มาตราที่ 7 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กล่าวถึง การมีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ อนุรักษ์วัฒนธรรมชาติ

2. ความรู้เดิมด้านดนตรีของนักเรียนในระดับประถมศึกษา มีความรู้ดนตรีไทยมากกว่าดนตรีสากล การที่ครูดนตรีต้องมาเริ่มการสอนทฤษฎีดนตรีสากลใหม่ในระดับช่วงชั้นที่ 3 เป็นเรื่องที่ทำได้ยาก ครูดนตรีไทยจึงขาดความชำนาญในการสอน และจัดทำหลักสูตรดนตรีสากล แม้แต่ครูดนตรีสากลในหลายโรงเรียนยังเกิดความข้อยกในการสอนปฏิบัติเครื่องดนตรี และอ่านโน้ตสากล จึงอนุญาตให้นักเรียนอ่านโน้ตไทยได้ บางครั้งครูดนตรีสากลก็ใช้วิธีการต่อเพลงเช่นเดียวกัน รวมทั้งการสอนทฤษฎีดนตรีที่เกินจากการอ่านชื่อและตำแหน่งตัวโน้ต หรือ ค่าของตัวโน้ต

จากกรณีดังกล่าว เป็นที่น่าเชื่อได้ว่าครูกำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรีเหมาะสมกับสภาพจริงของนักเรียน สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน แต่ในส่วน of ครูยังต้องการการได้รับ

ความรู้เพิ่มเติมจากวิทยากรที่มีความรู้ด้านดนตรีโดยตรงและหากในชุมชนมีความทั้งด้านบุคลากร
สื่อ แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีความพร้อม คาดว่าการจัดสาระการเรียนรู้จะมีแนวทางที่ดีขึ้น

การกำหนดเวลาเรียน มีประเด็นหลักที่ควรพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่

1. การกำหนดเวลาเรียนรวมของหลักสูตรดนตรีทั้งช่วงชั้น

การที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ กำหนดให้มีชั่วโมงเรียนดนตรี 40 ชั่วโมงใน 3 ปี
การศึกษา มีความเป็นไปได้สูงกว่าความเข้าใจของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนดนตรี
คือ การฝึกสอนนักเรียนจำนวนหนึ่งให้มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี เพื่อร่วมกิจกรรมในชุมชน
และสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน ไม่ใช่การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน พิจารณาได้จาก
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดเวลาเรียนของทุกกลุ่มสาระให้มี
สัดส่วน โดยประมาณ คือ ช่วงชั้นที่ 3 คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 3 ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี มีเวลา
เรียนประมาณวันละ 5-6 ชั่วโมง การกำหนดเวลาเรียนสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ ควรให้สัดส่วนใกล้เคียงกัน หลังจากนั้นกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดสัดส่วนเวลา
เรียนให้ชัดเจนขึ้น คือกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในระดับชั้น ป.1- ม.3 ให้มีเวลาเรียนขั้นต่ำปีละ 80
ชั่วโมง ดังนั้นในระยะเวลา 3 ปี จึงมีเวลาเรียนรวม 240 ชั่วโมง หากได้รับการจัดสรรที่เท่ากันทั้ง 3
สาระย่อย สาระดนตรีควรมีเวลาเรียนจำนวน 80 ชั่วโมง แต่ในความเป็นจริงกลับได้รับการจัดสรร
เวลาเรียนเพียง 40 ชั่วโมง กรณีดังกล่าวพบได้ทั้งในโรงเรียนที่มีครูดนตรีเพียงคนเดียวและโรงเรียน
ที่มีครูดนตรีจำนวน 3-4 คน

2. การกำหนดเวลาเรียนให้กับแต่ละสาระการเรียนรู้

การได้รับจัดสรรเวลาเรียนดนตรี จำนวน 40 ชั่วโมง ครูดนตรีต้องจัดสรรเวลาเรียนให้
ครอบคลุม ทุกสาระการเรียนรู้ และผลที่ปรากฏ คือสาระการเรียนรู้ดนตรีไทยมีเวลาเรียนมากกว่า
ดนตรีสากล นับได้ว่ามีความเหมาะสม แต่ในประเด็นที่จัดสรรเวลาเรียน สำหรับการปฏิบัติขับร้อง
และบรรเลงดนตรี ให้น้อยกว่าการเรียนทฤษฎีและความรู้ด้านดนตรี ควรมีการทบทวนว่าสอดคล้อง
กับวิสัยทัศน์หรือไม่ แม้ว่าหลายสาระการเรียนรู้ที่มีการใช้การสอนแบบการบรรยาย การใช้
กระบวนการกลุ่มเพื่อจัดทำรายงาน ทำให้นักเรียนทำงานร่วมกัน และคุณธรรมด้านอื่น นับได้ว่า
เป็นเรื่องที่ดี แต่การที่จัดสรรเวลาเรียนในการปฏิบัติดนตรีเพียงภาคเรียนละ 2 ชั่วโมง นับว่าไม่เพียง
พอที่จะทำให้นักเรียนเกิดทักษะด้านดนตรีที่สำคัญ ได้แก่ การขับร้อง บรรเลงดนตรี การใช้คีต
ปฏิภาณได้ เนื่องจากการพัฒนาทักษะด้านดนตรีต่าง ๆ ต้องใช้ระยะเวลาในการปฏิบัติอย่างซ้ำ ๆ
และต่อเนื่องเป็นเวลานาน

การจัดเวลาเรียน ครูดนตรีควรพิจารณาถึงความสำคัญและการกำหนดค่าน้ำหนักสาระการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากจุดเน้นของหลักสูตร ธรรมชาติของวิชา หลักการจัดการเรียนการสอนดนตรีที่ได้รับการยอมรับในระดับประเทศและระดับนานาชาติ ได้แก่ การศึกษาดนตรีระบบซูซูกิ (Suzuki), คาร์ล ออร์ฟ (Carl Orff), โคดาไล (Kodaly), ดาลโครซ์ (Dalcroze) หรือ จากโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และอื่น ๆ หากครูดนตรีมีการจัดหลักสูตรบูรณาการภายในสาระเกิดขึ้น เชื่อว่าสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ระดับหนึ่ง และที่สำคัญ หากได้รับการจัดสรรเวลาเรียนดนตรีได้อย่างพอเพียง ครูดนตรีจะสามารถพัฒนาทักษะด้านดนตรีของนักเรียนให้เป็นความสามารถพิเศษได้อีกทางหนึ่ง

การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

ครูดนตรีส่วนใหญ่จัดทำคำอธิบายรายวิชาในรูปแบบเดียวกัน โดยใช้ตัวอย่างจากคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นแนวทางหลัก ส่วนใหญ่มีการรวมทั้งสาระทัศนศิลป์ ดนตรี และ นาฏศิลป์ไว้ด้วยกัน และมีส่วนประกอบได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการ กิจกรรมการเรียนรู้ คุณธรรมจริยธรรม

การที่ครูดนตรีส่วนน้อยชี้แจงเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล หรือกำหนดเนื้อหา และกิจกรรมจัดการเรียนรู้ไม่ครอบคลุมพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย และในกรณีที่ครูดนตรีไม่จัดทำคำอธิบายรายวิชาในรูปแบบที่นอกเหนือจากนี้ เป็นไปได้ว่าส่วนหนึ่งได้นำไปกำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ หรือตัวอย่างที่ปรากฏในคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีมาครบถ้วน ครูดนตรีจึงขาดความมั่นใจในการปฏิบัติ ในกรณีดังกล่าวสามารถสะท้อนให้เห็นว่า คู่มือการจัดทำหลักสูตรดนตรีมีอิทธิพลต่อแนวคิดและกระบวนการปฏิบัติงานของครูดนตรีเป็นอย่างยิ่ง หากมีคู่มือการจัดทำหลักสูตรดนตรีที่ชัดเจนหรือมีวิทยากรที่มีความรู้ทางดนตรีโดยตรงมา ให้การอบรม จะสามารถลดปัญหาได้

5.1.2.6 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ครูดนตรีจัดทำขึ้นส่วนใหญ่ เป็นผลต่อเนื่องจากการกำหนดเวลาเรียนในแต่ละสาระการเรียนรู้ไว้ก่อนหน้า ในขั้นตอนนี้จึงเป็นการรวบรวมสาระการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กัน แล้วจึงตั้งชื่อหน่วยที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ นั้น ครูดนตรีหลายโรงเรียนได้ตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ที่น่าสนใจและคล้องจองกัน และมีครูดนตรีส่วนหนึ่งได้นำชื่อหน่วยการเรียนรู้มาจากตัวอย่างในคู่มือจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ส่วนกรณีที่ครูดนตรีแสดงถึงความมั่นใจในการบรรลุตามผลการเรียนรู้ตามคาดหวังนั้น เชื่อได้ว่าในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรี ทั้งประวัติศาสตร์ หลักการพื้นฐานทางดนตรี

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับดนตรี สามารถเกิดขึ้นได้ในระดับที่เหมาะสมตามมาตรฐานช่วงชั้นที่ 3 ด้านคุณธรรมจริยธรรมปรากฏชัดเจนว่า บรรลุผลได้หลายประการ ได้แก่ ความมีน้ำใจ ตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ในการเรียน และอื่น ๆ มีความเหมาะสมตามมาตรฐานช่วงชั้นที่ 3 ส่วนในด้านทักษะดนตรี เกี่ยวกับการฟัง การขับร้อง บรรเลงดนตรี อ่าน- เขียนโน้ต คีตปฏิภาณ การประพันธ์ เชื่อว่าสามารถเกิดขึ้นได้ในระดับหนึ่ง แต่เนื่องจากมีเวลาในการฝึกปฏิบัติน้อยจึงเกิดได้ไม่ครบทุกขั้นตอนและอาจมีปัญหาในเชิงคุณภาพ

ในด้านการมีความสุขสนุกของนักเรียน น่าจะเป็นผลมาจากการจัดการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ยากเกินระดับของนักเรียน การวัดผลและประเมินผลที่ครูได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการด้านความรู้ความเข้าใจในความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับดนตรี ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม และด้านทักษะการปฏิบัติทักษะขับร้องและบรรเลงดนตรีซึ่งสอดคล้องกับสภาพจริงและความคาดหวังของนักเรียน แต่ยังมีนักเรียนจำนวนหนึ่งไม่มีความสุขและความพึงพอใจในการเรียนเนื่องจากมีความคาดหวังที่นอกเหนือจากที่ครูจัดให้ หรือมีพัฒนาการที่เกินจากระดับที่ครูกำหนดไว้ ครูดนตรีส่วนใหญ่ได้สำรวจความรู้พื้นฐานและความคิดเห็นของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ก่อนการจัดการเรียนการสอนดนตรีแล้ว จึงจัดหลักสูตรที่ไม่ยากเกินระดับของนักเรียนดังที่ปรากฏ ซึ่งมีทั้งนักเรียนที่พึงพอใจและไม่พึงพอใจแตกต่างกัน

ผลของการเกิดพัฒนาการจากการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับดนตรี

กล่าวได้ว่า หลักสูตรสถานศึกษาระดับดนตรีในสถานศึกษาของรัฐจังหวัดสงขลา ครูดนตรี ได้กำหนดให้นักเรียนมีพัฒนาการ ด้านความรู้ความเข้าใจมากที่สุด รองลงมาคือ การมีคุณธรรมจริยธรรม และมีทักษะการปฏิบัติดนตรีน้อยที่สุด ดังตารางที่ 5-1

ตารางที่ 5-1 การเปรียบเทียบทักษะ ในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาระดับดนตรี ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 23 (4)

ลำดับ	พัฒนาการ	ร้อยละ
1	ความรู้ ความเข้าใจ	46
2	คุณธรรมจริยธรรม	33
3	ทักษะปฏิบัติดนตรี	21
รวม		100

5.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ควรนำผลวิจัยเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางสาระดนตรี ในปีการศึกษา 2552 และในระยะเวลาต่อไป

2. ควรนำผลการวิจัยไปศึกษาและปรับใช้กับระดับช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐจังหวัดสงขลา ในด้านต่าง ๆ ได้แก่

2.1 การจัดเตรียมบุคลากรทั้ง ปริมาณ และความถนัดของครูดนตรี จัดเตรียมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระดนตรี และการจัดทำหลักสูตรดนตรี

2.2 การจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์เครื่องดนตรี แหล่งเรียนรู้ดนตรี บทเพลง เวลาเรียนเพื่อกำหนดไว้ในหลักสูตรให้ชัดเจน

2.3 การป้องกันและแก้ไขปัญหาในการจัดทำหลักสูตร ที่จะส่งผลถึงการจัดการเรียนการสอนดนตรีต่อไป

3. การนำผลวิจัย เพื่อศึกษาและปรับใช้ในหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาระดับอื่น ๆ

4. การนำผลวิจัยเพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้น ในการทำการวิจัยกรณีศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับดนตรี

5. ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนของรัฐทุกระดับควรเห็นความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนดนตรีพื้นฐาน ว่าสามารถเป็นเครื่องมือพัฒนานักเรียนได้ทั้ง อารมณ์ สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพได้ และควรจัดครูดนตรีจัดเวลาเรียนให้เพียงพอ

6. ครูดนตรีควรศึกษาข้อมูลเพื่อการจัดทำหลักสูตรในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการกำหนดสาระการเรียนรู้ และวิธีการสอนดนตรี เพื่อจัดทำหลักสูตรดนตรีให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานช่วงชั้น และตามหลักการจัดการเรียนการสอนดนตรี ที่เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชาติ และระดับสากล

7. ครูดนตรีควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีที่หลากหลาย ควบคู่ไปกับการเรียนทฤษฎีทั้งดนตรีไทย และดนตรีสากลอย่างถูกต้องและเพียงพอที่จะให้นักเรียนสามารถนำไปศึกษาต่อด้วยตนเองได้ รวมทั้งให้นักเรียนมีความรู้ทั่วไปด้านดนตรีที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของนักเรียน และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม สุนทรียภาพด้านดนตรี อย่างมีสมดุล

8. ควรให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรี นักเรียน และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร

5.4 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรทำการศึกษาด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาธารณะดนตรีในจังหวัดและระดับชั้นอื่น ๆ หรือสถานศึกษาเอกชนเพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัย
2. ควรทำการศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาธารณะดนตรี เพื่อนำผลไปสู่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาธารณะให้ได้ตรงตามความคาดหวังด้านการเรียนดนตรีของทุกฝ่ายได้
3. ควรทำการศึกษาการจัดทำหลักสูตรแกนกลางสาธารณะดนตรีในด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การกำหนดองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสม
4. กระทรวงศึกษาธิการควรจัดทดสอบความรู้ด้านดนตรีของนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ ทั่วประเทศอย่างเป็นทางการ เพื่อให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนการสอนดนตรีอย่างแท้จริง และได้มีข้อมูลที่ถูกต้องไปใช้ในการแก้ไขปัญหาอย่างตรงทิศทาง
5. ในการทำการศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดในด้านการศึกษาข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเป็นส่วนประกอบ

STUDY OF THE MUSIC CURRICULUM CONSTRUCTION IN THE THIRD LEVEL OF THE
PUBLIC SCHOOL IN SONGKHLA PROVINCE, THAILAND

WISARN SUTTHISAWANG 4736121 MSMS /M

M.A. (MUSIC)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: KOVIT KANTASIRI, M.A., Ph.D.,

ORAWAN BANCHONGSILPA, M.M., NARONGCHAI PIDOKRAJ, M.A.

EXTENDED SUMMARY

Statement of the Problems

Curriculum construction is mission that the Ministry of Education contributed to schools for constructing based on Basic Education Curriculum B.E. 2544 aim to preserve and promote and adapt local wisdom appropriately; compare and apply Thai and international wisdom creatively.

The fundamental substance is assembled into 8 groups: Thai language, Mathematics, Science, Social studies religion and culture, Health and physical education, Art, Career and Technology and Foreign language. Art substance consists of a visual arts, music and performing arts. Detail of music substance and standard are as below:

Standard A 2.1 Understanding and creatively expressing art of music; reviewing and analyzing its value; freely transferring emotions and thoughts about music; appreciating and applying music in daily life.

Standard A 2.2 Understanding music, history and culture relationship; appreciating music cultural heritage, local wisdom and Thai wisdom.

All schools develop their institution curricula on B.E. 2546; teachers were trained to develop curricular and learning design. Music teachers never trained with music trainer especially. They still have something ambiguous, not understand, or lacked of self confidence. Some school has only one which responsible entire music substance arts. Therefore, researcher's interested to study about processing and problem of construction of music curriculum

Objectives

1. To analyze music curriculum construction process in the third level of the public school in Songkhla province, the following stipulations are as below:
 - a. Vision
 - b. Expected learning outcomes
 - c. Learning substance
 - d. Time allocation
 - e. Course description
 - f. Learning Unit
2. To analyze problems of music curriculum construction process as above

Research methodology

Researcher specified music teacher to interview and study their institutions curriculum of music substance. Representative sample were music teachers in 14 schools from the total 42 third level of the public schools under the supervision of Songkhla Educational Service Area 1 2 and 3. Expert Choice was employed to randomize the sample depended on appropriate qualities as below:

1. To be teacher who had taught music substance at present school since Academic year 2546
2. To be teacher who had taught basic music in third level
3. To be teacher who self-construction music curriculum thoroughly
4. Has complete music curriculum document and used its truly
5. Person who able to tell the truth of construction curriculum process

Conclusions

Based on the data analyzed, the results of this research were:

Part I: Personal Background information

Finding: All respondents have qualification of music, teaching music for over 11 years. The majority of them were experienced western music more than Thai music, attended construction curriculum training, trainer are education supervisor or lecturer from university who weren't expert on music curriculum because of school lacked the budget. Most of schools have only 1 teacher that be responsible entire music substance; Thai music, western music and folk music. According to Education Research Group 2546): (40; teachers lacked of self confidence, teachers is insufficient, a teacher had to construct many strands. Each time, trainers were not give similarly knowledge. Budget for training and construct curriculum insufficiency. Music teacher of Rajabhat of Sonkhla university who expert on music curriculum lacked of opportunity to cooperate with the supervision of Songkhla Educational Service.

Part II: Construction Curriculum Process

1. Vision

To stipulations vision of music; teachers consider school vision, administrator policies, potential of student and community tended to student have music performance skill, knowledge, music for community and society, music for developing in daily life; student able to be above. But it was not stipulate good vision according to guidelines of Basic Education Curriculum B.E. 2544; vision expresses ultimate expectation from educational institutions. Including still not sharpness clear, deep, wide, ultimate expectations (Somnuek Tardtong, 2548: 49) and not suitable with student level which Basic Education Curriculum B.E. 2544 stipulations; the third level, secondary grades 1-3: Management of learning more difficult, more complicated and intensive subjects. Those having difficult and complicated theory and substance may be isolated. Thus, music teacher not stipulations vision of music be isolated others group

Music vision show as; problems of students about basic knowledge of music, not readiness of community and music teacher or lacked of self confidence in mission to lead of vision that be arise in the future.

2. Expected learning outcomes

Most of music teacher stipulated expected learning outcomes cover standard A 2.1 and standard A 2.2 but not match with teacher requirements because face with some problems such as lacked of text books, learning materials, musical instruments, a few periods and music teacher who aptitude for each culture; thai classical music, western music and folk music were not insufficient.

Main problems were students lacked of knowledge and skill of music from second level cause elementary school did not have music teacher especially western music, thus they were not able to teach performance musical instrument and read music notation.

Whenever, most of music teacher stipulated thorough the expected learning outcomes continuously alike guidelines for adaptation of the art groups that formulated similar to Spiral Curriculum of Manhattanville Music Curriculum Project (MMCP) should stipulated expected learning outcomes in third level continuously. Learning management should based on level of student progressive. Music learning emphasized to technical skill, on parallel music theory, more difficult, more complicated. Students should had opportunity to continue study correctly in music strands 3 years for developing music skill step by step and efficiency.

3. Learning Substance

Most of music teachers point to learning substance that be management learning by explain, demonstrate, discuss or report such as kinds of musical instrument, ensemble, influence of music for human, manipulate of musical instrument, listening and analyzing of music, elements of music, music history and effects of cultural.

Most of music teachers stipulated learning substance that be management learning by explain and practice together such as singing and music performance, applying technical skill of singing and music performance, applying knowledge and music principles with others subjects and daily life, appreciate in heritage cultural and thai wisdom.

Most of learning materials were worksheet, text books, musical instruments; tape cassette or video only few times.

Students had chance to study Thai classical music for singing and music performance only 1 piece, most of its were 2 4 measure, musical instruments was khlui peang or (Thai flute).

Local music strands studied about music in community by expert instructor that invited from community. He was explained, demonstrated, introduced local musical instruments, performance time, not emphasized to practice.

Western music as same as Thai classical music contents, but emphasized to study music notation tempo, singing but not emphasized based on notation, did not studied about vocal ensemble. They little studied about accidental and scales. Most of songs were His Majesty composition.

Learning substance all above respond to standards for each grade level learning and student knew about music and progressive 3 dimensions completely such as Panya Rungroung (2548:71) said that: Cognitive domain, affective domain, psychomotor domain; but cognitive and affective progressive more effective than psychomotor progressive such as teacher lacked song information that respond to student progressive. Most of songs which show on text books of many private publisher popular music or His Majesty composition. Musical instrument were recorder. Practice sing of song and music performance short song 3-4 pieces, not emphasized music notations, scale; did not respond to choosing song principles and music teaching. Experience of music listen only a few; music listening leaded students to be happiness to study and be aesthetic directly. Students should practice more music listening such as listen pitch of sample music and analyze or specific notations; then sing in tune rhythm or pitches discriminate until pronounce their own or performance musical instrument correctly. Including listening several songs such as different styles and traditional from different times and cultures. Something that important than pictures or descriptions from teacher were sample of sounds or pictures and sounds that students be understanding in music clearly because something couldn't explain with word or text such as beautiful sounds, consonance, dissonance and emotional. Teacher should be put more these activities respond with learning substance.

Primary cause that music teacher stipulate Thai classical music more than western music as below:

1. Music teacher followed Article 7 of the National Education Act B.E. 2542: pride in Thai identity; ability to protected and public and national interests; promotion of religion, art, national culture, local wisdom and Thai wisdom and universal knowledge; inculcating ability to preserve natural resources and the environment.

2. Music background of second level student in elementary school had knowledge about Thai classical music more than western music. Also, music teacher in third level just start to teach western musical. It difficult to take a short time, some teachers discouraged to teach for practicing musical instrument and reading notations; so allowed student to read Thai notes system; including did not teach music theory that higher than reading basic notation.

Believe that music teacher stipulate substance respond to individuals' capabilities, aptitudes, interests and potential. However, music teacher need to development from trainer who expert in music directly. Researcher hope that learning substance was better, if community was readiness: people, learning materials, resources.

4. Time allocation divided into 2 topics as below:

1. Time allocation of music curriculum each level

Administrator of school allocated time to art substance only 40 hours in 3 years. As possible that administrator of schools have attitude that music learning means: training student only few groups to be talent in music for participate with community activities and famous to school unlike management learning in classroom, consider from the Basic Education Curriculum B.E. 2544 allocated time for the third level, secondary grades 1-3, annual time-frame, 5-6 hours daily. Approximate time shall be allocated to 8 subject groups on more or less equal basic. Later, Ministry of Education allocated time for art group in first level up to third level minimum 80 hours annually. Also, 3 years get time frame 240 hours, after divided to 3 substances of art groups: visual art, music and performance art. Music substance should have 80 hours / 3years. In fact, time of music substance allocated only 40 hours/3 years all schools even though have music teacher only 1 or 3-4 in same school.

2. Time allocation to each strand

In three years of third level, time allocation of music only 40 hours for all music standards. Result of research: Thai classical music allocated time more than western music appropriately. For singing and music practicing allocated time less than music theory and knowledge of music that should reviews "Is it respond to vision?". Many strands designed learning by explaining , group processing for make a report that student work together and student were leaded to other moralities. Time allocated only 2 hours in semester is not enough for

practice student to have technical skill of music such as singing, music performance, musical creative because music skills development must take a time to continuously practice again and again.

Music teacher allocated time and weighting of learning substance by consider about emphasize of curriculum, nature of stands, management learning principle that were accepted both in country and international such as Suzuki, Carl Orff, Kodaly, Dalcroze, Satit Kasetsart University Laboratory school or Chulalongkorn University Demonstration School and so on. In case of music teacher construct integration curriculum within one substance, solve problems at first and more'over, allocation time is sufficiency leaded to develop music skill of student to be talent.

5. Course Description

Most of music teacher produce course description similar patterns by adapt from guidelines for adaptation of the art groups that support by Ministry of Education. Course description consist of visual arts, music and performance art and comprise name of the course, time-frame or number of units, learning standard, expected learning outcomes, learning substance, activities and moralities.

Some music teacher described about learning measurement and evaluation or contents and activities did not cover cognitive domain, affective domain and psychomotor domain.

Music teachers only few did not produce course description in other position, they stipulated in unit plan or guideline was not clear. Music teachers were not confidence to construct music curriculum.

All above shown as guidelines of music curriculum influence to ideas and perform of music teacher extremely. If guidelines of music curriculum clearly or music trainer who expert music directly, any problems will be decrease.

6. Learning unit

After time allocation, gather related substance then named of learning unit. Music teachers named interested and harmonized; someone named from sample in guidelines of art curriculum.

Music teachers confidence that they success on expected learning outcomes cause of knowledge about music literacy, music history, basic principle of music and general of music; could be arise on third level. Student morality show as generous, on time, responsibility appropriate on standard of third level.

For music skills; listening, singing, music performance, read and write music notations, composition could be arise, but time too few, it did not completely and not efficiency.

Student enjoyable may be too difficult, measurement and evaluation continuously all of knowledge, attitude and technical skill and music performance which appropriate with real situation and expect of student. But still have somebody were not happy and pleasure because they expected something over than one that teacher provided or they have progression over than one. Most of music teacher explore about basic of knowledge and opinion of students before learning management so construct curriculum were not too difficult for their student. Students were feeling different.

Outcomes of music curriculum progressive

Musical curriculum in public school emphasized student to be progressive in knowledge extremely, in order morality and music skill at the last; as shown in table no.1-1

Table no. 1- 1 Compare skill in music curriculum on the National Education Act B.E. 2542

Section 4 Article 23 and 24 (4)

No.	Progressive	percent
1	Knowledge	46
2	Attitude	33
3	Music skill	21
total		100

5.3 Suggestion for research

Researcher has some suggestions to be applied as below:

1. Use the result of research for decision to develop national music curriculum at B.E. 2552 and later.
2. Lead result of research to study and adapt with third level in public schools for:

2.1 Preparing people in quantity and music ability of music teacher, knowledge about music contents and construct music curriculum.

2.2 Preparing to construct music curriculum all processes.

2.3 Preparing learning materials, musical instruments, music resources for describing in music curriculum distinctly.

2.4 Protecting and problems solving about construct curriculum which factors of learning managements.

3. Lead result of research to study and adapt in other level institutions

4. Lead result of research to be basic information for others music research

5. Administrator of public schools regards that music education was tools to develop students progressive about emotions, intelligence, moralities and foundation of learning for basic for career or advance education; and required time allocate more than one.

6. Music teacher should study around for constructing curriculum, especially learning substance and music teaching methods for construct music curriculum efficiency that respond to standards for each grade level learning and music pedagogy that accepted both in country and international.

5.4 General Suggestions

1. Research to study the construction music curriculum in other province, different type of education institutions; compare with this result.

2. Research to survey the expectation and appropriate of students, parents and community about implementation of music curriculum; lead result of research develop music curriculum to respond to their expectations.

3. Study standards construction music curriculum to lead to stipulate components of music curriculum appropriately.

4. Ministry of Education should national test in music strands to develop and improve general music education.

5. Further opinion of administrator of school, students, parent and community should be important information to be regards.

บรรณานุกรม

- กมล สุคประเสริฐ และสุนทร สุนันท์ชัย. (2541). *วิสัยทัศน์ทางการศึกษา:ทิศทางที่ไทยต้องทบทวน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ*. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมสุขภาพจิต. (ม.ป.ป). *ไอคิวเด็กไทยวิกฤต สธ.ระดมสมองหวังสร้างเด็กฉลาด*. 15 มิถุนายน 2549. http://www.dmh.go.th/sty_libnews/news/view.asp?id=4931
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542*. กรุงเทพมหานคร: CURS ภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ.พิมพ์ครั้งที่2. (2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรุงเทพมหานคร. (2550). *Bangkok Music Award 2007*. 10 พฤษภาคม 2551. <http://www.bmamusicaward.com/prakrad9.html>
- กองวิจัยทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *สรุปผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โครงการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย*. กรุงเทพมหานคร: กองวิจัยทางการศึกษา.
- กุศล ฮวดเส็ง. ครูโรงเรียนสามบ่อวิทยา. สัมภาษณ์.
- คมสันต์ วงศ์วรรณ. 2545. การศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอน: กรณีศึกษาโรงเรียนดนตรีเอกชนในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. *เอกสารการประชุมวิชาการดนตรีครั้งที่ 4* 21-22 พฤศจิกายน 2545 ณ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล จังหวัดนครปฐม. (ม.ป.ท.).

ครูไทย คอทอนโฟ. (2551). สรุปผลการจัดทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (โอเน็ต) ประจำปีการศึกษา 2550, 10 มีนาคม 2551.

<http://www.kruthai.info/board03/show.php?Category=news&No=334>

จงดี้ ไทยตรง. ครูดนตรีโรงเรียนหาดใหญ่พิทยาคม. สัมภาษณ์.

จรรณู แก้วเจริญ. ครูโรงเรียนระโนดวิทยา. สัมภาษณ์.

จันทร์ พรหมานนท์. (2546). ปฏิรูปการศึกษา การเตรียมความพร้อมของครูและผู้บริหารมืออาชีพ. วารสารวิชาการ, 6(1), 67.

จารึก ศุภพงศ์. 2546. การศึกษาการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรดนตรีสำหรับนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี: กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา. ปรินิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.

จิระพร พนมวัน ณ อยุธยา. 2544. ความคาดหวังด้านการเรียนวิชาดนตรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สามในโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม.

จิรศักดิ์ ย่านกลาง. 2541. เปรียบเทียบสถานการณ์การจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนระดับประถมศึกษา เขตเทศบาลตำบลนางรองกับโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม.

เฉลิมศักดิ์ พิภูศรี. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกับการเรียนรู้ทางดนตรีไทย. วารสารเพลงดนตรี, 8(11), 67-70.

ชุลีพร วิริยวงศ์ชัย. (2545). เพิ่มพลังการรับรู้เสียงดนตรีในหัวใจ. ริดเดอร์ไคเจสท์. กรุงเทพมหานคร: ริดเดอร์ไคเจสท์(ประเทศไทย) จำกัด.

ชูศรี สุวรรณโชติ. (2544). หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: กิจศึกษาเทรดดิ้ง.

โชคดี ภูแดง. ครูดนตรีโรงเรียนสะเดาบรรคัชชัยกัมพลานนท์อนุสรณ์. สัมภาษณ์.

- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2535). *จิตวิทยาการสอนคนตรี*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2539). แนวทางในการกำหนดการเรียนรู้คนตรีในหลักสูตร. *วารสารครุศาสตร์*, 25(2), 3-8.
- ธวัชชัย นาควงษ์. (2541). หลักสูตรการสอนคนตรีสากลโดยใช้วิธีการสอนตามแบบของโคโคได และออร์ฟ ในระดับประถมศึกษา. *หนังสือรวมบทความคัดย่อผลงานของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไทยในระหว่างปี 2538-2540*. ส่วนวิจัยและพัฒนามาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย: (ม.ป.ท.).
- นิตยา พุ่มแสงทอง. (2543). *ความคิดเห็นและความคาดหวังของครูสอนคนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม.
- นุสรณ์ คุริยาฤทัย. *ครูคนตรีโรงเรียนเทพพิทยากานุมาศ*. สัมภาษณ์.
- บุญณพงค์ บุญมณทิรา. *ครูคนตรีโรงเรียนรัตภูมิวิทยา*. สัมภาษณ์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปัญญา รุ่งเรือง. (2547). ข้อคิดควรคำนึงเกี่ยวกับการสอนคนตรีไทยในระบบการศึกษา. *วารสารเพลงคนตรี*, 10(9), 70-74.
- พิกุล สีหาพงษ์. (2546). วัฒนธรรมสภาพแวดล้อม และค่านิยมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความดีและความสุขของผู้เรียน. *วารสารวิชาการ*, 6(6), 25-28.
- พิศมัย สุวรรณจรรย์. *ครูคนตรีโรงเรียนคูเต่าวิทยา*. สัมภาษณ์.
- พูนสุข กุหลาบวงษ์. (2545). การทดลองใช้ระบบการเรียนการสอนไวโอลินหลักสูตรชูชุกิในประเทศไทย. *เอกสารการประชุมวิชาการคนตรีครั้งที่ 4*, 21-22 พฤศจิกายน 2545 ณ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล จังหวัดนครปฐม. ม.ป.ท.

ไพฑูรย์ อธิโพธิ์. (2548). การวางแผนบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา, 12 ธันวาคม 2548.

http://www.thaiteacher.org/research/volume8_2.pdf

ไพฑูรย์ พิทักษ์ปัทมกร. ครูดนตรีโรงเรียนจะนะวิทยา. สัมภาษณ์.

ไพฑูรย์ รัตนคม. (2542). การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ในโรงเรียน
สังกัดกรมสามัญศึกษาส่วนกลางกลุ่มที่ 5 ที่มีต่อดนตรีศึกษา. ปรินิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพมหานคร.

ไพฑูรย์ ดันตสุทธิกุล. ครูดนตรีโรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ. สัมภาษณ์.

รวีวรรณ ชินะตระกูล. (2538). วิจัยการศึกษา. (ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.

รุ่งนภา นุตราชวงศ์. (2545). หลักสูตรมาตรฐานแห่งชาติสู่ชั้นเรียน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันการ
แปลหนังสือกรมวิชาการ.

รุจิร ภู่อารยะ. (2545). การเขียนแผนการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: บัญชีพอทย์.

โรงเรียนสามบ่อวิทยา (อุดมคุณารักษ์). (ม.ป.ป.). หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. ม.ป.ท.

โรงเรียนหาดใหญ่เจริญราษฎร์วิทยา. (ม.ป.ป.). หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. ม.ป.ท.

โรงเรียนกอบกุลวิทยาคม. (ม.ป.ป.). หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ศิลปะ. ม.ป.ท.

โรงเรียนคูเต่าวิทยา. (ม.ป.ป.). หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ศิลปะ. ม.ป.ท.

โรงเรียนจะนะวิทยา. (ม.ป.ป.). หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ศิลปะ. ม.ป.ท.

โรงเรียนเทพพิทยาภาณุมาศ. (ม.ป.ป.). หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่ม
สาระการเรียนรู้ศิลปะ. ม.ป.ท.

โรงเรียนเทพา. (ม.ป.ป.). หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. ม.ป.ท.

โรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ. (ม.ป.ป.). หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. ม.ป.ท.

โรงเรียนนาทวีวิทยาคม. (ม.ป.ป.). หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. ม.ป.ท.

โรงเรียนพลวิทยา. (2549). นโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียนพลวิทยา, 8 พฤษภาคม 2551.
http://www.pholwitaya.ac.th/modules.php?name=politidy_phol

โรงเรียนระโนดวิทยา. (ม.ป.ป.). หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. ม.ป.ท.

โรงเรียนรัตภูมิวิทยา. (ม.ป.ป.). หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. ม.ป.ท.

โรงเรียนศรีนครินทรวิถียานุเคราะห์. (2546). โรงเรียนศรีนครินทรวิถียานุเคราะห์สถานศึกษารางวัลพระราชทานปี 2545, 8 พฤษภาคม 2551.
<http://www.budutani.com/pumisart/media/01.html>

โรงเรียนสงขลาวิทยาคม. (ม.ป.ป.). หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. ม.ป.ท.

โรงเรียนหาดใหญ่พิทยาคม. (ม.ป.ป.). หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. ม.ป.ท.

วรรณพร สุขอนันต์. (2541). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. กรุงเทพมหานคร.

วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 . กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

วิจิตร เพชรบูรณ์. ครูดนตรีโรงเรียนกอบกุลวิทยาคม . สัมภาษณ์.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2525). *พัฒนาหลักสูตรและการสอน-มิติใหม่*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

_____. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

วีระ รัชงาม. ครูดนตรีโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย 2. สัมภาษณ์.

วีระชัย จารย์รัตน์. (2544). *การศึกษาการใช้หลักสูตรการสอนวิชาดนตรีศึกษาในรายวิชาดนตรีและนาฏศิลป์กลุ่มเสริมสร้างลักษณะนิสัย โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด*. ปรินญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม.

เวช คู่ยปรัง. ครูดนตรีโรงเรียนสงขลาวิทยาคม. สัมภาษณ์.

ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์. (2547ก). *การศึกษาการสอนทักษะการฟังในหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานศิลปะ สาระดนตรี. เอกสารการประชุมวิชาการดนตรีครั้งที่ 5, 20-21 กันยายน 2547 ณ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล จังหวัดนครปฐม. ม.ป.ท.*

_____. (2547ข). *ประเภทของหลักสูตรดนตรีในโรงเรียน. เอกสารประกอบการสอนวิชาปรัชญาและหลักสูตรดนตรีศึกษา, มหาวิทยาลัยมหิดล. ม.ป.ท.*

ศุภชัย ทรัพย์ปรุง. ครูดนตรีโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ. สัมภาษณ์.

สมนึก ธาตุทอง. (2548). *เทคนิคการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา*. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.

สรรัตน์ คลีแก้ว. (2544). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอ ในเขตภาคเหนือ*. ปรินญานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร. ม.ป.ท.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2544). *ภาพรวมเด็กไทยเป็นเด็กดีมีความสุขแต่ขาดความสามารถ*, 8 มิถุนายน 2549.

<http://www.212cafe.com/freewebboard/view.php?user=phetburi2&id=171>

สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *แนวทางการประเมินผล
ด้วยทางเลือกใหม่ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ศิลปะ*. กรุงเทพมหานคร: ครูสภา.

สำราญ หมั่นสระชุม. ครูดนตรีโรงเรียนเทพา. สัมภาษณ์.

สุกรี เจริญสุข. (2548). ปฏิรูปการศึกษาดนตรี. *วารสารเพลงดนตรี*, 11(4), 11-19.

สุทธิพงษ์ นน့်ตุลา. ครูดนตรีโรงเรียนหาดใหญ่เจริญราษฎร์พิทยา. สัมภาษณ์.

สุเทพ บรรลือศิลป์. (2537). *พื้นฐานดนตรีสำหรับครูประถมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

สุภัทรา พรหมทอง. ครูดนตรีโรงเรียนนาทวีวิทยาคม. สัมภาษณ์.

สุมาลี ชัยเจริญ. (2548). *ระบบการสอนของเกอลาช และ อีลี (Gerlach and Ely)*, 15 ธันวาคม 2548.

<http://ednet.kku.ac.th/~sumcha/212300/system9.html>

โสภณ จุโลทก. (2546). *การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ในหลักสูตร
สถานศึกษา*. เชียงราย: อินเทอร์เน็ต.

หนังสือพิมพ์คมชัดลึก. (2550). *สพฐ. เตรียมประชาพิจารณ์หลักสูตร 4 ภาค*, 17 ธันวาคม 2550.

http://www.komchadluek.net/2007/12/17/e001_181627.php?news_id=181627

อรรณณ บรรจงศิลป์. (2538). *การสอนดนตรีในระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรสา ปรายจันทร์. (2525). *หลักสูตรและแบบเรียนมัธยมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนา
พานิช.

เอกนรินทร์ สิมหาศาล. (2545). *กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แนวคิดสู่การปฏิบัติ*.
กรุงเทพมหานคร: บั๊คพอยท์.

เอริ นาคากาวา. (2546). ความสำคัญของการใช้โน้ตซอลเฟจในดนตรีศึกษา. *วารสารเพลงดนตรี*,
9(3), 21-25.

Charles Plummeridge. (1991). *Music Education in Theory & Practice*. London: The Falmer Press.

Chi Cheung Leung. (2004). *A multifaceted music curriculum model*, Retrieved December 16, 2005, from The Hong Kong Institute of Education Website:
<http://nyu.edu/education/music/mayday/maydaygroup/index.htm>

Georgia Nikolaidow. ("n.d."). *The music curriculum in Primary Schools and its Effects on Teacher and Pupils*. Retrieved December, 16, 2005, from Graduate School Education Website: <http://www.inter-discriptionay.net/ioels7.htm>

Hinda Taba. (1962). *Curriculum Development Theory and Practice*. United States of America: Harcourt: Brace & World, Inc.

The school music program: Description and standard. (1990). *Music Educators National Conference*. Virginia the United States of America.

Ramsay William and E. Eugene Clark. (1990). *New Ideas for Effective School Improvement: vision, Social Capital Evaluation*. London: The Falmer Press.

Robeta Konrad. (2004). *Social studies curriculum involving music yields intellectual and social benefit*. Retrieved December, 18, 2005, from Website:
<http://www.musica.uci.edu/mrn/v713F00.html>

ภาคผนวก ก
(แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย)

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีในระดับช่วงชั้นที่ 3

ในสถานศึกษาของรัฐจังหวัดสงขลา

วันที่สัมภาษณ์/...../2549

เวลา.....

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ชุดนี้มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามของผู้ตอบเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตร

ตอนที่ 3 เป็นความเห็นเพิ่มเติมของผู้ตอบเกี่ยวกับการเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

ตอนที่ 1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ.....นามสกุล.....

2. อายุ.....ปี

3. อายุราชการ/ประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี / สอนดนตรี.....ปี

4. วุฒิการศึกษา (กรุณาตอบทุกระดับที่ท่านสำเร็จ)

() ต่ำกว่าปริญญาตรี.....วิชาเอก.....วิชาโท.....

() ปริญญาตรี.....วิชาเอก.....วิชาโท.....

() สูงกว่าปริญญาตรีสาขา.....

5. ในกรณีที่ท่านไม่มีคุณวุฒิต่างดนตรี เหตุผลที่ท่านได้รับมอบหมายให้ทำการสอนในสาระดนตรีคือ () โรงเรียนขาดแคลนครูดนตรีมาตั้งแต่เริ่มแรก จึงสอนมาตลอด

() มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติเครื่องดนตรีหรือการขับร้อง

() อื่น ๆ

6. ตำแหน่งปัจจุบัน () ครูอัตราจ้าง () ข้าราชการครู

สังกัดโรงเรียน.....

7. ดนตรีที่ท่านมีความรู้ความชำนาญ () ไทย ()สากล () ท้องถิ่น () ไม่มีเลย

8. ประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรม/สัมมนาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

() ไม่มี () มี ตามรายการดังนี้

ครั้งที่ 1 วันที่...../...../.....หน่วยงานที่จัด

วิทยากรที่มีคุณวุฒิด้าน ดนตรี () มี () ไม่มี

ครั้งที่ 2 วันที่...../...../.....หน่วยงานที่จัด

วิทยากรที่มีคุณวุฒิด้าน ดนตรี () มี () ไม่มี

ครั้งที่ 3 วันที่...../...../.....หน่วยงานที่จัด

วิทยากรที่มีคุณวุฒิด้าน ดนตรี () มี () ไม่มี

ตอนที่ 2. ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตร

2.1 การกำหนดวิสัยทัศน์

2.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาของท่านมีนโยบายส่งเสริมการเรียนการสอนดนตรีอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

2.1.2 จากการศึกษาวิชัยทัศน์ของโรงเรียนและนโยบายของผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว ท่านได้กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของสาระดนตรีโดยเฉพาะหรือไม่ และมีข้อความอย่างไร (ในกรณีที่ ไม่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ โปรดชี้แจงเหตุผล)

☐ กำหนด

☐ ไม่กำหนด

ข้อความ/เหตุผลที่ไม่ได้กำหนดวิสัยทัศน์

.....

.....

.....

.....

2.1.3 วิสัยทัศน์ดังกล่าวส่งผลต่อการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือไม่

.....

.....

.....

2.1.4 ท่านประสบปัญหาในการกำหนดวิสัยทัศน์อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

2.1.4 ท่านประสบปัญหาในการกำหนดวิสัยทัศน์อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

2.2 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

2.2.1 ท่านคิดว่านักเรียนที่สำเร็จการศึกษามาจากช่วงชั้นที่ 2 มีผลการเรียนรู้ในสาระดนตรีตามมาตรฐานช่วงชั้นหรือไม่ และส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรฯ ในช่วงชั้นที่ 3 หรือไม่อย่างไร

[illegible]

2.2.2 จากการที่ได้วิเคราะห์มาตรฐานช่วงชั้นทั้ง ศ.2.1 และ ศ.2.2 แล้ว ท่านคิดว่าสามารถนำมา
กำหนดเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้อย่างครอบคลุมทุกมาตรฐานในทั้งช่วงชั้นที่ 3 ได้หรือไม่
อย่างไร

[illegible]

2.2.3 ท่านได้กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ให้มีความต่อเนื่องกันในแต่ละระดับชั้นหรือไม่/อย่างไร () ต่อเนื่องกัน () ไม่ต่อเนื่องกัน ดังปรากฏคือ

มัธยมศึกษาปีที่ 1

[illegible]

มัธยมศึกษาปีที่ 2

.....

.....

.....

.....

มัธยมศึกษาปีที่ 3

.....

.....

.....

.....

2.3.4 บุคคลต่อไปนี้ มีส่วนร่วมในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ขั้นตอนใดบ้าง
ผู้บริหารสถานศึกษา

.....

.....

.....

นักเรียน

.....

.....

.....

ชุมชน

.....

.....

.....

2.2.5 ท่านประสบปัญหาในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

2.2.6 ข้อคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

.....

.....

.....

.....

2.3 การกำหนด สารการเรียนรู้ดนตรี

2.3.1 ท่านได้กำหนด หรือมีการบรรจุ สารการเรียนรู้ดนตรี โดยการอ้างอิงจากแหล่งเรียนรู้ หรือแหล่งข้อมูลมาจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ความรู้เดิม จากการเรียนดนตรีในสถาบันการศึกษาที่สำเร็จมา
 () ปรึกษาครูดนตรีท่านอื่น ๆ โดยขอคำแนะนำ () บางส่วน () ทั้งหมด
 () ขอคำแนะนำจากวิทยากรทางดนตรีในท้องถิ่น
 () แบบเรียนดนตรีจากสำนักพิมพ์.....() บางส่วน () ทั้งหมด
 () อื่น ๆ คือ.....

2.3.2 ท่านได้กำหนด สารการเรียนรู้ดนตรีไทย ระดับช่วงชั้นที่ 3 ในหัวข้อหรือบทเพลงใดบ้าง ในระดับชั้น ต่อไปนี้ (โปรดแสดง เอกสารหลักสูตรประกอบ)

มัธยมศึกษาปีที่ 1	มัธยมศึกษาปีที่ 2	มัธยมศึกษาปีที่ 3
1.	1.....	1.....
2.	2.	2.
3.	3.	3
4.	4.	4
5.	5	5

2.3.3 ท่านได้กำหนด สาระการเรียนรู้ดนตรีสากล ระดับช่วงชั้นที่ 3 ในหัวข้อหรือบทเพลงใดบ้าง ในระดับชั้นต่อไปนี้ (โปรดแสดง เอกสารหลักฐานประกอบ)

มัธยมศึกษาปีที่ 1	มัธยมศึกษาปีที่ 2	มัธยมศึกษาปีที่ 3
1.	1.....	1.
2	2.	2.
3.	3.	3
4	4	4
5	5	5

2.3.4 ท่านได้กำหนด สาระการเรียนรู้ดนตรีท้องถิ่น ระดับช่วงชั้นที่ 3 ในหัวข้อหรือบทเพลงใดบ้าง ในระดับชั้น ต่อไปนี้(โปรดแสดง เอกสารหลักฐานประกอบ)

มัธยมศึกษาปีที่ 1	มัธยมศึกษาปีที่ 2	มัธยมศึกษาปีที่ 3
1.	1.....	1.
2	2.	2.
3.	3.	3
4	4	4
5	5	5

2.3.5 ในการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีท่านได้คำนึงถึงความสะดวกคล่องกับ มาตรฐานช่วง
ชั้น ศ.2.1, ศ.2.2 รวมทั้งความต้องการ ของผู้บริหารสถานศึกษา นักเรียน และชุมชนหรือไม่
อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2.3.6 ท่านประสบปัญหาในการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีอย่างไรบ้าง

.....

.....

2.4. การกำหนดเวลาเรียน

2.4.1 ท่านได้รับจัดสรรเวลาเรียนสาระดนตรีปีละกี่คาบเรียน และมีจำนวนเท่ากันทุกระดับชั้น
หรือไม่

.....

.....

2.4.2 ท่านมีโอกาสนในการเป็นผู้กำหนดเวลาเรียนสาระดนตรีหรือไม่ และส่งผลอย่างไรต่อการ
จัดการเรียนการสอนดนตรี

.....

.....

2.4.2 ผู้บริหารสถานศึกษา นักเรียน ชุมชน และ ครูดนตรี บุคคลใดมีอิทธิพลสูงสุด ในการ
กำหนดเวลาเรียน และเวลาเรียนที่กำหนด สามารถจัดการเรียนการสอนสาระดนตรีในช่วงชั้นที่ 3
ได้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้หรือไม่

.....

.....

2.4.3 ท่านประสบปัญหาในการกำหนดเวลาเรียนอย่างไรบ้าง

.....

.....

2.4.4 ข้อคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับการกำหนดเวลาเรียน

.....

.....

2.5 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

2.5.1 ในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระศิลปะท่านได้รับมอบหมายให้สอนสาระนาฏศิลป์ และทัศนศิลป์ด้วยหรือไม่ และส่งผลถึงการจัดทำคำอธิบายรายวิชาสาระดนตรีหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

2.5.2 ท่านใช้หลักการและรูปแบบใด ในการจัดทำคำอธิบายรายวิชา สาระดนตรี

.....

.....

.....

2.5.3 คำอธิบายรายวิชา ของท่าน ที่ปรากฏคือ

มัธยมศึกษาปีที่ 1

.....

.....

.....

มัธยมศึกษาปีที่ 2

.....

.....

.....

มัธยมศึกษาปีที่ 3

.....

.....

.....

2.5.4 ท่านประสบปัญหาในการจัดทำคำอธิบายรายวิชาอย่างไรบ้าง

.....

.....

2.5.5 ข้อคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับการจัดทำคำอธิบายรายวิชา

.....

.....

2.6 จัดทำหน่วยการเรียนรู้

2.6.1 ผู้บริหารสถานศึกษา นักเรียน และชุมชน มีส่วนร่วมในขั้นตอนใดบ้างในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้

.....

.....

.....

2.6.2 ท่านมีหลักการใด ในการกำหนดค่าน้ำหนักความสำคัญในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ย่อย

.....

.....

.....

2.6.3 เมื่อเรียนครบทุกหน่วยย่อยแล้ว ท่านมีความมั่นใจว่าผู้เรียนสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือไม่

.....

.....

.....

2.6.4 ท่านประสบปัญหาในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

2.6.5 ข้อคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับการจัดทำหน่วยการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
(รายงานผลการสัมภาษณ์สำหรับงานวิจัย)

รายงานผลการสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีในระดับช่วงชั้นที่ 3

ในสถานศึกษาของรัฐ จังหวัดสงขลา

โรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ สัมภาษณ์วันที่ 21 กรกฎาคม 2549

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

นายไพบุลย์ ดันตสุทธิกุล ตำแหน่ง ครู คศ. 2 อายุ 51 ปี อายุราชการ 28 ปี วุฒิการศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอก เทคโนโลยีการศึกษา วิชาโทดนตรี มีความชำนาญดนตรีสากล และดนตรีไทย ไทยแต่ไม่มีประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตร

การกำหนดวิสัยทัศน์

หลังจากมีมติจากการประชุมทางวิชาการของสาระดนตรีจากโรงเรียนนวมินทราชูทิศทั้ง 5 วิทยาเขตทั่วประเทศ ในปี 2548 เริ่มจากผู้บริหารสถานศึกษาที่ให้ความสนใจและสนับสนุนการเรียนการสอนดนตรี จึงกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อการเรียนดนตรี คือ นักเรียนทุกคนสามารถเป่าขลุ่ยและร้องเพลงเพื่อความสุขเพลิดเพลินอันเป็นการคลายความเครียดได้ ครูดนตรีซึ่งยังไม่เคยได้รับการอบรมด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามาก่อน แต่ได้ อาศัยความรู้จากการศึกษาเอกสารและปรึกษาครูท่านอื่น จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ของดนตรีไว้ คือ นักเรียนชั้น ม.1 ทุกคนต้องเป่าขลุ่ย Recorder เป็น นักเรียนชั้น ม.2 สามารถเป่าขลุ่ยและขับร้องเพลงพระราชนิพนธ์ได้ นักเรียนอยู่ ชั้น ม.3 รู้จักเครื่องดนตรีและวงดนตรีไทย-สากล แต่ในการกำหนดวิสัยทัศน์ดังกล่าว นักเรียนและชุมชนยังไม่มีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น ครูดนตรีจึงมีความตั้งใจที่จะให้ทั้งสองฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในปีต่อ ๆ ไป

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

นักเรียนชั้น ม. 1 ศึกษาพื้นฐานโน้ตสากล และ การเป่าขลุ่ย และ

1. รู้และเข้าใจประวัติและวิวัฒนาการของดนตรีไทยและดนตรีสากล
2. บอกหลักการผสมวงดนตรีไทยดนตรีสากลและจำแนกวงดนตรีประเภทต่าง ๆ
3. จำแนกประเภทเครื่องดนตรีและบอกความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์
4. อธิบายและฝึกปฏิบัติการขับร้อง บรรเลงดนตรีเพื่อสื่อความคิดจินตนาการความรู้สึก
5. บอกวิธีการใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรีด้วยความระมัดระวังมีความรับผิดชอบและปลอดภัย

นักเรียนชั้น ม.2 ศึกษาโน้ตสากลและเป่าขลุ่ยเพิ่มเติมขับร้องเพลงพระราชนิพนธ์ 3 เพลง และ

1. รู้เข้าใจหลักการผสมวงดนตรีและจัดรูปแบบแผนผังการจัดวงดนตรีแต่ละประเภทได้
2. บอกหลักการขับร้องเพลงและปฏิบัติขับร้องเพลงทั้งไทยและสากลตามหลักทางดนตรี
3. บอกหลักการปฏิบัติเครื่องดนตรีและเทคนิคการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยและสากล
4. จำแนกความแตกต่างองค์ประกอบของดนตรี

นักเรียนชั้น ม.3 ศึกษาเกี่ยวกับประเภทของวงดนตรีไทย-สากลรวมทั้งขับร้องเพลงลูกทุ่ง และ

1. รู้จักเครื่องดนตรีที่ใช้ในการผสมวงดนตรีพื้นเมืองภาคต่าง ๆ
2. บอกลักษณะเครื่องดนตรีพื้นเมืองและลักษณะของเพลงพื้นเมืองได้
3. มีความรู้ความเข้าใจระหว่างดนตรีไทยกับวิถีชีวิตของคนไทย
4. มีความรู้เกี่ยวกับดนตรีที่ใช้ในงานพระราชพิธีและดนตรีสำหรับประชาชน

หลังจากจัดการเรียนการสอนไปได้ระยะหนึ่ง ครูสังเกตได้นักเรียนในระดับชั้น ม. 3 ไม่ให้ความร่วมมือในการเรียนและขับร้องเพลงลูกทุ่ง อาจเป็นสาเหตุสำคัญให้ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังส่วนนี้ไม่ประสบความสำเร็จได้

การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

ครูโพนุลย์ ได้คำนึงถึงความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษารวมทั้งความรู้เดิมและใช้แหล่งเรียนรู้จากแบบเรียนของหลายสำนักพิมพ์มาเป็นแนวทางหลัก 2 ประเด็นคือ เรียนเกี่ยวกับดนตรีไทยและดนตรีสากล ยังไม่มีการบรรจุดนตรีท้องถิ่นในหลักสูตรเนื่องจากครูดนตรีมีความถนัดในด้านดนตรีสากล จึงไม่มั่นใจในการสอนดนตรีท้องถิ่น ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

สาระการเรียนรู้ดนตรีไทย

มัธยมศึกษาปีที่ 1 ศึกษาประเภทของดนตรีไทย

มัธยมศึกษาปีที่ 2 ศึกษาประวัติของนักดนตรีไทยที่สำคัญ 1 ท่านคือ หลวงประดิษฐไพเราะ โดยศึกษาผ่านภาพยนตร์เรื่องโหมโรง

มัธยมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาวงดนตรีไทย

สาระการเรียนรู้ดนตรีสากล

มัธยมศึกษาปีที่ 1 ศึกษาทฤษฎีโน้ตเบื้องต้น/เพลง Happy Birthday สามัคคีชุมนุม

มัธยมศึกษาปีที่ 2 ศึกษาทฤษฎีโน้ตเบื้องต้น บทเพลง พรปีใหม่ สะดุดใจ ไกลรุ่ง

มัธยมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาเครื่องดนตรีไทย-สากล วงดนตรีไทย-สากล การขับร้องเพลงลูกทุ่ง โดยแบ่งสาระการเรียนรู้ และ เวลาที่ใช้ดังนี้

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. ประวัติและวิวัฒนาการดนตรีไทยดนตรีสากล
2. วงดนตรีไทยและสากล 3 ชั่วโมง
3. การดูแลรักษาเครื่องดนตรี 2 ชั่วโมง
4. ฝึกปฏิบัติการขับร้องและบรรเลงดนตรี(ขลุ่ย) 5 ชั่วโมง

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

5. หลักการขับร้องเพลง 3 ชั่วโมง
6. องค์ประกอบดนตรีไทย สากล 3 ชั่วโมง
7. ทฤษฎีดนตรีไทย สากล 4 ชั่วโมง
8. ฝึกปฏิบัติการขับร้องและบรรเลงดนตรี (ขลุ่ย) 4 ชั่วโมง

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

9. มนุษย์กับดนตรี 2 ชั่วโมง
10. ดนตรีกับวิถีชีวิตคนไทย 2 ชั่วโมง
11. เครื่องดนตรีพื้นเมืองและวงดนตรีพื้นเมือง 4 ภาค 6 ชั่วโมง
12. ลักษณะของเพลงพื้นเมือง 3 ชั่วโมง

สาระการเรียนรู้ดังกล่าวครูไพฑูริย์ได้สังเกต พบว่านักเรียนชั้น ม.1 ม.2 มีความพอใจและเรียนอย่างมีความสุข บางครั้งมีนักเรียนมาขอเรียนก่อนเวลา ส่วนนักเรียน ม.3 ไม่ชอบการขับร้องเพลงลูกทุ่งแต่มีความสนใจในการขับร้องเพลงสมัยนิยมมากกว่า ปีต่อไปครูตั้งใจ ที่จะทำการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนและชุมชนในเรื่องนี้เพื่อหาแนวทางปรับปรุงหลักสูตร

การกำหนดเวลาเรียน

ครูไพฑูริย์ ได้ร่วมกันกับครูในสาระนาฏศิลป์และทัศนศิลป์ได้ผลการจัดสรรเวลาเรียนสาระดนตรีดังนี้ ชั้น ม.1 จำนวน 13 ชั่วโมง : ปี ชั้นม. 2 จำนวน14 ชั่วโมง : ปี ชั้นม.3 จำนวน 13 ชั่วโมงต่อปี รวมทั้ง 3 ปี มีการเรียนการสอนดนตรีจำนวน 40 คาบเรียนซึ่งเป็นที่พอใจของครูดนตรีแล้ว เนื่องจากเห็นว่า มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังแล้ว และเหมาะสมกับการงานและจำนวนของครู

การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

ครูไพฑูริย์ได้ จัดทำคำอธิบายรายวิชาหลังจากพิจารณาจากจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ มีรายละเอียดคือ

ม.1. ศึกษาประวัติและวิวัฒนาการของดนตรี ประเภทของเครื่องดนตรี ประเภทวงดนตรี ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์ การผสมวง การใช้การดูแล เก็บรักษาเครื่องดนตรี ปฏิบัติการขับร้องและบรรเลงดนตรี(เพลงพระราชนิพนธ์) เพื่อสื่อความคิดจินตนาการความรู้สึก โดยใช้กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด สร้างกระบวนการกลุ่ม กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการร่วมมือร่วมใจ กระบวนการสืบค้น เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจสามารถเชื่อมโยง นำมาใช้ในการเรียนรู้กับกลุ่มสาระวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวันได้

ม.2 ศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรีทั้งไทยและสากล ปฏิบัติดนตรีไทยดนตรีสากล หลักการขับร้องการบรรเลงดนตรี ได้รับความไพเราะของดนตรี จำแนกความแตกต่างเรื่อง องค์ประกอบดนตรี โดยใช้กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด สร้างกระบวนการกลุ่ม กระบวนการปฏิบัติ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจสามารถเชื่อมโยง นำมาใช้ในการเรียนรู้กับกลุ่มสาระวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวันได้

ม.3 ศึกษาเครื่องดนตรีและดนตรีพื้นเมืองหลักการผสมอิทธิพลของดนตรีต่อบุคคลและสังคม แนวทางในการพัฒนาดนตรีท้องถิ่น เพื่อให้เห็นคุณค่าในการใช้ดนตรีเป็นเครื่องผ่อนคลายในชีวิตประจำวันและสามารถนำความรู้และความเข้าใจทางดนตรีมาปรับใช้อย่างเหมาะสมมีรสนิยมเกิดความงาม อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ตลอดจนนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และหลักการดนตรีมาใช้กับวิชาอื่น ๆ ในวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม โดยใช้กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด สร้างกระบวนการกลุ่ม กระบวนการปฏิบัติ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจสามารถเชื่อมโยง นำมาใช้ในการเรียนรู้กับกลุ่มสาระวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวันได้

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

การกำหนดค่าน้ำหนักในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ย่อย ได้แก่ การวิเคราะห์ตามจำนวนเนื้อหา หรือหากหน่วยใดมีการเรียนปฏิบัติให้มีน้ำหนักและจำนวนคาบมากกว่าหน่วยที่เป็นทฤษฎี ซึ่งครูแสดงความเชื่อมั่นว่าเมื่อนักเรียนสำเร็จช่วงชั้นที่ 3 แล้วจะมีผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเหมาะสมตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ ดังเห็นผลได้จากนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาเป็นจำนวนมากสามารถศึกษาต่อและประกอบอาชีพด้านดนตรีได้ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ไม่มีการตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้แต่ใช้ตัวเลขกำกับและ เป็นสาระการเรียนรู้ที่ระบุถึงเนื้อหาที่เรียน

ตอนที่ 3 การเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

ครูโพนบูลย์ ยังคงต้องการให้ชุมชนและนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสาระดนตรีในทุกกระบวนการ แต่ในปัจจุบันยังขาดโอกาส เนื่องจากความรีบเร่งในการจัดทำหลักสูตรให้ทันใช้งาน

รายงานผลการสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย
เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีในระดับช่วงชั้นที่ 3
ในสถานศึกษาของรัฐ จังหวัดสงขลา

โรงเรียนสามบ่อวิทยา (อุดมคณารักษ์) สัมภาษณ์วันที่ 25 กรกฎาคม 2550

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

นายจรูญ แก้วเจริญ อายุ 46 ปี ตำแหน่ง ครู ค.ศ. 2 อายุราชการ 25 ปี สำเร็จการศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ. สูง) วิชาเอกดนตรีศึกษา และการศึกษาสาขาการบริหารการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีความถนัดด้านดนตรีสากล และดนตรีท้องถิ่นหนังตะลุง เนื่องจากเป็นโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีโอกาสดำเนินการอบรมด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 แต่ไม่มีวิทยากรด้านดนตรีมาให้ความรู้โดยตรง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตร

การกำหนดวิสัยทัศน์

โรงเรียนสนับสนุน ดนตรีมีการให้ทรัพยากร วัสดุเครื่องดนตรีมีการแสดงหนังตะลุง ซึ่งชุมชนมีความต้องการ ไม่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ดนตรีโดยเฉพาะ เนื่องจากมีของกลุ่มสาระฯ อยู่แล้ว ส่งผลต่อการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และมีปัญหาบ้างก็กำหนดไปแล้ว อาจไม่ครอบคลุมหรือมีความคาดหวังมากเกินไปในขณะที่เวลาเรียนมีจำกัด จึงต้องปรับลดผลการเรียนรู้ลง ความคิดอื่น ๆ กำหนดวิสัยทัศน์เฉพาะดีกว่า ทำให้วางแผนหลักสูตรได้ตรงไม่หลงทาง

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

เนื่องจากปัญหาที่ครูจรูญ พบคือนักเรียนที่สำเร็จมาจากช่วงชั้นที่ 2 ขาดความรู้ด้านดนตรี เพราะโรงเรียนประถมไม่มีครูดนตรีจึงจัดไม่ครบตามหลักสูตร ส่งผลให้ต้องทำหลักสูตรย้อนหลัง แทนการต่อยอด ครูคลี่หลักสูตรแล้ววิเคราะห์ พบว่าผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมีการกำหนดไว้มาก หากจะสอนจริงต้องปรับให้เหมาะสม ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้มีดังนี้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

- 1.เข้าใจประเภทของเครื่องดนตรี
- 2.ขับร้องและบรรเลงดนตรีโดยนำองค์ประกอบของดนตรีมาใช้
- 3.มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรี
- 4.รับรู้ความไพเราะของดนตรีตามหลักการพื้นฐานทางดนตรี

5.เข้าใจนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และ
ชีวิตประจำวัน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

- 1.เข้าใจประเภทของเครื่องดนตรีและการผสมวง
- 2.ขับร้องและบรรเลงดนตรีโดยนำองค์ประกอบของดนตรีและเทคนิคทางดนตรีมาใช้
- 3.มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรี
- 4.รับรู้ชื่นชมความไพเราะของเสียงดนตรีจากหลักการประสบการณ์บนพื้นฐานทางดนตรี
- 5.วิเคราะห์ความไพเราะของเสียงดนตรีที่ตนชื่นชอบตามหลักการทางดนตรี
- 6.เข้าใจวิธีนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และ

ชีวิตประจำวัน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.เข้าใจประเภทของเครื่องดนตรีหลักการผสมวงและอิทธิพลของดนตรีที่มีผลต่อจิตใจและ
ความรู้สึกรักของบุคคล

- 2.ขับร้องและบรรเลงดนตรีโดยนำองค์ประกอบของดนตรีและเทคนิคทางดนตรีมา
ประยุกต์ใช้ให้ได้ผลตามความต้องการ
- 3.มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรี
- 4.ซาบซึ้งความไพเราะของดนตรีจากหลักการประสบการณ์และความสนใจบนพื้นฐานทาง
ดนตรี

5.วิเคราะห์และวิจารณ์ความแตกต่างและความไพเราะของเสียงดนตรีที่ตนชื่นชอบตาม
หลักการทางดนตรี

6.เข้าใจวิธีนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และ
ชีวิตประจำวัน

- 7.เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์
- 8.จัดการแสดงและร่วมกิจกรรมดนตรี โดยแสดงออกถึงความซาบซึ้งที่เกี่ยวข้องกับมรดก
ทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและสากล

ในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ผู้บริหารสถานศึกษา มีนโยบายเน้นให้นักเรียน
ปฏิบัติได้ มีทักษะดนตรีทุกระดับ กรรมการชุมชนเสนอแนวทางให้ครู ปัญหาคือในช่วงแรก ไม่
ประสบความสำเร็จ หลังจากพบว่าคาดหวังมากไปนักเรียนทำได้ยากและต้องใช้เวลาในการเรียน
มาก ควรปรับผลการเรียนรู้ให้เล็กลงหน่วยย่อยลง จึงทำให้ทันตามเวลา

การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

ครูจรรยา มีการใช้ความรู้เดิมจากที่ได้เรียนมา รวมทั้งขอคำปรึกษาจากครูดนตรีท่านอื่น ๆ รวมทั้ง วิทยากรท้องถิ่น เช่น หนึ่งตะลุง อีกทั้งใช้แบบเรียนบางส่วนของหลายสำนักพิมพ์และสื่ออื่น ๆ เช่น วีซีดี สาระการเรียนรู้ที่ปรากฏ คือ

สาระการเรียนรู้ดนตรีไทย

ม.1	ม.2	ม.3
1.ประเภทของเครื่องดนตรีไทย	1.วงดนตรีประเภทต่าง ๆ การเลือกประยุกต์ใช้องค์ประกอบในการขับร้องและบรรเลงดนตรี	1. อิทธิพลของดนตรีต่อจิตใจและความรู้สึกของบุคคล
2. การขับร้องและบรรเลงดนตรี	2. ความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้และรักษาเครื่องดนตรี	2. การเลือกประยุกต์ใช้องค์ประกอบในการขับร้องและบรรเลงดนตรี
3. การใช้และรักษาเครื่องดนตรี	3. หลักการพื้นฐานทางดนตรี	3. ความไพเราะของดนตรี
4. องค์ประกอบของดนตรี	4. การแสดงออกถึงความรู้สึกในการรับรู้ความไพเราะของดนตรี	4. การแสดงความคิดเห็นและจำแนกความแตกต่างเรื่ององค์ประกอบของดนตรี ความไพเราะของเสียงดนตรีตามหลักการของดนตรี
-	5. การสร้างสรรค์ทางดนตรี	5. การนำความรู้ทางดนตรีไปใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และชีวิตประจำวัน
-	-	6. กิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย

สาระการเรียนรู้ดนตรีสากล

ม.1	ม.2	ม.3
1.ประเภทของเครื่องดนตรีสากล	1.วงดนตรีประเภทต่าง ๆ การเลือกประยุกต์ใช้อองค์ประกอบในการขับร้องและบรรเลงดนตรี	1. อิทธิพลของดนตรีต่อจิตใจและความรู้สึกของบุคคล
2. การขับร้องและบรรเลงดนตรี	2. ความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้และรักษาเครื่องดนตรี	2. การเลือกประยุกต์ใช้อองค์ประกอบในการขับร้องและบรรเลงดนตรี
3. การใช้และรักษาเครื่องดนตรี	3. หลักการพื้นฐานทางดนตรี	3. ความไพเราะของดนตรี
4. องค์ประกอบของดนตรีสากล	4. การแสดงออกถึงความรู้สึกในการรับรู้ความไพเราะของดนตรีสากล	4. การแสดงความคิดเห็นและจำแนกความแตกต่างเรื่ององค์ประกอบของดนตรี ความไพเราะของเสียงดนตรีตามหลักการของดนตรี
-	5. การสร้างสรรค์ทางดนตรี	5. การนำความรู้ทางดนตรีไปใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และชีวิตประจำวัน
-	-	6. กิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาสากล

สาระการเรียนรู้ดนตรีท้องถิ่น*

เรียนดนตรีหนังตะลุง

อ.จรูญ ให้ความคิดเห็นว่าการจัดสาระการเรียนรู้ดังกล่าวตรงกับความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและชุมชนทุกปีนักเรียนชั้น ม.1 ทั้งหมดมีการนำเสนอผลงานต่อชุมชนได้ นักเรียนมีความพอใจที่มีทักษะดนตรี จึงไม่มีปัญหาใด ๆ

การกำหนดเวลาเรียน

โรงเรียนจัดสรรเวลาเรียนให้สาระดนตรีจำนวน 40 คาบเรียน ดังนี้ ชั้น ม.1 จำนวน 15 คาบ ต่อปี ม.2 จำนวน 15 คาบต่อปี ม.3 จำนวน 10 คาบต่อปี ครุมีโอกาสกำหนดเวลาเรียน

ปัญหาคือ กลุ่มสาระฯ อื่นๆ ที่เป็นตัวแปรสำคัญ เดิมได้รับเวลาเรียนมากแต่มีครูดนตรีคนเดียว ซึ่งมีภาระงานมากจึงขอปรับลด

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ หากกำหนดเวลาเรียนก่อนเขียนหลักสูตรจะทำให้ได้ไม่กว้าง แต่ถ้าเขียนหลักสูตรก่อน ต้องใช้เวลาในการเรียนมาก แต่ยังคิดว่าควรกำหนดหลักสูตรก่อนกำหนดเวลาเรียน

การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

นอกจากสอนสาระดนตรีแล้ว ครูจรรยา ยังได้รับมอบหมายให้สอนสาระนาฏศิลป์ ทำให้เขียนคำอธิบายรายวิชายากขึ้นไม่กระชับ แต่ไม่เป็นปัญหามากนัก หลักการที่ใช้คือ ย่อจากที่หัวข้อที่สอนทั้งหมดแล้วรวบให้สั้น ประกอบด้วย การศึกษากระบวนการเรียนว่าเพื่ออะไรทำอะไร ได้ แล้วเขียนเป็นความเรียง ดังปรากฏคำอธิบายรายวิชาส่วนที่เป็นดนตรีดังนี้

ม.1 ศึกษาเรื่องประเภทของเครื่องดนตรี องค์ประกอบในการ ขับร้อง และบรรเลงการใช้ และการเก็บรักษาเครื่องดนตรีองค์ประกอบของดนตรี โดยใช้กระบวนการ ความรู้ความเข้าใจ ปฏิบัติเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ ทักษะสื่อความคิด จินตนาการความรู้สึก ความประทับใจ นำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ม.2 ศึกษาเรื่อง การนำเครื่องดนตรีมาผสมวงเพื่อให้เกิดเป็นวงดนตรีประเภทต่าง ๆ การเลือกประยุกต์ใช้องค์ประกอบในการขับร้อง และบรรเลงความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้ และเก็บรักษาเครื่องดนตรี หลักการพื้นฐานและความไพเราะของดนตรี การสร้างสรรค์ทางดนตรี ความคิดความรู้สึกโดยใช้กระบวนการ ความรู้ความเข้าใจ ปฏิบัติเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ นำความรู้มาสร้างสร้งงานศิลปะตามความถนัดและความสนใจด้วยความรับผิดชอบ และนำความรู้ประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ม.3 ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีต่อจิตใจและความรู้สึก การเลือกประยุกต์ใช้ องค์ประกอบในการขับร้องและการบรรเลง ความไพเราะของดนตรี องค์ประกอบของดนตรีและความไพเราะของเสียงดนตรี ความเชื่อทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อดนตรี โดยใช้กระบวนการ ความรู้ความเข้าใจปฏิบัติคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อนำความรู้และประสบการณ์มาสร้างสร้งงาน ศิลป์ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและสากล

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

อ.จรรณ มีหลักการกำหนดค่าน้ำหนักในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้มีความสำคัญเท่ากัน แต่อาจให้การปฏิบัติมากกว่าเล็กน้อย เน้นทักษะ, ความเข้าใจ นักเรียนเรียนอย่างสนุก เต็มใจร่วมกิจกรรมและรับผิดชอบ รวมทั้งยังได้รับการปลูกฝังด้านคุณธรรมด้านจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา มีความซื่อสัตย์ในการฝึกซ้อมรับแบบฝึกแล้วปฏิบัติตามทำได้อีกต้อง นักเรียนเก่งช่วยนักเรียนอ่อน ปัญหาที่เกิดขึ้นคือในช่วงแรก กำหนดเวลาเรียนให้กับบางหน่วยไม่เหมาะสม จึงต้องปรับเปลี่ยน

ตอนที่ 3 การเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

การจัดทำหลักสูตรดนตรี ควรศึกษาจากวิสัยทัศน์ของโรงเรียน และมาจากความต้องการของชุมชน ถ้าเน้นถูกจุดจะได้รับการสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ แต่ควรมีครูดนตรีหลายคนจึงจะสอนได้ตรงเป้าหมาย และควรมีการปรับปรุงหลักสูตรอยู่เสมอเพื่อให้เกิดการพัฒนา

รายงานผลการสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย
เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีในระดับช่วงชั้นที่ 3
ในสถานศึกษาของรัฐ จังหวัดสงขลา
โรงเรียนระโนดวิทยา สัมภาษณ์วันที่ 8 สิงหาคม 2549

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ครูดนตรี ชื่อ นายกุศล สวดเล็ง อายุ 42 ปี สอนดนตรี 20 ปี การศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง(ป.กศ. สูง)วิชาเอกดนตรีศึกษา จากวิทยาลัยครูอุดรธานี มีความถนัดด้านดนตรีสากล ปัจจุบันกำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีวิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษาดำรงตำแหน่งปัจจุบัน เป็นข้าราชการครู ระดับ ค.ศ. 2 มีโอกาสเข้ารับการอบรมด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมประมาณ 2-3 ครั้ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544-2546 โดยมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลาเขต 1 เป็นผู้จัด แต่ไม่มีวิทยากรด้านดนตรีมาให้ความรู้โดยตรง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตร

การกำหนดวิสัยทัศน์

ในช่วงแรก โรงเรียน ขาดงบประมาณจึงสนองวิสัยทัศน์ไม่ได้เท่าที่ควร แต่หลังจากการที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนในฝันจึงได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและกรรมการสถานศึกษาหลายด้าน เช่นการฝึกซ้อมดนตรี การเดินทาง แต่ไม่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของดนตรีเนื่องจากใช้วิสัยทัศน์หลักสูตรแกนกลางทั้งหมด มีการมีข้อความดังนี้... การเรียนรู้ศิลปะที่เน้นการเรียนรู้เทคนิค วิธีการทำงาน แหล่งเรียนรู้พัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและค้นพบศักยภาพความสนใจส่วนตัวด้านศิลปะมีสุนทรียภาพช่วยเสริมสร้างทักษะชีวิต ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตและสังคมโดยรวม... ส่วนใหญ่สามารถดำเนินการได้บรรลุผล แต่มีบางส่วนต้องปรับปรุงให้เข้ากับสภาพของชุมชน สาเหตุหลักที่ทำให้ได้ไม่ครบตามหลักสูตร เนื่องจากขาดสื่อ อุปกรณ์การเรียน และโรงเรียนให้การสนับสนุนด้านดนตรีน้อย ครูดนตรีมีความต้องการให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในการกำหนดวิสัยทัศน์ เพื่อเป็นทิศทางแก่บุตรหลานของเขาให้มีความชัดเจน ซึ่งครูมีความสามารถในการดำเนินการตามนั้นได้

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

ในระดับช่วงชั้นที่ 3 ปัญหาที่ครูกุศล พบคือ นักเรียนที่สำเร็จมาจากช่วงชั้นที่ 2 มีผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานช่วงชั้นต่ำ เนื่องจากขาดครูสอนดนตรีในระดับประถมศึกษาบางครั้งใช้ครูพลศึกษาครุคณิตศาสตร์หรือครูที่สนใจไปอบรมมาสอน ซึ่งอ่อนทั้งเนื้อหาและทฤษฎีโน้ต เด็กจึงได้รับข้อมูลที่แปรไปจากสภาพความเป็นจริง ต้องสอนพื้นฐานใหม่ทั้งหมด การปฏิบัติงานจึงเกิดความ

ล่าช้า หากตั้งเกณฑ์มาตรฐานไว้สูงเด็กก็ทำไม่ได้ จึงต้องลดระดับลดเกณฑ์ลง หรือปูพื้นฐานใหม่ เป็นการเสียเวลาเรียนที่มีเพียงปีละ 13 ชั่วโมงซึ่งนับว่าน้อยอยู่แล้ว แต่ครูดนตรียังคงมีความพยายามในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามมาตรฐานช่วงชั้น ที่ 3 ให้ครอบคลุมทั้ง ศ.2.1 และ ศ.2.2 เพราะเป็นสิ่งจำเป็นที่นักเรียนต้องรู้ ครูได้จัดการสอนแบบบรรยายร่วมกับการให้นักเรียนฝึกปฏิบัติและศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเอง หากเวลาเรียนไม่เพียงพอก็ให้ใบงานนักเรียนไปศึกษาด้วยตนเอง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ปรากฏมีดังนี้

1. เข้าใจหลักการผสมวงดนตรีและระบุได้ว่าดนตรีมีอิทธิพลต่อจิตใจ และความรู้สึกของบุคคล
 2. ขับร้องเพลงไทยในอัตราจังหวะชั้นเดียว, เพลงพิธี, เพลงสถาบัน บรรเลงดนตรีไทย เพลงจังหวะอัตราชั้นเดียวและเพลงอื่น ๆ ได้ตามความต้องการ
 3. มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรีพื้นเมือง
 4. แสดงออกถึงการรับรู้ความไพเราะของดนตรีจากประสบการณ์ตามหลักการพื้นฐานทางดนตรี
 5. แสดงความคิดเห็นและจำแนกความแตกต่าง ขององค์ประกอบดนตรีในเรื่องของเสียง จังหวะ ทำนอง และความไพเราะของเสียงดนตรีตามหลักการทางดนตรี
 6. นำความรู้ทางดนตรีไปใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวันได้
 7. เข้าใจถึงอิทธิพลของความเชื่อทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อดนตรี
 8. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรียนปฏิบัติเครื่องดนตรี คือ ขลุ่ยรีคอร์เดอร์ และ ขลุ่ยเพียงออ
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาดนตรีพื้นบ้าน นำเสนอให้เพื่อนนักเรียน ได้วิพากษ์ วิจารณ์ ในห้อง และนำมาจัดนิทรรศการให้นักเรียน ม.1, ม.2 ได้ศึกษา

ปัญหาในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ที่ ครูกุศล ประสบคือ บางเรื่องทำไม่ได้ตามเกณฑ์ของหลักสูตร เนื่องจากเครื่องมือมีไม่เพียงพอ ต้องย้อนกลับไปกำหนดวิสัยทัศน์ใหม่ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดจึงจะตรงกับเป้าหมาย แต่นักเรียนยังไม่มีส่วนร่วม ในด้านชุมชนนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาให้แนวคิดไว้อย่างกว้าง ๆ ซึ่งครูจะจัดแบ่งในเวลาสอน หากเรื่องไหนมีความสำคัญก็สอนก่อน เพื่อเป็นพื้นฐานไปยังเรื่องต่อไป ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เน้นการเรียนทฤษฎีดนตรี

การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

สาระการเรียนรู้ดนตรีไทย

ม.1	ม.2	ม.3
เครื่องดนตรี หลักการผสมวงดนตรีไทย	หลักการอ่านโน้ตไทย ปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ เพลงเขมรไทรโยค สาวดวงเดือน บังใบ แยกบรรทัด คลื่นกระทบฝั่ง	เผยแพร่งานดนตรีพื้นบ้าน ให้จัดนิทรรศการ
ประวัติดนตรีไทย	เรียนจากแบบฝึกปฏิบัติ	-

สาระการเรียนรู้ดนตรีสากล

ม.1	ม.2	ม.3
เครื่องดนตรีสากล	ทฤษฎีโน้ตเบื้องต้น	วงดนตรีประเภทต่าง ๆ วงสตริง วงโยธวาทิต ที่ ลึกซึ้งยิ่งขึ้น
วงดนตรีสากล	เป่าลู่รีคอร์เดอร์เพลงสรรเสริญพระบารมี เพลงชาติ มาร์ช โรงเรียน มารินมาร์ช ลองเกตเคย์	จัดนิทรรศการดนตรี
ประวัตินักดนตรียุคสมัยต่าง ๆ	การเป่าโน้ตพื้นฐานง่าย ๆ เขบีต 1 ชั้น 2 ชั้น	
วิวัฒนาการของดนตรี	-	-

สาระการเรียนรู้ดนตรีท้องถิ่น

เรียนเฉพาะระดับชั้น ม.3 เป็นการศึกษาวงดนตรีท้องถิ่นเช่น หนังตะลุง มโนราห์ โดยสำรวจแหล่งเรียนรู้จริง ในขณะเลิกแถวราหู บ้านใหม่ ซึ่งเป็นผู้ปกครองนักเรียน และวงดนตรีไทยบ้านหัวคู้ง

ครูกุศล ให้ความคิดเห็นว่าแม้จะดำเนินการได้ตามหลักสูตรได้ไม่ต่ำกว่า 60% แต่ยังคงตรงกับความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและชุมชนคณะกรรมการสถานศึกษา เพราะมี มิววงดนตรีไปร่วมกิจกรรมในท้องถิ่น และมีรุ่นพี่วงโยธวาทิตมาช่วยสอน แต่ยังมีปัญหาที่ทำให้กำหนดสาระการเรียนรู้ได้ไม่เต็มความสามารถเนื่องจากครุมีคนเดียว ควรจะมีครูดนตรีไทยเพิ่มอีก 1 คน เพราะเด็กมีความพร้อมที่จะรับอยู่แล้ว การที่ให้เรียนปฏิบัติเฉพาะ ม.2 ยังไม่ตรงกับความต้องการของ

นักเรียนเพราะบางคนต้องการเล่นเครื่องดนตรีอื่น แต่ครูให้นักเรียนเรียนเครื่องดนตรีเดียวกันทั้งห้อง การเรียนยังไม่สอดคล้องกันระหว่างเวลาเรียนกับเนื้อหาที่ต้องเร่งให้ทันเวลา ซึ่งในหลักสูตรเดิมมีการแยกวิชาดนตรีออกมาโดยเฉพาะ ทำให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้ครอบคลุมมากกว่า

การกำหนดเวลาเรียน

จากโครงสร้างของที่จัดการมาเสร็จเรียบร้อยแล้วโรงเรียนจัดสรรเวลาเรียนให้สาระดนตรีจำนวน 40 คาบเรียน ดังนี้ ชั้น ม.1 มีเวลาเรียน 13 คาบต่อปี ม.2 มีเวลาเรียน 14คาบต่อปี ม.3 มีเวลาเรียน 13 คาบต่อปี ซึ่งครูดนตรีไม่มีโอกาสเป็นผู้กำหนดเวลาเรียนเอง จึงไม่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพราะเวลาน้อยแต่เนื้อหาเยอะ ต้องรีบเร่งในการสอน

ปัญหาที่พบมากโดยเฉพาะในชั้น ม.2 ที่มีการเรียนปฏิบัติมากคือ ฝึกไม่ทัน เมื่อครบเวลา 6 คาบต่อภาคเรียนแล้วนักเรียนต้องเปลี่ยนไปเรียนนาฏศิลป์และศิลปะ ทำให้เรียนไม่ต่อเนื่อง

แนวทางแก้ไขคือจัดการเรียนดนตรีทั้งหมดไว้ในระดับชั้น ม.1 ให้เสร็จสิ้นทั้ง 40 ชั่วโมงจะได้ผลดีขึ้นในการปฏิบัติการสอน แต่จะเกิดปัญหาคือ หากนักเรียนต้องย้ายไปเรียนที่โรงเรียนอื่นจะไม่ได้เรียนนาฏศิลป์หรือทัศนศิลป์ เพราะจัดการเรียนการสอนไม่เหมือนกัน

การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

การจัดทำคำอธิบายรายวิชา ใช้การหลอมรวมเนื้อหาทั้ง 3 กลุ่มสาระ ซึ่งกำหนดคำอธิบายรายวิชาสาระดนตรีเป็นส่วนใหญ่เนื่องจากมีความรู้และความถนัดมากกว่าสาระอื่น ๆ ดังปรากฏคำอธิบายรายวิชาส่วนที่เป็นดนตรีมีรูปแบบเป็นความเรียงดังนี้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การศึกษาค้นคว้าและคิดวิเคราะห์ หาความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับศิลปะ ขับร้องบรรเลงเพลงสถาบัน และดูแลรักษาเครื่องดนตรี โดยใช้หลักองค์ประกอบดนตรี พร้อมทั้งร่วมอนุรักษ์สืบทอดดนตรีพื้นเมือง เพลงพิธี โดยจัดกิจกรรมบูรณาการเพื่อให้เกิดการวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์ ชื่นชมในคุณค่าทางความงามความไพเราะและความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย...

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประเภทของเครื่องดนตรีไทย,ให้หลักการผสมวง,เทคนิคการขับร้องและบรรเลงดนตรี ปฏิบัติการขับร้องและบรรเลง ใช้เครื่องดนตรีอย่างถูกต้อง ดูแลเก็บรักษาเครื่องดนตรี หลักการฟังวิเคราะห์เพลง ความไพเราะของเสียงดนตรีตามหลักการทางดนตรี

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประเภทของเครื่องดนตรี หลักการผสมวงและอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อจิตใจ การนำองค์ประกอบทางดนตรีและเทคนิคทางดนตรีมาประยุกต์ใช้กับการขับร้องและบรรเลงดนตรี รู้วิธีเก็บรักษาเครื่องดนตรี วิเคราะห์ วิจารณ์ความแตกต่างและความไพเราะของเสียงดนตรีที่ตนชื่นชอบ อ.กุศล เนื่องจากยังไม่ชำนาญกลัวว่าไม่ครอบคลุมทุกประเด็นจึงให้หัวหน้าฝ่ายวิชาการช่วยปรับกันหลายครั้งบางครั้งก็มีการเพิ่มเติมที่หลัง ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ถ้าเป็น

โครงสร้างที่ไม่กำหนดประเด็นมากเรามีอิสระกำหนดมาแล้วออกนอกกรอบไม่ได้ ถ้าส่วนกลางหรือกลุ่มรวมครุรวมกันในระดับกลุ่มหรือเขตการศึกษากำหนดจะครอบคลุมยิ่งขึ้นไม่ต้องนั่งว่าห่วยมีการปรึกษาหารือ.วิชาการ/ศ.น.อยู่หลายครั้ง

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

ครูกุศล กล่าวว่า หน่วยการเรียนรู้ยังไม่ครอบคลุมทุกเนื้อหา เนื่องจากครูไม่มีโอกาสศึกษาเพิ่มเติม หรือไม่ละเอียดมากพอ ไม่ทันสมัยไม่ลึกซึ้ง ไม่ทราบถึงวิวัฒนาการในปัจจุบันหรือเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมไม่ทราบข่าวมีการอบรม จึงมีหลักการกำหนดค่าน้ำหนักความสำคัญในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ย่อย ได้แก่การวิเคราะห์ตามจำนวนเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ที่มีการเรียนปฏิบัติให้น้ำหนักและจำนวนคาบมากกว่าหน่วยที่เป็นทฤษฎี แต่บางหน่วยทฤษฎีก็ให้ น.ร.ค้นคว้าเองน้อย แต่หน่วยที่ครูต้องอธิบายเพิ่มเติมให้มากขึ้น ครูไม่มั่นใจในความรู้หลักจากเรียนไปแล้ว และนักเรียนได้รับการปลูกฝังด้านคุณธรรมด้านจริยธรรมด้านการมีน้ำใจ การเชื่อฟังครู การช่วยงานครูในการเตรียมอุปกรณ์การเรียนการสอน มีความซื่อสัตย์ในการฝึกซ้อม

ตอนที่ 3 การเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

นักเรียนไม่ได้ปฏิบัติเครื่องดนตรีตามที่คาดหวังไว้ถูกบังคับให้เรียนเครื่องเหมือนกันเพราะไม่มีเครื่องที่หลากหลายจึงไม่มีความสุข สนุก เคยประสานงานไปทางผู้อำนวยการ โรงเรียนและคณะกรรมการ โรงเรียนจึงได้กีตาร์เพิ่มมา 10 ตัว แต่ยังไม่พอเนื่องจากเด็กมี 3 ห้อง ห้องละ 40 คน นักเรียนหลายคนอยากเล่นกลอง แซ็กโซโฟน ครูได้แนะนำให้เลือกสาระเพิ่มเติม

ควรมีการระดมความคิดจากผู้รู้มีประสบการณ์ เช่น ครูดนตรีรวมกลุ่มมีการนำเสนอและแลกเปลี่ยนวิธีการ เป็นเกณฑ์มาตรฐานช่วงชั้นระดับจังหวัดเพราะประสานงานกันง่ายทำให้มีความมั่นใจยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามครูดนตรียังคงต้องการให้ชุมชนและนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสาระดนตรีในทุกกระบวนการ แต่ในปัจจุบันยังขาดโอกาส เนื่องจากความรีบเร่งในการจัดทำหลักสูตรให้ทันใช้งาน

รายงานผลการสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย
เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีในระดับช่วงชั้นที่ 3
ในสถานศึกษาของรัฐ จังหวัดสงขลา

โรงเรียนหาดใหญ่พิทยาคม สัมภาษณ์วันที่ 24 กรกฎาคม 2549

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ครูดนตรีคือ นางจงดี ไทยตรง อายุ 42 ปี สำเร็จการศึกษา ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ป.กศ. สูง) วิชาเอกดนตรีศึกษา และจบการศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา ในระดับปริญญาตรี สอนดนตรีมาแล้วเป็นเวลา 16 ปี มีความถนัดด้านดนตรีไทย เคยเข้ารับการอบรมด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมในปี พ.ศ.2546 แต่ไม่มีวิทยากรด้านดนตรีมาให้ความรู้โดยตรง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตร

การกำหนดวิสัยทัศน์

จากนโยบายที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความประสงค์ให้นักเรียนได้ร่วมแสดงดนตรีในชุมชนเช่น งานแต่งงาน งานศพ รวมทั้งให้มีการบรรเลงในพิธีหน้าเสาธงทุกวัน จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการกำหนดวิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระศิลปะ มีความว่า ... กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มุ่งพัฒนาให้นักเรียนเกิดความรู้ด้านทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์ ค้นหาศักยภาพความสนใจของตนเองสามารถแสดงงานศิลปะในชุมชนได้... ครูดนตรีจึงพยายามให้นักเรียนได้นำดนตรีไปใช้ในชีวิตประจำวัน และมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน อ.จงดี มีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ว่า ควรให้นักเรียนได้มีโอกาสในการแสดงออกให้มากขึ้นให้มีการขยายความสัมพันธ์กับชุมชนให้กว้างขวางกว่าเดิม แต่อาจประสบปัญหาบ้าง เนื่องจากโรงเรียนอยู่ในพื้นที่ห่างไกล นักเรียนเดินทางด้วยรถประจำจึงไม่สะดวกในการทำกิจกรรมพิเศษ

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

ในระดับช่วงชั้นที่ 3 ครูจงดี คำนึงถึงนโยบายของโรงเรียนและวิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระส่วนชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรโดยตรง มีส่วนร่วมเพียงการบริจาคเงินสนับสนุนกิจกรรมดนตรีเท่านั้น จากการสังเกตของครู พบว่า นักเรียนที่สำเร็จจากการศึกษาจากช่วงชั้นที่ 2 จากสถานศึกษาเอกชนส่วนใหญ่มีผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในสาระดนตรีมากกว่านักเรียนที่สำเร็จจากสถานศึกษาของรัฐ แต่ไม่ส่งผลต่อการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ในระดับช่วงชั้นที่ 3 แต่อย่างใด แม้ว่าความรู้ด้านทฤษฎีดนตรีและการปฏิบัติมีน้อยแต่นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะด้านการฟังมาแล้ว อ.จงดีมีความเชื่อว่าสามารถกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้ครอบคลุมมาตรฐาน

ช่วงชั้นทั้ง ศ.2.1 และ ศ.2.2 คือจัดให้นักเรียนได้มีโอกาสขับร้อง บรรเลงดนตรีและเรียนทฤษฎีดนตรีบ้าง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีปรากฏ ดังนี้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนรู้หลักการฟังเพลงขั้นพื้นฐาน เป่าขลุ่ยเพียงออได้

1. เข้าใจประวัติความเป็นมาของดนตรี
2. จำแนกความแตกต่างเรื่ององค์ประกอบของดนตรีและการขับร้อง
3. มีทักษะการปฏิบัติดนตรีไทย
4. มีทักษะการบรรเลงดนตรีและการขับร้องโดยนำองค์ประกอบของดนตรีมาใช้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ใช้กระบวนการกลุ่มในการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ผลงานดนตรีที่ครูจัดให้และที่เป็นผลงานของเพื่อน ร่วมการแสดงดนตรีต่อสาธารณชน

1. มีความรู้ ความเข้าใจและอธิบายหน้าที่เครื่องดนตรีไทย
2. อธิบายและเห็นคุณค่าการผสมผสานเครื่องดนตรีไทย
3. มีความสามารถในการสร้างสรรค์ทางดนตรี

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร่วมแสดงดนตรีต่อสาธารณชน วิเคราะห์ผลงานของเพื่อนนักเรียน

1. รู้และความเข้าใจหน้าที่เครื่องดนตรีสากล
2. รู้และเข้าใจการผสมผสานเครื่องดนตรีสากล
3. มีความสามารถในการสร้างสรรค์ทางดนตรี
4. สามารถนำดนตรีสร้างสรรค์ชิ้นงานในกิจกรรมของสังคม

ในการเริ่มจัดทำหลักสูตรนักเรียนไม่มีส่วนร่วมใด ๆ แต่หลังจากได้นำหลักสูตรไปใช้งานแล้วนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ให้ครูทราบ

ปัญหาในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ที่ครูงัด ประสพคือ การฝึกปฏิบัติดนตรี หากกำหนดไปแล้ว นักเรียนคนใดที่ขาดความรับผิดชอบอาจไม่ประสบความสำเร็จ ส่วนการเรียนทฤษฎีดนตรี สามารถกำหนดภาระงานเป็นกลุ่มได้ ในโอกาสต่อไป อ.จงดีมีความประสงค์จะทำแบบสำรวจความต้องการของนักเรียนในการเรียนดนตรีเพื่อจะปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น

การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

ครูจงดี้ มีการใช้ความรู้เดิมจากที่ได้เรียนมา รวมทั้งขอคำปรึกษาจากครูดนตรีท่านอื่น ๆ และใช้แหล่งเรียนรู้จากแบบเรียนบางส่วน of หลายสำนักพิมพ์ ดังปรากฏคือ

สาระการเรียนรู้ดนตรีไทย

ม.1	ม.2	ม.3
ประวัติดนตรีไทย	ทฤษฎีดนตรีไทย	ทฤษฎีดนตรีไทย
ประเภทของเครื่องดนตรีไทย	การฟังเพลงไทย	การฟังเพลงไทย
-	การขับร้อง	การขับร้อง
-	การบรรเลงขลุ่ยเพียงออในบทเพลงตามใจชอบและตามถนัด	บรรเลงขลุ่ยเพียงออในบทเพลงที่ชอบและถนัด

สาระการเรียนรู้ดนตรีสากล

ม.1	ม.2	ม.3
องค์ประกอบของดนตรี (จังหวะ ทำนอง)	องค์ประกอบของดนตรี (จังหวะ ทำนอง)	ปฏิบัติเครื่องดนตรี เช่น ขลุ่ยรีคอร์เดอร์, เมโลเดียน
ทฤษฎีโน้ตเบื้องต้น (ลักษณะตัวโน้ต ตัวหยุด)	ทฤษฎีโน้ตเบื้องต้น (การเคาะ จังหวะตามอัตราตัวโน้ต)	เพลงมาร์ชโรงเรียน เพื่อจัดตั้ง วงดนตรีของโรงเรียน
การเคาะจังหวะตามอัตราตัวโน้ต	การอ่านโน้ตเพลงชาติ เพลงสรรเสริญพระบารมี	-
ขับร้องบทเพลงพระราชนิพนธ์ เพลงพรปีใหม่	ขับร้องเพลงประสานเสียง เพลงมาร์ชโรงเรียน	-
-	ศัพท์ดนตรี	-

สาระการเรียนรู้ดนตรีท้องถิ่น

เรียนเฉพาะในชั้น ม.1 เกี่ยวกับลักษณะของดนตรีมโนราห์ เน้นการฝึกปฏิบัติหรือการร่วมกิจกรรม

ครูจงดี้ ให้ความคิดเห็นว่าการจัดสาระการเรียนรู้ดังกล่าวตรงกับความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและชุมชน เพราะสามารถนำนักเรียนไปแสดงดนตรีในชุมชนได้ แต่ในด้านความ

ต้องการของนักเรียนยังไม่มี การสำรวจอย่างเป็นทางการ และเห็นว่าควรมีครูดนตรีอย่างน้อย 2 คน ที่ชำนาญเฉพาะด้านคือครูดนตรีไทยและดนตรีสากล ในด้านสื่อการเรียนครูควรมีและใช้สื่อที่ชัดเจน มิฉะนั้นนักเรียนไม่สามารถเข้าใจสิ่งที่ครูสอนได้ หากเรื่องใดที่นักเรียนไม่สามารถเข้าใจเอง ได้สิ่งนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องสอน ได้แก่การศึกษาเกี่ยวกับ วงโยชวาทิต วงออร์เคสตรา

การกำหนดเวลาเรียน

ผู้ที่มีอิทธิพลสูงสุดในการจัดเวลาเรียนคือผู้บริหารสถานศึกษาคือจัดสรรเวลาเรียนให้สาระดนตรีดังนี้ ม.1 จำนวน 13 คาบต่อปี ม.2 จำนวน 14 คาบต่อปี ม.3 จำนวน 13 คาบต่อปี เมื่อรวมทั้ง 3 ปี มีการเรียนการสอนดนตรีจำนวน 40 คาบเรียนซึ่งเป็นที่ยอมรับของครูดนตรี เนื่องจากมีครูดนตรีเพียงคนเดียว และเห็นว่า มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังแล้ว เนื่องจากเป็นเพียงสาระพื้นฐานเท่านั้น ไม่สามารถสอนให้ลึกซึ้งได้มากกว่านี้ หากครูสอนสิ่งที่ยากเกินไปอาจส่งปัญหาต่อการควบคุมนักเรียน แต่หากเป็นไปได้ควรเรียนปฏิบัติดนตรีครั้งละ 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ จะช่วยให้นักเรียนสามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีได้ และเห็นผลสัมฤทธิ์เร็วขึ้น

การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

แนวคิดในการจัดทำคำอธิบายรายวิชาของ ครูจงดี้ คือการให้นักเรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนไปแล้วใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ และไม่ควรรให้นักเรียนเรียนเกินความรู้ขั้นพื้นฐาน ดังปรากฏคำอธิบายรายวิชาส่วนที่เป็นดนตรีดังนี้

ม.1 เรียนเกี่ยวกับประวัติดนตรีไทย , ประเภทของเครื่องดนตรีไทย ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์ การผสมวงและวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี หลักการฟัง หลักการวิเคราะห์เพลง หลักการขับร้องบรรเลงดนตรี วิธีการบรรเลง การใช้เครื่องดนตรี การดูแลและเก็บรักษาเครื่องดนตรี

ม.2 ประเภทของเครื่องดนตรีไทย,หลักการผสมวง,เทคนิคการขับร้องและบรรเลงดนตรีปฏิบัติการขับร้องและบรรเลง ใช้เครื่องดนตรีอย่างถูกต้อง ดูแลเก็บรักษาเครื่องดนตรี หลักการฟังวิเคราะห์เพลง ความไพเราะของเสียงดนตรีตามหลักการทางดนตรี

ม.3 ประเภทของเครื่องดนตรี หลักการผสมวงและอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อจิตใจ การนำองค์ประกอบทางดนตรีและเทคนิคทางดนตรีมาประยุกต์ใช้กับการขับร้องและบรรเลงดนตรี รู้วิธีเก็บรักษาเครื่องดนตรี วิเคราะห์ วิจัยความแตกต่างและความไพเราะของเสียงดนตรีที่ตนชื่นชอบ

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

ครูจงดี้ มีหลักการกำหนดค่าน้ำหนักความสำคัญในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ย่อย ได้แก่ หน่วยใดมีการเรียนปฏิบัติ ให้น้ำหนักและจำนวนคาบมากกว่าหน่วยที่เป็นทฤษฎี เพราะครูเชื่อว่า นักเรียนสามารถนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวันได้มากกว่า ซึ่งครูเชื่อมั่นว่าเมื่อนักเรียนสำเร็จช่วงชั้นที่ 3 แล้วจะมีผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเหมาะสมตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ และนักเรียนได้รับการปลูกฝังด้านคุณธรรมด้านจริยธรรมสังคมและวัฒนธรรมที่ชัดเจนจากการเรียนดนตรีไทยแล้วมีโอกาสได้ไหว้พ่อแก้ว หรือการไปลามาไหว้ การนั่งกราบ แม้ว่านักเรียนบางคนมีความพอใจที่สามารถเล่นดนตรีได้ แต่มีนักเรียนบางส่วน ไม่มีความสุขเพราะไม่ได้เรียนเครื่องดนตรีอื่น ๆ ตามต้องการ ครูจงดี้ คาดหวังไว้ว่าหากมีการปรับปรุงหลักสูตรจะแก้ปัญหานี้ได้

หน่วยการเรียนรู้ที่ปรากฏมีดังนี้

ชั้น	ลำดับที่	ชื่อหน่วย	เวลาเรียน
ม.1	1.	เครื่องดนตรีไทย	4
	2.	องค์ประกอบของดนตรีและการขับร้อง	3
	3.	การเล่นเครื่องดนตรีอย่างง่าย	5
	4.	เพลงประกอบการบรรเลง	1
ม. 2	5.	ดนตรีไทยไพเราะ	10
	6.	ดนตรีกับชีวิต	3
ม.3	7.	รู้ไว้ใช่ว่า	8
	8.	รวมกันเราอยู่	5

ตอนที่ 3 การเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

อย่างไรก็ตามครูจงดี้ ยังคงต้องการให้ชุมชนและนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสาระดนตรีในทุกกระบวนการ แต่ในปัจจุบันยังขาดโอกาส เนื่องจากความริบเร่งในการจัดทำหลักสูตรให้ทันใช้งาน

รายงานผลการสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย
เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีในระดับช่วงชั้นที่ 3
ในสถานศึกษาของรัฐ จังหวัดสงขลา

โรงเรียนหาดใหญ่เจริญราษฎร์พิทยาคม สัมภาษณ์วันที่ 21 กันยายน 2549

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ครูดนตรีชื่อ นายสุทธิพงษ์ นนทกุล อายุ 37 ปี การศึกษาศรศาสตรบัณฑิต วิชาเอกดนตรีศึกษา มีความถนัดด้านดนตรีสากลและดนตรีท้องถิ่นภาคอีสาน สอนดนตรีเป็นเวลา 14 ปี ปัจจุบันเป็นข้าราชการครู ค.ศ. 2 ได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมตั้งแต่ พ.ศ. 2546 ที่โรงเรียนจัด และปี 2546 ณ โรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ แต่ไม่มีวิทยากรด้านดนตรีมาให้ความรู้โดยตรง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตร

การกำหนดวิสัยทัศน์

โรงเรียนเน้นนักเรียนมีความรู้ทักษะด้านดนตรีศิลปะกีฬา ให้คนมีจุดพักผ่อนคลายในการดำเนินชีวิต โรงเรียนสนับสนุนดนตรี คือ จัดอุปกรณ์เครื่องดนตรี เปิดวิชาเลือกทั้งในช่วงชั้นที่ 3 และ 4 ส่งเสริมนักเรียนร่วมการแข่งขันทักษะดนตรี กิจกรรมชุมนุมดนตรี วิสัยทัศน์ของของกลุ่มสาระศิลปะ คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ความเข้าใจในศิลปะ มีทักษะกระบวนการคิดที่เป็นระบบ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ พัฒนาตนเองให้มีสุนทรียภาพ นำศิลปะ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และพัฒนาผู้เรียนด้วยสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม รู้จักและเข้าใจความเป็นมาและรูปแบบของศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ความเป็นสากลอันเป็นรากฐานทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืน วิสัยทัศน์ดังกล่าวมีปรากฏอยู่ทุกส่วนของหลักสูตรเช่นผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง แผนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การกำหนดวิสัยทัศน์ตามสภาพจริงจึงไม่มีปัญหา

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

นักเรียนที่สำเร็จมาจากช่วงชั้นที่ 2 มีผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานช่วงชั้นอยู่แล้ว เช่นรู้จักประเภทและชื่อปฏิบัติเครื่องดนตรี เช่นขลุ่ยรีคอร์เดอร์ กีตาร์ และเล่นเครื่องดนตรีไทยได้ จึงทำให้ครูดนตรีสามารถกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามมาตรฐานช่วงชั้น ที่ 3 ได้ต่อเนื่องและครอบคลุมทั้ง ศ.2.1 และ ศ.2.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ปรากฏดังนี้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. เข้าใจหลักการผสมวงดนตรีประเภทวงดนตรีพื้นเมืองภาคกลาง/ภาคใต้วงเครื่องสาย วงอังกะลุง และระบำได้ว่าดนตรีมีอิทธิพลต่อจิตใจและความรู้สึกของบุคคล

2. ขับร้องเพลงพื้นเมือง / เพลงไทยในอัตราจังหวะชั้นเดียว / เพลงพิธี / เพลงสถาบัน
บรรเลงดนตรีไทยเพลงอัตราจังหวะสองชั้นหรือชั้นเดียวหรือเพลงพื้นเมือง และบรรเลงดนตรีสากล
เพลงพิธี เพลงสถาบัน และเพลงอื่น ๆ ได้ตามความต้องการ

3. มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้ และเก็บรักษาเครื่องดนตรีที่ใช้ในวง
เครื่องสาย วงอังกะลุงและวงดนตรีพื้นเมือง

4. แสดงออกถึงการรับรู้ในความไพเราะของดนตรีจากประสบการณ์ ตามหลักการพื้นฐาน
ทางดนตรี

5. แสดงความคิดเห็นและจำแนกความแตกต่างขององค์ประกอบดนตรีในเรื่องของเสียง
จังหวะ ทำนอง และความไพเราะของเสียงดนตรีตามหลักการทางดนตรี

6. นำความรู้ทางดนตรีไปใช้กับกลุ่มสาระอื่น ๆ และชีวิตประจำวันได้

7. เข้าใจถึงอิทธิพลของความเชื่อทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อดนตรีในสมัยสุโขทัย

8. มีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1. เข้าใจหลักการผสมวงดนตรีประเภท วงดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือวงดนตรีพื้นเมืองภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ วงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย วงเครื่องสายบ้าน วงเครื่องสายมโหรี และระบุได้ว่าดนตรี
มีอิทธิพลต่อจิตใจและความรู้สึกของบุคคล–

2. ขับร้องเพลงไทยในอัตราจังหวะ สองชั้น เพลงพระราชนิพนธ์และเพลงประสานเสียง 2
แนว และบรรเลงขลุ่ยเพียงออ เครื่องประกอบจังหวะ อังกะลุง หรือขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ให้ได้ผลตาม
ความต้องการ

3. มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้ และเก็บรักษาเครื่องดนตรีประเภท เครื่อง
กำกับจังหวะ ขลุ่ยเพียงออและรีคอร์เดอร์

4. แสดงออกถึงการรับรู้ในความไพเราะของดนตรีจากประสบการณ์และความสนใจ ตาม
หลักการพื้นฐานทางดนตรี

5. แสดงความคิดเห็นและจำแนกความแตกต่างขององค์ประกอบดนตรีในเรื่องของเสียง
จังหวะ ทำนอง การประสานเสียงการแปรทำนองและความไพเราะของเสียงดนตรีตามหลักการทาง
ดนตรี

6. นำความรู้ทางดนตรีไปใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวันได้

7. เข้าใจถึงอิทธิพลของความเชื่อทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อดนตรีในสมัยกรุงศรีอยุธยา

8. มีส่วนร่วมและซาบซึ้งในกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา
ท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. เข้าใจหลักการผสมวงดนตรีประเภท วงมโหรีวงโยชวาทิตวงดุริยางค์ วงแชมเบอร์วงแจ๊ส และระบุได้ว่าดนตรีมีอิทธิพลต่อจิตใจและความรู้สึกของบุคคล
2. ขับร้องเพลงไทยในอัตราจังหวะ สองชั้น เพลงพระราชนิพนธ์และเพลงประสานเสียง เพลงไทยสากลบรรเลงดนตรีไทยและดนตรีสากลได้ทั้งประเภทเดี่ยวและการรวมวง
3. มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้ และเก็บรักษาเครื่องดนตรีประเภท ขลุ่ยเพียงออ อังกะลุง และกีตาร์
4. แสดงออกถึงการรับรู้ในความไพเราะของดนตรีจากประสบการณ์และความสนใจ ตามหลักการพื้นฐานทางดนตรี
5. แสดงความคิดเห็นและจำแนกความแตกต่างขององค์ประกอบดนตรีในเรื่องของเสียงประสาน ถิ่นของเพลง ทาง ความหนักเบา และความไพเราะของเสียงดนตรีตามหลักการทางดนตรี
6. นำความรู้ทางดนตรีไปใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวันได้
7. เข้าใจถึงอิทธิพลของความเชื่อทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อดนตรีในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์
8. มีส่วนร่วมและซาบซึ้งในกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล

บุคคลที่มีส่วนร่วมกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้แก่ คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ที่จัดให้มีการประชุมสัมมนา การจัดทำและอนุมัติหลักสูตร นักเรียนมีการประเมินคุณลักษณะของตนเอง โรงเรียนจัดได้เลย

ปัญหาคือขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ เครื่องดนตรีสากล เด็กจึงได้แค่รู้จักแต่ไม่ได้เล่นเครื่องดนตรี ข้อคิดเห็นอื่น ๆ คือควรให้นักเรียนมีโอกาสเรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีหลากหลาย

การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

ครูสุทธิพงษ์ มีการใช้ความรู้เดิมจากที่ได้เรียนมา รวมทั้งขอคำปรึกษาจากครูดนตรีท่านอื่น ๆ รวมทั้งวิทยากรท้องถิ่น เช่น มโนราห์ ดนตรีไทย อีกทั้งใช้แหล่งเรียนรู้จากแบบเรียนบางส่วนของหลายสำนักพิมพ์ และสื่ออื่น ๆ เช่น วีซีดี ซีดีเพลง อินเทอร์เน็ต ดนตรีในท้องถิ่น สาระการเรียนรู้ที่ปรากฏคือ

สาระการเรียนรู้ดนตรีไทย

ม.1	ม.2	ม.3
1. การผสมวงดนตรีพื้นเมือง ภาคกลางและภาคใต้ / วง เครื่องสาย / วงอังกะลุง	1.การผสมวงดนตรีประเภท วง ดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือและวง ดนตรีพื้นเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ / วงปี่พาทย์ / อิทธิพลของดนตรีมีผลต่อจิตใจ และความรู้สึกของบุคคล	1.หลักการผสมวงดนตรี ประเภท วงมโหรี
2. การขับร้องเพลงพื้นเมือง เพลงไทยในอัตราจังหวะชั้น เดียว เพลงพิธีและเพลงสถาบัน การบรรเลงเพลงพื้นเมืองเพลง ไทยอัตราจังหวะสองชั้นหรือ ชั้นเดียว เพลงพิธีและเพลง สถาบัน	2. การขับร้องเพลงไทยในอัตรา จังหวะ สอง ชั้น การบรรเลงขลุ่ยเพียงออ อังกะลุงเครื่องประกอบ จังหวะ	2. การขับร้องเพลงไทยใน อัตราจังหวะ สองชั้น และชั้น เดียว การฝึกบรรเลงดนตรีไทยทั้ง ประเภทเดี่ยวและรวมวง
3. การใช้ และเก็บรักษาเครื่อง ดนตรีที่ใช้ในวงเครื่องสาย วง อังกะลุงและวงดนตรีพื้นเมือง	3. การใช้ และเก็บรักษาเครื่อง ดนตรีประเภท เครื่องกำกับ จังหวะ และขลุ่ยเพียงออ	
4. การรับรู้ในความไพเราะ ของดนตรีจากประสบการณ์ ตามหลักการพื้นฐานทางดนตรี	4. การรับรู้ในความไพเราะของ ดนตรีจากประสบการณ์ และ ตามความสนใจตามหลักการ พื้นฐานทางดนตรี	
5. องค์ประกอบดนตรีในเรื่อง ของเสียงประสาน ลีลาของ เพลง ทาง ความหนักเบา และ ความไพเราะของเสียงดนตรี ตามหลักการทางดนตรี	5. องค์ประกอบดนตรีในเรื่อง เสียง จังหวะ ทำนอง การแปร ทำนอง และความไพเราะของ เสียงดนตรีตามหลักการทาง ดนตรี	

ม.1	ม.2	ม.3
1. การนำความรู้ทางดนตรีไปใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และชีวิตประจำวัน	1. การนำความรู้ทางดนตรีไปใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และชีวิตประจำวัน	1. ความเชื่อทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อดนตรีไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์
2. อิทธิพลของความเชื่อทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อดนตรีในสมัยสุโขทัย	2. ความเชื่อทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อดนตรีไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยา	2. กิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย
3. กิจกรรมดนตรีพื้นเมืองดนตรีไทย ที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย	3. กิจกรรมดนตรีพื้นเมืองดนตรีไทย ที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย	-

สาระการเรียนรู้ดนตรีสากล

ม.1	ม.2	ม.3
-	1.การผสมวงดนตรีประเภท วง / วง แตรวง วงสตริงคอมโบ / วงแตรวง ขวบ้าน-อิทธิพลของดนตรีมีผลต่อจิตใจและความรู้สึกของบุคคล	1.การผสมวงดนตรีประเภท วงโยธวาทิต วงดุริยางค์ วงแจ๊ส 2.อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อจิตใจและความรู้สึกของบุคคล
-	2.การขับร้องเพลง เพลงพระราชนิพนธ์และเพลงประสานเสียง 2 แนว การบรรเลงขลุ่ยรีคอร์เดอร์	2.การขับร้อง เพลงพระราชนิพนธ์และเพลงประสานเสียง 2 แนวหรือ 3 แนวและเพลงไทยสากล การฝึกบรรเลงดนตรีสากลทั้งประเภทเดี่ยวและรวมวง
-	การใช้ และเก็บรักษาเครื่องดนตรีประเภท ขลุ่ยรีคอร์เดอร์	การใช้ และเก็บรักษาเครื่องดนตรีประเภท รีคอร์เดอร์ และกีตาร์
-	ความไพเราะของดนตรี	ความไพเราะของดนตรี
-	องค์ประกอบดนตรี ในเรื่อง เสียง จังหวะ ทำนอง การประสานเสียง การ และความไพเราะของ	องค์ประกอบดนตรีในเรื่อง เสียงประสาน ลีลาของเพลง ทาง ความหนักเบา และความไพเราะของเสียงดนตรีตามหลักการทาง

	เสียงดนตรีตามหลักการทางดนตรี	ดนตรี
-	การนำความรู้ทางดนตรีไปใช้กับ	การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้
-	กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และ ชีวิตประจำวัน	กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และ ชีวิตประจำวัน
-	กิจกรรมดนตรีสากลที่เกี่ยวข้องกับ มรดกทางภูมิปัญญาสากล	กิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมรดกทาง วัฒนธรรม ภูมิปัญญาสากล

สาระการเรียนรู้ดนตรีท้องถิ่น

เรียนเฉพาะในชั้น ม.1 คือศึกษาวงดนตรีท้องถิ่นเช่น วงมโนราห์ ซึ่งมีวิทยากรมาให้ความรู้เบื้องต้น

สาระการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นตรงกับวิสัยทัศน์ ธรรมนูญโรงเรียน นักเรียนได้เรียนดนตรีสากลมากกว่าดนตรีไทย ในการประชุมทุกปี ผู้ปกครองได้เสนอให้สอนให้มากขึ้น

การกำหนดเวลาเรียน

โรงเรียนจัดสรรเวลาเรียนให้สาระดนตรีจำนวน 40 คาบเรียน ดังนี้ ชั้น ม.1 จำนวน 13 คาบต่อปี ม.2 จำนวน 13 คาบต่อปี ม.3 จำนวน 14 คาบต่อปี ครูดนตรีไม่มีโอกาสกำหนดเวลาเรียน ต้องทำตามโครงสร้างของฝ่ายวิชาการ ไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้ จึงไม่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เวลาเรียนมีน้อยเพียง 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ถ้าขยายได้ก็ดี เด็กจะสามารถฝึกทักษะได้อย่างเต็มที่ ในปัจจุบันเด็กที่ชอบดนตรีได้ไปเรียนและ ฝึกต่อในกิจกรรมชุมนุม

การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

ครูสุทธิพงษ์ใช้หลักการว่านักเรียนต้องรู้จักศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่สนใจ และปฏิบัติทดลองใช้ในชีวิตประจำวัน แนะนำคนรอบข้าง และมีความสุขหลอมรวมเนื้อหาทั้ง 3 กลุ่ม และเขียนในขอบข่ายที่กว้าง ทั้งสาระ ทักษะและกระบวนการให้แยกไปตามระดับชั้นดังนี้

ม.1 ศึกษาประวัติ และวิวัฒนาการของดนตรีประเภทของเครื่องดนตรี ความสัมพันธ์ระหว่าง ดนตรีกับมนุษยการผสมวงและวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี หลักการฟังเพลง การขับร้อง การใช้เครื่องดนตรี การดูแลรักษาฝึกปฏิบัติการ ขับร้องและบรรเลงดนตรี

ม.2 ศึกษาประวัติ ของดนตรีเกี่ยวกับหลักการผสมวงดนตรี เทคนิค การขับร้องบรรเลง การใช้ การดูแลรักษาหลักการฟัง วิเคราะห์เพลง ความเชื่อทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อดนตรีฝึกปฏิบัติการขับร้องและบรรเลงดนตรี เพื่อสื่อความคิด จินตนาการความรู้สึกลดจนนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่น และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ม.3 ศึกษาประวัติของดนตรีเกี่ยวกับ หลักการผสมวงดนตรี ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์ เทคนิค การขับร้องบรรเลง การใช้เครื่อง การดูแลรักษา หลักการฟัง วิเคราะห์เพลง การใช้ดนตรีในพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและสากล ฝึกปฏิบัติ การขับร้องและบรรเลงดนตรี เพื่อสื่อความคิด จินตนาการความรู้สึก ตลอดจนนำความรู้ หลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่นๆ ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

ครูสุทธิพงษ์ใช้หลักการกำหนดค่าน้ำหนักความสำคัญในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ย่อยได้แก่การให้ หน่วยที่มีการปฏิบัติให้น้ำหนักมากกว่า เพราะความรู้สึบบนตนเองได้ มั่นใจว่านักเรียนที่จบการศึกษา บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้จากการวัดผลรายปีอยู่ในระดับดี นักเรียนส่วนใหญ่มีความสุข สนุก แต่ในเชิงประจักษ์ยังไม่พอใจ เนื่องจาก โรงเรียนขาดความพร้อม ครูต้องมีความพยายามสูง ไม่มีการต่อ ยอดเสริมทักษะให้นักเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ปรากฏคือ

ระดับชั้น	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลาเรียน(ชั่วโมง)
ม.1	ความรักในดนตรี	2
	การสร้างสรรค์ดนตรี	6
	ดนตรีกับวัฒนธรรมภูมิปัญญา	2
	ศิลปะกับชีวิต	3
ม.2	องค์ประกอบของดนตรี	2
	ดนตรีไทย	2
	ดนตรีสากล	2
	ดนตรีวิจารณ์	2
	วัฒนธรรมทางดนตรี	2
ม.3	กิจกรรมดนตรีและกลุ่มสาระอื่น ๆ	3
	หลักการสร้างสรรค์ดนตรี	4
	การสร้างสรรค์ดนตรี	5
	ดนตรีวิจารณ์	1
	รวม	40

ตอนที่ 3 การเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

ครูสุทธิพงษ์ กล่าวให้คำแนะนำว่า คณะกรรมการโรงเรียนและชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร และการกำหนดกิจกรรม ให้มีความเชื่อในหลักสูตรท้องถิ่น และครูดนตรีต้องมีความรู้ที่ดี

รายงานผลการสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย
เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีในระดับช่วงชั้นที่ 3
ในสถานศึกษาของรัฐ จังหวัดสงขลา
โรงเรียนรัตภูมิวิทยา สัมภาษณ์วันที่ 27 กรกฎาคม 2549

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

นายบุญณพงศ์ บุญณศิริ ตำแหน่ง ครู ค.ศ. 2 อายุ 35 ปี อายุราชการ 12 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกดนตรีศึกษา มีความถนัดด้านดนตรีสากล มีประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปี 2546 จำนวน 2 ครั้ง แต่ไม่มีวิทยากรด้านดนตรีมาให้ความรู้โดยตรง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตร

การกำหนดวิสัยทัศน์

ภายในปี 2548 รัตภูมิวิทยาจะเป็นโรงเรียนที่มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความเป็นไทย ใฝ่ใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษา โรงเรียนจึงสนับสนุนวงโยชวาทิต แต่มีงบน้อย นโยบายก็น้อย แต่ครูพยายามกำหนดวิสัยทัศน์เองว่า ...ให้รู้จักการรักดนตรี ใช้ดนตรีในชีวิตประจำวัน... ไม่เน้นเป็นอาชีพ ครูดนตรีพยายามสอนนักเรียนให้ปฏิบัติเครื่องดนตรีให้ได้ตามนั้น แต่ปัญหาที่พบ คือ สภาพปัจจุบันของนักเรียนที่ไม่พร้อม จึงกำหนดวิสัยทัศน์เป็นระดับกลาง แต่เด็กก็ยังทำได้ไม่ถึงเกณฑ์ ในช่วงแรกยังคงพอดี แต่ช่วงหลังก็ต่ำลงเรื่อย ๆ ต้องปรับทุก 3 ปี จึงจะได้เป็นปัจจุบัน

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

ครูบุญณพงศ์ กล่าวว่า ในระดับช่วงชั้นที่ 3 ได้จัดการเรียนดนตรีไว้ในระดับ ม.2 เพียงระดับเดียว ปัญหาที่ครูดนตรีพบคือ นักเรียนที่สำเร็จมาจากช่วงชั้นที่ 2 มีผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานช่วงชั้นเพียงบางโรงเรียน แต่ละที่ก็มีไม่เท่ากัน ส่งผลต่อครูคือ ในคาบแรก ๆ ต้องจัดปรับสอนพื้นฐาน โดยให้นักเรียนทำแบบสอบถามก่อน และครูจำเป็นต้องกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามมาตรฐานช่วงชั้นที่ 3 ให้ครอบคลุมทั้ง ศ.2.1 และ ศ. 2.2 แต่บางอย่างก็ไม่ละเอียด เพราะเวลาเรียนมีไม่พอ ความถนัดของครูก็มีผลส่วนหนึ่ง ยังคิดว่าได้เรียนด้านดนตรีศึกษามา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปรากฏดังนี้

1. บอกประวัติ ความเป็นมา ชื่อ และลักษณะ รวมทั้งแยกประเภทของเครื่องดนตรี และการผสมวงดนตรีในรูปแบบต่าง ๆ (หน่วยชื่อ เครื่องดนตรี จำนวน 14 ชั่วโมง)

2. ใช้เครื่องดนตรี เก็บรักษา และทำความสะอาดได้อย่างถูกต้องตามวิธีการ พร้อมทั้งนำความรู้ที่ได้ไปใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และชีวิตประจำวัน (ดนตรีในชีวิตประจำวัน จำนวน 15 ชั่วโมง)

3. บอกประวัติความเป็นมาของดนตรี ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์ และการจัดแสดงกิจกรรมดนตรีเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย และสากลได้ (ดนตรีกับมนุษย์ จำนวน 5 ชั่วโมง)

4. ขับร้องและบรรเลงดนตรีได้อย่างถูกต้องตามหลักการ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นและจำแนกความแตกต่าง เรื่ององค์ประกอบดนตรี ความไพเราะของเสียงดนตรี ตามหลักการทางดนตรี (ร้องเพลง จำนวน 6 ชั่วโมง)

ผู้อำนวยการ โรงเรียน และนักเรียนมีส่วนร่วมกำหนดผลการเรียนรู้ทางอ้อม เนื่องจากครูได้นำกรณีศึกษาของนักเรียนบางคน ทั้งที่ถนัด และไม่ถนัดเพื่อหาแนวทางในการสอน ชุมชนมีส่วนร่วม และ กรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมบ้าง

ปัญหาในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คือ บางอย่างเป็นเรื่องไกลตัวเด็ก เมื่อครูจัดให้ศึกษาค้นคว้า แต่หนังสือมีไม่พอ อินเทอร์เน็ตมีไม่ทั่วถึง บางบ้านไม่มีแม้แต่ไฟฟ้า แนะนำว่าการจัดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ดีควรสอดคล้องกับนักเรียน วิชาดนตรีพื้นฐานตั้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้ระดับกลาง ๆ อย่างน้อย 2 แบบ สำหรับนักเรียนแตกต่างกัน

การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

ครูบุญพงษ์ ใช้ความรู้เดิมจากที่ได้เรียนมา รวมทั้งขอคำปรึกษาจากครูดนตรีท่านอื่น ๆ รวมทั้งวิทยากรท้องถิ่น ดนตรีพื้นบ้าน อีกทั้งใช้แหล่งเรียนรู้จากแบบเรียนบางส่วนของหลายสำนักพิมพ์ และสื่ออื่น ๆ เช่น เครื่องดนตรีของจริง สาระการเรียนรู้ที่ปรากฏจริงมีเฉพาะระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คือ

สาระการเรียนรู้ดนตรีไทย

1. เครื่องดนตรีไทย
2. วงดนตรีไทย
3. วิธีใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรี
4. ประวัติดนตรีไทย
5. การร้องเพลง การอ่านโน้ตไทย และปฏิบัติขลุ่ยเพลงไทย เพลงลอยกระทง

สาระการเรียนรู้ดนตรีสากล

1. เครื่องดนตรีสากล
2. วงดนตรีสากล
3. วิธีใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรี

4. ประวัติดนตรีสากล

5. ทฤษฎีดนตรีสากล องค์ประกอบของโน้ต

6. การร้องเพลง การอ่านโน้ตสากล และปฏิบัติขลุ่ยเพลงไก่ แมงมุม

สาระการเรียนรู้ดนตรีท้องถิ่น

ศึกษาเครื่องดนตรีท้องถิ่น จังหวะ ทำนอง เช่น หนังตะลุง มโนรา ส่วนร้องเงี้ยว เรียนใน
สัระนาฏศิลป์

ครูบุญผ่องศ์ มีมุมมองตรงกับผู้บริหาร คือ มองว่าเรียนอย่างมีความสุข และ ปฏิบัติขลุ่ย
ได้ แต่ยังไม่มั่นใจในความพึงพอใจของชุมชน เพราะเน้นการสอนทฤษฎีดนตรี

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ คือพยายามให้นักเรียนได้ศึกษาพื้นฐานดนตรี หากนักเรียนคนใดสนใจ
จริง ๆ ค่อยไปเรียนในวิชาเพิ่มเติม

การกำหนดเวลาเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษา มีอิทธิพลในการจัดสรรเวลาเรียนให้สาระดนตรีจำนวน 40 คาบเรียน
ครูมีโอกาสบ้าง แต่เนื่องจากโรงเรียนเน้นในวิชาหลักได้แก่ สังคม วิทยาศาสตร์ ฯลฯ วิชาดนตรีได้
เวลาส่วนที่เหลือ แต่คิดว่ามีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังอยู่แล้ว
เพราะจัดโดยให้เข้ากับเวลา ยึดถือเวลาเป็นหลัก

ปัญหาที่พบคือ ตอนเริ่มแรก ให้เวลากับ บางหน่วยมาก จึงต้องเพิ่มภายหลัง ซึ่งกระทบกับ
หน่วยอื่น ก็ปรับหน่วยอื่นๆ ต่อไปอีก

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ควรแบ่ง คะแนนกับเวลาเรียนในสัดส่วน 50 / 50 คือ ไม่ควรให้คะแนน
มาก แต่เวลาเรียนน้อย หรือ คะแนนน้อย แต่เวลาเรียนมาก

การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

หลักการจัดทำคำอธิบายรายวิชา ของ ครูบุญผ่องศ์ คือคำนึงถึงเนื้อหา กระบวนการปฏิบัติ
กำหนดจุดประสงค์ และการวัดผล มีรูปแบบเป็นความเรียงมี 3 ย่อหน้า ซึ่งได้อบรมมาแล้ว แม้ว่าจะ
สอนในระดับชั้น ม.2 เพียงชั้นเดียวแต่จัดทำคำอธิบายรายวิชาครบทั้ง 3 ระดับ ซึ่งปรากฏคำอธิบาย
รายวิชาส่วนที่เป็นดนตรี ดังนี้

ม 1. ศึกษาประวัติ ความเป็นมาของดนตรี ประเภทของเครื่องดนตรีไทย ดนตรีสากล

หลักการฟัง ขับร้อง บรรเลงดนตรีการแสดง ความแตกต่างขององค์ประกอบของดนตรี

ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์ กิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย ฝึกปฏิบัติ

วิเคราะห์การขับร้องบรรเลงดนตรีไทยสากล วิธีการใช้เครื่องดนตรี การดูแลรักษา เพื่อให้มีความรู้

พื้นฐาน ความเข้าใจ ชื่นชม เห็นคุณค่าของคนตรี มาประยุกต์ใช้กับวิชาอื่น และในชีวิตประจำวัน ได้อย่างเหมาะสม

ม.2 ศึกษาประวัติและวิวัฒนาการ ความเชื่อ วัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อดนตรี หลักการฟัง การแสดง การผสมวงดนตรีไทย ดนตรีสากลที่เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ฝึกปฏิบัติวิเคราะห์ การขับร้องบรรเลง วิธีการดูแลรักษา เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ ชื่นชม เห็นคุณค่าของคนตรี มาประยุกต์ใช้กับวิชาอื่น และในชีวิตประจำวัน ได้อย่างเหมาะสม

ม.3 ศึกษาหลักการผสมวงดนตรีอิทธิพลของคนตรีต่อมนุษย์ เทคนิคการขับร้องบรรเลง ดนตรีไทย สากล ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์ หลักการฟังเพลง ฝึกปฏิบัติวิเคราะห์ขับร้อง เพลง บรรเลง ตลอดจนรู้จักใช้ดูแลรักษาเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ ชื่นชมเห็นคุณค่าของคนตรี มาประยุกต์ใช้กับวิชาอื่น และในชีวิตประจำวัน ได้อย่างเหมาะสม มีรสนิยม เกิดความอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทย และท้องถิ่น

ปัญหา คือ ยังไม่เข้าใจเพียงพอ จึงเลียนแบบมาจากหลักสูตรเก่า

ความคิดเห็นอื่น ๆ อยากให้มีคำอธิบายรายวิชาระดับกลาง ๆ ส่วนใหญ่อ้างของเก่า แล้วมาเพิ่มเติม หากเขียนละเอียดเกินไป จะบังคับเราให้ทำตามกรอบจึงไม่เป็นการยืดหยุ่น ควรเขียนให้มีข้อความกว้าง ๆ เนื่องจากพื้นฐานเด็กมีไม่เท่ากัน

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

ครูบุญผ่องศ์ มีหลักการกำหนดค่าน้ำหนักและให้ความสำคัญในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ย่อย ได้แก่ การวิเคราะห์ตามจำนวนเนื้อหา และตามความต้องการของนักเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติให้มีน้ำหนัก และจำนวนคาบมากกว่าหน่วยที่เป็นทฤษฎีอื่น ๆ ดูเนื้อหาว่าตรงกับกี่มาตรฐาน ถ้ามีไม่มาก ก็จัดเวลาเรียนให้น้อย ครูมั่นใจว่าบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี นักเรียนมีพื้นฐานเพียงพอ ในการเรียนแต่ละครั้งมีการเช็คชื่อนักเรียนทุก 10 นาที และตรวจเครื่องแต่งกาย นักเรียนจึงไม่เกรง ไม่หนีเรียน ฝึกระเบียบ มีการไหว้แบบไทย นักเรียนส่วนใหญ่มีความสุข สนุก นักเรียนมาเรียนไม่ขาด

ปัญหาที่พบ คือ สิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ไม่พร้อม อินเทอร์เน็ตไม่มี ไฟฟ้าไม่มี ให้นักเรียนฝึกค้นคว้าครูต้องลดใบความรู้ลง จึงควรคิดถึงสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น โรงเรียน และนักเรียน

ตอนที่ 3 การเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

เดิม ครูบุญณพวงศ์ ได้จัดทำหลักสูตรดนตรีไว้ทั้ง 3 ระดับชั้น แต่เมื่อสอนครบ 1 ปี ต้องเปลี่ยนมาจัดแบบบูรณาการ เนื่องจากเพิ่มปัญหาให้นักเรียน คือนักเรียนส่งงานไม่ทัน ครูส่งคะแนนไม่ทัน ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนต่ำ จึงปรับมาสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระดับเดียว และต้องการได้เวลาเรียน 1 คาบ ต่อ สัปดาห์ เพราะเมื่อเรียนแล้วนักเรียนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ควรให้เรียนแบบต่อเนื่อง ไม่ใช่เรียนแล้วลืม เรียนไปเรียนมาความรู้เท่าเดิมที่กำลังสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3 นั้นในความเป็นจริง ยังคงสอนเนื้อหาของช่วงชั้นที่ 2 อยู่เท่านั้นเอง

รายงานผลการสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย
เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีในระดับช่วงชั้นที่ 3
ในสถานศึกษาของรัฐ จังหวัดสงขลา

โรงเรียนคูเต่าวิทยา สัมภาษณ์วันที่ วันที่ 3 สิงหาคม 2549

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

นางพิศมัย สุวรรณจรรย์ อายุ 44 ปี ระยะเวลาสอนดนตรี 10 ปี การศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง(ป.กศ.สูง) วิชาเอกดนตรีศึกษา และวิชาเอกภาษาไทยในระดับปริญญาตรี มีความถนัดด้านดนตรีไทย ปัจจุบันเป็นข้าราชการครู ตำแหน่ง กศ. 2 มีโอกาสเข้ารับการอบรมด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมตั้งแต่วันที่ 12 เมษายน 2548 แต่ไม่มีวิทยากรด้านดนตรีมาให้ความรู้โดยตรง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตร

การกำหนดวิสัยทัศน์

โรงเรียนคูเต่าวิทยา มุ่งมั่นจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานสอดคล้องกับนโยบายกรมสามัญศึกษาเน้นวินัยใฝ่คุณธรรม นำปัญญา เห็นคุณค่าท้องถิ่น โรงเรียนจึงสนับสนุนดนตรีคือให้งบประมาณจัดซื้อเครื่องดนตรี ครูพิศมัยได้พยายามตั้งวงดนตรีไทยเพื่อช่วยเหลือชุมชน แต่อยู่ในชุมชนอิสลามที่มีความเชื่อว่าเล่นดนตรีแล้วบาป เด็กไทยพุทธ ร้อยละ 20 จึงสอนได้น้อย

ครูพิศมัย มีการใช้วิสัยทัศน์ของของกลุ่มสาระศิลปะ มีความว่า ...มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางด้านศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ตามศักยภาพของตนเอง ชื่นชมเห็นคุณค่า และเกิดความซาบซึ้งในงานศิลปะดนตรีและนาฏศิลป์ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและสากล และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน...ครูดนตรีจึงกำหนดพันธกิจในการสอนว่าเมื่อนักเรียนจบจากโรงเรียนคูเต่าแล้ว จะได้อะไร

ปัญหาคือไม่แน่ใจว่าทำได้ถูกต้องตามแนวทางหรือไม่ และ ได้รับการอบรมน้อย จึงไม่เข้าใจ ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ก็น่าจะมีการจัดอบรม เฉพาะสาระดนตรีและวิทยากรควรเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านดนตรีโดยตรง

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

ปัญหาที่ครูดนตรีพบคือนักเรียนที่สำเร็จมาจากช่วงชั้นที่ 2 ไม่มีผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานช่วงชั้น เนื่องจากขาดครูดนตรีมีแต่นาฏศิลป์ มีการเชิญพระมาสอนบ้าง เด็กบางคนไม่มีความรู้หรือรู้แบบผิด จึงส่งผลให้ครูต้องแก้ไขก่อนซึ่งเป็นการเสียเวลา แต่ครูดนตรีก็กำหนดผล

การเรียนรู้ที่คาดหวังตามมาตรฐานช่วงชั้น ที่ 3 ให้ครอบคลุมทั้ง ศ.2.1 และ ศ.2.2

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ปรากฏดังนี้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. เข้าใจเรื่องประเภทของเครื่องดนตรี
2. ขับร้องและบรรเลงดนตรีโดยนำองค์ประกอบทางดนตรีมาใช้
3. มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้ และเก็บรักษาเครื่องดนตรี-
4. รับรู้ถึงความไพเราะของดนตรี ตามหลักการพื้นฐานทางดนตรี -
5. จำแนกความแตกต่างเรื่ององค์ประกอบของดนตรี -
6. เข้าใจวิธีนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับกลุ่มสาระอื่น ๆ และชีวิตประจำวัน
7. เข้าใจประวัติความเป็นมาของดนตรี -
8. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์ -
9. เข้าใจหลักการจัดการแสดงและมีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1. เข้าใจเรื่องประเภทของเครื่องดนตรีและหลักการผสมวง
2. ขับร้องและบรรเลงดนตรีโดยนำองค์ประกอบทางดนตรีและเทคนิคทางดนตรีมาใช้
3. มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้ และเก็บรักษาเครื่องดนตรี
4. รับรู้ถึงความไพเราะของดนตรี ตามหลักการประสบการณ์บนพื้นฐานทางดนตรี
5. วิเคราะห์ความไพเราะของเสียงดนตรีที่ตนชื่นชอบจากหลักการทางดนตรีของดนตรี
6. เข้าใจวิธีนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับกลุ่มสาระอื่น ๆ และชีวิตประจำวัน
7. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์
8. มีส่วนร่วมและซาบซึ้งในกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา

ท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและสากล

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. เข้าใจเรื่องประเภทของเครื่องดนตรีและหลักการผสมวง และอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อ

จิตใจและความรู้สึกของบุคคล

2. ขับร้องและบรรเลงดนตรีโดยนำองค์ประกอบทางดนตรีและเทคนิคทางดนตรีมา

ประยุกต์ใช้ให้ได้ผลตามต้องการ

3. มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้ และเก็บรักษาเครื่องดนตรี
4. ซาบซึ้งความไพเราะของดนตรี จากหลักการประสบการณ์และความสนใจบนพื้นฐาน

ทางดนตรี

5. วิเคราะห์และวิจารณ์ความแตกต่างและความไพเราะของเสียงดนตรีที่ตนชื่นชอบตามหลักการทางดนตรี

6. เข้าใจวิธีนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับกลุ่มสาระอื่น ๆ และชีวิตประจำวัน

7. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์

8. จัดการแสดงและร่วมกิจกรรมดนตรีโดยแสดงออกถึงความซาบซึ้งที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

บุคคลที่มีส่วนร่วมได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนจัดให้มีการอบรมครู นักเรียนกับครู ร่วมกันจัดกิจกรรม ปรับการเรียนสอนการสอน เลือกใช้สื่อ ส่วนชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการให้ความรู้ดนตรีท้องถิ่น ปัญหาคือครูยังขาดความเข้าใจ และไม่มั่นใจจึงควรจัดอบรม เฉพาะดนตรี

การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

ครูพิสมัย มีการใช้ความรู้เดิมจากที่ได้เรียนมา รวมทั้งขอคำปรึกษาจากครูดนตรีท่านอื่น ๆ รวมทั้งวิทยากรท้องถิ่น เช่น กลองยาว ลิเกฮูลู อีกทั้งใช้แหล่งเรียนรู้จากแบบเรียนบางส่วนของหลายสำนักพิมพ์ และสื่ออื่น ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต วีซีดี เทปเพลงสาระการเรียนรู้ที่ปรากฏคือ

สาระการเรียนรู้ดนตรีไทย

ม.1	ม.2	ม.3
ประเภทของเครื่องดนตรี	หลักการผสมวงดนตรี	หลักการผสมวงดนตรีและความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์
-หลักการขับร้องและบรรเลงดนตรี-ปฏิบัติการขับร้องและบรรเลงดนตรี(ร้องเพลงขึ้นเดียว+เครื่องกำกับจังหวะ)	-เทคนิคการขับร้องและบรรเลงดนตรี-ปฏิบัติการขับร้องและบรรเลงดนตรี(ขลุ่ยเพียงออ)	ขับร้องและบรรเลงดนตรีโดยการนำเทคนิควิธีการ-มาประยุกต์ใช้
วิธีการใช้เครื่องดนตรีอย่างถูกต้อง –การดูแลเก็บรักษาเครื่องดนตรี(เครื่องกำกับจังหวะ)	วิธีการใช้เครื่องดนตรีอย่างถูกต้อง –การดูแลเก็บรักษาเครื่องดนตรี	วิธีการใช้เครื่องดนตรีอย่างถูกต้อง –การดูแลเก็บรักษาเครื่องดนตรี
หลักการฟังและวิเคราะห์เพลง	หลักการฟังและวิเคราะห์เพลง	หลักการฟังและวิเคราะห์เพลง

ม.1	ม.2	ม.3
ความแตกต่างในเรื่ององค์ประกอบของดนตรี	ความไพเราะของเสียงดนตรีตามหลักการทางดนตรี	ความไพเราะของบทเพลงที่ตนชื่นชอบตามหลักการทางดนตรี
การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และชีวิตประจำวัน	การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และชีวิตประจำวัน	การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และชีวิตประจำวัน
2.2 ประวัติความเป็นมาของดนตรี-ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์	ความเชื่อและวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อดนตรี	ดนตรีที่ใช้ในพิธีกรรม
หลักการจัดแสดงกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย	หลักการจัดแสดงกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและสากล	สร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและสากล
-ร้องเพลงลาวจ้อย/ ตั๊นวรเชษฐ์	เพลงลาวดวงเดือน	เขมรไพรโยค (เปิดเทป)

สาระการเรียนรู้ดนตรีสากล

ม.1	ม.2	ม.3
ประเภทของเครื่องดนตรี	หลักการผสมวงดนตรี	บรรเลงดนตรีโดยการนำเทคนิควิธีการ-มาประยุกต์ใช้ (ทฤษฎีโน้ตสากลเครื่องหมายกำหนดจังหวะเครื่องหมายแปลงเสียง) (เมโลเดียน/กีตาร์/เพลงแสงเทียน)
ความแตกต่างในเรื่ององค์ประกอบของดนตรี(ทฤษฎีโน้ตสากลเครื่องหมายกำหนดจังหวะเครื่องหมายแปลงเสียง)	-เทคนิคการขับร้องและบรรเลงดนตรี -ปฏิบัติการขับร้องและบรรเลงดนตรี(ร้องชะตาชีวิต)	วิธีการใช้เครื่องดนตรีอย่างถูกต้อง –การดูแลเก็บรักษาเครื่องดนตรี

ม.1	ม.2	ม.3
-	ตามหลักการทางดนตรี(ทฤษฎีโน้ตสากลเครื่องหมายกำหนดจังหวะเครื่องหมายแปลงเสียง)	หลักการฟังและวิเคราะห์เพลง
-	หลักการจัดแสดงกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและสากล	ความไพเราะของบทเพลงที่ตนชื่นชอบตามหลักการทางดนตรี
-	-	สร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระการเรียนรู้ดนตรีท้องถิ่น

เรียนเฉพาะชั้น ม.1 ศึกษาวงดนตรีท้องถิ่นเช่น วงกาหลอ จากการสำรวจแหล่งเรียนรู้จริง

ครูพิสมัย ให้ความคิดเห็นว่าการจัดสาระการเรียนรู้ดังกล่าวตรงกับความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาชุมชน และนักเรียน แต่ยังมีปัญหาที่ทำให้กำหนดสาระการเรียนรู้ได้ไม่เต็มศักยภาพของครูคือการขาดความมั่นใจ ประสบการณ์ ความรู้

การกำหนดเวลาเรียน

โรงเรียนจัดสรรเวลาเรียนให้สาระดนตรีจำนวน 40 คาบเรียน ดังนี้ ชั้น ม.1 จำนวน 13 คาบต่อปี ม. 2 จำนวน 14 คาบต่อปี ม.3 จำนวน 13 คาบต่อปี ครูดนตรีมีโอกาสกำหนดเวลาเรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้ดนตรีมากขึ้น ชัดเจน ครูสอนคนเดียวจึงกำหนดได้เอง และเห็นว่า มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังอยู่แล้ว

การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

นอกจากสอนสาระดนตรีแล้วครูพิสมัย ยังได้รับมอบหมายให้สอนสาระนาฏศิลป์ และทัศนศิลป์ เนื่องจากมีครูดนตรีเพียงคนเดียวจึงต้องจัดทำคำอธิบายรายวิชาเพียงคนเดียว โดยใช้การหลอมรวมเนื้อหาทั้ง 3 กลุ่มและเขียนกว้าง ๆ ทั้งสาระทักษะกระบวนการแยกระดับชั้น ดังนี้

ม.1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับประเภทของเครื่องดนตรี หลักการขับร้องและบรรเลงดนตรี ปฏิบัติการขับร้องและบรรเลงดนตรี วิธีการใช้เครื่องดนตรี การดูแลและเก็บรักษาเครื่องดนตรี หลักการฟังและวิเคราะห์เพลง องค์ประกอบของดนตรี ประวัติความเป็นมาของดนตรี ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์ หลักการจัดแสดงดนตรีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และชีวิตประจำวัน โดยกระบวนการความรู้ความเข้าใจกระบวนการปฏิบัติ กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กระบวนการสร้างเจตคติ กระบวนการสร้างความตระหนัก และกระบวนการสร้างค่านิยม เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ มีความมั่นคงทางอารมณ์ ชื่นชมและเห็นคุณค่าดนตรี รักและภูมิใจในธรรมชาติสิ่งแวดล้อมตลอดจนศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของชาติ

ม.2 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับประเภทของเครื่องดนตรี หลักการขับร้องและบรรเลงดนตรี ปฏิบัติการขับร้องและบรรเลงดนตรี วิธีการใช้เครื่องดนตรี การดูแลและเก็บรักษาเครื่องดนตรี หลักการฟังและวิเคราะห์เพลง องค์ประกอบของดนตรี ประวัติความเป็นมาของดนตรี ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์ หลักการจัดแสดงดนตรีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และชีวิตประจำวัน โดยกระบวนการความรู้ความเข้าใจกระบวนการปฏิบัติ กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กระบวนการสร้างเจตคติ กระบวนการสร้างความตระหนัก และกระบวนการสร้างค่านิยม เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ มีความมั่นคงทางอารมณ์ ชื่นชมและเห็นคุณค่าดนตรี รักและภูมิใจในธรรมชาติสิ่งแวดล้อมตลอดจนศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของชาติ

ม.3 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลวิเคราะห์วิจารณ์ ฝึกทักษะปฏิบัติเกี่ยวกับอิทธิพลของของดนตรี ต่อมนุษย์การประยุกต์ใช้เทคนิควิธีการขับร้องและบรรเลงดนตรี วิธีการใช้เครื่องดนตรี การดูแลและเก็บรักษาเครื่องดนตรี หลักการฟังและวิเคราะห์เพลง วิเคราะห์ความไพเราะของบทเพลงที่ชื่นชอบตามหลักการดนตรีดนตรีที่ใช้ในพิธีกรรม การสร้างสรรค์งานดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล รวมทั้งการนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และชีวิตประจำวัน โดยกระบวนการความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กระบวนการสร้างเจตคติ กระบวนการสร้างความตระหนัก และกระบวนการสร้างค่านิยม เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ มีความมั่นคงทางอารมณ์ ชื่นชมและเห็นคุณค่าดนตรี รักและภูมิใจในธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของชาติ

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

การกำหนดค่าน้ำหนักความสำคัญในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ย่อย ได้แก่ การวิเคราะห์ตามจำนวนเนื้อหา ซึ่งครูพิสมัย แสดงความเชื่อมั่นว่าเมื่อนักเรียนสำเร็จช่วงชั้นที่ 3 สามารถบรรเลงเพลงขลุ่ยเพียงออได้ แม้ว่าจะไปเรียนต่อที่อื่น แต่ในระดับชั้น ม.4 ครูก็ยังสอนเป่าขลุ่ยเช่นเดิม นักเรียนส่วนใหญ่มีความสุข สนุก จึงรีบมาเรียนก่อนเวลา มีอุปกรณ์การเรียนครบ เมื่อมีเวลาว่างนักเรียนจะมาเป่าขลุ่ย ไม่หนีเรียน และนักเรียนยังได้รับการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความสามัคคี เอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือกัน อ่อนโยนขึ้น ซื่อสัตย์ ตรงเวลา มีความรับผิดชอบสูง หน่วยการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นใช้ชื่อหน่วยเดิม แต่เรียนเนื้อหาซับซ้อนและลึกซึ้งกว่าเดิม ปรากฏดังนี้

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลาเรียน		
		ม.1	ม. 2	ม. 3
1	ดนตรีไพเราะ	2	2	1
2	เสนาะบรรเลง	4	4	6
3	ฟังเพลงต้องเรียนรู้	2	2	2
4	เป็นอยู่อย่างไทย	1	1	1
5	ใส่ใจแหล่งที่มา	3	3	2
6	รู้ค่านำไปใช้	3	3	3

ตอนที่ 3 การเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

ครูพิสมัย ให้ความคิดเห็นว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรี ต้องเชิญผู้รู้มาให้การอบรม ประชุม ช่วยกันคิด วางแผน ระดมความคิดและรวมกลุ่มกันอบรมเฉพาะครูดนตรี ส่วนฝ่ายอื่น ๆ ได้แก่ผู้อำนวยการโรงเรียน ควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ หากในชุมชนมีวิทยากรที่มีความรู้ด้านดนตรีควรให้นำมาเผยแพร่ และนักเรียนควรให้ความร่วมมือทำกิจกรรม โดยครูเชิญนักเรียนที่ชอบดนตรีทุกคนและผู้สนใจเข้าร่วมการประชุม

รายงานผลการสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย
เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีในระดับช่วงชั้นที่ 3
ในสถานศึกษาของรัฐ จังหวัดสงขลา
โรงเรียนกอบกุลวิทยาคม สัมภาษณ์วันที่

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ครูดนตรีชื่อนายวิจิตร เพชรบูรณ์ อายุ 48 ปี จบการศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง (ป.กศ.สูง) วิชาเอกดนตรีศึกษา มีความถนัดดนตรีไทย ปัจจุบันเป็นข้าราชการครู มีโอกาสเข้ารับการรับการอบรมการจัดทำหลักสูตรที่จัดโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลาเขต 3 ในรูปแบบรวมทุกวิชาใน ปี พ.ศ. 2546 แต่ไม่มีวิทยากรด้านดนตรีดนตรี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตร

การกำหนดวิสัยทัศน์

การกำหนดวิสัยทัศน์นั้น ในช่วงแรกผู้อำนวยการเชียร ทองโชค แนะนำให้จัดตั้งวงดนตรีไทยเพื่อบริการชุมชน เช่น งานศพ ขึ้นบ้านใหม่ วันไหว้ครู วันครูทุกปี แต่ไม่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ดนตรีโดยเฉพาะเนื่องจากใช้ของกลุ่มสาระอยู่แล้ว ซึ่งไม่มีปัญหาใด ๆ เพราะหัวหน้ากลุ่มสาระมีความเชี่ยวชาญและให้คำแนะนำ แต่ส่งผลคือนักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับวิสัยทัศน์ ความคิดเห็นอื่นต้องการความแน่นอนของหลักสูตร ถ้าขาดส่วนนี้จะสิ้นเปลืองเวลาในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งคนที่สับสน จะเป็นครูผู้กำหนดหลักสูตรนั่นเอง เพราะต้องเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

จากการสำรวจของครูวิจิตร พบว่า ในแต่ละปีนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากช่วงชั้นที่ 2 มีผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในสาระดนตรีน้อย คิดเป็นเขตชุมชน เช่น ฟังได้ 50% ระตะ 90% ยางทอง 60% คลองแจะ 15% วงศ์วิทย์ 20% ส่วนที่อื่น ๆ ไม่มีความรู้เพียงพอ เมื่อไม่มีสูตรอะไรแน่นอนควรจัดวางผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้หลวม ๆ ว่านักเรียนมีพื้นฐานแค่ไหนที่จะต้องต่อยอด ห้องไหนมีเด็กพร้อมก็สอนได้ ถ้าเด็กยังไม่พร้อมก็ต้องทบทวน

ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากเป็นเรื่องของธรรมชาติของวิชา ถ้าจะให้ให้นักเรียนเป็นคนตรี ต้องเรียนอย่างต่อเนื่อง หรือใช้เวลา 2 คาบต่อสัปดาห์ จึงจะมีผลดี เหมือนกับการทำขนม เราจะชิมแป้งดิบไม่ได้ ควรอบขนมให้สุกก่อน ใน ปัจจุบันยังมีปัญหาจากคำว่ากลุ่มสาระซึ่งส่งผลต่อการจัดหลักสูตรแบบหาร 3 ในวิชาเดียว แต่ครูวิจิตรให้ความคิดเห็นว่าการ กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจะครอบคลุมมาตรฐานช่วงชั้นทั้ง ศ.2.1 และศ.2.2 หรือไม่อยู่ที่มุมมองของแต่ละคน เช่นการสอน จังหวะทำนอง การใช้จึง การเรียนวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่นประกอบเพลงบอก เด็กได้รู้เพลงพื้นบ้าน

วิถีชีวิตของคนสมัยก่อน ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ปรากฏดังนี้
มัธยมศึกษาปีที่ 1

1. เข้าใจประเภทของเครื่องดนตรี
2. จับร้องและบรรเลงดนตรีโดยนำองค์ประกอบของดนตรีมาใช้
3. มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรี
4. ได้รับความไพเราะของดนตรีตามหลักการพื้นฐานทางดนตรี
5. จำแนกความแตกต่างเรื่ององค์ประกอบของดนตรี
6. เข้าใจวิธีนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ใน

ชีวิตประจำวัน

7. เข้าใจประวัติความเป็นมาของดนตรี
8. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์
9. เข้าใจหลักการจัดการแสดงและมีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1. เข้าใจประเภทของเครื่องดนตรี และหลักการผสมวงและอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อจิตใจ
และความรู้สึกของบุคคล

2. จับร้องและบรรเลงดนตรีโดยนำองค์ประกอบและเทคนิคทางดนตรีมาประยุกต์ใช้ให้
ได้ผลตามต้องการ

3. มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรี

4. ชាប់ซึ่งความไพเราะของดนตรีจากหลักการประสบการณ์และความสนใจบนพื้นฐานทาง
ดนตรี

5. วิเคราะห์และวิจารณ์ความแตกต่างและความไพเราะของเสียงดนตรีที่ตนชื่นชอบตาม
หลักการทางดนตรี

6. เข้าใจวิธีนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ใน

ชีวิตประจำวัน

7. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์
8. จัดการแสดงและร่วมชាប់ซึ่ง ที่เกี่ยวข้องับมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิ

ปัญญาไทยและสากล

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. เข้าใจประเภทของเครื่องดนตรี และหลักการผสมวง
2. จับร้องและบรรเลงดนตรีโดยนำองค์ประกอบและเทคนิคทางดนตรีมาใช้

3. มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรี
4. รับรู้ชื่นชมความไพเราะของดนตรีจากประสบการณ์บนพื้นฐานทางดนตรี
5. วิเคราะห์ความไพเราะของเสียงดนตรีที่ตนชื่นชอบตามหลักการทางดนตรี
6. เข้าใจวิธีนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ใน

ชีวิตประจำวัน

7. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์
8. มีส่วนร่วมและซาบซึ้ง ในกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญา

ท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและสากล

ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เน้นการเรียนดนตรี หากนักเรียนเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ เกรงว่าไม่ได้รับการอนุมัติ จึงให้มีการเรียนดนตรีที่สมบูรณ์ไปอยู่ในวิชาเพิ่มเติม ซึ่งนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินกันเอง ชุมชนและ ผู้ปกครองสบายใจที่ครูดูแลทั่วถึง

ปัญหาในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ที่ อ.วิจิตรประสบคือ ถ้าสอนครบตามหลักสูตร 100 % จะไม่ทัน เพราะต้องใช้เวลามากในการสอน บางจุดประสงค์เช่นการขับร้อง จึงต้องประเมินตอนสอนด้วย เพราะพื้นฐานเด็กยังไม่แข็งแรง หากเรื่องใดครูไม่ถนัด จึงทำได้เพียงแนะนำ เช่นการอ่านโน้ต การประเมินใช้วิธีอิงกลุ่มไม่อิงเกณฑ์

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ถ้าจะทำให้ได้ผลจริงต้องใช้เวลาเรียนที่เพียงพอด้วย แม้จะต้องการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนแต่ก็ให้เวลาน้อยเกินไป ดังนั้นไม่ควรให้เรียนทั้ง 2 อย่างทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากลในกลุ่มเดียวกัน เด็กจะเกิดความสับสน

การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

ครูวิจิตร มีการใช้ความรู้เดิมจากที่ได้เรียนมา รวมทั้งขอคำปรึกษาจากครูดนตรีท่านอื่น ๆ บางส่วน รวมทั้งวิทยากรท้องถิ่น ได้แก่ นายแคว้ว รักเพชร นายชั้น หมวดพุทธ และใช้แหล่งเรียนรู้จากแบบเรียนบางส่วนของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ สื่ออื่น ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต วิธีดี พบบทเพลงต่าง ๆ มากมาย สาระการเรียนรู้ที่ปรากฏมีดังนี้

สาระการเรียนรู้ดนตรีไทย

ม.1	ม.2	ม.3
ประวัติความเป็นมาของดนตรีไทย	หลักการผสมวงดนตรีไทย	ทฤษฎีดนตรีไทย
ประเภทเครื่องดนตรีไทย	การปฏิบัติดนตรีไทย การใช้เครื่องดนตรีไทย	การฟังเพลงไทย

ม.1	ม.2	ม.3
	การดูแลรักษาเครื่องดนตรี	
หลักการฟังเพลง	หลักการฟังเพลง หลักการวิเคราะห์เพลง	การขับร้อง
หลักการขับร้องเพลงไทย ปฏิบัติการขับร้อง	-	การบรรเลงขลุ่ยเพียงออในบทเพลงตามใจชอบและตามถนัด
เทคนิคการบรรเลง การดูแลรักษาเครื่องดนตรี	-	-

สาระการเรียนรู้ดนตรีสากล ไม่มีการเรียนการสอน

สาระการเรียนรู้ดนตรีท้องถิ่น

เรียนเฉพาะชั้น ม.2 เพลงบอก ลีเกลาฮู บ้านท่าโพธิ์

ครูวิจิตร ให้ความคิดเห็นว่าการจัดสาระการเรียนรู้ดังกล่าวตรงกับความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา ชุมชน และนักเรียน เพราะครูสามารถนำนักเรียนไปแสดงดนตรีในชุมชนได้

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ควรให้มีการสอนดนตรีตั้งแต่อ่านโน้ตปฏิบัติเครื่องดนตรี ขับร้องได้จริง แต่หลักสูตรไม่เอื้ออำนวย ความสมบูรณ์จึงไปอยู่กับวิชาเลือก อยากให้มีการพัฒนาสมองทั้ง 2 ซีกของนักเรียนให้เท่ากัน

การกำหนดเวลาเรียน

ผู้ที่มีอิทธิพลสูงสุดในการจัดเวลาเรียนคือผู้บริหารสถานศึกษา ที่จัดสรรเวลาเรียนให้สาระดนตรีดังนี้ ม. 2 มีการเรียนการสอนดนตรีจำนวน 40 คาบเรียนซึ่งครูดนตรี ครูไม่มีโอกาสกำหนดเอง จึงส่งผลให้เกิดความไม่ลงตัวระหว่างเวลาเรียนกับเนื้อหา เห็นว่ามีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังระดับหนึ่ง มีปัญหาบ้าง แต่ได้ชดเชยในวิชาเลือกและชุมนุม ข้อคิดเห็นอื่น ดนตรีเด็กเรียนน้อย เวลาเรียนน้อยเกิน

การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

ครูวิจิตร ได้จัดทำคำอธิบายรายวิชาเป็นความเรียง ในรูปแบบที่กล่าวถึงเนื้อหา ทักษะ กระบวนการ ดังมีรายละเอียดคือ

มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง ประวัติและวิวัฒนาการของดนตรี ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์ การผสมวงและวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี หลักการฟัง หลักการวิเคราะห์เพลง หลักการขับร้องบรรเลงดนตรี วิธีการบรรเลง การใช้เครื่องดนตรีการดูแลและเก็บรักษาเครื่องดนตรี

เข้าใจประวัติความเป็นมาของดนตรี กิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม ฝึกปฏิบัติการขับร้องและบรรเลงดนตรี เพื่อสื่อความคิดจินตนาการความรู้สึก ตลอดจนนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาประยุกต์ใช้กับกลุ่มสาระอื่น ๆ และชีวิตประจำวัน

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

ครูวิจิตร มีหลักการกำหนดค่าน้ำหนักความสำคัญในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ย่อยได้แก่ ความยากง่ายของหน่วยเรียนรู้ซึ่งครูเชื่อมั่นว่าเมื่อนักเรียนสำเร็จช่วงชั้นที่ 3 แล้วจะมีผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเหมาะสมตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ และนักเรียนได้รับการปลูกฝังด้านคุณธรรมด้านจริยธรรมด้านการมีน้ำใจ มีความสุขสนุก ช้อคิดเห็นอื่น ๆ ผู้รับผิดชอบจากส่วนกลาง น่าจะนำคนมาทำประโยชน์กำหนดหลักสูตรให้สำเร็จดีกว่าให้ครูเขียนเอง เพราะมีครูน้อยอยู่แล้ว

ระดับชั้นที่เปิดสอน	หน่วยการเรียนรู้	จำนวน (ชั่วโมง)
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	ประวัติความเป็นมาของดนตรีไทย	2
	เครื่องดนตรี	2
	การฟังเพลง	6
	การขับร้อง	8
	การบรรเลงเพลงไทย	10
	การผสมวงดนตรีไทย	6
	เพลงในท้องถิ่น	6
รวม		40

ตอนที่ 3 การเสนอแนะแนวทางแก้ไข้ปัญหา

ครูวิจิตร ได้ให้ความเห็นต่าง ๆ ได้แก่ หลักสูตรไม่มีปัญหา แต่โรงเรียนไม่มีครูดนตรีสากล เด็กจึงขาดความรู้ส่วนนี้ แต่ไม่เป็นปัญหามากเพราะเด็กเล่นกีตาร์ได้อยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องสอน

รายงานผลการสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย
เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีในระดับช่วงชั้นที่ 3
ในสถานศึกษาของรัฐ จังหวัดสงขลา

โรงเรียนจะนะวิทยา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2549

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ครูดนตรีคือ นายไพฑูรย์ พิทักษ์ปัทมกร อายุ 37 ปี สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี วิชาเอกดนตรีศึกษา มีความถนัดด้านดนตรีสากล ในระดับปริญญาโทจบการศึกษาสาขาการบริหาร การศึกษา ทำการสอนดนตรีมาแล้วเป็นเวลา 12 ปี ปัจจุบัน เป็นข้าราชการครู ศ.2 เนื่องจากเป็น โรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีโอกาสเข้ารับการอบรมด้านการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 แต่ไม่มีวิทยากรด้านดนตรีมาให้ความรู้โดยตรง หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นฉบับปรับปรุงฉบับที่ 4

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตร

การกำหนดวิสัยทัศน์

จากเดิมที่โรงเรียนได้รับการสนับสนุนเครื่องดนตรีจากกรมสามัญศึกษาที่ต้องการให้นักเรียนสามารถเล่นดนตรีได้อย่างน้อยคนละ 1 เครื่อง เพื่อสนองต่อนโยบายการปฏิรูปการศึกษา แต่เมื่อเครื่องดนตรีมีไม่เพียงพอ ครูดนตรีจึงให้นักเรียนฝึกเป่าขลุ่ยตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน และได้กำหนดวิสัยทัศน์ของของสาระดนตรี มีความว่า...นักเรียนทุกคนสามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีตามความต้องการได้อย่างน้อย 1 เครื่อง ได้แก่ขลุ่ยหรือเมโลเดียน ส่วนนักเรียนที่เป็นนักดนตรีของโรงเรียนต้องฝึกให้ชำนาญเพียง 1 เครื่อง... ส่งผลให้ครูดนตรีพยายามสอนนักเรียนให้ปฏิบัติเครื่องดนตรีได้ แทนการรู้จักเครื่องดนตรีอย่างผิวเผิน ซึ่งนับว่าเป็นเพียงมาตรฐานขั้นต่ำ แต่ปัญหาที่ครูดนตรีพบ คือนักเรียนมีพื้นฐานเดิมมาน้อยเนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาในบริเวณใกล้เคียงไม่มีครูสอนดนตรี นักเรียนจึงไม่รู้จักตัวโน้ตมาก่อนหากกำหนดวิสัยทัศน์ไปแล้วนักเรียนตามไม่ทันและตอบสนองไม่ได้ วิธีแก้ไขต้องให้โรงเรียนระดับประถมศึกษามีครูดนตรีอย่างน้อย โรงเรียนละ 1 คน และมีวงดนตรีเช่น วงเมโลเดียน วงขลุ่ย หรือดนตรีไทย ดนตรีสากล

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

เมื่อปีการศึกษา 2543 ครูไพฑูรย์ได้รับแนวทางการจัดทำหลักสูตรจากหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จากนั้นสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของนักเรียนก่อนการจัดทำหลักสูตรดนตรีในครั้งแรก เมื่อจัดทำหลักสูตรเสร็จแล้วครูได้สำรวจความคิดเห็นของนักเรียนอีกครั้ง เพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้และกำหนดสัดส่วนคะแนน ในการวัดและประเมินผล ส่วนชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำ

หลักสูตรโดยตรง คือ ได้เชิญวิทยากรท้องถิ่นด้านดนตรีกลองยาวจากตำบลทุ่งใหญ่มาเป็นที่ปรึกษา และส่งหลักสูตรดนตรีฉบับสมบูรณ์ให้คณะกรรมการสถานศึกษาลงนามเป็นขั้นตอนสุดท้าย

ในระหว่างที่ได้นำหลักสูตรไปใช้ก็ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอยู่ตลอดเวลา กระทั่งปัจจุบันเป็นการปรับปรุงครั้งที่ 4 เนื่องจากปัญหาที่ครูดนตรีพบคือนักเรียนที่สำเร็จมาจาก ช่วงชั้นที่ 2 ไม่มีผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานช่วงชั้นจึงส่งผลให้เด็กขาดความเข้าใจในพื้นฐานดนตรี ครูต้องยອดความรู้ให้เด็กยาก ต้องสอนพื้นฐานใหม่ตั้งแต่การเคาะจังหวะ ทำนอง ประเภทของเครื่องดนตรี และอื่น ๆ ที่เด็กจำเป็นต้องรู้ แม้ว่าจะประสบปัญหาดังกล่าวแต่ครูดนตรีก็มีความจำเป็นต้อง กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามมาตรฐานช่วงชั้นที่ 3 ให้ครอบคลุมทั้ง ศ.2.1 และ ศ.2.2 โดย จัดการเรียนการสอนที่คำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และแก้ปัญหาโดยใช้หลักการว่า เด็กอ่อน สอนของง่าย เด็กเก่งสอนของที่ยากขึ้น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ปรากฏ ดังนี้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนรู้จักเครื่องดนตรีไทย / สากล วงดนตรีประเภทต่าง ๆ สามารถ ปฏิบัติเครื่องดนตรี เช่น เป่าขลุ่ยเพลงง่าย ๆ ได้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรียนต่อยອดจากชั้น ม.1 การเป่าขลุ่ยในเพลงที่ยากขึ้น เพิ่มประวัติ ดนตรี ดนตรีกับสังคม ความมีสุนทริยภาพ การดูแลรักษาเครื่องดนตรี ศึกษาผ่านแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต ซีดี วีซีดี

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรียนต่อยອดจากชั้นม.2 เพิ่มความเข้มในเนื้อหา เพิ่มบทเพลงที่ยากขึ้นมี ความรู้เกี่ยวกับสุนทรีย์ ความงาม หลักการฟัง การขับร้อง ทฤษฎีดนตรี ประวัติบุคคลสำคัญด้าน ดนตรี

ปัญหาในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ที่ อ.ไพฑูรย์ ประสบคือ เมื่อกำหนดไปแล้ว ยังไม่บรรลุ เนื่องจากพื้นฐานของนักเรียนมีน้อยจึงทำไม่ได้ อาจแก้ไขโดยการปรับปรุงหลักสูตร ให้เหมาะกับท้องถิ่นเช่น ใช้การเรียนดนตรีท้องถิ่นเช่น ลิเกสุลูลู ร่องเง้ง แทนดนตรีสากล

ความคิดเห็นอื่น ๆ ครูไพฑูรย์ แนะนำว่า การจัดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ดีควรมีครู 3 คน ทั้งจัดทำหลักสูตรและสอนจึงจะได้ผลตามที่คาดหวังไว้ แต่ที่มีปัญหาในปัจจุบันเพราะมีครูดนตรี เพียง 1 คนเท่านั้น ความชำนาญย่อมมีความจำกัด

การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

ครูไพฑูรย์ มีการใช้ความรู้เดิมจากที่ได้เรียนมา รวมทั้งขอคำปรึกษาจากครูดนตรีท่านอื่น ๆ รวมทั้งวิทยากรท้องถิ่น เช่น กลองยาว ลิเกสุลูลู อีกทั้งใช้แหล่งเรียนรู้จากแบบเรียนบางส่วนของหลาย สำนักพิมพ์ และสื่ออื่น ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต วีซีดี เทปเพลง สาระการเรียนรู้ที่ปรากฏ คือ

สาระการเรียนรู้ดนตรีไทย

ม.1	ม.2	ม.3
พื้นฐานดนตรีไทย(เครื่องดนตรี วงดนตรี การฟังเพลงไทย เช่นลาวจ้อย ลาวดวงเดือน เขมรไพรโยค)	ทฤษฎีดนตรีไทย จังหวะดนตรีไทย การตีกลองในอัตราจังหวะชั้นเดียว 2 ชั้น 3 ชั้น	ทฤษฎีดนตรีไทย
ประเภทของเครื่องดนตรีไทย	หลักการผสมวงดนตรีไทย	การฟังเพลงไทย
ความไพเราะของดนตรีไทย	การฟังเพลงไทย	สุนทรียของเสียงดนตรี
การใช้กระบวนการกลุ่มศึกษาสืบค้นข้อมูล	การอ่านโน้ตไทย	การขับร้อง
-	ประวัติบุคคลสำคัญด้านดนตรีไทย(รายงานกลุ่ม/สืบค้นทางอินเทอร์เน็ต)	วงดนตรีพื้นเมือง ลิเกฮูลู ร่องเง้ง มโนราห์
-	-	การบรรเลงขลุ่ยเพียงออในบทเพลงตามในชอบและตามถนัด เช่น ลาวจ้อย ลาวดวงเดือน เขมรไพรโยค(ใช้โน้ตไทย)

สาระการเรียนรู้ดนตรีสากล

ม.1	ม.2	ม.3
ประวัติดนตรี/เครื่องดนตรี/วงดนตรี	ประวัติดนตรี(ต่อจาก ม.1) / ดนตรีกับสังคม	สุนทรียความงามขององค์ประกอบดนตรี
ทฤษฎีโน้ตเบื้องต้น/การบันทึกโน้ต(ลักษณะตัวโน้ตตัวหยุด)	ทฤษฎีโน้ตเบื้องต้น(การเคาะจังหวะตามอัตราตัวโน้ต)	ทฤษฎีโน้ตยากขึ้น/เครื่องหมายกำหนดจังหวะ/บันไดเสียง Am/G/คอร์ด/การประสานเสียง
การเคาะจังหวะตามอัตราตัวโน้ต/ตบมือ/ตีกลอง	บันไดเสียง ซี เมเจอร์ เครื่องหมายแปลงเสียง	ปฏิบัติเครื่องดนตรี/ขลุ่ย เพลงที่ยากขึ้น เพลงสมัยนิยม 2 เพลง เพลงชาติ/สรรเสริญพระบารมี
เป่าขลุ่ยง่าย ๆ /ไล่วินโด	เพลงชาติ / สรรเสริญพระบารมี	การขับร้อง / ทฤษฎี / ออกเสียง

ม.1	ม.2	ม.3
เสียง / เพลงสามัคคีชุมนุม	กราวกีฬา	ตามคีย์บอร์ดฝึกโสต/หายใจ ร้องเพลงตามชอบ 2 เพลงลูกทุ่ง 1 สตรี 1
ทำนองเพลง(อ่านโน้ตไทย)	เป่าขลุ่ยเพลงพระราชนิพนธ์ ชะตาชีวิต/สายฝน(เป่าไม่ต้อง ไม่ครบตามเครื่องหมายแปลง เสียง)	วิจารณ์ ผลงานขับร้องของ เพื่อน

สาระการเรียนรู้ดนตรีท้องถิ่น

จัดให้เรียนเฉพาะชั้น ม.1 โดยศึกษาวงดนตรีท้องถิ่น เช่น หนังตะลุง มโนราห์ จากการสำรวจแหล่งเรียนรู้จริงและการชมวิดีโอ

ครูไพฑูรย์ให้ความคิดเห็นว่าการจัดสาระการเรียนรู้ดังกล่าวตรงกับความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาชุมชน และนักเรียนเพราะมีวงดนตรีไปร่วมกิจกรรมในท้องถิ่นและร่วมการแข่งขันในโอกาสต่าง ๆ แต่ยังมีปัญหาที่ทำให้กำหนดสาระการเรียนรู้ได้ไม่เต็มศักยภาพของครูได้แก่การมีอุปกรณ์ดนตรีไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน การที่มีครูเพียงคนเดียวและถนัดดนตรีสากลทำให้จัดการเรียนการสอนดนตรีไทยได้เพียงระดับพื้นฐาน เมื่อทุกอย่างมีน้อยจึงส่งความรู้และพร้อมไปสู่เด็กได้น้อยเช่นกัน

การกำหนดเวลาเรียน

จากผลการประชุมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่มีนโยบายในการมุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นเลิศด้านดนตรี โรงเรียนจึงจัดสรรเวลาเรียนให้สาระดนตรีจำนวน 40 คาบเรียน ดังนี้ ชั้น ม.1 จำนวน 13 คาบต่อปี ม.2 จำนวน 14 คาบต่อปี ม.3 จำนวน 13 คาบต่อปี ซึ่งครูดนตรียอมรับในสภาพความจริงข้อนี้ เนื่องจากมีครูดนตรีเพียงคนเดียว และเห็นว่า มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังอยู่แล้ว เพราะเป็นเพียงสาระพื้นฐานเท่านั้น ทั้งที่ความต้องการที่แท้จริงของครูดนตรีคือการได้เรียนปฏิบัติครั้งละ 2 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ แต่เมื่อโอกาสไม่อำนวยจึงต้องแก้ปัญหาโดยการจัดสอนนอกเวลาหรือคาบว่างเพื่อให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษได้มีโอกาสฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ แต่ก็คือนักเรียนเพียงส่วนน้อย

การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

นอกจากสอนสาระดนตรีแล้ว ครูไพฑูรย์ ยังได้รับมอบหมายให้สอนสาระนาฏศิลป์และทัศนศิลป์ เนื่องจากมีครูเพียงคนเดียวจึงต้องจัดทำคำอธิบายรายวิชาเพียงคนเดียว โดยใช้การหลอม

รวมเนื้อหาทั้ง 3 กลุ่มและกำหนดคำอธิบายรายวิชาสาระดนตรีเป็นส่วนใหญ่เนื่องจากมีความรู้และความถนัดมากกว่าสาระอื่น ๆ ดังปรากฏคำอธิบายรายวิชาส่วนที่เป็นดนตรี ดังนี้

ม.1 เรียนเกี่ยวกับประวัติดนตรีไทย ประเภทของเครื่องดนตรีไทย ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์ การผสมวงและวิเคราะห์องค์ประกอบดนตรี หลักการฟัง หลักการวิเคราะห์เพลง หลักการขับร้องบรรเลงดนตรี วิธีการบรรเลง การใช้เครื่องดนตรี การดูแลและเก็บรักษาเครื่องดนตรี

ม.2 ประเภทของเครื่องดนตรีไทย หลักการผสมวง เทคนิคการขับร้องและบรรเลงดนตรี ปฏิบัติการขับร้องและบรรเลง ใช้เครื่องดนตรีอย่างถูกต้อง ดูแลเก็บรักษาเครื่องดนตรี หลักการฟัง วิเคราะห์เพลง ความไพเราะของเสียงดนตรีตามหลักการทางดนตรี

ม.3 ประเภทของเครื่องดนตรี หลักการผสมวงและอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อจิตใจ การนำองค์ประกอบทางดนตรีและเทคนิคทางดนตรีมาประยุกต์ใช้กับการขับร้องและบรรเลงดนตรี รู้วิธีเก็บรักษาเครื่องดนตรี วิเคราะห์ วิจัยความแตกต่างและความไพเราะของเสียงดนตรีที่ตนชื่นชอบ

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

ครูไพฑูรย์ มีหลักการกำหนดค่าน้ำหนักความสำคัญในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ย่อย ได้แก่ การวิเคราะห์ตามจำนวนเนื้อหา และตามความต้องการของนักเรียนการเรียนรู้ที่มีการเรียนปฏิบัติให้ มีน้ำหนักและจำนวนคาบมากกว่าหน่วยที่เป็นทฤษฎี ซึ่งครูและนักเรียนได้มีการประชุมตกลงกัน รวมทั้งการวัดผลคุณลักษณะต่าง ๆ ก็ยึดหยุ่นตามความต้องการของนักเรียน และนักเรียนได้รับการปลูกฝังด้านคุณธรรมด้านจริยธรรมด้านการมีน้ำใจ การเชื่อฟังครู การช่วยงานครูในการเตรียมอุปกรณ์การเรียนการสอน มีความซื่อสัตย์ในการฝึกซ้อมนักเรียนส่วนใหญ่มีความสุข สนุกที่ได้ปฏิบัติเครื่องดนตรี แต่มีนักเรียนบางส่วน ยังไม่มีความสุข ซึ่งเป็นเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล ในการปรับปรุงหลักสูตรครั้งต่อไปอาจมีการจัดหน่วยการเรียนรู้ให้ละเอียดยิ่งขึ้น

ตอนที่ 3 การเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

ครูไพฑูรย์ ให้ความคิดเห็นว่าการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีให้มีความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นสิ่งที่ยาก และนักเรียนยังไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ทุกคน วิธีแก้ไขอาจใช้การกำหนดปฏิทินการฝึกซ้อม แต่ที่ทดลองมาแล้วได้ผลน้อยเพราะครูขาดเวลาติดตามผล ในด้านการพัฒนาดนตรีไทยยังไม่ชัดเจนเพราะเด็กยังขาดโอกาสฟังเพลงไทย และเด็กส่วนใหญ่ไม่ต้องการเป็นคนเก่งดนตรี แต่อย่างไรก็ตามครูดนตรี ผู้บริหารและชุมชนมีความพอใจระดับหนึ่ง หากมีโอกาสจะต้องพัฒนาหลักสูตรให้ดีกว่าที่เป็นอยู่

รายงานผลการสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย
เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีในระดับช่วงชั้นที่ 3
ในสถานศึกษาของรัฐ จังหวัดสงขลา

โรงเรียนนาทวีวิทยาคม สัมภาษณ์วันที่ วันที่ 1 สิงหาคม 2549

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ครูดนตรีคือ นางสาวภัทรา พรหมทอง อายุ 37 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกดนตรีศึกษา มีความถนัดด้านดนตรีไทยและดนตรีท้องถิ่น ย้ายมาจากจังหวัดนครสวรรค์ ปัจจุบันเป็นข้าราชการครู ตำแหน่ง ค.ศ. 2 เนื่องจากเป็นดนตรีนำร้องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีโอกาสเข้ารับการอบรมด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2 ครั้งในภาพรวมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 แต่ไม่มีวิทยากรด้านดนตรีมาให้ความรู้โดยตรง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตร

การกำหนดวิสัยทัศน์

ผู้อำนวยการโรงเรียนมีความชอบดนตรีไทยมาก จึงสนับสนุนเครื่องดนตรีไทย และหัวหน้ากลุ่มสาระกำหนดให้ออกแสดงในชุมชนเป็นประจำ ทั้งยังมีการตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อสอนนักเรียนรอบ ๆ ชุมชนวันเสาร์ครึ่งวัน ในช่วงแรกของการเริ่มจัดทำหลักสูตรดนตรีได้จัดทำร่วมกันหลายโรงเรียน โดยโรงเรียนนาทวีวิทยาคม เป็นแกนนำ จึงจัดทำหลักสูตรไปตามผลการประชุม ครูสุภัทรา ไม่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของของสาระดนตรี เนื่องจากมีวิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระอยู่แล้ว...คือ ภายในปี 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะร่วมสร้างสรรค์ผลงาน สืบสานวัฒนธรรม นำภูมิปัญญา เพิ่มพูนทักษะ ส่งเสริมสนับสนุนให้ศิษย์เริ่มสร้างสรรค์ คิดแปลงจินตนาการ มีสุนทรียภาพและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทยและสากล เป็นศูนย์การเรียนรู้ เชิดชูสถาบัน สร้างสรรค์คุณธรรม นำชุมชน ผลแห่งคุณค่าสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ... คิดว่าได้ครอบคลุมการส่งเสริมทักษะศิลปวัฒนธรรมให้น่าชุมชนอยู่แล้ว ในอนาคตจะกำหนดวิสัยทัศน์ดนตรีขึ้นมาโดยตรง

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

เนื่องจากปัญหาที่ครูดนตรีพบคือนักเรียนที่สำเร็จมาจากช่วงชั้นที่ 2 ไม่มีผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานช่วงชั้นไม่เท่ากัน โรงเรียนที่มีครูดนตรีมาก่อนนักเรียนจะเรียนได้เร็วกว่าโรงเรียนที่ไม่มีครูดนตรี เช่น การเป่าขลุ่ย จึงส่งผลต่อการเรียนคือถ้าเด็กเรียนช้าในขณะที่มีเวลาเรียนเพียงครั้งละ 1 ชั่วโมงจะไม่ได้อะไรเลย แต่ก็ต้องทำไปก่อน หากเกิดปัญหาค่อยแก้ไขปรับปรุงภายหลัง ที่ผ่านมาได้ปรับปรุงไปแล้ว 2-3 ครั้ง การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามมาตรฐานช่วงชั้นที่ 3 มีความ

มั่นใจว่าครอบคลุมทั้ง ศ.2.1 และ ศ.2.2 เนื่องจากได้วิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ปรากฏ ดังนี้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. อธิบายประวัติความเป็นมาของดนตรีไทยและสากลได้
2. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์ได้
3. มีความรู้ความเข้าใจในโอกาสแสดงดนตรีได้
4. มีความตระหนักซาบซึ้งและเห็นคุณค่าของดนตรี
5. อธิบายเชื่อมโยงและนำคุณค่าของดนตรีไปใช้กับวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1. อธิบายลักษณะการบรรเลงและหลักการผสมวงดนตรีไทยและดนตรีสากลได้
2. ขับร้องเพลงไทย เพลงสากลตามถนัด บรรเลงเครื่องดนตรีไทยและสากลได้อย่างน้อย 1

ชิ้น

3. อธิบายหลักการใช้ปฏิบัติและดูแลรักษาเครื่องดนตรีไทย-สากลได้
4. อธิบายหลักองค์ประกอบ ฟังและวิจารณ์บทเพลงและความแตกต่างของความเชื่อทาง

วัฒนธรรมและภูมิปัญญาได้

5. มีความตระหนักซาบซึ้งเห็นคุณค่าและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. อธิบายหลักการผสมวงดนตรีไทย-สากลได้
2. อธิบายบทบาทของดนตรีที่มีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันได้
3. มีความรู้ความเข้าใจด้านการขับร้อง เทคนิค และการบรรเลงดนตรีไทย-สากล
4. อธิบายวิธีการใช้ การเก็บรักษาดูแลเครื่องดนตรีไทย-สากลได้
5. อธิบายองค์ประกอบ, โน้ต ดนตรีไทย-สากลได้
6. วิวิจารณ์แสดงความคิดเห็นต่อผลงานด้านเสียงดนตรีที่ตนชอบได้
7. ตระหนักซาบซึ้งเห็นคุณค่าของดนตรีและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและมีส่วนร่วมใน

กิจกรรมของโรงเรียนต่อชุมชนได้

ในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ผู้อำนวยการโรงเรียนให้คำปรึกษาและจัดการอบรมในการทำหลักสูตรด้วยตนเอง รวมทั้งการจัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ นักเรียนมีโอกาสดูความคิดเห็นหลังจากเรียนไปแล้ว 1-2 คาบเพื่อครูจะได้ปรับเปลี่ยนเพิ่มเติม ซึ่งใช้ได้บ้าง เช่นดนตรีสากลนักเรียนอยากเรียนอย่างอื่นนอกเหนือจากการเป่าขลุ่ยหรือร้องเพลง แต่ปัญหาคือเครื่องดนตรีมีไม่พอ

ปัญหาคือเวลาเรียนไม่พอ อยากให้มีการบูรณาการในกลุ่มสาระ อาจทำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้น้อยข้อลง ได้เคยทดลองใช้มาแล้ว แต่มีปัญหาคือไม่สามารถจัดทำได้ในทุกกลุ่มสาระ และยังไม่มีความลงตัว

การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

ครูสุภัทรา มีการใช้ความรู้เดิมจากที่ได้เรียนมา รวมทั้งขอคำปรึกษาจากครูคนตรีท่านอื่น ๆ รวมทั้งวิทยากรท้องถิ่น เช่น นางตะลุงโนรา อีกทั้งใช้แบบเรียนบางส่วนของหลายสำนักพิมพ์ และสื่ออื่น ๆ เช่นคู่มือการจัดทำหลักสูตรของกรมวิชาการ สาระการเรียนรู้ที่ปรากฏ คือ สาระการเรียนรู้ดนตรีไทย

ม.1	ม.2	ม.3
1. ประวัติความเป็นมาของดนตรีไทย(ประเภทของเครื่องดนตรีไทย)	1. หลักการผสมวงดนตรีไทย	1. หลักการผสมวงดนตรีไทย
2. ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์	2. หลักการขับร้องเพลงไทย, (เพลง สร้อยลำปาง)และการบรรเลง	2. หลักการบทบาทหน้าที่ของดนตรีที่มีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวัน
3. หลักการจัดการแสดงดนตรี(ขับร้องเพลงแขกบรเทศ 2 ชั้น)เป่าขลุ่ย การดูแลรักษาขลุ่ย แบบฝึกขลุ่ย	3. หลักการใช้ ปฏิบัติรักษาดูแลเครื่องดนตรีไทย (เป่าขลุ่ย การอ่านโน้ตไทย เพลงเต่า ไก่)	3. ความรู้ด้านการขับร้อง เทคนิคและการบรรเลงดนตรีไทย
4. ความเชื่อมโยงของวัฒนธรรมไทยกับดนตรี	4. หลักองค์ประกอบ,การวิจารณ์ของดนตรีไทยและสากล-ความเชื่อทางวัฒนธรรมกับภูมิปัญญาด้านดนตรีไทย	4. หลักการใช้ เก็บรักษาดูแลเครื่องดนตรีไทย-สากล
5. หลักการซาบซึ้งเห็นคุณค่าของดนตรี	5. ความซาบซึ้งเห็นคุณค่าของดนตรีไทย	5. องค์ประกอบของโน้ต,ดนตรีไทย-สากล
		6. หลักการวิจารณ์แสดงความคิดเห็นต่อผลงานด้านดนตรี
		7. ความซาบซึ้งเห็นคุณค่าของดนตรีไทยและดนตรีสากล

สาระการเรียนรู้ดนตรีสากล

ม.1	ม.2	ม.3
1. ประวัติความเป็นมาของดนตรีสากล(ประเภทของเครื่องดนตรีสากล)	1. หลักการผสมวงดนตรีสากล	1. หลักการผสมวงดนตรีสากล
2. ทฤษฎีโน้ตเบื้องต้น/การบันทึกโน้ต(ลักษณะตัวโน้ตตัวหยุด)	2. หลักการใช้ปฏิบัติดูแลเครื่องดนตรีสากล	2. ความรู้ด้านการขับร้องเทคนิคและการบรรเลงดนตรีสากล
3. การเคาะจังหวะตามอัตราตัวโน้ต/ตบมือ/ติกลอง	3. หลักองค์ประกอบ,การวิจารณ์ของดนตรีสากล-ความเชื่อทางวัฒนธรรมกับภูมิปัญญาด้านดนตรีสากล	3. หลักการใช้เก็บรักษาดูแลเครื่องดนตรีสากล
4. เป่าขลุ่ยง่ายๆ /ไล่บันไดเสียงเพลงสามัคคีชุมนุม	4. ความซาบซึ้งเห็นคุณค่าของดนตรีสากล	4. องค์ประกอบของโน้ต, ดนตรีสากล
5. ทำนองเพลง(อ่านโน้ตไทย)	-	5. ความซาบซึ้งเห็นคุณค่าของดนตรีสากล

สาระการเรียนรู้ดนตรีท้องถิ่น

ชั้น ม.1 ศึกษาเครื่องดนตรีพื้นเมือง เช่น สะล้อ ซอซึง และทั้ง 4 ภาค ม.2 ศึกษาวงดนตรีท้องถิ่นเช่น มโนราห์ หนังตะลุง ดุริยางค์และใช้ของจริง และไปศึกษาที่แสดงจริงรวมทั้งมีวิทยากรมาสาธิตส่วนภาคอื่นดูเครื่องดนตรีของจริง

ครูสุภัทรา ให้ความคิดเห็นว่าการจัดสาระการเรียนรู้ดังกล่าวตรงกับความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาชุมชนบางครั้งผู้ปกครองเข้ามาคุยด้วยในโรงเรียน แต่นักเรียนต้องการเรียนรู้มากขึ้นพูดว่า...ทำไมครูสอนคาบเดียวไม่สอนหลายคาบ...เพิ่มแต่เวลาเรียนไม่พอ เพราะมีสาระมากเกินไปควรเน้นปฏิบัติมากกว่าทฤษฎีและประวัติความเป็นมาของดนตรีสอนย่อๆได้

การกำหนดเวลาเรียน

โรงเรียนจัดสรรเวลาเรียนให้สาระดนตรีจำนวน 31 คาบเรียน ดังนี้ ชั้น ม.1 จำนวน 7 คาบต่อปี ม.2จำนวน12คาบต่อปี ม.3จำนวน 12 คาบต่อปี ครูดนตรีไม่มีโอกาสกำหนดเวลาเรียน เมื่อได้เวลามาน้อยก็สอนไม่เต็มที่ ต้องยืดหยุ่นเอาเอง ครูอยากสอนปฏิบัติมากกว่า เมื่อสอนปฏิบัติเด็ก

ชอบและสนุก การเรียนทฤษฎีดนตรีมากเด็กจะเบื่อ ในการยืดหยุ่นคาบเรียนครูกับนักเรียนสามารถร่วมกันปรับเปลี่ยนได้ภายในเวลาที่มีอยู่ นักเรียนมีอิทธิพลในการยืดหยุ่นพอสมควร เด็กที่ตั้งใจเรียนสามารถทำได้ดีกว่า

การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

นอกจากสอนสาระดนตรีแล้ว ครูสุภัทรา ยังได้รับมอบหมายให้สอนสาระนาฏศิลป์ แต่ไม่มีผลต่อการจัดทำคำอธิบายรายวิชาเนื่องจากแยกเป็นส่วน ๆ ทั้ง 3 สาระ โดยใช้หลักการย่อจากที่สอนทั้งหมดเป็นความเรียงให้ครอบคลุมความรู้ / ทักษะ / คุณธรรม จริยธรรมดังปรากฏคำอธิบายรายวิชาส่วนที่เป็นดนตรีดังนี้

ม.1 ศึกษาประวัติความเป็นมาของดนตรี ประเภทของเครื่องดนตรีไทย ดนตรีสากล หลักการฟัง ขับร้อง บรรเลงดนตรี การแสดง ความแตกต่างขององค์ประกอบของดนตรี ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย ฝึกปฏิบัติ วิเคราะห์ การขับร้องบรรเลงดนตรีไทย สากล วิธีการใช้เครื่องดนตรี การดูแลรักษาเพื่อให้มีความรู้พื้นฐานความเข้าใจชื่นชมเห็นคุณค่าของดนตรีมาประยุกต์ใช้กับวิชาอื่นและในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

ม.2 ศึกษาประวัติและวิวัฒนาการความเชื่อ วัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อดนตรี หลักการฟัง การแสดงบรรเลงดนตรี การแสดง การผสมวงดนตรีไทยดนตรีสากล ที่เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ฝึกปฏิบัติ วิเคราะห์ การขับร้องบรรเลง วิธีการใช้ การดูแลรักษาเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจชื่นชมเห็นคุณค่าของดนตรีมาประยุกต์ใช้กับวิชาอื่น ๆ และในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

ม.3 ศึกษาหลัก การผสมวงดนตรีอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อมนุษย์เทคนิค การขับร้อง บรรเลง ดนตรีไทยสากล ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์ หลักการฟังเพลง ฝึกปฏิบัติ วิเคราะห์ ขับร้องเพลง บรรเลง ตลอดจนรู้จักใช้ดูแลรักษาเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจชื่นชมเห็นคุณค่าของดนตรีมาประยุกต์ใช้กับวิชาอื่น ๆ และในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม มีรสนิยมนเกิด ความงาม อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและท้องถิ่น

การทำคำอธิบายรายวิชาคืออยู่แล้วแต่ควรแยกเป็นส่วน ๆ ให้ชัดเจน แต่ในส่วนของครูสุภัทรา เน้นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมากกว่า

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

ครูสุภัทรา มีหลักการกำหนดค่าน้ำหนักความสำคัญในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ย่อย ได้แก่ การวิเคราะห์ตามเนื้อหาและความต้องการของนักเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่มีการเรียนปฏิบัติให้

มีน้ำหนักและจำนวนคาบมากกว่า ซึ่งครูดูมาตรฐานช่วงชั้น วิเคราะห์ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
สาระการเรียนรู้ว่าเน้นจุดไหนบ้าง ในชั้นม.1 มีหน่วยเดียวใช้เวลาเรียน 7 คาบ ชื่อ สังคีตกรรม ม.2
หน่วยเดียว ชื่นชมพลังแห่งชีวิตใช้เวลา 12 คาบ ม.3 มีหน่วยเดียวเช่นกันชื่อ เส้นสายลายเสียงสำเนียง
ไทยใช้เวลาเรียน 12 คาบ และเน้นการเรียนดนตรีไทยมากกว่า

ครูสุภัทรา มีความเชื่อมั่นว่านักเรียนสามารถไปเรียน ม.4 ได้อย่างต่อเนื่อง และนักเรียน
ได้รับการปลูกฝังด้านคุณธรรมด้านจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ การเก็บรักษาเครื่องดนตรี
กิริยามารยาทเรียบร้อย มีระเบียบ เชื้อฟังครู ช่วยงานครูในการเตรียมอุปกรณ์การเรียนการสอน มี
ความซื่อสัตย์ในการฝึกซ้อม นักเรียนส่วนใหญ่มีความสุข สนุกที่ได้ปฏิบัติเครื่องดนตรี และครู
สุภัทรามีความเห็นว่าควรเพิ่มหน่วยการเรียนรู้แยกเป็นหลายหน่วย จะเกี่ยวข้องกับการทำแผนการ
เรียนรู้บ้างคือ ตอนเข้ารูปลั่มจะหนา แต่การแยกย่อยทำให้ดูง่ายอ่านง่าย

ตอนที่ 3 การเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

อยากเน้นให้นักเรียนแสดงผลงานด้านดนตรี เมื่อเรียนไปแล้วควรนำไปแสดงออกบ้าง ให้
เห็นว่าเรียนดนตรีแล้วได้ความไปสู่ชุมชน มีการนำชุมชนเข้ามาร่วมกับโรงเรียน ไม่อยากให้เด็ก
เรียนดนตรีแต่ในห้อง ครูและเด็กจะได้มีความสัมพันธ์ชุมชน

รายงานผลการสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย
เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีในระดับช่วงชั้นที่ 3
ในสถานศึกษาของรัฐ จังหวัดสงขลา

โรงเรียนสะเดาบรรดาศักดิ์ชัยกัมพลานนท์อนุสรณ์ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2549

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ครูดนตรี ชื่อนายโชคดี ภูแดง อายุ 44 ปี สำเร็จการศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ขั้นสูง (ปกศ.สูง) วิชาเอกดนตรีศึกษา ในระดับปริญญาตรีจบการศึกษาด้านการบริหารการศึกษา มีความถนัดด้านดนตรีสากล ทำการสอนดนตรีมาแล้วเป็นเวลา 25 ปี ปัจจุบัน เป็นข้าราชการครู ค.ศ.2 เนื่องจากเป็นโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน จึงมีโอกาสเข้ารับการอบรมด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 แต่ไม่มีวิทยากรด้านดนตรีมาให้ความรู้โดยตรง บางครั้งจึงต้องเป็นวิทยากรเอง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตร

การกำหนดวิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์ของโรงเรียนคือ...มุ่งบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษา เน้นทักษะการจัดการเชิงสร้างสรรค์... โรงเรียนจึงสนับสนุนดนตรี มีการให้นันทักษะการจัดการเชิงสร้างสรรค์ เด็กฝึกทักษะเอง ครูเป็นพี่เลี้ยง เน้นวงโยชวาทิต สดริงคอมโบ เพื่อส่งไปแข่งขันทักษะ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ดนตรีโดยเฉพาะคือ ...ให้เด็กมีสุนทรียภาพมีทักษะเชิงสร้างสรรค์ด้านดนตรีและขับร้อง... ส่งผลให้การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ประสบความสำเร็จและทำได้จริง ความคิดเห็นอื่น ๆ การกำหนดวิสัยทัศน์ควรกลั่นกรองจากครูและชุมชน โดยการเสนอจากนักเรียน แล้วมาประชุม มีคณะกรรมการ ศิษย์เก่าร่วมกัน ครูควรขยายพื้นฐาน

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

เนื่องจากปัญหาที่ครู โชคดี พบคือนักเรียนที่สำเร็จมาจากช่วงชั้นที่ 2 ไม่มีผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานช่วงชั้นที่ถูกต้องและมากพอที่จะมาสานต่อ เพราะโรงเรียนประถมไม่มีครูจบดนตรีจึงไม่มีความรู้ไม่มั่นใจ ไม่สอนในเรื่องที่ควรสอน ส่งผลให้ครูโชคดี ต้องมาวางพื้นฐานใหม่ แต่ยังมั่นใจว่าจัดได้ครอบคลุมแล้ว แต่เนื่องจากมีครูดนตรีคนเดียวจัดการเรียนดนตรีไว้ในระดับชั้น ม.2 เท่านั้น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมีดังนี้

1.เข้าใจประวัติความเป็นมาของดนตรี ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์ การแสดงออกและมีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม

2.เข้าใจประเภทและชนิดของเครื่องดนตรี หลักการผสมวงดนตรี และอิทธิพลของดนตรีที่มีผลต่อจิตใจ และความรู้สึกของบุคคล

3.บรรเลงดนตรีโดยนำองค์ประกอบทางดนตรีและเทคนิคดนตรีมาประยุกต์ใช้ให้ได้ผลตามต้องการ และมีความรับผิดชอบระมัดระวังในการใช้และเก็บรักษาเครื่อง

4.รับรู้ชื่นชมซาบซึ้งความไพเราะของดนตรีจากหลักการประสบการณ์และความสนใจทางดนตรี จำแนกวิเคราะห์ และวิจารณ์ ความแตกต่างระหว่างความไพเราะของดนตรีที่ตนชื่นชอบตามหลักการทางดนตรี

5.ขับร้องและนำองค์ประกอบทางดนตรีมาประยุกต์ใช้ให้ได้ผลตามต้องการ

ในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ผู้อำนวยการ โรงเรียนมีนโยบายเน้นให้นักเรียนปฏิบัติได้มีทักษะดนตรี นักเรียนต้องการศึกษาดนตรีให้เก่ง กรรมการชุมชนและผู้ปกครองมีความพอใจและอยากให้ลูกเล่นดนตรี เพื่อแก้ปัญหาความเกร

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ต้องคำนึงว่าเราทำได้ไหม ควรสำรวจความต้องการของนักเรียน ศิษย์เก่าที่จบไปแล้ว ผู้ปกครองก็มีผลในเรื่องดังกล่าว

การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

ครูโชคดี มีการใช้ความรู้เดิมจากที่ได้เรียนมา รวมทั้งขอคำปรึกษาจากครูดนตรีท่านอื่น ๆ รวมทั้งวิทยากรท้องถิ่น เช่นศิษย์เก่ามาสอนดนตรีสากล ครูสอนชอไทยมาจากสำนักงานเทศบาล และอื่น ๆ เช่นศึกษาสาระแกนกลางเป็นตัวตั้งซึ่งคืออยู่แล้ว นำมาปรับใช้ อีกทั้งศึกษาจากวิธีดีต่าง ๆ สาระการเรียนรู้ที่ปรากฏคือ

สาระการเรียนรู้ดนตรีไทย

1. ประวัติดนตรีไทย
2. ประเภทและชนิดเครื่องดนตรีไทย-การผสมวงดนตรีไทย-อิทธิพลของดนตรีไทยต่อสังคม
3. ความรู้พื้นฐานการเป่าขลุ่ยเป่าขลุ่ยเพลงลูกทุ่ง
4. หลักการฟังเพลงไทย
5. หลักการวิเคราะห์เพลงไทย
6. ความรู้พื้นฐานการร้องเพลง-เทคนิคการขับร้อง
7. ขับร้องเพลงลูกทุ่งตามต้องการ

สาระการเรียนรู้ดนตรีสากล

1. ประวัติดนตรีสากล

2. ประเภทและชนิดของเครื่องดนตรีสากล
3. การผสมวงดนตรีสากล
4. อิทธิพลของดนตรีสากลต่อสังคม
5. ความรู้พื้นฐานการเป่าขลุ่ย
6. เป่าขลุ่ยเพลงไทยสากลสาระ-หลักการฟังเพลงสากล
7. หลักการวิเคราะห์เพลงสากล
8. ความรู้พื้นฐานการร้องเพลง
9. ขับร้องเพลงไทยสากลตามต้องการ

สาระการเรียนรู้ดนตรีท้องถิ่น

เรียนเกี่ยวกับ ลักษณะดนตรีไทยพื้นบ้าน

ครูโชคดี ให้ความคิดเห็นว่าการจัดสาระการเรียนรู้ดังกล่าวตรงกับความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษานักเรียนและชุมชนเพราะมีการวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์อยู่แล้ว จึงไม่มีปัญหา ส่วนความคิดเห็นอื่น ๆ คือใช้หน่วยเดิมแต่เพิ่มความเข้มข้น ต้องคำนึงถึงตัวครู และเด็กต้องมีพื้นฐานเดิมด้านดนตรีมาก่อน

การกำหนดเวลาเรียน

โรงเรียนจัดสรรเวลาเรียนให้สาระดนตรี ม.2 ตลอดทั้งปี จำนวน 40 คาบเรียน ครูมีโอกาสกำหนดเวลาเรียน จึงคิดว่าพอดีแล้ว การสอนจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับครูที่จะปรับเน้น

การจัดการเรียนดนตรีไว้ในระดับชั้น ม.2 เพียงระดับชั้นเดียว เพื่อการแก้ปัญหาด้านการขาดครู ซึ่งคิดว่าเวลาเรียนดนตรีพอดีแล้ว แต่ถ้าจะให้ดีกว่านี้ต้องเรียนดนตรีในทุกระดับชั้น สัปดาห์ละ 1 คาบ แต่ก็มีปัญหาคือต้องใช้ครูผู้สอนหลายคน จึงคิดจัดที่โรงเรียนยังไม่พร้อม

การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

ครูโชคดีใช้หลักการย่อจากหลักสูตรแกนกลางมาปรับเป็นของตนเอง โดยบรรจุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังร่วมกับสาระการเรียนรู้ เขียนในรูปแบบความเรียง ปรากฏดังนี้

ภาคเรียนที่ 1 ดนตรีสากล ศึกษาเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ ประวัติและวิวัฒนาการดนตรีสากล ประเภทและชนิด ของเครื่องดนตรีสากล วงดนตรีที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกและจิตใจ ทักษะการขับร้องและการปฏิบัติเครื่องดนตรีสากล ทฤษฎีโน้ตสากลเบื้องต้น การผสมวงดนตรีสากล การฟังเพลง การบำรุงรักษาเครื่องดนตรี เพื่อให้สามารถนำความรู้และความเข้าใจทางด้านดนตรีมาปรับใช้อย่างเหมาะสมมีสำนึก เกิดการกลมกลืนในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ภาคเรียนที่ 2 ดนตรีไทย ศึกษาเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ ประวัติและวิวัฒนาการดนตรีไทย ประเภทและชนิดของเครื่องดนตรีไทย วงดนตรีไทยที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกและจิตใจ ทักษะการขับร้องและการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย ทฤษฎีโน้ตเพลงไทยเบื้องต้น การผสมวงดนตรีไทย การฟังเพลง การบำรุงรักษาเครื่องดนตรี เพื่อให้สามารถนำความรู้และความเข้าใจทางด้านดนตรีมาปรับใช้อย่างเหมาะสมมีรสนิยม อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยเกิดการกลมกลืนในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ คือ ต้องเอาวิสัยทัศน์ของโรงเรียนมาใช้เป็นหลัก แล้วปรับให้เข้ากับหลักสูตร

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

ครูโชคดี มีหลักการกำหนดน้ำหนักความสำคัญในแต่ละหน่วยโดยการวิเคราะห์ตามจำนวนเนื้อหาหน่วยที่มีการปฏิบัติมากกว่า เน้นความต้องการของนักเรียนเรียนและนำหลักสูตรเดิมที่เคยสอนมาปรับใช้ ซึ่งมั่นใจว่านักเรียนที่จบจากระดับชั้น ม.3 ที่นี้เมื่อไปเรียนต่อในชั้น ม.4 จะทำได้ดี ปัจจุบันนักเรียน เรียนอย่างสนุก เน้นให้เด็กปฏิบัติเองเป็นกลุ่ม ทำงานร่วมกับเพื่อน มีความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติต้องทำผลงานเอง มีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา มีระเบียบวินัย จึงไม่มีปัญหาใด ๆ เพราะสอนอย่างชำนาญแล้ว

ความคิดอื่น ๆ หลักสูตรปัจจุบันคืออยู่แล้ว เป็นรูปแบบที่เป็นหมวดหมู่ สามารถประเมินผลได้อย่างรวดเร็ว หน่วยการเรียนรู้ที่ปรากฏได้แก่

1. ประวัติวิวัฒนาการ 3 คาบ
2. รู้เรื่องเครื่องดนตรี 6 คาบ
3. องค์ประกอบดนตรี 4 คาบ
4. ปฏิบัติขับร้อง 9 คาบ
5. ปฏิบัติขลุ่ย 18 คาบ

ตอนที่ 3 การเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

ครูโชคดีให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเน้นการฝึกทักษะการปฏิบัติดนตรี เพราะต้องใช้เวลาเรียนมาก เด็กได้ทำงานเป็นทีม ส่วนการสอนความรู้ดนตรีบางครั้งเด็กสามารถหาเองได้

รายงานผลการสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย
เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีในระดับช่วงชั้นที่ 3
ในสถานศึกษาของรัฐ จังหวัดสงขลา
 โรงเรียนเทพา สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 1 สิงหาคม 2549

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ครูดนตรีชื่อ นาย ตำราญ หมีนสระชุม อายุ 25 ปี สำเร็จการศึกษาด้านดนตรีในระดับปริญญาตรี มีความถนัดดนตรีไทย ทำการสอนดนตรีที่เทพา มาแล้วเป็นเวลา 3 ปี ปัจจุบันเป็นครูอัตราจ้าง มีโอกาสเข้ารับการอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 1 ครั้งตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 แต่ไม่มีวิทยากรด้านดนตรีมาให้ความรู้โดยตรง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตร

การกำหนดวิสัยทัศน์

จากวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่มุ่งมั่น...นำโรงเรียนเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาพัฒนาสู่ความเป็นหนึ่งด้านวิชาการ ในระดับเขตพื้นที่ ภายในปี 2550 ... ผู้อำนวยการโรงเรียน ให้ความสำคัญด้านดนตรีจึงจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ดนตรีให้ครูใช้เป็นสื่อการสอน ให้นักเรียนได้เรียนโน้ตให้ชำนาญเพื่อจะปฏิบัติเครื่องดนตรีให้ได้ และให้นักเรียนที่มีความชำนาญได้บรรเลงในโอกาสต่าง ๆ แต่ครูตำราญ ไม่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของของสาระดนตรี เนื่องจากมีวิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระอยู่แล้วคือ...ภายในปี 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จะสร้างผลงานสืบสานวัฒนธรรม จะนำภูมิปัญญา จะเพิ่มพูนทักษะ จะเป็นศูนย์การเรียนรู้เชิงชุมชน สร้างสรรค์คุณธรรม นำชุมชน ผลแห่งคุณค่า สอดรับกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ... จึงส่งผลต่อการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังต่อไป แต่มีปัญหาที่นักเรียนพื้นฐานยังน้อย ครูจึงต้องลดระดับลงมา คิดเห็นว่าควรให้นักเรียน มีพื้นฐาน การฟัง เล่นดนตรีอย่างหลากหลาย

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

เนื่องจากปัญหาที่ครูดนตรีพบคือนักเรียนที่สำเร็จมาจากช่วงชั้นที่ 2 ไม่มีผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานช่วงชั้นยกเว้นนักเรียนบางคนที่มีครูประจำหรือวิทยากรท้องถิ่นส่งผลคือถ้านักเรียนไม่มีพื้นฐาน ต้องเริ่มจาก 0 ใหม่ ถ้าบางคนมีความรู้แล้วสามารถเรียนต่อได้เลย การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามมาตรฐานช่วงชั้นที่ 3 มีความมั่นใจว่าครอบคลุมทั้ง ศ.2.1 และ ศ.2.2 เนื่องจากได้วิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ ดังปรากฏคือ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. เข้าใจประเภทเครื่องดนตรีไทยและสากล

2. เขียนอ่านสัญลักษณ์ที่ใช้บันทึกเสียงแทนเสียงขั้นพื้นฐานได้
 3. มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรีที่ตนปฏิบัติได้
 4. รับรู้ถึงความไพเราะของดนตรีจากประสบการณ์โดยใช้หลักการพื้นฐานทางดนตรี
 5. จำแนกความแตกต่างเรื่ององค์ประกอบของดนตรี
 6. เข้าใจวิธีนำความรู้และหลักการทางดนตรีไปใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวันได้
 7. เข้าใจประวัติความเป็นมาของดนตรี
 8. เข้าใจหลักการแสดงและมีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1. เข้าใจหลักการผสมวงดนตรีไทยและวงดนตรีสากล
2. เขียนอ่านสัญลักษณ์ที่ใช้บันทึกแทนเสียงขั้นสูงได้
3. ขับร้องและบรรเลงดนตรีขั้นสูงและซับซ้อนมากขึ้นได้
4. มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้และเก็บรักษาและซ่อมแซมเครื่องดนตรีที่ตนปฏิบัติได้

ปฏิบัติได้

5. รับรู้ ชื่นชมถึงความไพเราะของดนตรีจากประสบการณ์โดยใช้หลักการพื้นฐานทางดนตรี
6. วิเคราะห์ความไพเราะของเสียงดนตรีที่ตนชื่นชอบตามหลักการทางดนตรี
7. เข้าใจความเชื่อทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับดนตรี
8. มีส่วนร่วมและซาบซึ้งในกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาสากล

ท้องถิ่นและภูมิปัญญาสากล

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. เลือกประเภทของวงดนตรีให้เหมาะกับงานที่จะใช้บรรเลง
2. เข้าใจอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อจิตใจและความรู้สึกต่อบุคคล
3. เขียนอ่านสัญลักษณ์ที่ใช้บันทึกแทนเสียงตามทฤษฎีได้
4. ขับร้องและบรรเลงดนตรีโดยใช้เทคนิคมาประยุกต์ได้
5. มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้และเก็บรักษาและซ่อมบำรุงเครื่องดนตรีแต่ละประเภทได้

แต่ละประเภทได้

6. ซาบซึ้งความไพเราะของดนตรีจากประสบการณ์โดยใช้หลักการพื้นฐานทางดนตรี
7. วิเคราะห์และวิจารณ์ความแตกต่างและความไพเราะของเสียงดนตรีที่ตนชื่นชอบตามหลักการทางดนตรี

หลักการทางดนตรี

8. เข้าใจวิธีนำความรู้และหลักการทางดนตรีไปใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวันได้

9. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์

10. จัดการแสดงและร่วมกิจกรรมดนตรีโดยแสดงออกถึงความซาบซึ้งที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ผู้อำนวยกาได้ให้คำแนะนำในด้านความเป็นไปได้ เรื่องการจัดการเรียนการสอน นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นหลังจบการเรียนของปีนั้นแล้วบอกว่า ปีต่อไปอยากเรียนอะไร ชุมชนให้การสนับสนุนเครื่องดนตรีเพื่อให้นักเรียนรู้จัก เครื่องดนตรีไทย และสากล

ปัญหาที่พบคือ เพลงที่ให้เด็กเล่นเด็กบางคนบอกยากเกินไป ต้องพัฒนาโดยให้ไปฝึกเป็นการบ้าน

ข้อคิดอื่น ๆ คือ ให้นักเรียนได้เสนอเพลงและเครื่องดนตรีที่ตนถนัดหรืออยากเล่น เนื่องจากหากฝึกความรู้สึกแล้วจะไม่น่าพอใจกันทุกฝ่าย

การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

ครูตำราญ มีการใช้ความรู้เดิมจากที่ได้เรียนมา รวมทั้งขอคำปรึกษาจากครูดนตรีท่านอื่น ๆ สถาบันเดิมรวมทั้งวิทยากรท้องถิ่น เช่น ปันจักลีลัด มโนราห์ อีกทั้งใช้แบบเรียนบางส่วนของหลายสำนักพิมพ์ และสื่ออื่น ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต หนังสือจากห้องสมุด สาระการเรียนรู้ที่ปรากฏคือ

สาระการเรียนรู้ดนตรีไทย

ม.1	ม.2	ม.3
1.ประเภทของเครื่องดนตรีไทย	1.หลักการผสมวงดนตรีไทย	1.ประเภทของเครื่องดนตรีไทย และหลักการผสมวงดนตรีไทย และความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีต่อมนุษย์
2. ทฤษฎีโน้ตไทยขั้นพื้นฐาน	2. ทฤษฎีโน้ตไทยขั้นสูงขึ้น	2. การอ่าน/เขียนโน้ตไทย/ตามที่กำหนด
3.หลักการขับร้องและบรรเลงดนตรีขั้นพื้นฐาน (ขลุ่ย)เพลงลาวครวญ	3.หลักการขับร้องและบรรเลงดนตรีรวมวง(ขลุ่ย)หลายเพลงยากขึ้น แยกค้อยหม้อแขกขาว	3.หลักการขับร้องและบรรเลงดนตรีโดยกำหนดวิธีการประยุกต์ใช้1(ลาวดวงเดือน นางนาค)
4.หลักการใช้และดูแลรักษาเครื่องดนตรี	4.หลักการใช้และดูแลรักษาและซ่อมบำรุงเครื่องดนตรี	4.หลักการใช้และดูแลรักษาและซ่อมบำรุงเครื่องดนตรีแต่ละประเภทเบื้องต้น

ม.1	ม.2	ม.3
5.หลักการฟังและการชมดนตรีและการวิเคราะห์เพลง	5.หลักการฟังและการชมดนตรีและการวิเคราะห์เพลง	5.หลักการฟังและการชมดนตรีและการวิเคราะห์เพลง
6.องค์ประกอบของดนตรี	6.องค์ประกอบของดนตรีที่เกิดความไพเราะ	6.การวิพากษ์วิจารณ์บทเพลงที่ตนชื่นชอบตามหลักการทางดนตรี
7. การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวัน	7. การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่นๆ และชีวิตประจำวัน	7. การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวัน
8. ประวัติความเป็นมาของดนตรีไทย/สากล	8. ความเชื่อทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับดนตรี	8. ดนตรีที่ใช้ในพิธีกรรม
9. ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์	9. หลักการจัดการแสดงดนตรีที่เกี่ยวข้องกับ ภูมิปัญญาไทย	9. สร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย
10. หลักการจัดการแสดงดนตรี	-	-
11. กิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม	-	-

สาระการเรียนรู้ดนตรีสากล

ม.1	ม.2	ม.3
1. ประเภทของเครื่องดนตรีสากล	1. หลักการผสมวงดนตรีสากล	1. ประเภทของเครื่องดนตรีสากลและหลักการผสมวงดนตรีสากลและความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีต่อมนุษย์
2. ทฤษฎีโน้ตสากลขั้นพื้นฐาน	2. ทฤษฎีโน้ตสากลขั้นสูงขึ้น	2. การอ่าน/เขียนโน้ตสากลตามที่กำหนด

ม.1	ม.2	ม.3
3.หลักการขับร้องและบรรเลงดนตรีขั้นพื้นฐาน(ขลุ่ยวีรคอร์ดอร์ ไล่บันไดเสียง)	3.หลักการขับร้องและบรรเลงดนตรีรวมวง(ขลุ่ยเพลงอินเดอะวูด)	3.หลักการขับร้องและบรรเลงดนตรีโดยกำหนดวิธีการประยุกต์ใช้(เน้นขับร้อง)
4. หลักการใช้และดูแลรักษาเครื่องดนตรี	4. หลักการใช้และดูแลรักษาและซ่อมบำรุงเครื่องดนตรี	4. หลักการใช้และดูแลรักษาและซ่อมบำรุงเครื่องดนตรีแต่ละประเภทเบื้องต้น
5. หลักการฟังและการชมดนตรีและการวิเคราะห์เพลง	5.หลักการฟังและการชมดนตรีและการวิเคราะห์เพลง	5.หลักการฟังและการชมดนตรีและการวิเคราะห์เพลง
6. องค์ประกอบของดนตรี	6. องค์ประกอบของดนตรีที่เกิดความไพเราะ	6. การวิพากษ์วิจารณ์บทเพลงที่ตนชื่นชอบตามหลักการทางดนตรี
7. การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวัน	7. การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่นๆ และชีวิตประจำวัน	7. การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวัน
8. ประวัติความเป็นมาของดนตรีสากล	8. ความเชื่อทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรี	8. ดนตรีที่ใช้ในพิธีกรรม
9. ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์	9. หลักการจัดการแสดงดนตรีที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล	9. สร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล
10. หลักการจัดการแสดง	-	-
11. กิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม	-	-

สาระการเรียนรู้ดนตรีท้องถิ่น

เรียนเฉพาะชั้น ม.1ในเรื่องเครื่องดนตรีพื้นเมืองแต่ละท้องถิ่นเช่น มโนราห์ ปันจักสลัดโดยการไปศึกษาของที่แสดงจริง

ครูตำราญ ให้ความคิดเห็นว่าการจัดสาระการเรียนรู้ดังกล่าวตรงกับความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วน ซึ่งยังอยากให้มากกว่านี้ ชุมชนมีความพอใจในโรงเรียน แต่นักเรียนบางส่วนมีความต้องการเล่นเครื่องและเพลงตามที่ตนชอบให้มากกว่านี้

ความคิดเห็นอื่น ๆ ควรเน้นให้นักเรียนปฏิบัติดนตรีมากกว่าทฤษฎีจะได้มีเวลาฝึกซ้อม

การกำหนดเวลาเรียน

โรงเรียนจัดสรรเวลาเรียนให้สาระดนตรีจำนวน 60 คาบเรียน ดังนี้ ชั้น ม.1 จำนวน 20 คาบ ต่อปี ม.2 จำนวน 20 คาบต่อปี ครูดนตรีมีโอกาสดำหนดเวลาเรียนพร้อมกันในกลุ่มสาระ ผู้บริหารมีอิทธิพลในการกำหนดเวลาเรียนมากที่สุด แต่ครูก็สามารถจัดได้สอดคล้องครบทุกมาตรฐาน ซึ่งเป็นที่พอใจแล้ว

การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

ครูตำราญ ใช้หลักการย่อจากเรื่องที่สอนทั้งหมดเป็นความเรียงให้ครอบคลุมทั้ง ความรู้ ทักษะ คุณธรรมจริยธรรม ดังปรากฏคำอธิบายรายวิชาส่วนที่เป็นดนตรีดังนี้

ม.1 ศึกษาประวัติและวิวัฒนาการของดนตรี ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์ การเขียนและอ่านโน้ตขั้นพื้นฐาน หลักการขับร้องบรรเลงดนตรี..หลักการใช้และดูแลเครื่องดนตรี หลักการฟัง การชมดนตรีการวิเคราะห์ความหมายของบทเพลง องค์ประกอบของดนตรี..หลักการ จัดแสดงดนตรีฝึกปฏิบัติการขับร้องและแสดงดนตรี

วัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริง

เพื่อส่งเสริมความคิดจินตนาการความรู้สึกรับรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับ วิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวัน

ม.2 ศึกษาการผสมวงดนตรีไทยและสากล ความเชื่อทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับดนตรี เขียน และอ่านโน้ตขั้นสูง เทคนิคการขับร้องและหลักการบรรเลงดนตรีร่วมวง หลักการใช้ดูแลรักษา เครื่องดนตรีและซ่อมบำรุงเครื่องดนตรี หลักการจัดและแสดงกิจกรรมดนตรี ที่เกี่ยวข้องกับภูมิ ปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล

วัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริง

เพื่อส่งเสริมความคิดจินตนาการความรู้สึกรับรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับ วิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวัน มีความซาบซึ้งเห็นคุณค่า มีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับ มรดกทางวัฒนธรรมปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาสากล

ม.3 ศึกษาประเภทเครื่องดนตรี และหลักการผสมวงดนตรี ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์ที่ใช้ในพิธีกรรม เขียน/อ่านโน้ต ตามที่กำหนด ขับร้องและบรรเลงโดยการนำเทคนิควิธีการมาประยุกต์ใช้หลักการใช้ดูแลรักษาเครื่องดนตรีแต่ละประเภท หลักการฟังการชมดนตรี วิพากษ์วิจารณ์ สร้างสรรค์ ผลงานทางดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทยและ ภูมิปัญญาสากล

วัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริง

เพื่อส่งเสริมความคิดจินตนาการความรู้สึกรับรู้การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวัน มีประสบการณ์ในการร่วมกิจกรรมทางดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล

ครูสำราญ ไม่มีปัญหาและไม่มีคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับการจัดทำคำอธิบายรายวิชา

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

ครูสำราญ มีหลักการกำหนดค่าน้ำหนักความสำคัญในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ย่อย ได้แก่ การวิเคราะห์ตามความสำคัญ และความยากง่ายของเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้ที่มีการเรียนปฏิบัติให้มีน้ำหนักและจำนวนคาบมากกว่า เพื่อให้นักเรียนได้ใช้เวลาในการฝึกฝน เชื่อมมน่านักเรียนจะมีความรู้พื้นฐานและการปฏิบัติอย่างเหมาะสม นักเรียนมีความสุขสนุก สามารถไปเรียน ม.4 ได้อย่างต่อเนื่อง นักเรียนได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ในการแสดงความเคารพ พுகสุภาพเรียบร้อย ขณะบรรเลงดนตรีมีสมาธิสูง มีความตั้งใจพยายามที่จะทำได้ หน่วยการเรียนรู้ที่ปรากฏมีดังนี้

มัธยมศึกษาปีที่ 1

1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับดนตรี
2. การฟัง-การฟังและขับร้องเพลงไทยเบื้องต้น
3. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโน้ตสากล
4. วิธีปฏิบัติเครื่องดนตรีพื้นฐาน(ขลุ่ย)
5. การขับร้อง
6. การฟังเพลงในโอกาสต่าง ๆ
7. วงดนตรีกับพิธีการ
8. การปฏิบัติเครื่องดนตรีการฟังและการร่วมวง

มัธยมศึกษาปีที่ 2

1. วงดนตรี
2. เพลงไทย

3. เพลงไทยสากล
 4. ทฤษฎีดนตรีสากลเบื้องต้น
 5. การบรรเลงร้องวง
 6. ดนตรีไทย
 7. ดนตรีสากล
 8. การซ่อมแซมดูแลรักษาเครื่องดนตรี
 9. ดนตรีกับวัฒนธรรม
 10. ดนตรีกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
- มัธยมศึกษาปีที่ 3

1. แหล่งที่มา
2. ผลงานนักดนตรี
3. รูปแบบดนตรี
4. โน้ตและจังหวะเพลงไทย
5. การชมดนตรี
6. ศิลปะทางดนตรีไทย
7. คุณค่าของดนตรี
8. เครื่องดนตรี

ครูตำราญมีความพอใจในหลักสูตรดนตรีที่ได้จัดทำขึ้นแล้ว

ตอนที่ 3 การเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

ครูตำราญได้ให้ข้อเสนอไว้ว่า หลักสูตรดนตรีควรเป็นหลักสูตรที่เน้นการปฏิบัติให้นักเรียนได้ฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ การพัฒนาหลักสูตร ควรกำหนดเนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้สอดคล้องกับสภาพของนักเรียน และบ้านเมือง ครูต้องรู้และมีความชำนาญ เพื่อจะถ่ายทอดได้ดี อาจจะเข้ารับการอบรมสัมมนาในที่ต่าง ๆ แต่ในการจัดการเรียนการสอนมีความสำคัญมากกว่า เพราะแม้หลักสูตรจะดีเพียงใด หากมีปัญหาในเรื่องนี้โดยเฉพาะในโรงเรียนประถมศึกษาไม่มีครูดนตรีก็จะยังไม่ประสบความสำเร็จ หากหลักสูตรดีอยู่แล้วจึงค่อยมาพิจารณาดูที่ครูว่า ครูจบดนตรีหรือไม่ ตั้งเกณฑ์อย่างไร ครูมีความรู้ความเข้าใจหรือไม่ มีครอบคลุมลึกซึ้งเพียงใด แต่หลักสูตรดนตรีของโรงเรียนเทพา ในขณะนี้ตนพอใจแล้ว

รายงานผลการสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย
เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีในระดับช่วงชั้นที่ 3
ในสถานศึกษาของรัฐ จังหวัดสงขลา

โรงเรียนเทพพิทยากานูมาศ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2549

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ครูดนตรีชื่อ นายอนุสรณ์ ครุฑฤทัย อายุ 44 ปี การศึกษา ปก.ศ. สูง วิชาเอกดนตรีศึกษาระดับปริญญาตรี กศ.บ. วิชาเอกดุริยางคศาสตร์ (ดนตรีไทย) มีความถนัดด้านดนตรีไทย ทำการสอนดนตรีมาเป็นเวลา 17 ปี ปัจจุบันเป็นข้าราชการครู ค.ศ.2 มีโอกาสเข้ารับการอบรมด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 5-6 ครั้ง ทั้งในระดับเขตพื้นที่และระดับจังหวัด แต่มีเพียง 1 ครั้งที่มีศึกษานิเทศก์ด้านดนตรีโดยตรงมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ ซึ่งจัดอบรมที่ส่วนกลาง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตร

การกำหนดวิสัยทัศน์

โรงเรียนเน้นให้นักเรียนเรียนดนตรีคู่กับวิชาการ มีการสนับสนุนงบประมาณให้ซื้อเครื่องดนตรี จัดอบรมและให้ครูไปศึกษาดูงาน แต่ไม่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ดนตรีโดยตรง เพราะใช้ของกลุ่มสาระอยู่แล้วมีความว่า... คิตรีเริ่มสร้างสรรค์สภาพจิตใจงดงาม มีสุนทรียภาพ และ รสนิยม ชื่นชมศิลปวัฒนธรรม นำผลงานประสานชุมชน... วิสัยทัศน์ดังกล่าวได้อยู่ควบคู่ไปกับการจัดทำหลักสูตรต่อไป

ปัญหาที่พบคือ หลักสูตรส่วนกลางยังไม่สมบูรณ์ เพื่อให้เป็นเอกภาพในระดับประเทศ ส่วนกลางควรกำหนดหลักสูตรมาเลย หากให้ครูจัดทำเองจะมีความหลากหลายไม่เป็นเอกภาพ ไม่เหมือนกันทั้งประเทศ

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

ปัญหาที่ครูอนุสรณ์ พบคือ นักเรียนที่สำเร็จมาจากช่วงชั้นที่ 2 มีผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานช่วงชั้นเพียงบางโรงเรียน ส่งผลให้ ในคาบแรก ๆ ที่นักเรียนเข้ามาเรียน ครูต้องสอนปรับพื้นฐาน ต้องเขียนหลักสูตรเริ่มใหม่ นับหนึ่งใหม่ ตั้งแต่เริ่มต้น แต่ครูจำเป็นต้องกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามมาตรฐานช่วงชั้นที่ 3 ให้ครอบคลุมทั้ง ศ.2.1 และ ศ.2.2 แต่บางครั้งมีผู้มาประเมิน ก็บอกว่าควรเพิ่มเติมอีกหลายที่ สาเหตุเนื่องจากมีครูดนตรีเพียง 1 คน จึงเน้นการเรียนดนตรีไทยตามที่ครูถนัด มากกว่าดนตรีสากล ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ปรากฏ ดังนี้

มัธยมศึกษาปีที่ 1

1. เข้าใจประเภทเครื่องดนตรีไทยและสากล
2. เขียน อ่านสัญลักษณ์ที่ใช้บันทึกแทนเสียงขั้นพื้นฐานได้
3. ขับร้อง และบรรเลงดนตรีขั้นพื้นฐานได้
4. มีความรับผิดชอบ และระมัดระวังในการใช้ และเก็บรักษาเครื่องดนตรีที่ปฏิบัติได้
5. รับรู้ถึงความไพเราะของดนตรีจากประสบการณ์ โดยใช้หลักการพื้นฐานทางดนตรี
6. จำแนกความแตกต่างเรื่ององค์ประกอบของดนตรี
7. เข้าใจวิธีนำความรู้ และหลักการทางดนตรีไปใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวันได้
8. เข้าใจประวัติความเป็นมาของดนตรี
9. เข้าใจหลักการแสดงและมีส่วนร่วมกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม

มัธยมศึกษาปีที่ 2

1. เข้าใจหลักการผสมวงดนตรีไทยและวงดนตรีสากล
2. เขียน อ่านสัญลักษณ์ที่ใช้บันทึกแทนเสียงขั้นสูงขึ้นได้
3. ขับร้องและบรรเลงดนตรีขั้นสูงและซับซ้อนมากขึ้นได้
4. มีความรับผิดชอบ และระมัดระวังในการใช้ และเก็บรักษาเครื่องดนตรีที่ปฏิบัติได้
5. รับรู้ ชื่นชมถึงความไพเราะของดนตรีจากประสบการณ์ โดยใช้หลักการพื้นฐานทาง

ดนตรี

6. วิเคราะห์ความไพเราะของเสียงดนตรีที่ตนชื่นชอบตามหลักการทางดนตรี
7. เข้าใจวิธีนำความรู้ และหลักการทางดนตรีไปใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวันได้
8. เข้าใจความเชื่อทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับดนตรี
9. มีส่วนร่วมและซาบซึ้งในกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมภูมิ

ปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาสากล

มัธยมศึกษาปีที่ 3

1. เลือกประเภทของวงดนตรีให้เหมาะกับงานที่จะใช้บรรเลง
2. เข้าใจอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อจิตใจ และความรู้สึกต่อบุคคล
3. เขียน อ่านสัญลักษณ์ที่ใช้บันทึกแทนเสียงตามทฤษฎีได้
4. ขับร้องและบรรเลงดนตรี โดยใช้เทคนิคมาประยุกต์ได้
5. มีความรับผิดชอบ และระมัดระวังในการใช้ และเก็บรักษาเครื่องดนตรีแต่ละ

ประเภทได้

6. ซาบซึ้ง ความไพเราะของดนตรีจากประสบการณ์ โดยใช้หลักการพื้นฐานทางดนตรี

7. วิเคราะห์ และวิจารณ์ความแตกต่าง และความไพเราะของเสียงดนตรีที่ต้นชั้นชอบตามหลักการทางดนตรี
 8. เข้าใจวิธีนำความรู้ และหลักการทางดนตรีไปใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวันได้
 9. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์
 10. จัดการแสดง และร่วมกิจกรรมดนตรี โดยแสดงออกถึงความซาบซึ้งที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาสากล
- ผู้อำนวยการมีส่วนร่วมทางอ้อมจัดทำหลักสูตรร่วมกับทางเขตพื้นที่ นักเรียนมีการบอกข้อมูลให้เรียนปฏิบัติมาก ๆ ชุมชน ไม่มีส่วนร่วม
- ปัญหาในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ที่ อ.นุสรณ์ พบเหมือนกับการกำหนดวิสัยทัศน์ และคิดว่าครูดนตรีทั่วประเทศควรจัด ประชุมสัมมนาเพื่อทำหลักสูตรดนตรีให้ตรงกัน
- การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี**

ครูนุสรณ์ มีการใช้ความรู้เดิมจากที่ได้เรียนมา รวมทั้งขอคำปรึกษาจากครูดนตรีท่านอื่น และจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา รวมทั้งวิทยากรท้องถิ่น ดนตรีพื้นบ้าน อีกทั้งใช้แหล่งเรียนรู้จากแบบเรียนบางส่วนของหลายหลายสำนักพิมพ์ สื่ออื่น ๆ และวิธีดี เมื่อมีการแสดงจริงครูจะพานักเรียนไปดู ทำให้นักเรียนบางส่วนมีความรู้ลึกซึ้งชอบ สาระการเรียนรู้ที่ปรากฏ คือ

สาระการเรียนรู้ดนตรีไทย

ม.1	ม.2	ม.3
1.ประเภทของเครื่องดนตรีไทย	1.หลักการผสมวงดนตรีไทย	1.ประเภทของเครื่องดนตรีไทยและหลักการผสมวงดนตรีไทย และความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีต่อมนุษย์
2. ทฤษฎีโน้ตไทยขั้นพื้นฐาน	2. ทฤษฎีโน้ตไทยขั้นสูงขึ้น	2. การอ่าน/เขียนโน้ตไทย/ตามที่กำหนด
3. หลักการขับร้องและบรรเลงดนตรีขั้นพื้นฐาน(ขลุ่ย)เพลงลาวครวญ	3. หลักการขับร้องและบรรเลงดนตรีรวมวง(ขลุ่ย)หลายเพลง ยากขึ้น แยกต่อยหม้อแขกขาว	3. หลักการขับร้องและบรรเลงดนตรีโดยกำหนดวิธีการประยุกต์ใช้1(ลาวดวงเดือน นางนาค)

ม.1	ม.2	ม.3
4. หลักการใช้และดูแลรักษาเครื่องดนตรี	4. หลักการใช้และดูแลรักษาและซ่อมบำรุงเครื่องดนตรี	4. หลักการใช้และดูแลรักษาและซ่อมบำรุงเครื่องดนตรีแต่ละประเภทเบื้องต้น
5. หลักการฟังและการชมดนตรีและการวิเคราะห์เพลง	5. หลักการฟังและการชมดนตรีและการวิเคราะห์เพลง	5. หลักการฟังและการชมดนตรีและการวิเคราะห์เพลง
6. องค์ประกอบของดนตรี	6. องค์ประกอบของดนตรีที่เกิดความไพเราะ	6. การวิพากษ์วิจารณ์บทเพลงที่ตนชื่นชอบตามหลักการทางดนตรี
7. การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวัน	7. การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวัน	7. การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่น ๆ และ ชีวิตประจำวัน
8. ประวัติความเป็นมาของดนตรีไทย/สากล	8. ความเชื่อทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรี	8. ดนตรีที่ใช้ในพิธีกรรม
9. ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์	9. หลักการจัดการแสดงดนตรีที่เกี่ยวข้องกับ ภูมิปัญญาไทย	9. สร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย
10. หลักการจัดการแสดงดนตรี	-	-
11. กิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม	-	-

สาระการเรียนรู้ดนตรีสากล

ม.1	ม.2	ม.3
1.ประเภทของเครื่องดนตรีสากล	1.หลักการผสมวงดนตรีสากล	1.ประเภทของเครื่องดนตรีสากลและหลักการผสมวงดนตรีสากลและความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีต่อมนุษย์

ม.1	ม.2	ม.3
2. ทฤษฎีโน้ตสากลขั้นพื้นฐาน	2. ทฤษฎีโน้ตสากลขั้นสูงขึ้น	2. การอ่าน/เขียนโน้ตสากลตามที่กำหนด
3. หลักการขับร้องและบรรเลงดนตรีขั้นพื้นฐาน(ขลุ่ยวีคอร์ดอร์ โดบันไดเสียง)	3. หลักการขับร้องและบรรเลงดนตรีรวมวง(ขลุ่ยเพลงอินเดอะวูด)	3. หลักการขับร้องและบรรเลงดนตรีโดยกำหนดวิธีการประยุกต์ใช้(เน้นขับร้อง)
4. หลักการใช้และดูแลรักษาเครื่องดนตรี	4. หลักการใช้และดูแลรักษาและซ่อมบำรุงเครื่องดนตรี	4. หลักการใช้และดูแลรักษาและซ่อมบำรุงเครื่องดนตรีแต่ละประเภทเบื้องต้น
5. หลักการฟังและการชมดนตรีและการวิเคราะห์เพลง	5. หลักการฟังและการชมดนตรีและการวิเคราะห์เพลง	5. หลักการฟังและการชมดนตรีและการวิเคราะห์เพลง
6.องค์ประกอบของดนตรี	6.องค์ประกอบของดนตรีที่เกิดความไพเราะ	6.การวิพากษ์วิจารณ์บทเพลงที่ตนชื่นชอบตามหลักการทางดนตรี
7. การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวัน	7. การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวัน	7. การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวัน
8. ประวัติความเป็นมาของดนตรีสากล	8. ความเชื่อทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับดนตรี	8. ดนตรีที่ใช้ในพิธีกรรม
9. ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์	9. หลักการจัดการแสดงดนตรีที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล	9. สร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล
10. หลักการจัดการแสดง	-	-
11. กิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม	-	-

สาระการเรียนรู้ดนตรีท้องถิ่น

มีการศึกษาเกี่ยวกับเครื่องดนตรีท้องถิ่น เช่น ดนตรีหนังตะลุง มโนราห์ ครูได้อธิบายพร้อมภาพประกอบ

การกำหนดสาระการเรียนรู้ขณะนี้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหารที่ได้กำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ ตรงกับนักเรียนบางส่วน และ ตรงกับชุมชน เพราะสามารถนำนักเรียนไปแสดงดนตรีเป็นการบริการชุมชน แต่มีปัญหา คือ มีการกำหนดเนื้อหามากเกินไป ซึ่ง ครูอนุสรณ์ ยังต้องการสอนดนตรีที่เน้นการปฏิบัติมากกว่า

การกำหนดเวลาเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษาได้จัดสรรเวลาเรียนให้สาระดนตรี จำนวน 40 คาบ ครูอนุสรณ์ มีโอกาสเสนอบ้าง แต่เนื่องจากเนื้อหาของดนตรีมีมาก เมื่อนักเรียนเรียนครบ 6 คาบแล้ว ต้องแบ่งให้สาระอื่น ๆ สอนต่อ คนที่สอนเนื้อหาจึงสอนไม่ทัน แต่ก็สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังอยู่ คือ ตั้งความคาดหวังไว้สูง แต่มีปัญหาตอนโรงเรียนปิดในวันหยุดราชการต่าง ๆ จะเกิดการเรียนที่ขาดตอน ครูมีเวลาสอนไม่พอ อยากให้นักเรียนเรียน 1 คาบ ต่อสัปดาห์ แต่ครูอนุสรณ์ยังต้องการงานอื่น ๆ อีกมาก เช่น งานโสตฯ งานปกครอง จัดทำเอกสารโรงเรียน

การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

ครูอนุสรณ์ใช้วิธีการเขียนคำอธิบายรายวิชาแยกเฉพาะสาระดนตรีก่อน แล้วมารวมกันในกลุ่มสาระภายหลัง แนวทางที่ใช้คือ คำนึงถึงเนื้อหา กระบวนการปฏิบัติ กำหนดจุดประสงค์ และการวัดผล เขียนเป็นความเรียงมี 3 ย่อหน้า ดังปรากฏคำอธิบายรายวิชาดนตรีดังนี้

ม.1 ศึกษาประวัติและวิวัฒนาการของดนตรี ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์ การเขียนและอ่านโน้ตขั้นพื้นฐาน หลักการขับร้องบรรเลงดนตรี..หลักการใช้และดูแลเครื่องดนตรี หลักการฟัง การชมดนตรีการวิเคราะห์ความหมายของบทเพลง องค์ประกอบของดนตรี..หลักการจัดแสดงดนตรีฝึกปฏิบัติการขับร้องและแสดงดนตรี

วัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริง

เพื่อส่งเสริมความคิดจินตนาการความรู้สึกรับรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวัน

ม.2 ศึกษาการผสมวงดนตรีไทยและสากล ความเชื่อทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับดนตรี เขียนและอ่านโน้ตขั้นสูง เทคนิคการขับร้องและหลักการบรรเลงดนตรีร่วมวง หลักการใช้ดูแลรักษา

เครื่องดนตรีและซ่อมบำรุงเครื่องดนตรี หลักการจัดและแสดงกิจกรรมดนตรี ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล

วัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริง

เพื่อส่งเสริมความคิดจินตนาการความรู้สึการนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวัน มีความซาบซึ้งเห็นคุณค่า มีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาสากล

ม.3 ศึกษาประเภทเครื่องดนตรี และหลักการผสมวงดนตรี ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์ที่ใช้ในพิธีกรรม เขียน/อ่านโน้ต ตามที่กำหนด ขับร้องและบรรเลงโดยการนำเทคนิควิธีการมาประยุกต์ใช้หลักการใช้ดูแลรักษาเครื่องดนตรีแต่ละประเภท หลักการฟังการชมดนตรี วิทยุวิจารณ์ สร้างสรรค์ ผลงานทางดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล

วัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริง

เพื่อส่งเสริมความคิดจินตนาการความรู้สึการนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวัน มีประสบการณ์ในการร่วมกิจกรรมทางดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล

ความ คิดเห็นอื่น ๆ ต้องการให้ครูร่วมกันจัดทำหลักสูตร

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

ครูผู้สอน มีหลักการกำหนดค่าน้ำหนักความสำคัญในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ย่อย ได้แก่การวิเคราะห์ตามจำนวนเนื้อหา และตามความต้องการของนักเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่มีการเรียนปฏิบัติให้มีน้ำหนักและจำนวนคาบมากกว่า เพื่อให้ให้นักเรียนจะได้เรียนทฤษฎีควบคู่ไปด้วย ในด้านอื่น ๆ พิจารณาจากความยากง่าย และตามสัดส่วนของเนื้อหา ครูมั่นใจว่าสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้ เด็กที่เรียนจบม. 3 ไปแล้ว เรียนต่อม.4 ได้อย่างเหมาะสม นักเรียนมีความสุข สนุก มีคุณธรรมด้านความรักใคร่ โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หน่วยการเรียนรู้ที่ปรากฏคือ

มัธยมศึกษาปีที่ 1

1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับดนตรี
2. การฟัง-การฟังและขับร้องเพลงไทยเบื้องต้น
3. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโน้ตสากล
4. วิธีปฏิบัติเครื่องดนตรีพื้นฐาน(ขลุ่ย)
5. การขับร้อง
6. การฟังเพลงในโอกาสต่าง ๆ

7. วงดนตรีกับพิธีการ
8. การปฏิบัติเครื่องดนตรีการฟังและการร่วมวง

มัธยมศึกษาปีที่ 2

1. วงดนตรี
2. เพลงไทย
3. เพลงไทยสากล
4. ทฤษฎีดนตรีสากลเบื้องต้น
5. การบรรเลงร่วมวง
6. ดนตรีไทย
7. ดนตรีสากล
8. การซ่อมแซมดูแลรักษาเครื่องดนตรี
9. ดนตรีกับวัฒนธรรม
10. ดนตรีกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

มัธยมศึกษาปีที่ 3

1. แหล่งที่มา
2. ผลงานนักดนตรี
3. รูปแบบดนตรี
4. โน้ตและจังหวะเพลงไทย
5. การชมดนตรี
6. ศิลปะทางดนตรีไทย
7. คุณค่าของดนตรี
8. เครื่องดนตรี

ตอนที่ 3 การเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

ครูอนุสรณ์กล่าวในเรื่องหลักสูตรสาระศิลปะว่าในปัจจุบันจัดรวมกันทั้ง 3 สาระ จึงสอนไม่ได้ผล แต่ในหลักสูตรปี พ.ศ. 2521 มีการแยกวิชาดนตรีไว้อย่างชัดเจนซึ่งคิดว่าดีกว่าแบบนี้ เพราะปัจจุบันมีเวลาเรียนดนตรีเพียง 6 คาบต่อภาคเรียน ครูต้องจัดการเรียนการสอนดนตรีแข่งกับเวลา และหากจะให้ได้ดีกว่านี้ ต้องมีครูดนตรีครบ 3 คน ทั้ง 3 ระดับชั้น โดยเฉพาะหลักสูตรแกนกลางควรมาจากการกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ชัดเจน

รายงานผลการสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย
เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระดนตรีในระดับช่วงชั้นที่ 3
ในสถานศึกษาของรัฐ จังหวัดสงขลา

โรงเรียนสงขลาวิทยาคม สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2549

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ครูดนตรีชื่อ นายเวช คุ้มปรัง อายุ 52 ปี ประสบการณ์สอนดนตรี 27 ปี การศึกษาระดับ ปก.ศ. สูง วิชาเอกดนตรีศึกษา ระดับปริญญาตรี วิชาเอกสังคมศึกษา มีความถนัดด้านดนตรีสากล ตำแหน่งครู ก ศ. 2 ประสบการณ์อบรมด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2 ครั้ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 และ 2547 ที่โรงเรียนจัดเอง แต่ไม่มีวิทยากรด้านดนตรีมาให้ความรู้โดยตรง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตร

การกำหนดวิสัยทัศน์

โรงเรียนสงขลาวิทยาคมเป็นโรงเรียนของชาวสงขลา มีการบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากรอย่างมีระบบ มุ่งจัดการศึกษาให้นักเรียนเป็นคนดี มีปัญญา อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ในบรรยากาศแวดล้อมที่ดี สะอาด ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยี และพลังชุมชน สนับสนุนสู่ความเป็นเลิศในปี 2550 และมีคำขวัญโรงเรียนว่า ประพฤติดี เรียนดี คนตริดัง กีฬาเด่น ผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนด้านดนตรี ได้แก่ จัดให้ครูได้รับการอบรม และเปิดสอนวิชาดนตรีเพิ่มเติม ให้นักเรียนไปแข่งขันทักษะ จัดหาทุนซื้อเครื่องดนตรี ส่งเสริมการเข้าค่ายดนตรี และให้นักเรียนแสดงดนตรีทุกวันศุกร์ และทุกครั้งที่โรงเรียนมีกิจกรรม ส่วนวิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระ มียุ่ว่า ...การเรียนศิลปะ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ เทคนิควิธีการ ทางศิลปะ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีทักษะกระบวนการ มีรสนิยม และสุนทรียภาพ ค้นหาศักยภาพของตนเอง การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การแสดงออกอย่างอิสระ เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ ทำงานจริง โดยเชื่อมโยงห้องเรียนไปสู่ธรรมชาติ ความงามจินตนาการสู่ชีวิตจริงอย่างเห็นคุณค่า ซาบซึ้ง และพัฒนาการศิลปวัฒนธรรมไทยสู่ความเป็นสากล... ครูจึงสามารถใช้เป็นแนวในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจากวิสัยทัศน์ แต่ปัญหาที่พบ คือ ถ้าครูมุ่งผลสัมฤทธิ์สูงเกินไป แต่ความพร้อมและพื้นฐานของนักเรียน รวมทั้งสิ่งแวดล้อมของชุมชนไม่เอื้ออำนวย หรือ การมีเวลาน้อยเกินไป เด็กยอมทำไม่ได้ เพราะไม่ได้ฝึกซ้อมตลอดเวลา ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ครูเวช ต้องการให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานถูกต้องมาตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 2 เนื่องจากนักเรียนแถบชนบทไม่มีครูดนตรีโดยเฉพาะ จึงต้องกำหนดวิสัยทัศน์ใหม่ให้เหมาะสมกับนักเรียนตามสภาพจริง

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

เนื่องจากนักเรียนที่สำเร็จการศึกษามาจากช่วงชั้นที่ 2 ไม่มีผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามมาตรฐานช่วงชั้น ส่งผลให้ครูและนักเรียนไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามที่กำหนด แต่ครูยังคงพยายามวิเคราะห์จากมาตรฐานช่วงชั้นที่ 3 และกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามนั้น ดังที่ปรากฏคือ

มัธยมศึกษาปีที่ 1 (จากตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
สาระการเรียนรู้)

1. แยะประเภทของเครื่องดนตรีไทย เรียกชื่อเครื่องดนตรีไทยได้ถูกต้อง
2. อธิบายลักษณะของเครื่องดนตรีไทยบางชนิด เช่น ซออู้ ซอด้วง บอกหน้าที่ของเครื่องดนตรีไทยบางชนิดได้ เช่น ระนาด
3. แยกประเภทของเครื่องดนตรีสากล เรียกชื่อเครื่องดนตรีสากลได้ถูกต้อง
4. อธิบายลักษณะของเครื่องดนตรีสากลบางชนิด และ บอกหน้าที่ได้
5. บอกองค์ประกอบของดนตรี แยกวิเคราะห์ ความแตกต่างขององค์ประกอบของดนตรีได้
6. อธิบายหลัก และวิธีการขับร้องเพลงไทยเดิม
7. อธิบายหลักและวิธีการขับร้องเพลงไทยสากล
8. บอกความแตกต่างระหว่างการขับร้องเพลงไทยเดิม และเพลงไทยสากลได้
9. เข้าใจโน้ตดนตรีสากล และ โน้ตดนตรีไทย อธิบายความแตกต่างระหว่างโน้ตดนตรีไทย และ ดนตรีสากลได้
10. สามารถอ่าน และฝึกปฏิบัติโน้ตเบื้องต้นกับเครื่องดนตรีบางชนิดได้ เช่น ขลุ่ย
11. มีความรู้ความเข้าใจ รู้จัก และปฏิบัติวิธีการใช้ การเก็บรักษา การดูแลเครื่องดนตรีบางชนิดได้ถูกต้อง เช่น ขลุ่ย เมโลเดียน ซอ
12. สามารถวิเคราะห์ วิวิจารณ์ บอกประโยชน์ในการฟัง ชม ดนตรี
13. บอกหลักการ มารยาท และสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้อง ในการฟัง ชม ดนตรี
14. การปฏิบัติตนในการชม ฟัง เพลงบางประเภทได้

มัธยมศึกษาปีที่ 2

1. เข้าใจหลักการผสมวงดนตรี และระบุได้ว่า ดนตรีมีอิทธิพลต่อจิตใจ และความรู้สึกของบุคคล

2. ขับร้องเพลงไทยในจังหวัดชั้นเดียว เพลงพิธี เพลงสถาบัน บรรเลงดนตรีไทยเพลง
จังหวัดตราชั้นเดียวและเพลงอื่น ๆ ได้ตามความต้องการ
3. มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรีพื้นเมือง
4. แสดงออกถึงการรับรู้ความไพเราะของดนตรีจากประสบการณ์ตามหลักการพื้นฐาน
ทางดนตรี
5. แสดงความคิดเห็นและจำแนกความแตกต่าง ขององค์ประกอบดนตรีในเรื่องของ
เสียง จังหวะ ทำนอง และความไพเราะของเสียงดนตรีตามหลักการทางดนตรี
6. เข้าใจหลักการผสมวงดนตรีประเภทวงดนตรีพื้นเมือง และระบุได้ว่า ดนตรีมี
อิทธิพลต่อจิตใจ และความรู้สึกของบุคคล
7. ขับร้องเพลงไทยในจังหวัดชั้นเดียว เพลงพิธี เพลงสถาบัน บรรเลงดนตรีไทยเพลง
อัตราชั้นเดียว และเพลงอื่น ๆ ได้ตามความต้องการ
8. มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้ และเก็บรักษาเครื่องดนตรีพื้นเมือง
9. แสดงออกถึงการรับรู้ในความไพเราะของดนตรีจากประสบการณ์ ตามหลักการ
พื้นฐานทางดนตรี
10. แสดงความคิดเห็นและจำแนกความแตกต่างขององค์ประกอบดนตรีในเรื่องของ
เสียง จังหวะ ทำนอง และความไพเราะของเสียงดนตรีตามหลักการทางดนตรี
11. นำความรู้ทางดนตรีไปใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวันได้
12. มีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม

มัธยมศึกษาปีที่ 3

1. อธิบายวิธีการขับร้องเพลงได้
2. เข้าใจหลักการผสมวงดนตรี ประเภทวงดนตรีพื้นเมือง
3. เข้าใจหลักการผสมวงดนตรี และระบุได้ว่า ดนตรีมีอิทธิพลต่อจิตใจ และความรู้สึก
ของบุคคล
4. ขับร้องเพลงไทยในจังหวัดชั้นเดียว เพลงพิธี เพลงสถาบัน บรรเลงดนตรีไทย เพลง
อัตราชั้นเดียว และเพลงอื่น ๆ ได้ตามความต้องการ

ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วม คือ บอกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบเรื่องกิจกรรม และ
รับผิดชอบเกี่ยวกับดนตรี เช่น แสดงออกได้ตามโอกาสที่เหมาะสม นักเรียนแจ้งความประสงค์ใน
การเรียนดนตรี

ชุมชนต้องการวงดนตรีเพื่อขอใช้บริการในกิจกรรมของชุมชน เช่น ลอยกระทง ปีใหม่ ส่งผลให้ต้องปรับลดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คิดเห็นว่าควรกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตามสภาพจริงของนักเรียน ในท้องถิ่น ต้องจัดปรับพื้นฐานนักเรียนที่ขาดความรู้

การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี ครูเวช ได้กำหนดสาระการเรียนรู้จากความรู้เดิม ปรัชญา ครูดนตรีท่านอื่น ๆ แบบเรียนจากสำนักพิมพ์ในท้องถิ่น บางส่วน และจากสื่ออื่น ๆ เช่น วิซีดี เทป ภาพ เครื่องดนตรี และสถานการณ์จริง

สาระการเรียนรู้ที่ปรากฏ ได้แก่

สาระการเรียนรู้ดนตรีไทย

ม.1	ม. 2	ม. 3
1. ประเภทของเครื่องดนตรีไทย 2. ลักษณะของเครื่องดนตรีไทย 3. หน้าที่ของเครื่องดนตรีไทย 4. หลักการขับร้องเพลงไทยเดิม 5. ทฤษฎีโน้ตดนตรีไทย 6. วิธีการและฝึกปฏิบัติอ่านโน้ตเบื้องต้น 7. ปฏิบัติเครื่องดนตรีตามโน้ตเบื้องต้น เช่น ขลุ่ย 8. วิธีการใช้ดูแลและเก็บรักษาเครื่องดนตรี เช่น ขลุ่ย ซอ	1. การผสมวงดนตรีและการเก็บรักษาเครื่องดนตรีพื้นเมืองประเภทของเครื่องดนตรีไทย 2. อิทธิพลของดนตรีที่มีผลต่อจิตใจ และความรู้สึกของบุคคล 3. ความเชื่อทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อดนตรี 4. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล 5. ดนตรี กับ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา เพลงพื้นเมือง	1. เข้าใจหลักการผสมวงดนตรีประเภทวงดนตรีพื้นเมือง และระบุได้ว่าดนตรีมีอิทธิพลต่อจิตใจ และความรู้สึกของบุคคล 2. อธิบายวิธีการขับร้องเพลงได้ 3. ขับร้องเพลงไทยในจังหวะชั้นเดียว เพลงพิธี เพลงสถาบัน บรรเลงดนตรีไทย เพลงอัตราชั้นเดียว และเพลงอื่น ๆ ได้ตามความต้องการ

สาระการเรียนรู้ดนตรีสากล

ม.1	ม. 2	ม. 3
1.ประเภทของเครื่องดนตรีสากล 2.ลักษณะของเครื่องดนตรี	1. องค์ประกอบของดนตรี 2. ความรู้สึกถึงการรับรู้ความไพเราะของดนตรีจาก	1. การผสมวงดนตรีสากล 2. การขับร้องเพลงสากล 3. การขับร้องเพลงพิธี สถาบัน

ม.1	ม. 2	ม. 3
สากล 3.หน้าที่ของเครื่องดนตรีสากล 4.หลักการขับร้องเพลงไทย สากล 5.ทฤษฎีโน้ตดนตรีสากล 6.วิธีการและฝึกปฏิบัติอ่านโน้ตเบื้องต้น 7.ปฏิบัติเครื่องดนตรีตามโน้ตเบื้องต้น เช่น ขลุ่ย 8.วิธีการใช้ดูแลและเก็บรักษาเครื่องดนตรี เช่น ขลุ่ย เมโลเดียน 9.ประโยชน์ในการฟัง ชมดนตรี การปฏิบัติตนในการชม และฟังเพลงบางประเภท เช่น เพลงชาติ เพลงสรรเสริญพระบารมี	ประสบการณ์ และความสนใจ ตามหลักการดนตรีพื้นฐาน 3. การนำความรู้ทางดนตรีไปใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวัน 4. องค์ประกอบของดนตรี 5. การใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรีสากล 6. การนำความรู้ทางดนตรีไปใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวัน	4. ขับร้องเพลงตามโน้ต 5. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ปัญหาในการกำหนดสาระการเรียนรู้ คือครูที่สอนศิลปะพื้นฐาน ในช่วงชั้นที่ 3 ไม่มีวุฒิดนตรีโดยตรง และต้องสอนทั้งนาฏศิลป์ ทศนศิลป์ และดนตรี เนื่องจากครูมีไม่เพียงพอ ครูที่มีคุณวุฒิด้านดนตรีต้องมีหน้าที่สอน วิชาเพิ่มเติม และสอนในช่วงชั้นที่ 4 จึงทำให้ต้องกำหนดสาระการเรียนรู้ตามความสามารถของครูที่สอนจริง จึงควรให้ครูที่สอนเข้ารับการอบรมดนตรี เพื่อจะได้สอนครบ และกำหนดสาระได้ครบตามมาตรฐานช่วงชั้น

การกำหนดเวลาเรียน

ผู้มีความสำคัญสูงสุดในการกำหนดเวลาเรียนพบว่าผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้กำหนดเวลาเรียนดนตรี นักเรียนและชุมชน ไม่มีโอกาส ดังกล่าว ครูดนตรี แม้จะมีโอกาสในการเสนอความคิดเห็นแต่ ไม่ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของผู้บริหารได้ เนื่องจากมีปัจจัยและตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ จำนวนครูดนตรี การจัดการสอน จุดเน้นของโรงเรียนส่วนใหญ่ที่เน้น การเรียน 5 สาระหลัก มากกว่า เวลาเรียนดนตรีที่ได้รับจึงมีจำนวน 40 ชั่วโมง ครูจึงสอนได้ไม่เต็มที่ นักเรียนปฏิบัติได้น้อย

การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

ครูเวชมีการวิธีการเขียนคำอธิบายรายวิชาโดยใช้ความเรียง ประกอบด้วย เนื้อหาสาระ ร่วมกับทักษะกระบวนการ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คำอธิบายรายวิชาที่ปรากฏคือ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ศึกษาประเภทของเครื่องดนตรีไทย สากล หลักการขับร้องและบรรเลงดนตรี ปฏิบัติการขับร้อง วิธีการใช้เครื่องดนตรี การเก็บรักษาเครื่องดนตรีไทย-สากล หลักการฟังเพลง องค์ประกอบของดนตรี โดยใช้กระบวนการ ความคิดรวบยอด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการปฏิบัติ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการสร้างสรรค์ศิลปะ และเห็นผลงานด้านดนตรีได้อย่างมีคุณค่าและชื่นชม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ศึกษาประเภทของเครื่องดนตรีไทย สากล หลักการขับร้องและบรรเลงดนตรี ปฏิบัติการขับร้อง วิธีการใช้เครื่องดนตรี การเก็บรักษาเครื่องดนตรีไทย-สากล หลักการฟังเพลง องค์ประกอบของดนตรี โดยใช้กระบวนการ ความคิดรวบยอด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการปฏิบัติ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการสร้างสรรค์ศิลปะ และเห็นผลงานด้านดนตรีได้อย่างมีคุณค่าและชื่นชม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาอิทธิพลของดนตรีต่อบุคคล ปฏิบัติการขับร้องบรรเลงดนตรี โดยใช้กระบวนการ ความคิดรวบยอด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการปฏิบัติ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการสร้างสรรค์ศิลปะ และเห็นผลงานด้านดนตรีได้อย่างมีคุณค่าและชื่นชม

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

ครูเวชได้จัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่ครอบคลุมมาตรฐานช่วงชั้นแต่อาจไม่ต่อเนื่อง โดยใช้หลักการวิเคราะห์ตามจำนวนเนื้อหา หน่วยที่ครูมีความชำนาญ และปฏิบัติได้ให้มีน้ำหนักมากกว่า ครูมั่นใจว่าเมื่อนักเรียนเรียนครบทุกหน่วยย่อยแล้วสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้ระดับหนึ่ง แต่ไม่รู้ว่ามากหรือน้อย นักเรียนเรียนอย่างมีความสุขสนุก และมีคุณธรรม ด้านความรับผิดชอบ การทำงานเป็นกลุ่ม มีความซื่อสัตย์และตรงต่อเวลา

ความคิดเห็นอื่น ๆ

การกำหนดวิสัยทัศน์ครูควรมีข้อมูลพื้นฐานเดิมของนักเรียน สภาพชุมชน เช่น ด้านความรู้ สิ่งแวดล้อม ความแตกต่างของชุมชน รวมทั้งความสามารถของครู

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ไม่สามารถกำหนดให้นักเรียนในชนบทเทียบเท่ากับนักเรียนในเขตเมืองได้ เนื่องจากสภาพพื้นฐานเดิมของนักเรียน สังคมชุมชน และความคาดหวังในการเรียนต่อมีน้อย จึงควรกำหนดตามสภาพจริง ครูในระดับช่วงชั้นที่ 3 อาจมีส่วนช่วยเหลือให้ความรู้ด้านดนตรี เพื่อจะได้ทำงานร่วมกันเป็นระบบ

สาระการเรียนรู้ดนตรีควรมาจากการกำหนดวิสัยทัศน์และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หากนักเรียนหรือผู้บริหารให้การสนับสนุนและมีนโยบาย ที่จะจัดการเรียนการสอน งานทุกอย่างย่อมจะทำได้ แม้ว่าโรงเรียนจะไม่มีครูดนตรีประจำการเลย แต่ถ้าผู้บริหารมีความสามารถในการจัดหาบุคลากรหรือมีการบริหารที่ดี ย่อมทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพได้ ดังคำกล่าวที่ว่า หากผู้บริหารต้องการดาวก็ย่อมทำได้ ยกเว้นว่าจะไม่ทำเท่านั้นเอง ส่วนเรื่องกำหนดเวลาเรียน การจัดทำคำอธิบายรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้หรืออย่างอื่นเป็นเรื่องที่จะตามมาในภายหลัง

ภาคผนวก ก
(ตารางวิเคราะห์ข้อมูล)

ตารางแสดงสถานภาพ และประสบการณ์การทำงานของคนตรี

ที่	โรงเรียน	คนตรีที่ก้นัด		ปริญญโท	ปริญญตรี		ป.กศ.สูงคนตรี	อายุราชการ (ปี)			อบรมการจัดทำหลักสูตร		วิทยากร	
		ไทย	สากล		คนตรี	อื่นๆ		3-5	6-10	มากกว่า11	เคย	ไม่เคย	มี	ไม่มี
1	นวมินทรราชูทิศทักษิณ สงขลา นายไพฑูย์ ดันตสุทธิกุล สิ้นภษาณวันที 15 สิงหาคม 2549	/	/		/				/		/			/
2	สงขลาวิทยาคม นายเวช ดุ้ยปรัง สิ้นภษาณวันที 15 สิงหาคม 2549		/			/	/			26	/			/
3	สามบ่อวิทยา นายจรูญ แก้วเจริญ สิ้นภษาณวันที 15 สิงหาคม 2549		/			/				25	/			/
4	ระโนดวิทยา นายกุศล ฮวดเส็ง สิ้นภษาณวันที 15 สิงหาคม 2549		/			/	/			20	/			/
5	หาดใหญ่พิทยาคม นางงดี ไทยตรง สิ้นภษาณวันที 15 สิงหาคม 2549	/				/	/			16	/			/
6	หาดใหญ่เจริญราษฎร์พิทยา นายสุทธิพงษ์ นนท์ตุลา สิ้นภษาณวันที 15 สิงหาคม 2549		/		/					14	/			/
7	รัตนวิทยา		/		/					12	/			/

[illegible]

ตารางวิเคราะห์วิสัยทัศน์ของดนตรีที่มาจากกลุ่มสาระ

[illegible]

ตารางแสดงการกำหนดเวลาเรียน จัดเรียงตามจำนวนชั่วโมง

ที่	โรงเรียน	ผู้มีส่วนร่วมในการจัดสรรเวลาเรียน				ความคิดเห็น		เวลาเรียนในแต่ละระดับชั้น			รวม
		ผู้บริหาร	ชุมชน	นักเรียน	ครู	พอ	ไม่พอ	ม.1	ม.2	ม.3	
1.	เทพา	/	-	-	-	/		20	20	20	60
2.	สามบ่อวิทยา	/	-	-	-	/		15	15	10	40
3.	นวมินทร์ราษฎร์ศึกษิน สงขลา	/	-	-	-	/		13	14	13	40
4.	ระโนดวิทยา	/	-	-	-		/	13	14	13	40
5.	สงขลาวิทยาคม	/	-	-	-		/	13	14	13	40
6.	หาดใหญ่พิทยาคม	/	-	-	-		/	13	14	13	40
7.	หาดใหญ่เจริญราษฎร์วิทยา	/	-	-	-		/	13	14	13	40
8.	คูเต่าวิทยา	/	-	-	-	/		13	14	13	40
9.	จะนะวิทยา	/	-	-	-		/	13	14	13	40
10.	เทพพิทยภาอนุาส	/	-	-	-		/	13	14	13	40
11.	รัตภูมิวิทยา	/	-	-	-	/		-	40	-	40
12.	กอบกุลวิทยา	/	-	-	-		/	-	40	-	40
13.	เสเตาขรค์ชัยกับพลานนทอนุสรณ์	/	-	-	-	/		-	40	-	40
14.	นาทวีวิทยาคม	/	-	-	-		/	7	12	12	31
รวม		14	0	0	0	6	8	-	-	-	

แนวทางการวิเคราะห์การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

ที่	โรงเรียน	รูปแบบที่ปรากฏ							ข้อสังเกต
		เป็นความเรียง เสนอภาพรวม	จุดประสงค์	ความรู้/เนื้อหา	ทักษะ กระบวนการ	บอกกิจกรรม	คุณธรรม จริยธรรม	การวัดผล ประเมินผล	
1.	นวมินทรราชูทิศทักษิณ สงขลา	/	/	/	/	/	/	-	
2.	สงขลาวิทยาคม	/	/	/	/	/	/	-	
3.	สามบ่อวิทยา	/	/	/	/	/	/	-	
4.	ระโนดวิทยา	/	/	/	/	/	/	-	
5.	หาดใหญ่พิทยาคม	/	/	/	/	/	-	-	
6.	หาดใหญ่เจริญราษฎร์พิทยา	/	/	/	/	/	-	-	
7.	คูเต่าวิทยา	/	/	/	/	/	/	-	เหมือนคู่มือ
8.	รัตภูมิวิทยา	/	/	/	/	/	/	-	เหมือน น.ท.
9.	จะนะวิทยา	/	/	/	/	/	/	-	
10.	นาทวีวิทยาคม	/	/	/	/	/	/	-	เหมือน ร.ย.
11.	สะเดาจารย์ชัยกัมพลานท่อนุสรณ์	/	/	/	/	/	/	-	
12.	กอบกุลวิทยาคม	/	/	/	/	/	-	-	
13.	เทพา	/	/	/	/	/	/	/	เหมือน ท.พ.
14.	เทพพิทยภาณุาศ	/	/	/	/	/	/	/	เหมือน ท.พ.ม.
รวม		14	14	14	14	14	12	2	

หลักการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ของครู

ที่	โรงเรียน	หน่วยปฏิบัติให้ น้ำหนักมากกว่า	วิเคราะห์ตามจำนวน เนื้อหา	หน่วยที่ครูคิดว่า น้ำหนักมากกว่า	ตามความต้องการของ นักเรียน	ตามความยาก-ง่าย
1.	นวมินทรราชูทิศทักษิณ สงขลา	/	/	-	-	-
2.	สงขลาวิทยาคม	/	/	/	-	-
3.	สามบ่อวิทยา	/	-	-	-	-
4.	ระโนดวิทยา	/	/	/	-	-
5.	หาดใหญ่พิทยาคม	/	/	/	-	-
6.	หาดใหญ่เจริญราษฎร์พิทยา	/	/	-	-	-
7.	คูเต่าวิทยา	/	/	-	/	-
8.	รัตภูมิวิทยา	/	/	-	/	-
9.	จะนะวิทยา	/	/	-	/	-
10.	นาทวีวิทยาคม	/	/	/	/	-
11.	สะเดาเรศชัยกัมพลานนท์อนุสรณ์	/	/	-	/	-
12.	กอบกุลวิทยาคม	/	/	/	-	/
13.	เทพา	/	/	-	-	/
14.	เทพพิทยากานูมาศ	/	/	-	-	/
รวม		14	13	5	6	3

ภาคผนวก ง
(ประมวลภาพครูดนตรีผู้ให้การสัมภาษณ์)

ประมวลภาพครูดนตรีผู้ให้การสัมภาษณ์

ข้อมูลภาพ นาง จงดี ไทยตรง (ขวา) ครูดนตรีโรงเรียนหาดใหญ่พิทยาคม
บันทึกภาพ: นักเรียนโรงเรียนหาดใหญ่พิทยาคม
วันที่ 24 กรกฎาคม 2549

ข้อมูลภาพ นาย จรูญ แก้วเจริญ ครูดนตรีโรงเรียนสามบ่อวิทยา(อุดมคณารักษ์)
บันทึกภาพ: นายวิสาร สุทธิสว่าง
วันที่ 25 กรกฎาคม 2549

ข้อมูลภาพ นายไพบุลย์ ตันตสุทธิกุล (ขวา) ครูดนตรีโรงเรียนนวมินทราชูทิศทักษิณ
บันทึกภาพ: นายวิสาร สุทธิสว่าง
วันที่ 21 กรกฎาคม 2549

ข้อมูลภาพ นายกุศล ฮวดเส็ง ครูดนตรีโรงเรียนระโนดวิทยา
บันทึกภาพ: นายวิสาร สุทธิสว่าง
วันที่ 8 สิงหาคม 2549

ข้อมูลภาพ นาย บุญพงษ์ บุญมณจิรา ครูดนตรีโรงเรียนรัตภูมิวิทยา

บันทึกภาพ: นักเรียนโรงเรียนรัตภูมิวิทยา

วันที่ 27 กรกฎาคม 2549

ข้อมูลภาพ นาย ไพฑูรย์ พิทักษ์ปัทมกร ครูดนตรีโรงเรียนจะนะวิทยา

บันทึกภาพ: นายวิสาร สุทธิสว่าง

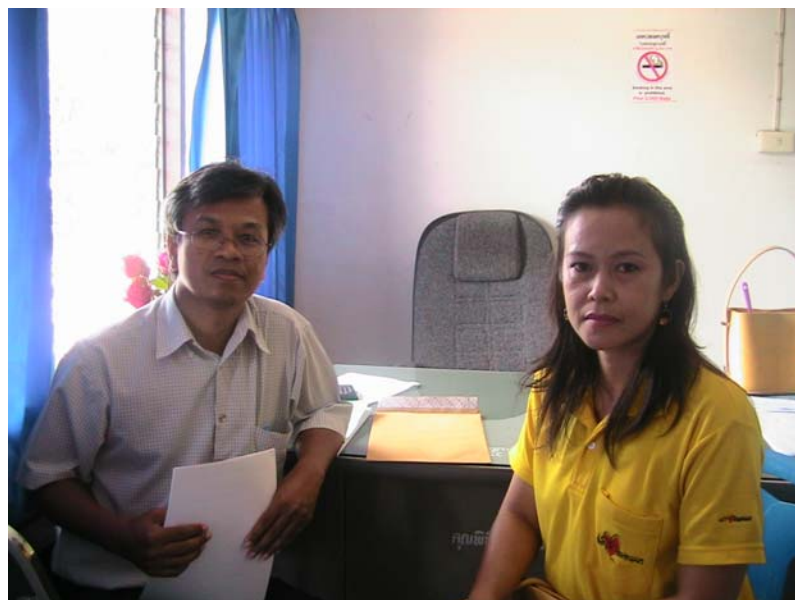
วันที่ 26 กรกฎาคม 2549

ข้อมูลภาพ นาย สำราญ หมั่นสระหม ครุดนตรีโรงเรียนเทพา

บันทึกภาพ: นายวิสาร สุทธิสว่าง

วันที่ 1 สิงหาคม 2549

ข้อมูลภาพ นาง สุภัทรา พรหมทอง (ขวา) ครุดนตรีโรงเรียนนาทวีวิทยาคม

บันทึกภาพ: นักเรียนโรงเรียนนาทวีวิทยาคม

วันที่ 1 สิงหาคม 2549

ข้อมูลภาพ นาย โชคดี ภู่แดง ครูดนตรีโรงเรียนสะเคา “ขรรค์ชัยกัมพลานนท์อนุสรณ์”

บันทึกภาพ: นายวิสาร สุทธิสว่าง

วันที่ 2 สิงหาคม 2549

ข้อมูลภาพ นาย วิจิตร เพชรบูรณ์ ครูดนตรีโรงเรียนกอบกุลวิทยาคม

บันทึกภาพ: นายวิสาร สุทธิสว่าง

วันที่ 2 สิงหาคม 2549

ข้อมูลภาพ นาย สุทธิพงษ์ นนท์ตุลา ครูดนตรีโรงเรียนหาดใหญ่เจริญราษฎร์พิทยา
บันทึกภาพ: นายวิสาร สุทธิสว่าง
วันที่ 21 กันยายน 2549

ข้อมูลภาพ นาย นุสรณ์ คุริยาฤทัย ครูดนตรีโรงเรียนเทพพิทยากานูมาศ
บันทึกภาพ: นางอัญชลี สุทธิสว่าง
วันที่ 15 กันยายน 2549

ข้อมูลภาพ นางพิสมัย สุวรรณจุนย์ ครูดนตรีโรงเรียนคูเต่าวิทยา
บันทึกภาพ: นายวิสาร สุทธิสว่าง
วันที่ 3 สิงหาคม 2549

ข้อมูลภาพ นายเวช คู่ปรัง ครูดนตรีโรงเรียนสงขลาวิทยาคม
บันทึกภาพ: นายวิสาร สุทธิสว่าง
วันที่ 11 ตุลาคม 2549

ภาคผนวก จ

(หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูล เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์)

ที่ ศธ 0517.02 (ศย)/1290

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
25/25 ถ.พุทธมณฑลสาย 4 ต.ศาลายา
อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170
โทร 02-441-0177 โทรสาร 02-441-0177

25 สิงหาคม พ.ศ. 2549

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูล เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
เรียน หัวหน้าสถานศึกษา

ด้วย นายวิสาร สุทธิสว่าง นักศึกษามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล หลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระดนตรี ในระดับช่วงชั้นที่ 3 ในสถานศึกษาของรัฐ จังหวัดสงขลา” อยู่ในความควบคุมของ รศ.อรรณพ บรรจงศิลป์ ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะเก็บข้อมูลจากครุภัณฑ์ ระดับมัธยมศึกษาในสถานศึกษาของรัฐในจังหวัดสงขลา โดยผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม 2549 ถึงเดือนวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2549

บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านโปรดอนุเคราะห์ให้นักศึกษาได้เก็บข้อมูล เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ตามที่เห็นสมควรด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รวิณ ระวีวงศ์)

รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ติดต่อประธานคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รศ.อรรณพ บรรจงศิลป์

โทร. 06-0648134

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายวิสาร สุทธิสว่าง
วัน เดือน ปีเกิด	15 มิถุนายน 2509
สถานที่เกิด	จังหวัดสงขลา
ประวัติการศึกษา	การศึกษาบัณฑิต ดุริยางคศาสตร์(ดนตรีสากล) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พ.ศ. 2531-2533 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2551
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณ์กุลกันยา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตำแหน่ง: ครู